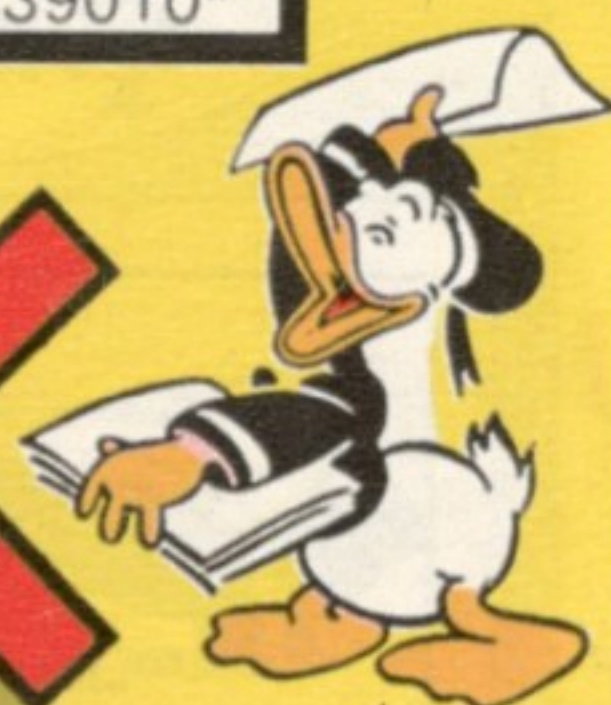

ПАЛИТИКИН

Немачка 3.00 DEM, SAD 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 16.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS, Грчка 600 GRD,
Енглеска 1.00 GBP, Словенија 150 SLT, Македонија 70
ДЕН. Р.С.А. 9 P.

ЗАБАВНИК

20. X 1995. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LVII • ЦЕНА 5 ДИНАРА • БРОЈ 2280

Јаковички

KOKO BIL и 7x2

ЈАС
за све од 7 до 77

ВЕРОВАТИ

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ!

Капитан Едмунд Тарднер

ЗАПОВЕДНИК КИТОЛОВКА „ВИНСЛОУ“ НАЛАЗИО СЕ 21. ФЕБРУАРА 1816. НА ПРАМКУ ЧАМЦА КАДА СЕ ПОЈАВИО ЦИНОВСКИ КИТ. КАПЕТАН ГА ЈЕ ПОГОДИО ЧАРПУНОМ, А КИТ ЈЕ НАЛЕТЕО НА ЧАМАК И ЗДРОБИО ГА. КАПЕТАН ЈЕ ЗАДОБИО ФРАКТУРУ ЛОБАЊЕ, СЛОМИО КАРЛИЧНУ КОСТ И РУКУ, АЛИ СЕ УБРЗО ОПОРАВИО И ПОЖИВЕО ЈОШ 59 ГОДИНА.

ПЧЕЛЕ У ЦРНИНИ

КАДА У ШПАНСКИМ ПИРИНЕЈИМА УМРЕ ПЧЕЛАР, ЊЕГОВЕ ПЧЕЛЕ ПОПРСКАЈУ ЦРНИМ МАСТИЛОМ.

ЗВЕЗДАСТЕ ДИНЕ

НАСТАЈУ У САХАРИ УСЛЕД ВЕТРОВА КОЈИ ДУВАЈУ ИЗ СУПРОТНИХ ПРАВАКА.

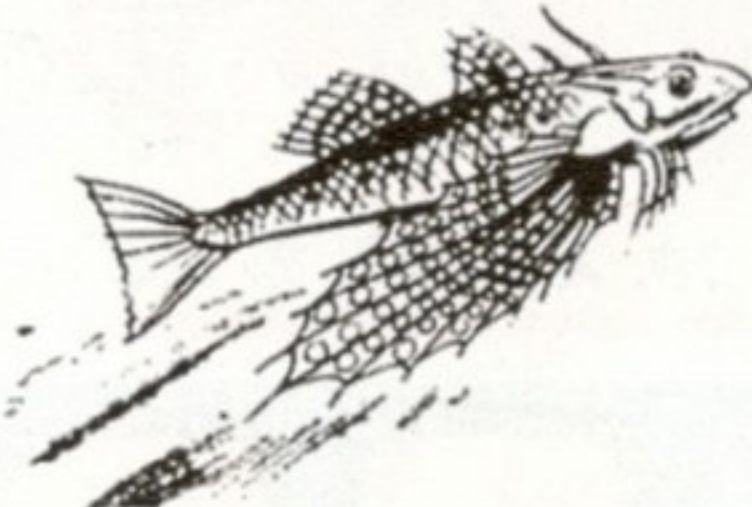

РЕЗОВИ НА УШИМА

КОД ЖЕНА СА ОСТРВА ТИМОР У МАЛАЈСКОМ АРХИПЕЛАГУ, ОЗНАЧАВАЈУ ПРИПАДНОСТ ВИШЕМ СТАЛЕЖУ.

РИБА МОРСКИ ПЕТЛИК

ПЛИВА У ВОДИ, ХОДА ПО СУВОМ И ЛЕТИ КРОЗ ВАЗДУХ.

РИО ТИНТО (ЦРВЕНА РЕКА)

У ШПАНИЈИ САДРЖИ РАСТВОР МИНЕРАЛА КОЈИ ВОДИ ДАЈЕ ЈАРКО ЦРВЕНУ БОЈУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● ● ● плава боја код тиграстог папагаја први пут је постигнута 1878. али се брзо изгубила. Кад се, залагањем селекционара, поново појавила 1910, одушевљење је било толико да је јапански

двор откупио „плави краљевски пар птица“ за баснословну суму – ондашњих 300.000 долара.

● ● ● амерички астрофизичари открили су азот пентоксид у сазвежђу Стрелца, 25.000 светлосних година од Земље. Овај гас, који иначе има особину да изазива

смех, користи се као анестетик. Његово присуство у нашој галаксији потврда је теорија „међузвездане хемије“ која је предвидела његово присуство.

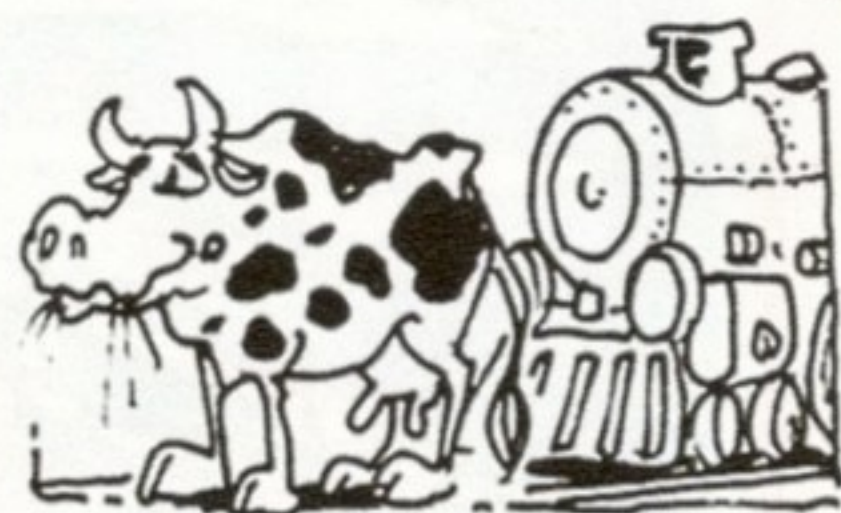
● ● ● Југословен Ранко Лазић успео је да за мање од две године, и са највишим оценама, дипломира математику и компјутере на најчувенијем британском

универзитету Оксфорду. Сада, са 19 година, припрема докторат и нада се да ће открити нове методе глобалне комуникације путем компјутера. Своју прву књигу о компјутерском програмирању Ранко је објавио кад му је било само 14 година.

● ● ● британски бизнисмен и милионер Мел Едисон (47) добио је прву награду на лутрији: он ће поделити добитак од 2,5 милиона фунти (4 милиона долара) са својим пословним партнером Бистијем. За добитак је сазнао док је проводио одмор у породичном замку у Француској.

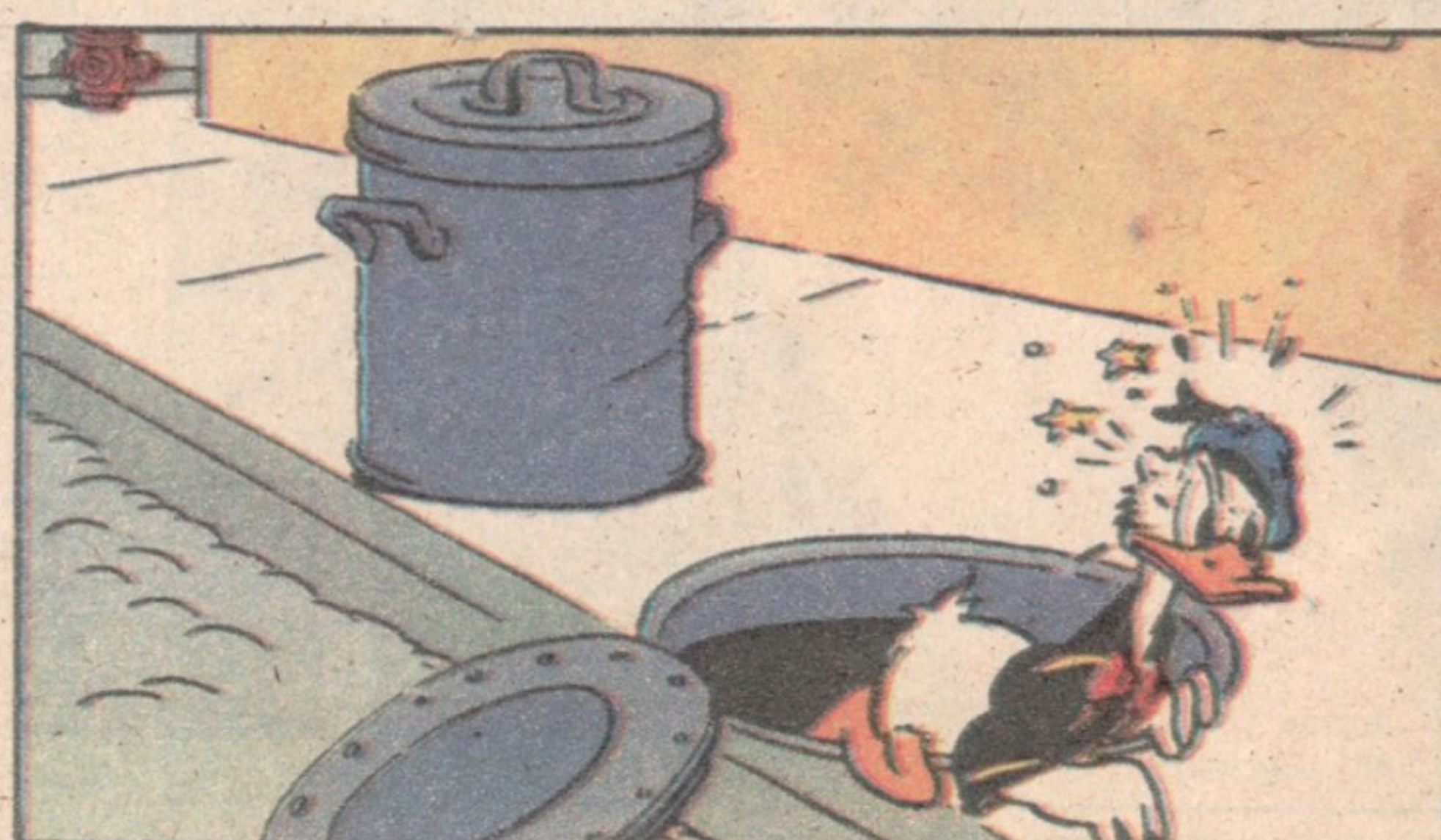
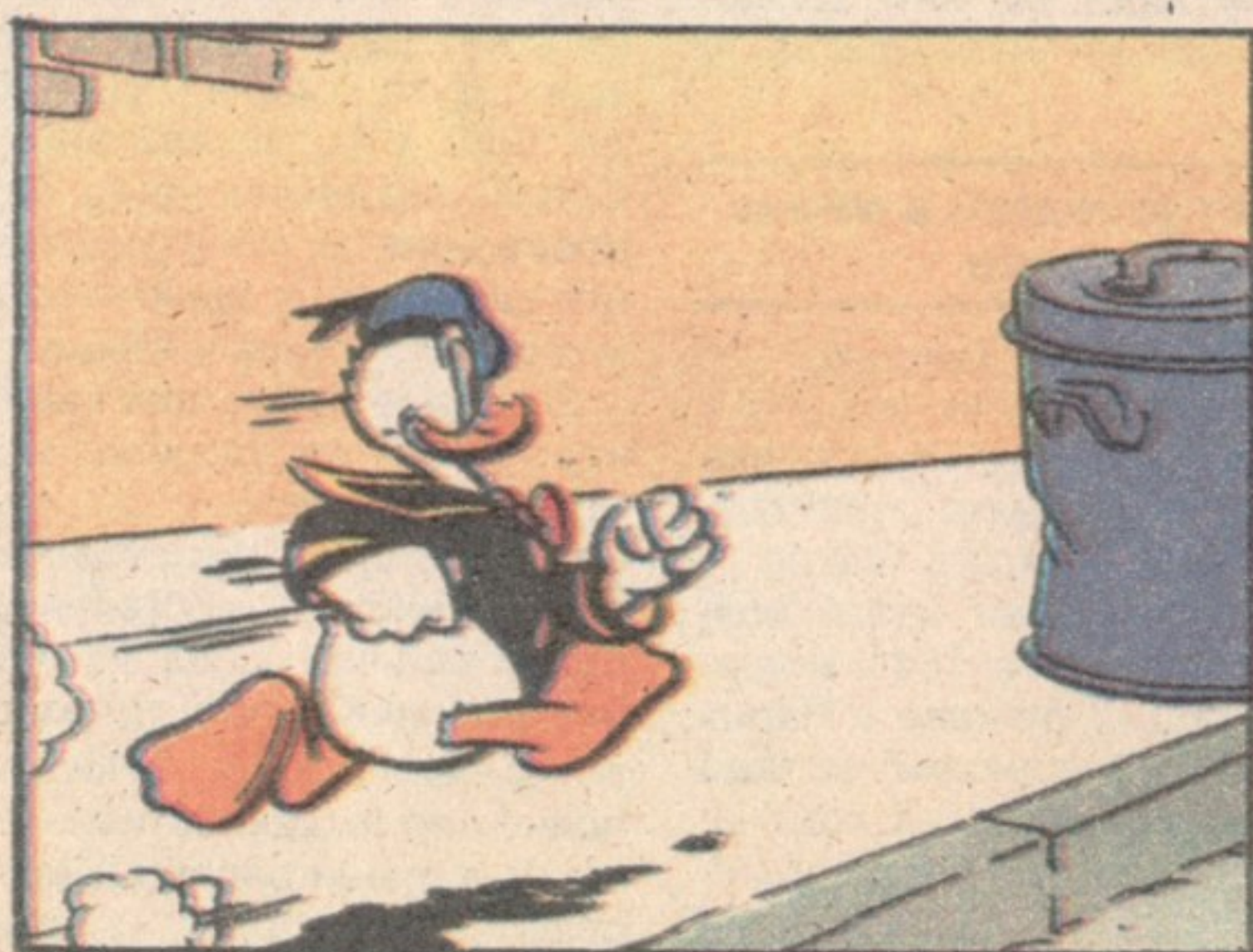
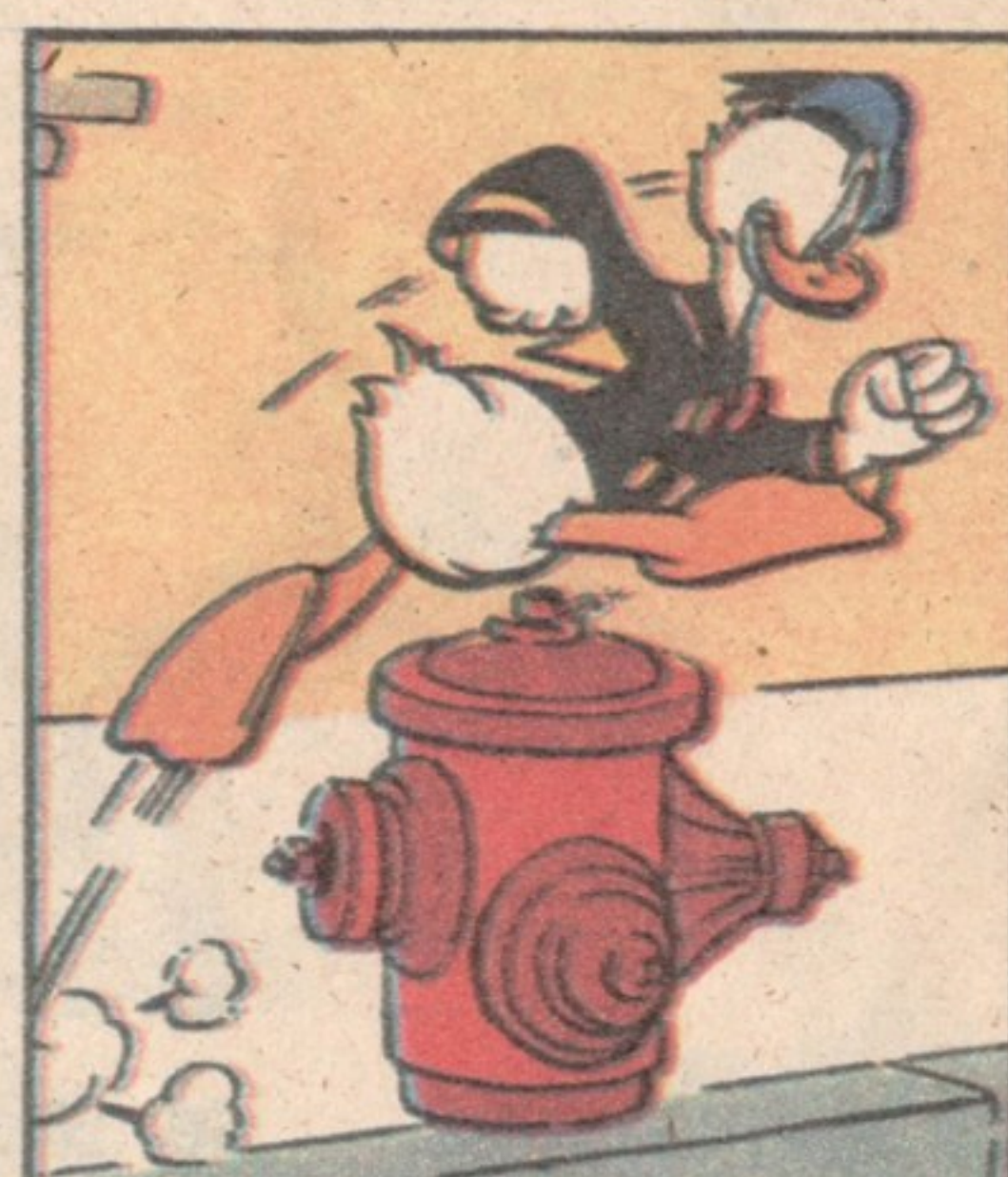
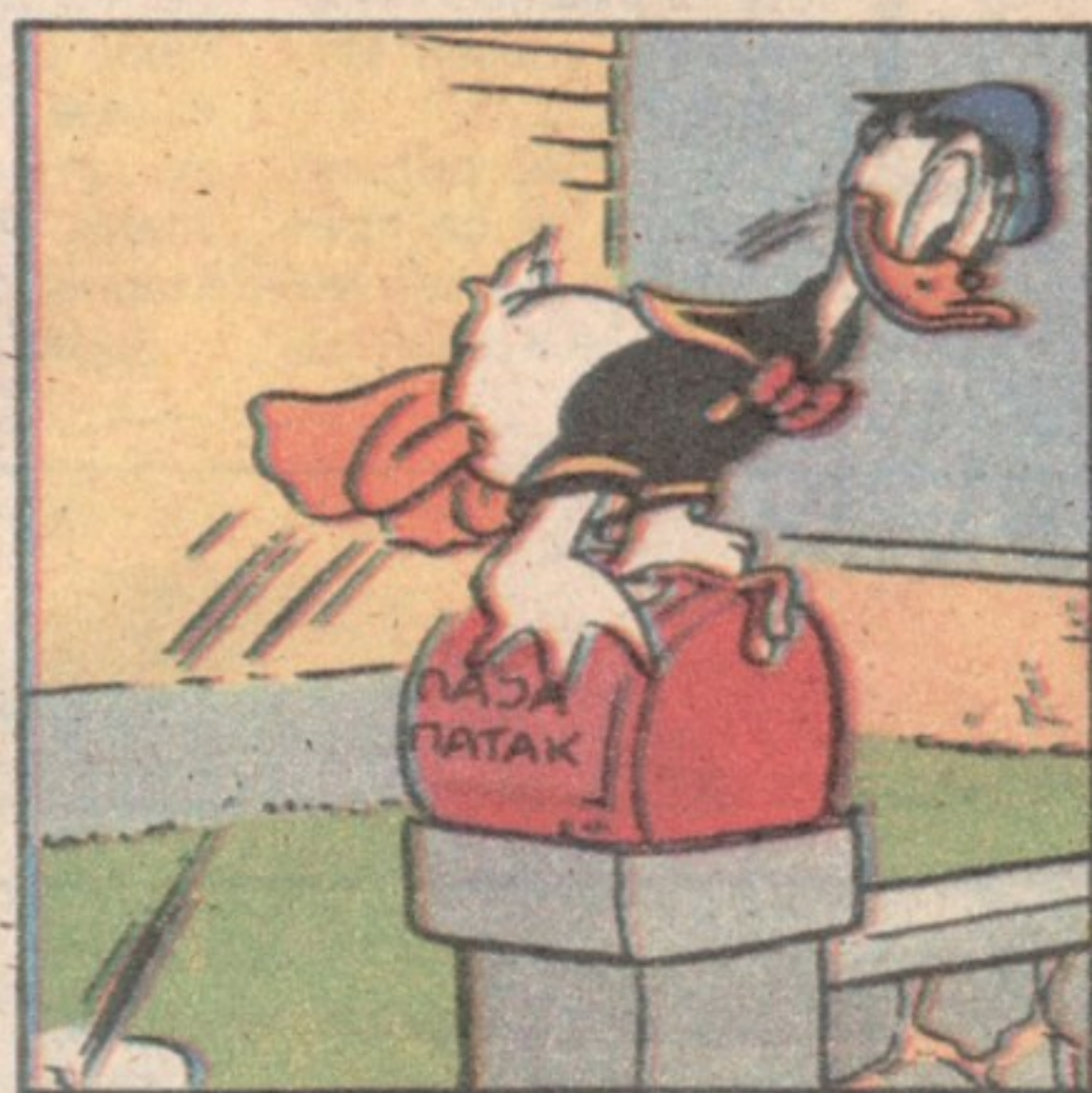
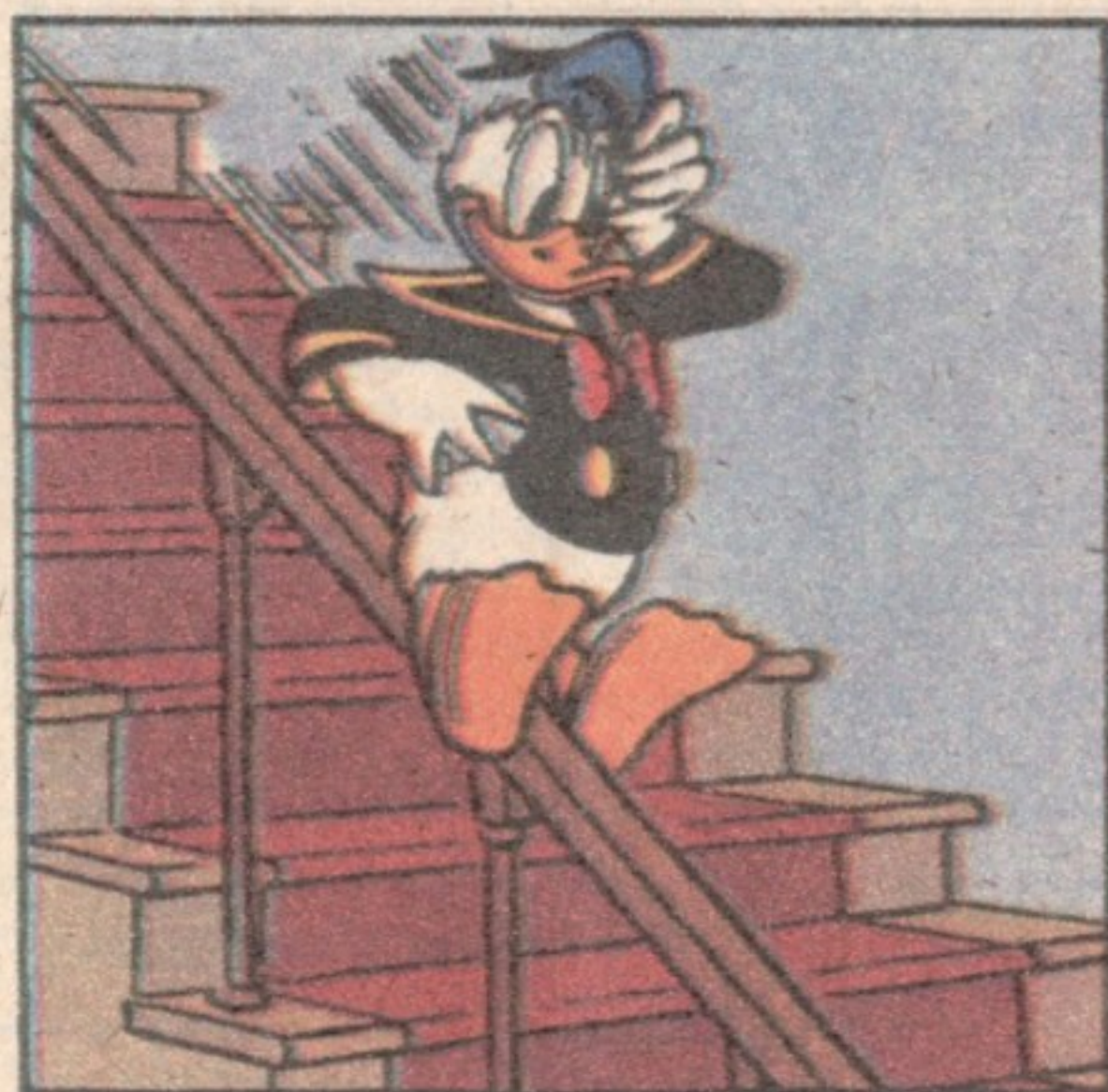
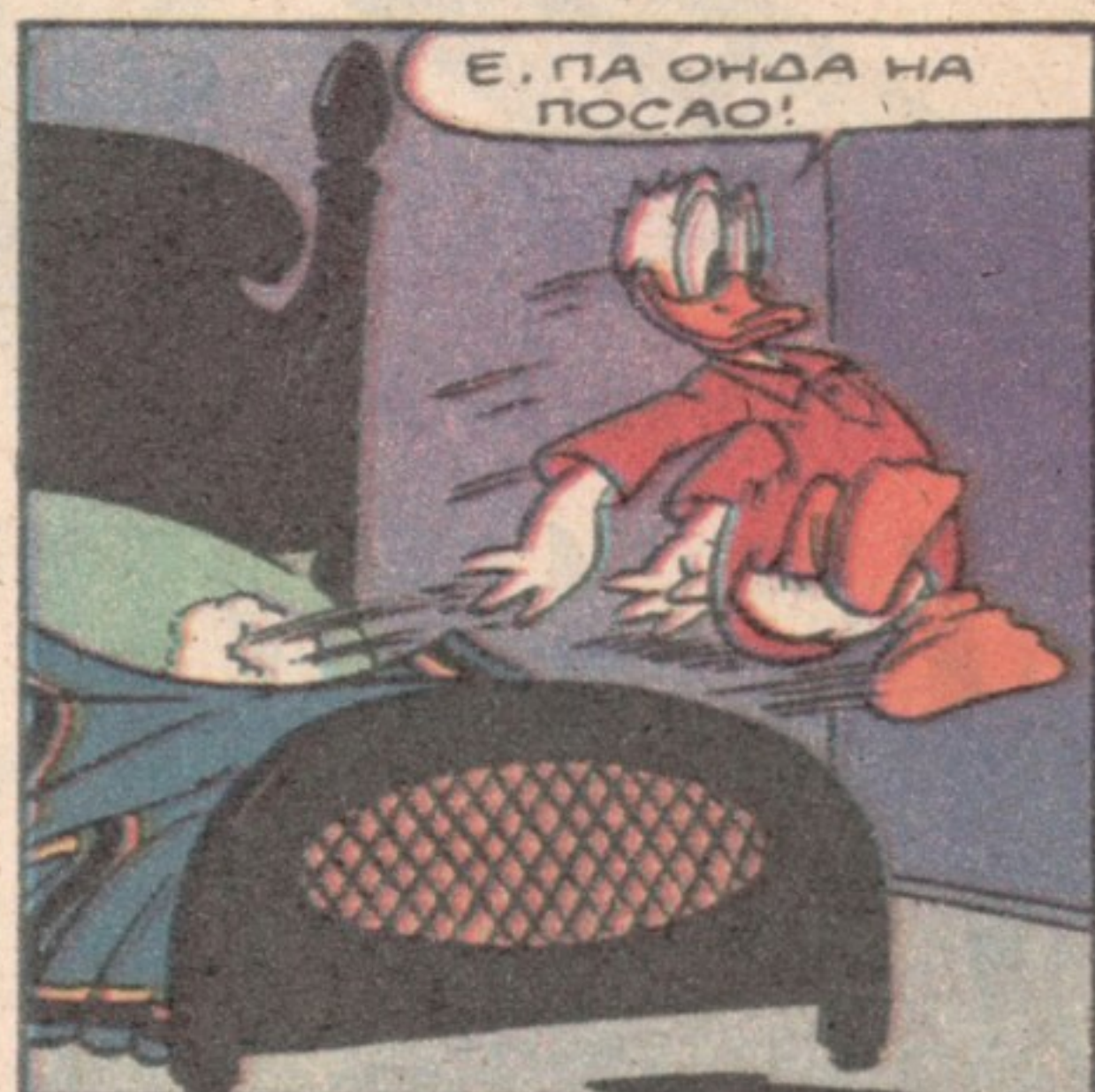

● ● ● Индијска железница је највећа фирма на свету са 1.600.000 запослених, али се рачуна да од железнице живи 8 милиона људи. Пруге у Индији имају на стотине мостова, тунела и 38.000 раскрсница.

● ● ● Пит Сампрас је први тенисер коме је 1993. године пошло за руком да премаши 1000 асова у једној сезони.

Илустровао Зоран Петковић-Петко

Београд кога
више нема

ДИПЛОМАТА

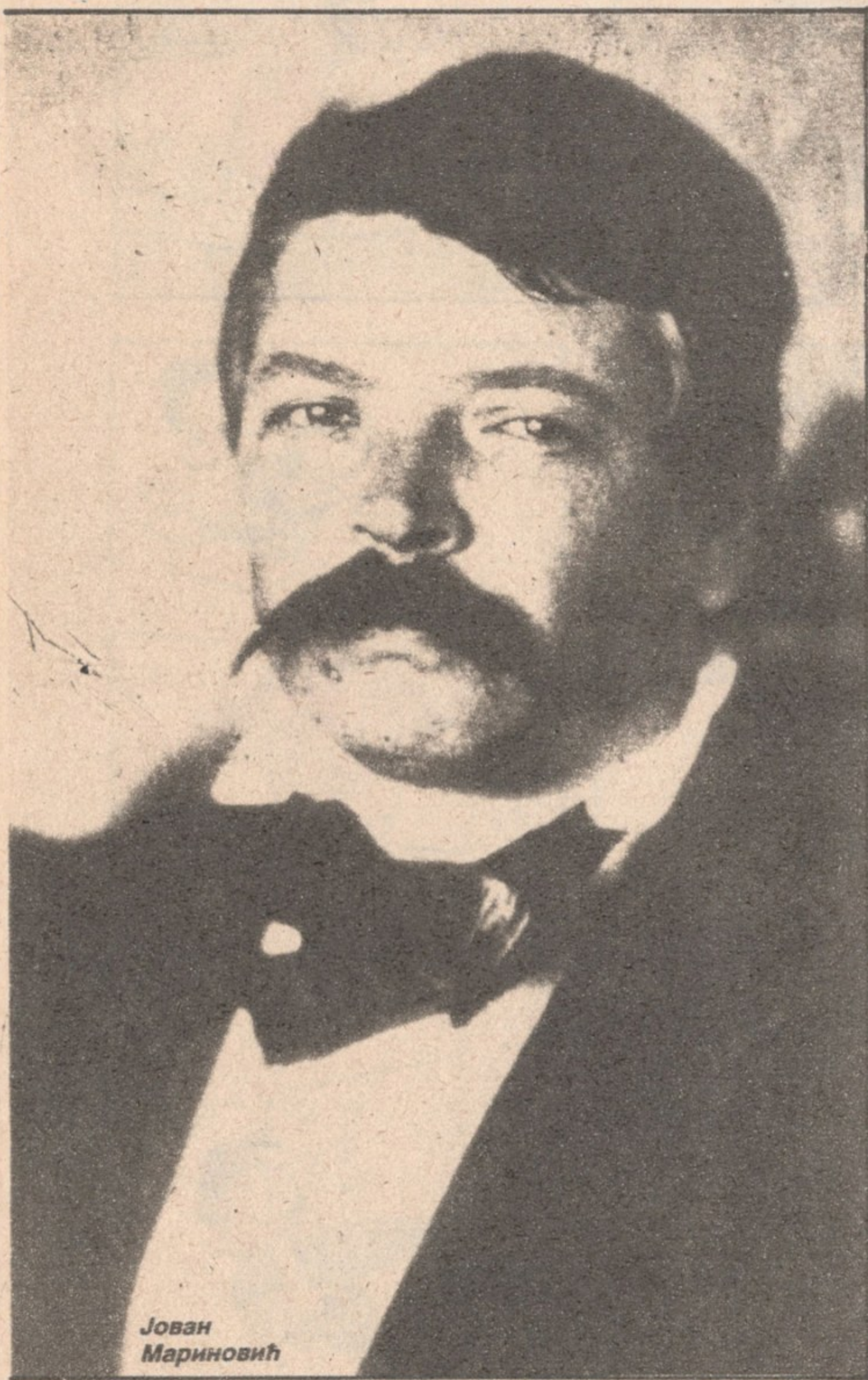
13 СЕПТЕМА

Доста тога је необично у животу Јована Мариновића.

Стари Београђани односили су се према Мариновићу са изузетним поштовањем. Он је и један од

ретких људи из јавног живота коме околина није скраћивала име у – Јоца. Ословљавали су га углавном са господин Јован, најчешће – господин Мариновић.

А Јован Мариновић није

Јован
Мариновић

Јован Мариновић био је на неки начин утемељивач српске дипломатије, десна рука кнеза Михаила Обреновића и председник владе у време два владара, а завршио је у Паризу осећајући се до смрти Французом

био ни Београђанин ни Србијанац. Родио се у Сарајеву и тамо живео. У Београду је имао ујака, добростојећег трговца, па када је ујак неком приликом посетио сестру у Сарајеву, толико се зближио са малим Јованом да се дете ни трена није одвајало од њега. Полазећи кући, ујак је узјахао коња и замолио сестру да му дода сестрића како би га још једанпут изљубио. Жена је тако учинила, а он је изненада обо коња и замако. Сестра је мислила да ће јој брат вратити сина, да је то део игре, шале, али он је, са Јованом у сепету одјездио пут Београда!

Јованова мајка није бринула, детету је у Београду било лепо и када се већ толико прибијало уз ујака, дигла је руке.

Власт је једно, а мираз друго

Јован је лако завршио оно мало школа што их је било и рано догурао до чиновника канцеларије кнеза Милоша. Одан, уз то вредан, стекао је велико поверење кнеза који је одлучио да га 1841. пошаље о трошку државе у Париз на студије. Мариновић је тада имао само двадесет година. Тако се сврстао међу наше прве студенте у Паризу, неки

чак кажу да је био први српски ђак у Француској.

У Србији га је чекала каријера. Најпре је добио место начелника у Књажевско-српској канцеларији а касније постао и њен председник. Сјајно се снашао: највише захваљујући њему, Србија је задржала неутралност у Кримском рату иако су Аустрија и Турска настојале да је привуку свака себи и тако увуку у сукоб. Средином 1875. постао је министар финансија. На том послу оставио је први српски Закон о буџету. До тада се новац узимао из државне касе по потреби, „од ока“, колико ко захвати!

Паметан и образован, Јован Мариновић се лепо и оженио. Капетан Миша Анастасијевић понудио му је руку једне од својих пет кћери и уз кћерку мираз.

Део мираза у новцу био је прилична свота јер капетан-Миша није шкртарио. Уосталом, цело његово богатство процењивано је на око 40 милиона динара у злату!

Тврди се да је тим новцем Јован Мариновић подигао себи и породици кућу у Бранковој тада Господској улици. Било је то лепо здање, на известан начин копија Капетан-Мишиног двора у Клежанима код Букурешта.

Бездушни урбанисти

Кућа Јована Мариновића део је приче о његовом животу, али и историје Београда.

Та кућа преживела је чак и Други светски рат, а онда ју је априла 1963. срушила бездушна рука урбаниста. У тренутку када су на њу кренули булдожери носила је број 15 у Бранковој улици. Место данас може лако да се препозна: то је сада празан простор, плато, део тротоара одмах до прве зграде с леве стране идући од Зеленог венца према мосту.

Када је кућа рушена, стари Београђани су се окупили. Јер, то није била само кућа Јована Мариновића, њега су се само ретки појединци сећали. Дуго година – од 1909. до 1952. у тој згради била је Српска академија наука. Ту је пресељена из Капетан-Мишиног здања, ту је практично заживела и пустила корење.

Зграда је имала две капије: кроз једну се улазило, а на другу излазило.

У самој једносратници луксуз: мермерне степенице, радни кабинет, соба за пушење, музички салон, трпезарија, дневни салон... Посебна прича био је декоративни молерај, а прави бисер паркет, у свакој просторији начињен

Кућа Јована Маринковића (обележена стрелицом) подигнута 1860. у данашњој Бранковој улици више не постоји. Снимак зграде и улице начињен је око 1930. године.

од другачијег дрвета: ружи-
ног, абоноса, лимуновог, ма-
хагонија... И свуда по паркету
инкрустације од слонове кос-
ти. Изгледало је да су просто-
рије застрте предивним фили-
мима. Нацрти за паркет рађе-
ни су у Бечу.

Пријатно је било у дому Ма-
риновића. У госте су долази-
ли отмени странци, дипломат-
ски свет, кнез Михаило на
обед или закуску. Кнез није
повлачио ниједан дипломат-
ски потез а да претходно није
затражио мишљење Јована
Маринковића. Слао га је по
Европи као свог личног изас-
ланика да заврши овај или
онај посао, да крчи пут нашој
дипломатији.

Без господина Јована Ма-
риновића више није могло да
се разговара о спољној поли-
тици. Његова реч често је би-
ла пресудна. Временом је по-
стао непогрешиви познавалац
европских прилика.

Дочекао је господин Мари-

новић и да му краљ Милан
понути место председника
владе. Прихватио је 1873. го-
дине, али је краља глатко од-
био 1876. Лепо је захвалио
на поверењу.

Послужитељ као секретар

После Берлинског конгре-
са 1878. Јован Маринковић је
постављен за српског изасла-
ника у Паризу. Радо је при-
стао, Париз му је био у срцу,
али је једва саставио десет
година. Повукао се из поли-
тичког, али не и јавног живо-
та. Потпуно се стопио са
Французима. У његовом са-
лону окупљао се угледан
свет. У Паризу је Јован Мари-
новић, „Човек из сепета“ ка-
ко су га Београђани назива-
ли, умро 1893. у седамдесет
другој години.

А Маринковићева кућа у
Београду?

После његовог одласка у

Париз препродајом је дошла
у посед задужбинског фонда
Симе Андрејевића Игумано-
ва. Фонд ју је уступио Српској
академији наука, па отуда и
заблуда да је Академија „жи-
вела“ у кући Игуманова!

Чим је Академија усељена
у зграду, у некадашњи Мари-
новићев радни кабинет сме-
стио се секретар заједно са ка-
сом у којој су чувани рукопи-
си Вука Караџића. Соба за пу-
шење постала је сала за ма-
ње састанке, салон је претво-
рен у библиотеку, а у трпеза-
рији је боравила кафе-кувари-
ца и магационер, извесна гос-
па Ката.

Већа сала за састанке ака-
демика била је на спрату. На
једном од тих састанака краљ
Милан није изабран за акаде-
мика. После је владар дуго
патио због тога.

Милан Јовановић Стојими-
ровић описује и Милосава
Вилотића, старог послужите-
ља, који је на седницама Ака-

демије седео одмах иза
председника – да му се нађе.
Увек је носио златни монокл
на носу и био тако званичан
да је остављао утисак као да
се ради о секретару Акаде-
мије! Од њега је највише ко-
ристи било што је одржавао
везу међу академицима који
нису говорили између себе.
Однесе, рецимо, поруку Сло-
бодану Јовановићу, па не зна
где да гледа:

– Гос'н Јовановићу, рек'о
вам гос'н Владан Ђорђевић
да се смирите јер он има
много да каже, само ако от-
вори уста!

* * *

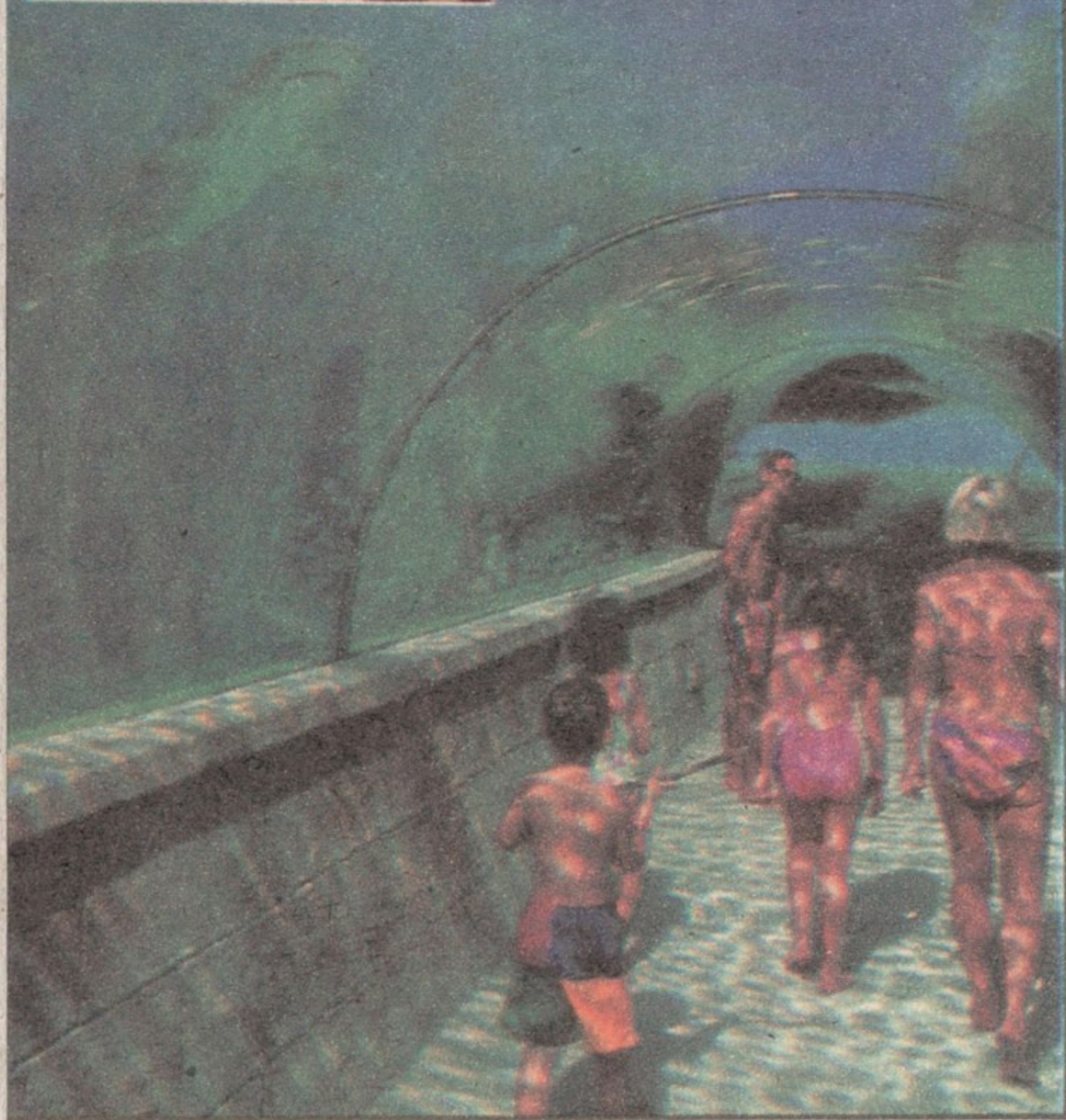
Јован Маринковић није ви-
ше био жив. Његови синови
су га следили – „пофранцузи-
ли“ су се. А о његовом унуку
Петру Пјеру Маринковићу, ис-
такнутом пилоту француске
авијације у Првом светском
рату, „Забавник“ је недавно
писао.

Миленко Тодоровић

НЕОБИЧНЕ
ГРАЂЕВИНЕ

СТАКЛЕНИ ТУНЕЛ

ИСПОД ЈЕЗЕРА

Не, ово што видите није лабораторија за океанографска истраживања и посматрања већ провидан „тунел“ у највећем аквапарку на свету који је овог лета отворен на Рајском острву, једном од 700 Бахамских острва. Да се подсетите, то су она острва северно од Кубе којима се Колумбо онолико обрадовао кад их је угледао и тако открио Америку, пре 503 године. Стаклену конструкцију дугачку 30 метара градили су шест месеци стручњаци за циновске акваријуме из фирме „Системи за камене и водене пејзаже“. Циновски полукружни тунел

направљен је од стакла дебљине 64 милиметра које може да издржи притисак воде од 28 килограма по квадратном сантиметру.

Провидни тунел пролази кроз једно од укупно шест вештачких језера и то оно у коме су смештени најопаснији становници мора – разне врсте ајкула, баракуде и слична чудовишта. Осталих пет језера, такође вештачких, врло су привлачна с тим што у њима пливају – туристи из целог света који овде, с маском на носу, имају прилике да посматрају раскошан биљни свет задивљујућих боја и облика. На 5,5 хектара површи-

не ове вештачке слане лагуне пружају „стан и храну“ припадницима 150 животињских врста, или „товару“ од 16 тона најразличитијих тропских риба пресељених из океана. „Гости“ захтевају да се четири пута на дан мења 13 милиона литара воде у парку! Срећом, то се не изводи на мишиће нити машинама, већ помоћу биофилтера, разних алги и биљака које беспрекорно и бесплатно пречишћавају воду!

Најчешћи посетиоци су амерички туристи, посебно „јахташи“, који са суседне Флориде само скокну до ове бивше британске колоније која је од 1973. године стекла независност у оквиру Комонвелта. За десетак долара могу да уживају у прелепој морској флори, али се већина – нарочито деца – највише задржавају управо код опасне фауне: има ли ишта узбудљивије до гледати у очи оштрозубу ајкулу са безбедне раздаљине?

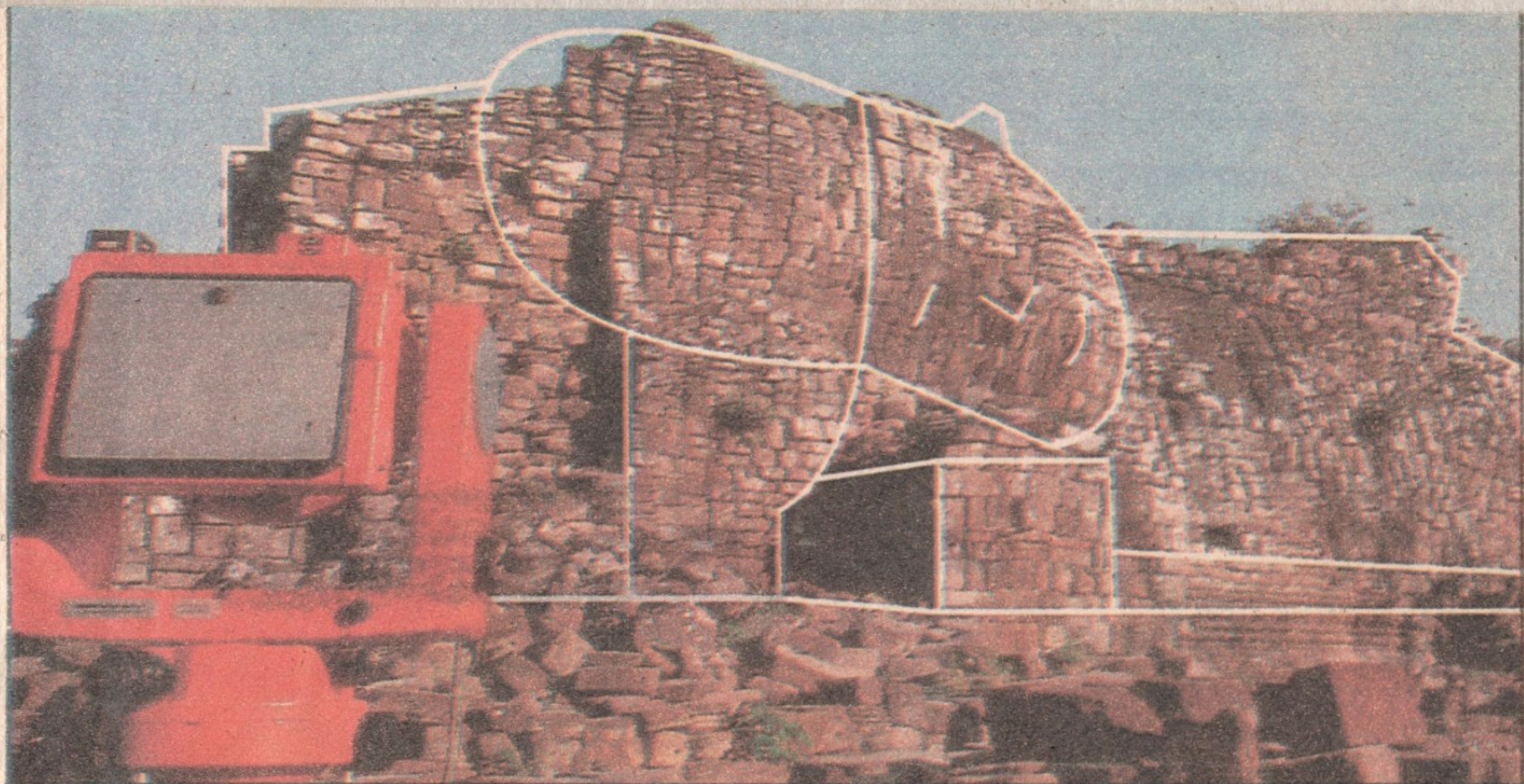
В. М.

ЗЕЛЕНО НЕ ДЕЉНО ПОПОДНЕ

Надахнуће уметника који се баве обликовањем дрвећа и жбуња изгледа да не зна за границе. Украсно баштованство које је биљкама у врту дало геомет-

ријске облике далека је прошлост. Доказ је и ова „репродукција“ чувеног платна „Недељно поподне у Гран Жату“ на коме је славни француски импресиониста

Жорж Сера насликао, пре више од сто година, приказ из парка на острву усред Сене, омиљеном излетишту Парижана, са безброј фигура у најразличитијим позама. Све то у техници названој поентилизам, што значи да боје на платни није мешао, него је на платно наносио безброј ситних тачкица чистих боја које се, док их посматрате, на мрежњачи ока после сливају и стапају у одређене шаре, тонове и нијансе... Тако је на слици горе, а на доњој, која нам стиже из града Колумбуса, Охајо (САД), све је зелено и у три димензије...

Разумљиво ако се зна да је „фалсификатор“ Сераовог платна вајар Џејмс Т. Мејсон

из Уметничког центра у граду Колумбусу. Он је 1988. године, уз помоћ своје супруге Илејн, засадио 58 стабала која су њих двоје редовно пољивали, окопавали, кресали и увијали око гвоздених шипки да би се током времена биљке претвориле у људе, животиње и одговарајући пејзаж. После седам година појавиле су се коначно 54 фигуре мушкарца, жена, деце, три пса и мајмун са „Недељног поподнева...“ Мејсон поседује, оценили су критичари, несумњив таленат: не само да се држао тога облика и перспективе оригинала, већ је показао да има око за покрет. И, разуме се, исказао бескрајно стрпљење.

Неки су ипак приметили да би једино реп пса у првом плану морао да буде дужи. То, међутим, временом може да се исправи јер тиса брзо расте.

Упорном Американцу из Охаја требало је пуних седам година рада и 58 стабала жбунова тисе да би направио верну (али сасвим зелену) копију слике „Недељно поподне у Гран Жату“, француског импресионисте Жоржа Сераа, чији је оригинал одавно у САД: власништво је Института за уметност у Чикагу, а изложено је у Метрополитен музеју у Њујорку.

ПРОБУЋЕН „БУДА КОЈИ СПАВА“

Лежећа статуа Буда који спава у Бапуону, једном од најлепших храмова Ангкора, некадашње престонице Камбоџе из времена Кмера (владали од 6. до 14. века), поново ће заблистати у свом пуном сјају. Њена реставрација се изводи у оквиру Унесковог програма „Спасимо Ангкор“.

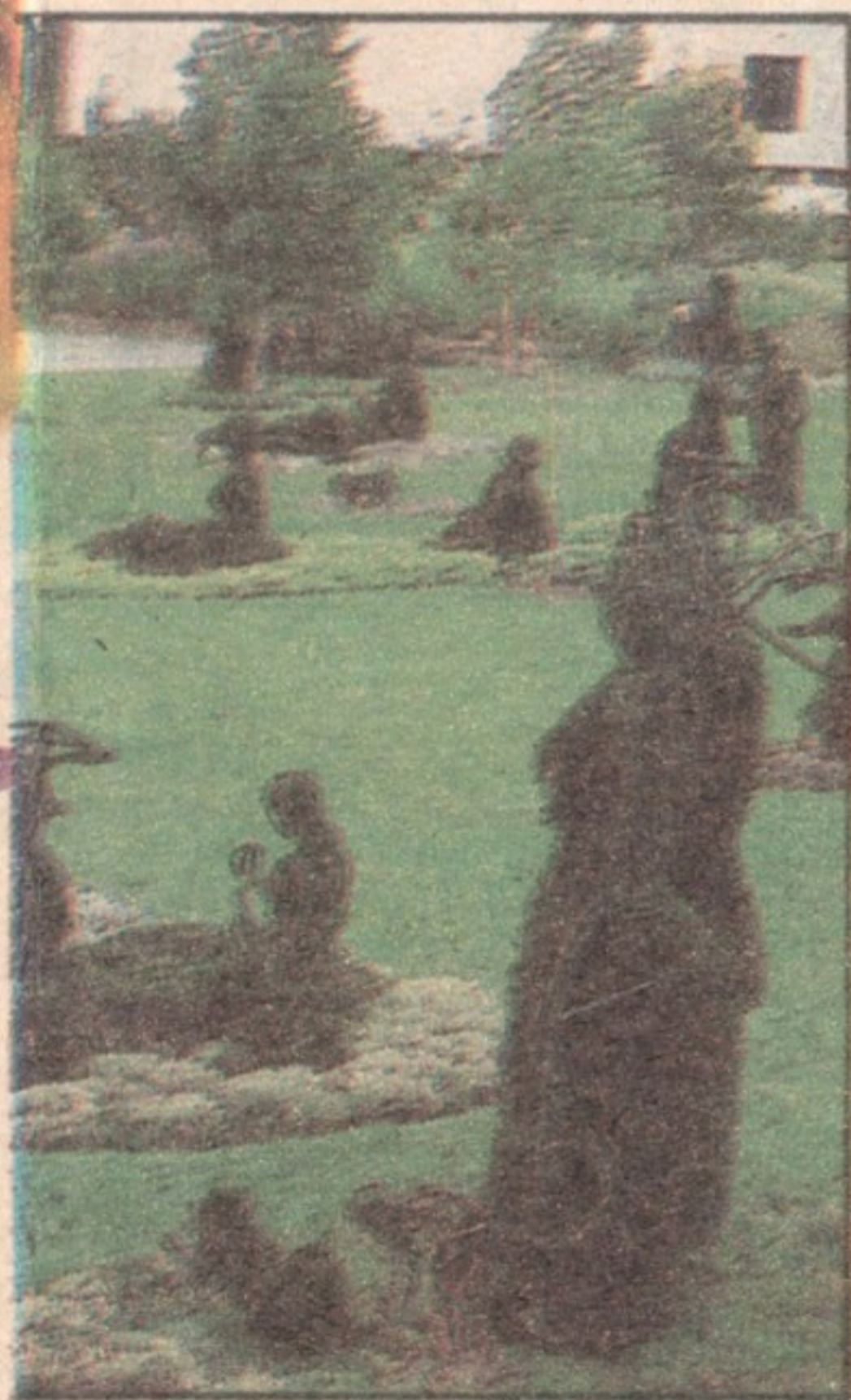
Прошле године најпре је стигла екипа Националног института за географију Француске чији је задатак био да одреди у каквом се стању налази уснули Буда, а ових дана у најчувеније рушевине Југо-

источне Азије стигли су стручњаци који треба да направе такозвани фотограметријски нацрт чувене статуе којој прети да се сруши под зубом времена. Следећи корак је да се овај цин висок 60 метара растави, камен по камен, и обради тако да буде заштићен од ерозије, а затим поново састави. Наравно, тачно онако како је првобитно изграђен. На тај начин, екипе задужене за реставрацију моћи ће да приђу и темељима споменика и ојачају га бетонским „инјекцијама“.

Пошто мора да се обради 500.000 каменова, уграђених у статуу, то би требало да значи да ће обнова трајати најмање десетак година. Срећом, неће бити тако: захваљујући компјутерској графици. Сваки камен моћи ће, преко рачунара, да се идентификује и затим постави на своје место, што ће извођачке радове скратити пет пута! Буда ће поново моћи мирно да заспи кроз две године!

Вера
Милићевећ

НЕОБИЧНЕ
ГРАЂЕВИНЕ

ТЕШКО БЕЛАВЦИМА

Сурови и сулуди цар никако није могао да прежали што цео римски народ нема само једну главу па да је одруби једним ударцем мача

Стари Римљани с поносом су истицали да су њихови закони строги али правични, а да они сами никад не прибегавају непотребној свирепости. Но, ако је потребно, не устежу се да употребе најокрутније мере. Велики Цезар (Гај Јулије) био је, можда, најочигледнији представник ове традиције. Једном су га, још младог, заробили гусари. Док је чамео у заробљеништву и чекао да стигне откуп који је за њега тражен, он је гусарима отворено и у неколико на-

врата рекао да ће се, кад буде слободан, вратити и све их разапети на крст. Своју претњу је остварио, али је био толико „немилосрдан“ да је наредио да сви ухваћени гусари најпре буду побијени па тек затим закуцани за крстове.

Наследно лудило

Када су се за време Галских ратова Арверни, најмоћније келтско племе које је предводио славни ратник Верцингеторикс, дигли на устанак против Римљана, 52. године пре нове ере, Цезар је, пошто је угушио побуну, свирепо казнио побуњенике одсекавши сваком од њих десну руку. Заробљеног Верцингеторикса повео је са собом у Рим и бацио га у подземну тамницу до пола пуну воде. Забележено је да је заробљеник, који и пред опасношћу није изгубио смисао за хумор, том приликом приметио: „Тако ми богова, ваша топла купатила (терме) прилично су хладна“. Пошто га је пустио да се добро охлади у мутној води, Цезар је наредио да му одрубе главу.

Ипак, према племенима која су без отпора прихватила римску власт, Јулије Цезар је био милосрдан, каже истори-

ја. Иако је материјално помагао прве гладијаторске игре и обновио „циркус максимус“, он је све то чинио да би сте-

ВЕЛИКИ КИНЕСКИ ЗЕЛЕНИ ЗИД

Поред славног кинеског зида, у ствари паралелно са њим, читавом дужином од око 2500 километара, протеже се један други Велики зид: зелени бедем од 300 милиона брестова чија је садња почела раних педесетих година. Зелени зид подигнут је у покушају да се бар донекле ублажи снага пешчаних олуја које се из пустиње Гоби на северу обрушавају на југ земље.

Резултати су, према Фарн Парунгу, метеорологу из америчке Националне администрације за океанографска и атмосферска истраживања из Болдера у Колораду, запањујући: „То је свакако највећи и најсмелији пројекат измене временских услова који је изведен у 20. веку“, каже Парунго.

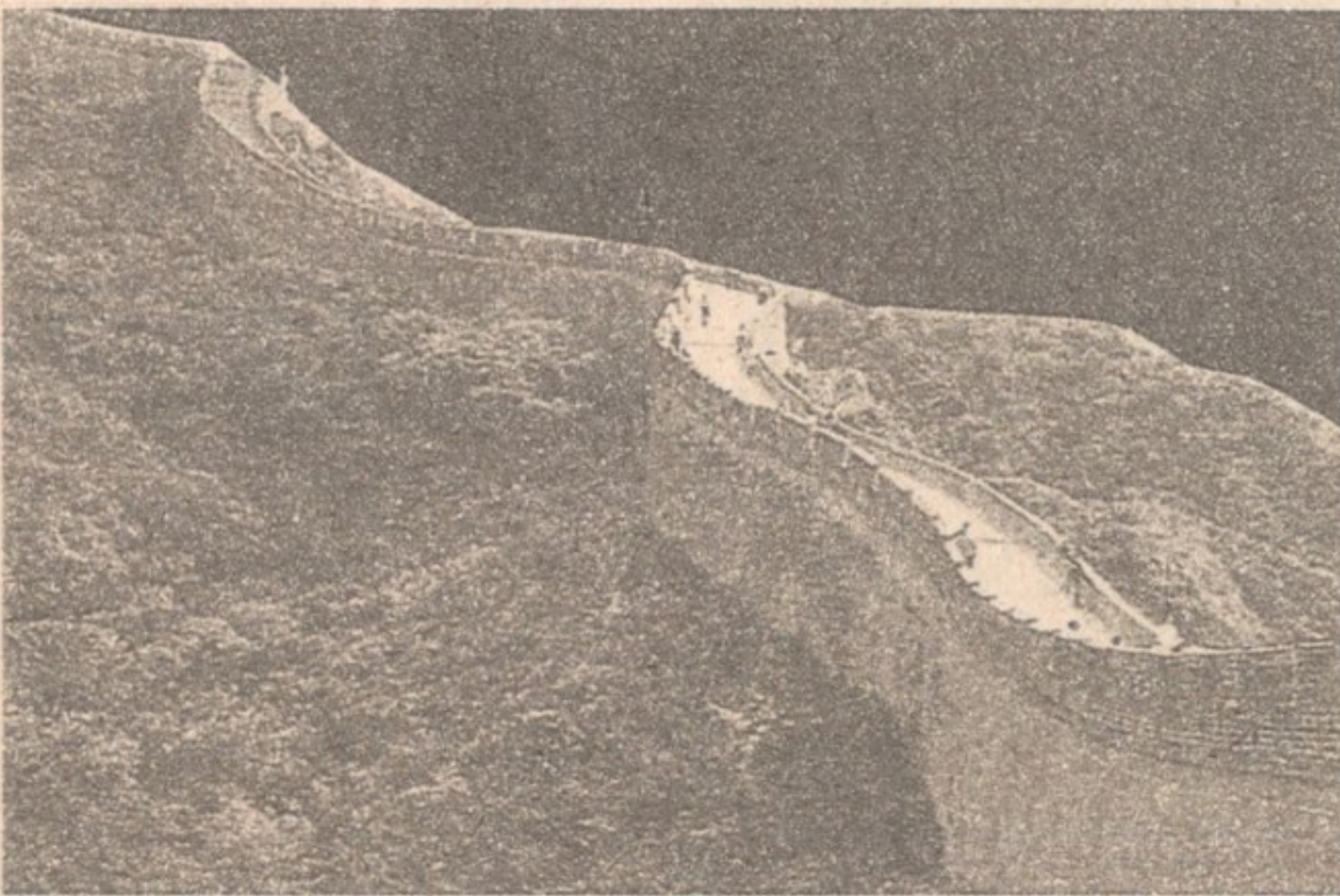
Дрвеће је, иначе, сађено или у неколико паралелних редова или у неправилно распоређеним скупинама дуж зида. На тај начин направљен је природни штит од пустињских олуја који је за ових 45 година изменио микрометеоролошке услове изнад непрегледних голети северне Кине. Захваљујући већој вла-

зи, тамо се сада успешно узгајају пшеница, кукуруз и поарће.

Вишегодишње испитивање које је спровела екипа америчких научника показало је да је од 1955. учесталост пешчаних олуја само у Пекингу, пала с рекордних 20 на свега пет пешчаних олуја током пролећа. Испоставило се, такође, да је мраз у који је престоница некада тонула и по 90 часова месечно, смањен на свега десет сати олујне таме у истом временском размаку.

Какве ће дугорочне последице све ово имати тек треба да се испита. У сваком случају, извесно је да у погледу степена облачности и количине падавине за сада нема великих промена. Како ће се даље ствари одвијати не занима само Кинезе. С времена на време, кинеске пешчане олује одфијучу и до других делова планете. Једном је, рецимо, песак из пустиње Гоби доспео чак до Аљаске.

М. И.

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Илустровао Ненад Пантић

као што већу популарност у народу, а не стога што је сам био за то заинтересован.

Цезаров наследник Август (Гај Јулије Октавијан, 63. пре нове ере – 14), ретко је био свиреп без потребе и разлога. Међу каснијим римским владарима, међутим, појављују се знаци све уочљивијих наследних душевних поремећаја. Лудило се најпре испољило код Тиберија, Августовог посинка и наследника, али тек у његовим познијим годинама. Према историчару Светонију, Тиберије је „наводио своје госте, а истовремено и жртве, да дуго и много пију а онда би, из чистог беса, наређивао да се несрећницима чврсто подвезу одводни мокраћни канали тако да су трпели паклене муке колико од стезања каналом толико и од неподношљивог растезања бешике.”

Године 27. нове ере Тиберије се повукао на острво Капри где се његова суманута сумњичавост развила до крајњих граница. Једном је неки рибар неочекивано дотрчао до њега да му положи пред ноге свој дар: великог тек уловљеног цинала. Тиберије, у вечном страху да му са свих страна прете убице,

толико се узнемирио да је наредио својим стражарима да лице несрећног рибара трљају понуђеном рибом док му оштре крљушти потпуно не згуле кожу. Презнојавајући се од болова, рибар је завапио: „Хвала боговима што нисам донео и оног великог рака кога сам такође уловио!” Тиберије је тада послао једног слугу по рака и наредио да сад њиме трљају рибарево лице. Измученог јадника стражари су на крају с високе стене бацили у море.

Везаних очију

Тиберијев наследник Гај Јулије Цезар, звани Калигула, римски цар од 37. до 41. године, био је најсвирепији од свих римских владара и садистички је уживао у мукама на које је осуђивао све за које би макар и помислио да не одобравају његове поступке. Људе који би критиковали његове гладијаторске представе затварао је у мале кавезе у којима су могли само да клече ослањајући се на дланове или лактове. Осуђене на смрт, често особе без икакве кривице, везивао је за

столове у својој трпезарији да би, док једе, могао да ужива у њиховим мукама.

Једном је, тако је бар забележено, гледајући са балкона своје палате, приметио у гомили света два ћелавца човека. Наредио је: „Убијте све између она два ћелавца. И њих, разуме се”. Немогуће је чак приближно набројати све његове злочине и жртве. Калигула би, највероватније, највише волео да је могао да најпре мучи а онда и убије све око себе. Забележено је, наиме, да је он жалио што римски народ нема само једну главу како би је могао од једном одрубити.

Гладијаторске борбе у старом Риму, кажу данашњи истраживачи, доказ су да једном почињена свирепост или посматрање свирепог чина веома често ствара жељу да се то поново доживи, чак и потребу за све јачим крвавим узбуђењима. У првим гладијаторским борбама, које су 264. године пре Христа на римском Сточном тргу приредила браћа Марко и Децим Брут поводом смрти свог оца, учествовала су само три пара бораца. Међутим, у време цара Клаудија у великој арени истовремено би се нашло 500 парова нагих бораца којима су очи најчешће биле завезане тако да су они на слепо ударали око себе. Неколико година касније, за време Нерона, у играма које су непрекидно трајале тридесет дана, дивље животиње растргле су 5.000 мушкараца, жена и деце. Уживање у свирепостима постало је нешто као дрога која захтева све веће и чешће дозе.

Клаудије је обично наређивао да се рањеном гладијатору скине шлем да би могао да посматра израз његовог лица док му, на крају, мачем пресецају врат. Овакви прикази били су још „најмилосрднији”, друге не желимо да помињемо јер су више него стравични.

Римљани, жељни жестоких узбуђења, нарочито су уживали у такозваним представама надахнутим митологијом и ранијом историјом. У једној од њих човека који је глумио Прометеја закивали су за стену да би му добро увежбао орао чупао утробу. Римски песник Марко Валерије Марцијал (40–104) овако је описао овај приказ: „Његови удови још су живели иако је из свих делова његовог тела истицала крв... а тело више није личило на људско.”

У другој представи жртва која је играла Херакла (Херкула) жива је горела на погребној ломачи. Било је то понављање судбине најпопуларни-

јег јунака класичне митологије који је изгорео у ватри да би се спасао отрова којим му је његова љубоморна жена Дејанира намазала одело. „Глумац” коме је била додељена улога Дедала још се могао сматрати срећним јер је његова смрт била, у поређењу с другим, брза: Одевног као Дедала, с крилима причвршћеним за рамена, њега би с врха арене бацили на песак да се разбије.

Бекство у пустињу

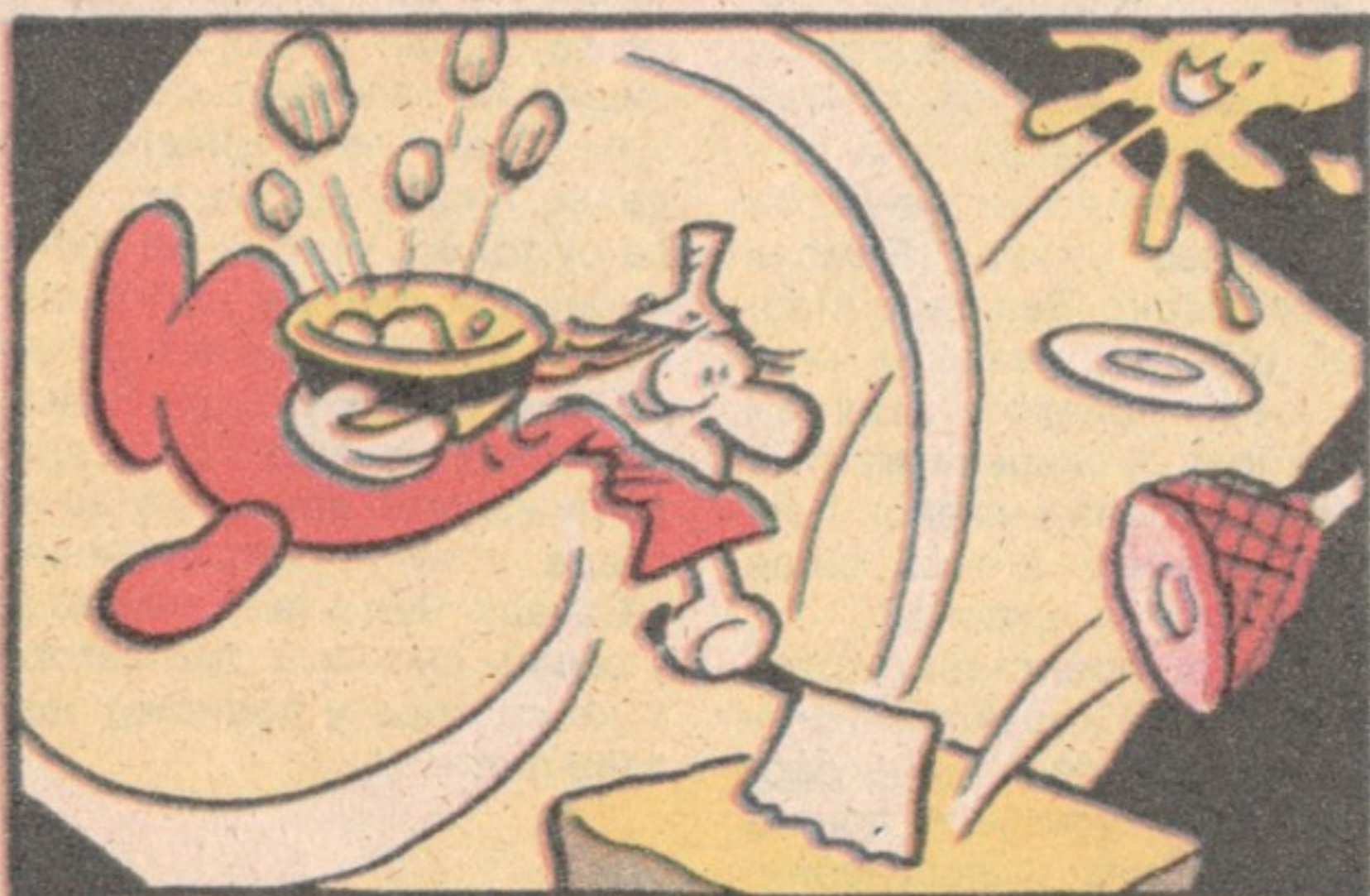
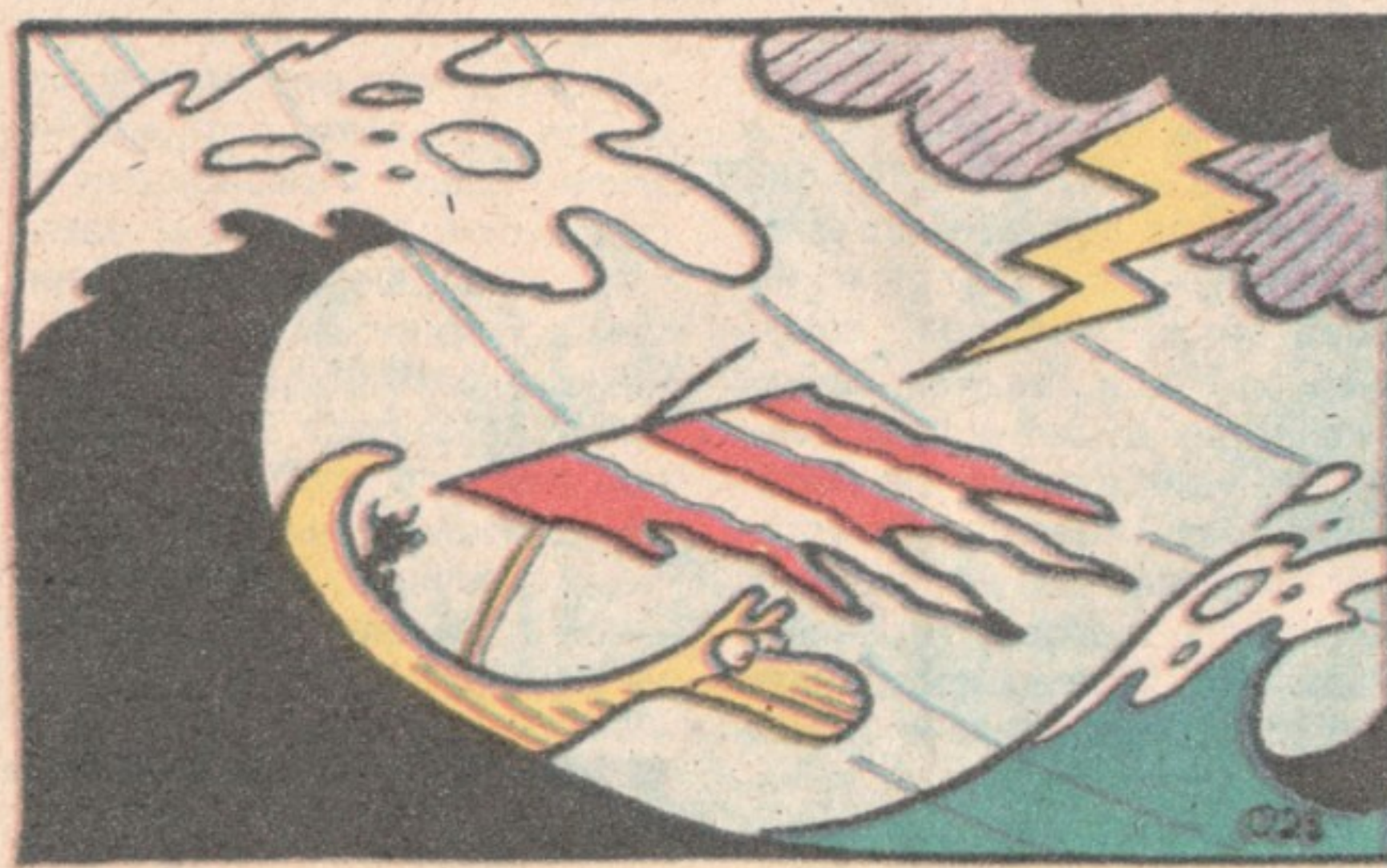
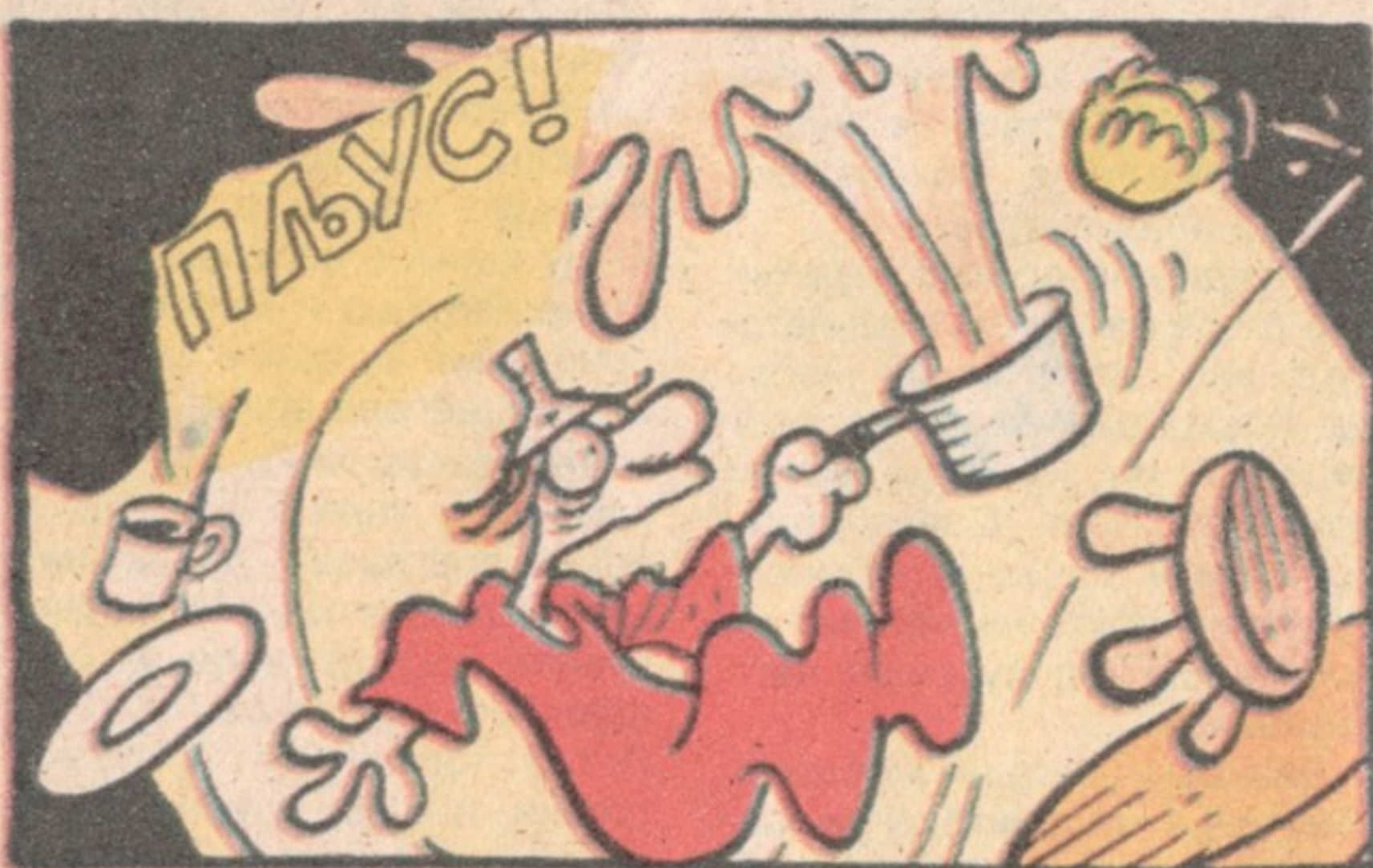
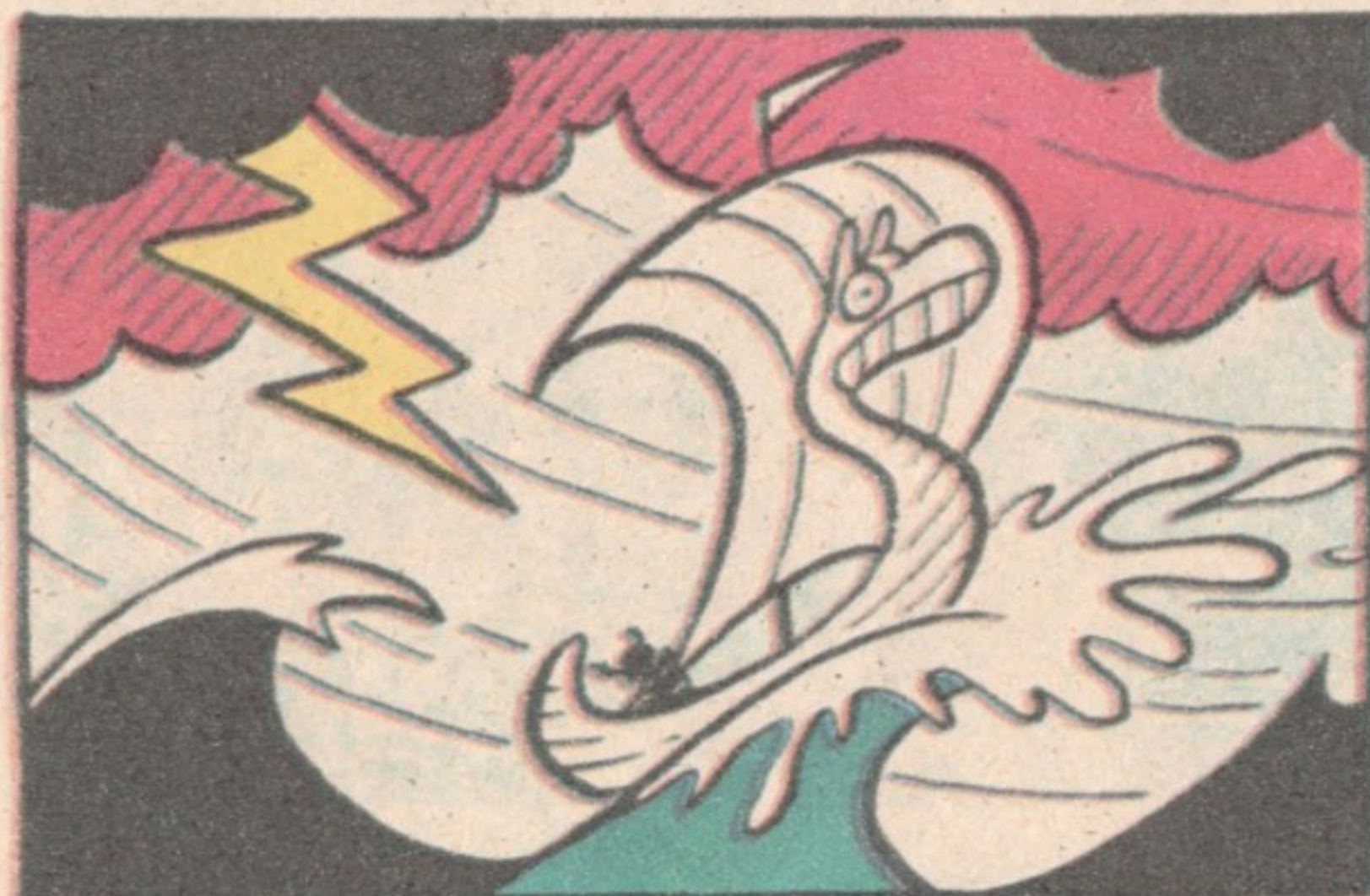
Временом је постало све теже наћи довољно преступника и заробљеника да би се задовољила жеђ за крвавим забавама римске светине. Појава нове ере, хришћанства, решила је ово питање. Како пише историчар Публије Корнелије Тацит, цар Нерон је, да би прекинуо приче како је он запалио Рим, за тај злочин оптужио и на највеће муке осудио припаднике нове вере. Хришћани су оптужени не само због тобожњег подметања пожара у Риму, већ и као зла коб целог човечанства. Тацит каже: „Мада као хришћани они заслужују да буду кажњени, свет ипак осећа да њих кажњавају више да би се задовољио царев (Неронов) хир а мање због добробити народа.”

Иако су од времена Нерона па надаље у крвавим забавама жртве биле претежно хришћани, ни они сами нису били имуни на уживање у њима. Свети Августин (354–430), римски епископ у северној Африци, прича о младићу Алију који се спремао да постане калуђер и кога су неки пријатељи одвукли у арену против његове воље. Апије је седео затворених очију и с прстима у ушима све док га један прегласан повик није навео да погледа. Неколико минута касније и он је одушевљено клицао са гомилом. После тога Апије је постао стални, и одушевљени, посетилац арене који је уживао у свирепим приказима. Разуме се да од калуђерског позива више није било ни помена: иступио је из хришћанске цркве. Гладијаторске игре биле су толико привлачне Хилариону, касније чак проглашеном за свеца, пише историчар Данијел Меник у својој књизи „Историја мучења”, да се, како би избегао искушењу да их гледа, повукао као пустињак у Сахару. Чак и тада гледао је у својим сновима гладијаторе како се боре у подножју његове постеље.

К. В.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ПОЛИТИКИ

10

ЗАБАВНИК

„Елф Атохем“ је први светски купац рицинуса. Ова фирма јединица и реагент за прераду рицинуса „Рилсан 11“ изабран је за извозну политику.

Омотач за каблове камиона направљен је од висококвалитетног „рилсана 11“.

Истраживачка станица у Костарики где је већ створено неколико нових сорти.

Зглобне протезе, каблови, акумулатори — суперпластика биљног порекла продире свуда

РУКЕ И НОГЕ ОД — РИЦИНУСА

Онај рицинус који сви знамо, некада најпопуларније „средство за чишћење“, одавно је добио мање непријатне замене, а од биљке рицинус (*Ricinus communis*) данас се прави врхунска пластика под именом „Рилсан 11“ која добија све ширу примену у разним индустријским гранама. Ова пластична маса не само да

конкурише пластикама нафтног порекла већ их и превазилази. Лакша је од њих, одлично издржава притисак и температурне промене, уз то је изванредно отпорна на ха-

бање. Како је мекша, идеална је за израду сложенијих облика. Због ових својих особина „Рилсан 11“, који једина на свету производи фирма „Елф Атохем“, ушао је у састав материје за облагање каблова, нашао своје место у аеронаутици као и при изради зглобних протеза којима се надокнађују изгубљени удови. „Рилсана 11“ има и у многим деловима аутомобила (црево за кочилону течност, довод бензина, кућиште акумулатора...).

„Елф Атохем“ је, природно, највећи купац рицинуса на свету, а такође је разумљиво зашто је заинтересован за побољшање сорти ове биљке која расте у тропским и суптропским крајевима, било као жбун висине 1–4 метра или као дрво високо 1 до 13 метара. Године 1985. фирма је у Канасу (Костарика) отворила истраживачку станицу намењену искључиво култури рицинуса. Зашто баш овде? Зато што су климатски услови у овој земљи слични као у земљама највећим произвођачима — Индији и Бразилу. Селекцијом и укрштањем добијене су још успешније хибридне врсте које су затим путовале у земље где се масовно гаји ова култура. Резултати су фантастични: за десет година принос по хектару се удесетостручио! Уље које се извуче из зрна (по три у једном плоду), најгушће од свих (0,95–0,96!) шаље се затим на прераду у немачке, француске, америчке фабрике. Пред меком, а отпорном рицинусовом пластиком је, кажу стручњаци, лепа будућност.

Доказ: кад дечији балон напуњен водом пукне, мембрана се потпуно скупипре но што течна садржина изгуби његов облик! Да би се једна таква појава, која голим оком не може да се примети, учинила видљивом, требало је снимити експлозију четири балона, и то тако да је свака следећа фотографија начињена са по 75–100 хиљадитих делова секунди закашњења у односу на претходну. Цео подухват био је могућ само захваљујући генијалној идеји Сама Лија, фотографа из Хонгконга, који је смислио уређај да се, с тачношћу од хиљадитог дела секунде, одреди тренутак за аутоматско снимање. До сада су супербрзе појаве могле да се снимају или врло скупим камерама или стробоскопом који се користи само за предмете у покрету. Нови систем показао се као драгоцену оруђе за научнике који најзад могу да „ухвате“, „замрзну“ експеримент тачно у оном тренутку кад зажеље!

АПАРАТ КОЈИ „ХВАТА“ НЕУХВАТЉИВО

ПУШТАЊЕ СТРЕЛИЦЕ

Пуштена с висине од једног метра стрелица се јавља од пола секунде стиже до балона напуњеног водом. Њена брзина 16 км/ч

Проналазак једног програмера из Хонгконга омогућио је да се сниме „немогуће фотографије“

БАЛОН СЕ КИЧУО 100 милисекунди касније, апарат унапред додељен снима на траку тачно онај тренутак кад се балон прво повуче, а затим експлодира.

ВОДА ШИНЉА Још 75 милисекунди и кроз рупу од ципелања вода присти. Балон се потпуно скупипре

ВОДА ЈЕ ЗАДРЖАЛА ОБЛИК БАЛОНА

После 80 милисекунди стрелица која се види кроз провидну воду стиже до центра балона. Јако је тачно не жале који још има облиг балон

Политички

ВИШЕ ОД
ДЕТЕКТИВСКЕ
ПРИЧЕ

Тутанкамонова гробница отворена је 1922, а онда су, у наредних неколико година, загадетно поумирали сви учесници овог ископавања. Осим једног...

Арапски тумач, крупан човек, посматрао је малу групу Европљана с кацигама на глави који су руководили ископавањем Тутанкамонове гробнице. Затим се окренуо свом шефу, дописнику једног лондонског листа, и рекао му: — У гробници ће наћи злато и смрт. — Новинар се изненадио и упитао зашто.

— Због тога што стари богови још живе, а тај човек је — тумач руком показа према гробници — био неверник. Старе богове је нашао прекасно, а за живота је главног од свих богова, Амон-Ра, веома вређао и псовао.

Неко из групе касније је ову причу испричао лорду Карнарвону. Лорд, сталожен човек који се није лако узбуђивао, није се насмејао причи. Са свом озбиљношћу одмах је одговорио: — Потпуно схватам и прихватам ту могућност.

Занимљива је и чудна била чињеница да се иза сваке египатске мумије за коју се у народу веровало да доноси несрећу налазио владар или особа високог рода која се са боговима свађала или им се супротстављала.

Тутанкамон је сахрањен са свим краљевским почастима које једном фараону следују, али на прамац његове погребне барке ипак нису ставили слику бога Сунца Ра. Ни на свечаним местима на путу ка гробници нису поставили фигуре богова Тем, Су, Тефнут, Себ, Мут, Озирис, Изис, Сути и Нефтис, нити су

свештеници били припремили кедрово уље да их намажу. У подземну гробницу у коју су положили тело младог фараона није ушао мир већ неспокој. И мада је Тутанкамон пред крај живота журно позивао изгнане богове да му се врате, чак је и име променио да би их умилостивио, они су, седећи у предворју пакла, одбили да му се врате. Тако су њихова срџба и казна и даље лебделе у гробници у чијој је тами лежало балсамовано тело овог неверника.

Једног дана открићемо да су људске мисли, љубав и мржња исто тако материјални као што су материјални зраци Сунчеви. Тада ћемо сазнати да стародревна предања, ко-

ја одбацујемо као обичне митове и сулуде маштарије свештеника, чврсто почивају на здравим и трезвеним чињеницама. Мржња, вероватно, не лебди у облацима изнад Долине краљева, нити у невидљивом и осветничком облику стоји на бранику да спречи улаз у тајне умрлих, већ је ту, међу нама, као опипљива и постојана чињеница.

Разборити и оштроумни научници гледали су на ископавање Тутанкамонове гробнице с великим неспокојством и забринутостју. Разумљиво, такви људи не верују у духове, али и не одбацују могућност постојања неких психичких феномена. Постоје мушкарци и жене који су као опчињени магијом и

они који у све сумњају и свега се плаше, а постоје и обични људи који са собом доносе несрећу или срећу. Загадетно слово Х које ствара такве феномене тајна је коју још нико није успео да реши, а у Тутанкамоновој гробници постојало је једно тако велико Х које је значило само смрт.

Ископавању Тутанкамонове гробнице присуствовали су, поред лорда Карнарвона, Хауард Картер и његов секретар Дик Бетал, затим М. Бенедит, француски археолог и директор Одељења за старине у Каиру, и М. Пасанова. Од свих њих само је један остао у животу.

Када је гробница отворена, у њу су ушла два уважена човека. Један је био пуковник Мерин Херберт, полубрат лорда Карнарвона, а други Х. Г. Евлин-Вајт. Ступивши у фараонову гробницу, пуковник

ПРОКЛЕТСТВО

Илустровао Бобан Савић

О БОГА АМОН-РА

Херберт је задрхтао и застао на самом улазу не желећи да уђе. Остало је записано да је тада полугласно рекао: — Ето среће да Карнарвон никада није нашао ову гробницу. Нешто страшно ће се догодити у нашој породици. — Пре но што је истекла година дана, Херберт је већ лежао у гробу.

Пошто су врата гробнице била разваљена, лорд Карнарвон је с осмехом на лицу ушао у њу. — Боље да то никад није урадио, за шест месеци биће мртав — рекао је том приликом писац Артур Вегал. У том тренутку лорда Карнарвона је нешто угризло за образ. И пре него што су све тајне Тутанкамонове гробнице биле разрешене, лорд Карнарвон је заиста био мртав.

После отварања гробнице египтолог Евлин-Вајт потпуно се изменио. Био је то човек кога као да су прогониле неке невидљиве и страшне силе. Ни година се

није навршила, а он је извршио самоубиство. У писму које је оставио написао је: „На мене је било бачено неко проклетство“.

Египатске власти довеле су сер Арчибалда Дагласа Рида, познатог рендгенолога тог времена, да помоћу Х-зрака сними Тутанкамонову мумију. Након годину дана и он је већ био покојник. Професор Лафлер, са Универзитета Мегил, био је први амерички научник коме се пружила прилика да проучава ту гробницу. Из Луксора су га убрзо у ковчегу вратили кући.

И људи у годинама, и људи у цвету младости, и они за чије животно осигурање осигуравајући заводи траже посебно високу суму, тајанствено су умирали. Само је Хауард Картер остао жив. Готово сви физички радници који су радили на ископавању те гробнице доживели су сличну, трагичну, судбину.

Седам француских писаца и новинара дошло је да посети гробницу и да пише о њој. У року од две године шест од њих је умрло. Када су са Тутанкамонове мумије скинули

горњи покров, на његовом лицу запазили су једну мрљу — готово на истом месту на којем је била и мрља од угриза на образу лорда Карнарвона. Истог дана када је гробница била отворена једна кобра, иначе света змија старог Египта, ушуњала се у кућу Хауарда Картера и појела његовог омиљеног канаринца кога је водио свуда са собом. Картер тада није био у кући. Кобре у Египту спадају, иначе, у једну од најређих врста змија. Неки Вулф Џуел, инжењер из Енглеске, посетио је Тутанкамонову гробницу неколико година после отварања, али и он је годину дана после њеног обиласка умро. Сваком човеку, без изузетка, који је ушао у ту гробницу догодила се касније нека несрећа.

Најсумњичавији људи признају да у судбинама оних који су на било који начин дошли у додир чак и са најмањим предметима из Тутанкамонове гробнице постоји нешто више од обичне подударности. Предмети из гробнице који су касније били постављени у каирском музеју имали су у себи неко „магијско дејство“ јер су се чувари и музејски службеници, задужени да чувају те експонате,

готово сви поразболевали и умрли из непознатих разлога.

Чувени доктор Мардус био је убеђен да ће отварање Тутанкамонове гробнице многи-ма донети смрт. — Египћани су седам хиљада година поседовали тајну која је мумије окруживала неким чудесним динамичким силама о којима ми знамо веома мало — рекао је једном доктор Мардус.

Едгар Валас

По оцени многих критичара, ова прича Едгара Валаса (1875-1932), једног од најпознатијих и најплоднијих енглеских романописаца, драматурга и приповедача детективских прича, прави је драгуљ тог жанра. Данашњи стручњаци за египатску археологију не потврђују све податке које је Валас изнео у овој причи, али се слажу с чињеницом да је дванаест људи који су имали било какве везе са отварањем Тутанкамонове гробнице 1922. умрло у наредних седам година. Чувени египтолог Хауард Картер, који је осим Тутанкамонове нашао и гробнице Тутмеса IV и краљице Хатшепсут, умро је природном смрћу 1939. године.

М. Б.

ЗГРАБИ ТИГРА ЗА ЈЕЗИК!

Велика слоница осетила је опасност: постала је немирна и почела да труби испуштајући продорне звуке. Субедар Али, њен чувар, погрешно је протумачио те знаке. Гомти је гладна, помислио је Али који је седео у крошњи једног бањан дрвета и одсецао лишће да би њиме нахранио слоницу.

Ситни двадесетпетогодишњи младић спустио се низ стабло и упутио се према Гомти којој је једна предња нога ланцем била везана за оближње дрво. Дао јој је нарамак лишћа и кренуо натраг према дрвету.

Једва чујно шуштање лишћа и један тигар изронио је из густог шипражја и потрчао за Алијем. Испружених канџи насрнуо је на младића закахивши га по десној ноzi баш у тренутку кад је Али почео да се пење уз стабло. Тигар и младић закотрљали су се по трави.

Прва жртва

Субедар Али радио је већ седам година у Корбетовом националном парку који је у подножју Хималаја захватао 52.000 хектара прашуме. На том простору влада Индије постигла је прве успехе у такозваном „Пројекту тигар“ чији је циљ био заштита ове иначе угрожене животињске врсте. Када је 1973. године Корбетов национални парк почео са радом, у њему су била само 44 тигра. Дванаест година касније било их је већ око деведесет и њихов број се полако али стално повећавао. Субедар Али радио је као чувар слонова, помагач истраживача и надзорника парка, али и као туристички водич јер се парк и животиње у њему најбоље и најсигурније могу разгледати са леђа слонова.

Али и његови другови на послу никад нису заборављали несрећу која је 1982. задесила Махеша Ховарда, младића чији је задатак био да набавља свежу храну за слонове, па је по цео дан одсецао лишће са дрвећа. Једног дана он се на свом слону упутио у џунглу сам, без пратње и – више се није вратио. Касније је група која је трагала за њим нашла само остатке његове искидане одеће и неколико потпуно оглоданих костију.

Откривени трагови говорили су да је несрећног младића усмртио једанаестогодишњи тигар Шеру, заведен у Националном парку али не као тигар људождер. Махеш му је био прва људска жртва и

**У џунгли је одједном
завладала злокобна
тишина: замукла је
птичја песма, ућутали
су иначе брбљиви мај-
муни. А онда је звер
напала**

Шеру га је вероватно напао због тога што је младић предубоко зашао на његову територију, а тигрови то углавном не дозвољавају. Због тога је Шеруу био поштеђен живот. Но, како се зна да се тигар који једном окуси људско месо претвара у људождера, било је строго наређено да у џунглу више нико не одлази сам.

Када је тог фебруарског поподнева 1984. године Али кренуо да за Гомти насече лишћа, с њим је био и његов друг Кутуб на својој слоници Маули. Застали су недалеко од једне речице. Источно од ње Али је приметио огромно бањаново дрво, чије лишће слонови изузетно воле, па је на Гомти кренуо према њему сам, без Кутубе. Док је све дубље залазио у шипражје, Али је сметнуо с ума да је баш у том делу џунгле Шеру насрнуо на Махеша.

Живо клупко

Али је већ пола сата одсецао лишће и бацао га на земљу. Остало му је у сећању да је изненада у џунгли завладала злослутна тишина: занемела је птичја песма, ућутали су иначе брбљиви мајмуни. А онда је тигар напао.

Живо клупко закотрљало се по земљи. Али, који је имао тачно педесет четири килограма, пао је на тигра тешког двеста двадесет. Да је било обрнуто, од чувара слонова остала би само мрља.

Тигар се лако извукао испод младића и одмах насрнуо на њега: крвожедно је искезио своје огромне очњаке, али је успео да њима дохвати само кожу на Алијевом потиљку. Тргнувши потом главом, звер је одбацила Алија у ваздух.

Ако ме одвуче дубље у џунглу, изгубљен сам, помислио је Али и чврсто се ухватио за један грм. Поново је осетио оч-

њаке на потиљку: тигар је не само отргнуо младића од грма, већ му је откинуо и комад коже са главе.

Све време звер ни гласа није давала од себе. Иако му се крв из ране на глави сливала преко очију, Али је ипак назирао свог нападача: тигрове очи биле су црвене као шумски пожар и истовремено жуте као сунце.

Док је тигар жвакао кожу с његове главе, Али је покушао да отпуже са места борбе. Није далеко стигао: тигар је, и даље жваћући кожу, предњом шапом притиснуо младићево бедро и држао га као прикованог за земљу. Тигрова глава била је сасвим близу Алијеве и рањени младић, избезумљен од бола и страха, вероватно несвестан оног што чини, завукао је своју десну шаку у разјапљене чељусти и зграбио звер за језик. Збуњена животиња стајала је неколико тренутака не померајући се, а онда су се њени очњаци зарили у Алијеву надлактицу и длан.

Пошто десном руком више није могао да се брани, Али је замахнуо левом и песницом погодио тигра у око. Једном, па још једном. Тигар је отворио уста, његова шапа је полетела и, мада је Али десним лактом скренуо правац њеног ударца, Шеруове канџе раздерале су му једну обрву, очни капак и доњу усну.

Док се Али превијао по земљи, тигар га је зубима зграбио за леђа, подигао, носио метар или два, а онда бацио на земљу као да је хтео да боље погледа тај плен који му се тако жилаво супротстављао. Али је искористио тренутак и завапио:

– Упомоћ! Тигар ме прождире!

Са леђа своје слонице Кутуб му је одвратио:

– Мани се глупе шале! Заврши с тим лишћем па да се вратимо!

Уто је и Кутубова слоница Маули осетила тигра и у страху се дала у бекство. Кутуб је схватио да се Али не шали и да му је заиста потребна помоћ. Успео је да обузда уплашену Маули, а онда кренуо према Алију. Маули се пробијала кроз густо растиње док је Кутуб урлао:

– Праут! Праут!

Била је то заповест коју чувари узвикују кад су љути или кад су у опасности.

Црвени траг

Кутуб је успео да натера своју слоницу између Алија и тигра. Шеру се тада повукао у густиш, окренуо се и оданде ужареним очима гледао људе и слонове.

– Праут! Праут! Праут! – викао је Кутуб без престанка.

У међувремену, Али је успео да се докотрља до своје Гомти. Узалуд је поку-

шао да је ослободи ланца – због озлеђене руке то му није успевало. У два маха само што се није оневестио, али га је оба пута пренуо Кутубов глас:

– Тигар се већ два пута враћао гледајући нетремице у тебе. Одвежи слоницу... мораш сам да је ослободиш. Ако ја сиђем са Маули, обојица смо готови!

Најзад је Али, служећи се само левом руком, успео да одвеже Гомти која је од беса и страха громко трубила. Само да сад обе слонице не побегну, страховао је Али.

Нису побегле. На Кутубову наредбу Гомти је спустила главу ниже но што је то обично чинила.

– Обухвати јој ногама сурлу! – довикнуо је Кутуб Алију.

Гомти је подигла Алија као да је дете и, забацивши сурлу преко главе, спустила га на своја леђа, а онда заједно с Маули кренула „кући“, према управи Националног парка.

Али је тада први пут чуо тигров глас: најпре његово потмуло режање, а затим урлик. Слонице су убрзале корак. Из Алијевих рана капала је крв и тигар је, на удаљености од свега петнаестак метара, пратио тај црвени траг не престајући да бесно режи. Тек кад се џунгла проредила и у њој постало светлије, тигар је погнуо главу и нестао у грмљу. Четрдесетак минута

касније Гомти је, са Алијем на леђима, стигла до управне зграде и станице за хитну помоћ.

Алијеве ране, за које је било потребно 70 копчи, споро су зарастале и он се вратио на своју дужност тек после шестомесечног боравка у болници. У част његовог повратка остали чувари слонова приредили су скромну свечаност којој су, разуме се, „присуствовале“ и његова Гомти и Кутубова Маули. Тек тада је Али сазнао да су тигра Шеруа живог ухватили намамивши га у клопку помоћу убијеног бивола и да су га потом отпремили у зоолошки врт града Канпура.

Н. В.

ДЕТЕ
ЈЕ
ОТАЦ
ЧОВЕКА

КАД
САМ
БИО
МАЛИ:

Миле, Зоран и Вава Станковић у чабру 1932. године.

Једино чега могу да се сетим као неког првог сазнања о животу око себе кад сам био мали јесте место где сам живео и околи-на која ме је окруживала. Жи-вели смо изнад Славије, у Бу-левару, у Учитељској школи где је мој отац био наставник цртања и секретар школе. Ве-лико удобно здање, са интер-натом за „учитељице“, како смо тада звали ученике Учи-тељске школе, и са великим пространим двориштем, било је прави рај у коме смо про-водили детињство нас три брата, Миле, Зоран и ја. Ја сам био најмлађи. Сваки од нас имао је још по неколико другова, и сви смо ми трчали, скакали, играли се и у нашем дворишту

Припрема и уређује
Светлана Ненадовић

и на теренима
Школске матице
у близини
наше
куће, ту
где је
сада ДИФ.
Играли
смо и
тенис и

упражњавали све могуће спортове, онако дивље, неор-ганизовано. Дobar део дана проводили смо напољу, на-равно, кад нисмо морали да идемо у школу. Школа ми је исто била близу, некадашња „Цар Урош“, а сада „Владис-лав Рибникар“. Све је било некако лако и лепо. Лепе су биле и зиме када смо се кли-зали Булеваром, све доле до Славије, правећи клизавице на којима су пролазници па-дали, а ми бежали.

Поред стана имали смо и атеље у коме је мој тата сли-као и у коме сам ја често бо-равис. Понекад бих оцу пози-рао, а понекад бих само се-део или се мувао околу да видим шта то све сликар у атељеу има. Највише сам во-лео када би отац ишао да сли-ка у пленеру и мене водио са собом. Тада сам му у слика-њу помагао, нарочито ако је сликао нешто што је било ве-зано за сенку. Сећам се јед-ног одласка у Кошутњак када

је тата сликао један кривуда-ви путељак са крошњама са стране које су на тај пут баца-ле сенку. Сенке су се тако брзо мењале да је тата само викао: „Дај ми ову боју, дај ми-ону боју...“, журећи да на

СЛАВОЉУБ ВАВА СТАНКОВИЋ

БИОГРАФИЈА

- вајарство и цртање дипломирао 1952. и магистрирао 1954. на Академији ликовних уметности у Београду, а вајарство спе-цијализирао 1970. на Универзитету у Клермону САД, као сти-пендиста Фулбрајтове фондације;
- ради скулптуре у полираној бронзи, скулптуре у дрвету сли-кане, медаље, цртеж и акварел;
- у списак изложби уписује девет самосталних у земљи и јед-ну у САД, и безброј учешћа на заједничким у Југославији, Француској, Италији, Шведској, Финској, Португалији, САД...
- а у списак радова, од којих се многи налазе у музејима мо-дерне уметности у Европи и Америци као и у приватним колек-цијама – бројне скулптуре, фонтане и јавне споменике;
- важније награде: Златно длето 1970. и Прва награда на из-ложби „Простор '79“.

слици ухвати баш тај тренутак, а ја сам муњевито из тубе ба-цао боје на његову палету.

У школи сам био је-дан од најбољих цртача. Цртао сам, вероватно за нијансу боље него што се очекивало од мог уз-раста, што потврђује и дога-ђај који добро памтим. Јед-ном смо мој другар још из оног доба, а и данас је мој

пријатељ, Милан Андрејевић били позвани да у присуству директора, у његовом каби-нету, нацртамо неке, тада ве-ома популарне, лутке у народ-ним ношњама, какве смо ина-че на часовима, као и сви ос-тали ђаци, марљиво цртали. Али-наши су цртежи били то-лико добри, да директор није поверовао да смо их ми ра-дили, па смо, ето, пред њим морали то да потврдимо. На

понос наше наставнице црта-ња Данице Мијушковић и ди-ректорово запрепашћење, ми смо то и урадили.

Углавном сам цртао олов-ком. Ређе сам радио бојом, употребљавао сам акварел, али ипак највише обичне дрвене бојице које су деци најдраже, а и најлакше је са њима радити. Наравно, у све-му томе имао сам велику подршку мога оца. Цртао сам све, све што видим. Сећам се једне фигурине од терако-те која је представљала сло-на, поклон татиног доброг друга сликара Радета Стефа-новића који је имао и радио-ницу керамике; једанпут сам нацртао ту фигурицу и тата је био просто одушевљен како ми је то добро испало.

У школи је било забавно. Онако, уопште, не само због цртања. Спремали смо ваз-дан неке приредбе, а нас не-колико је било у колу, па смо онда имали народне ношње

„Он је ученик Илије Ко-ларевића и поклоник Ма-јола и Деспијоа, од којих је дочуо глас да у скул-птури треба тражити мир и равнотежу, а у смислу облика синтезу и једнос-тавност“, написао је у на-талогу за Вавину изложбу у Галерији УЛУС 1959. Пе-ђа Милосављевић, а

„Његова скулптура не јавља се као изазов све-ту. Она захтева пристаја-ње и прихватање“ – у на-талогу за изложбу у Кул-турном центру Београда 1980. Стојан Пелић.

Да ли су то закључили само по његовим радови-ма, или им је Вава испри-чао причу о свом детињ-ству?

до којих је, наравно, било тешко доћи, мислим, до нош-њи те величине. Изнајмљива-ли смо их у Народном позо-ришту, пошто је отац једног нашег друга тамо радио. Ја сам био пуначак, па ми је нај-боље одговарала лалинска ношња, она са широким бе-лим гаћама.

Онда смо имали часове француског. Часове су нам држале две сестре Францус-киње које су крајем године, заједно са нама, спремале опет неку приредбу, и опет смо правили нека одела. Се-ћам се да сам једном изигра-вао некаквог маркиза са бе-лом периком на глави, а пер-вазе на оделу које су ми за ту прилику сашили, да се не би везло, тата је исликао злат-ном бојом. Све је то било за-нимљиво за нас клинце, али је, наравно, најлепше било иг-рати се, јурцати лево-десно и пикати лопту. Када смо играли фудбал, ја сам углавном био голман. И дан-данас на коле-

нима имам ожиљак од мог страственог бацања по шљунку. Мало-мало па ми колена прокрваре, па их мажемо неком течношћу која пече. Биле су то праве спортске ране.

Кад је у питању било наше образовање, отац је показивао велике амбиције: захтевао је да сва тројица научимо да свирамо на неком инструменту. Пошто нисмо имали клавир, најједноставније је било да свирамо виолину. Речено – учињено! Сва тројица смо пошли у школу „Мокрањац“, тамо на углу код „Лондона“. Међутим, виолина је веома тежак инструмент за свирање, требало је много вежбати, требало је имати много воље и стрпљења. Што се слуха тиче, имали смо га сва тројица сасвим довољно, скоро колико треба, али је од нас тројице једино Миле волео да код куће седи и вежба. Међутим,

две године је ишао у школу, а не зна ни ноте!“ Ипак смо наставили и после једно пет-шест часова почели смо да се извлачимо: те не одем ја а оде Зоран, па после Зоран побегне а одем ја. Стално смо нешто измишљали, или да смо били на некој екскурзији или да нас је школа одвела у цркву. Једног дана зове професор Зорко мога оца и каже: „Је ли, Стево, они твоји нешто много иду на излете и у цркву“ – „Како, шта?“ – „Па нема их!“ Онда нас тата стави пред себе: „Зашто не идете на часове?“ Ми кажемо отворено: „Нас то не занима, немој да нас тераш, од тога вајде нема“. И тако се та наша мука завршила. А у ствари, сва тројица смо волели и музику и да цртамо, само неко нешто више, неко нешто мање. Миле је наставио да свира али је и цртао, чак је касније провео две године на вајарству, Зоран је такође цртао али је више волео књижев-

није ни било. Божић посебно памтим. Наши учитељи су уносили бадњак, а на капији су их дочекивали директор школе и мој отац и из сита их посипали житом и бомбонама, а онда су у дворишту бадњак палили и уз велико весеље ватру прескакали. У исто време од Аутокоманде према Славији ишла је гарда на коњима и носила бадњак у Двор. То је опет била сензација за себе. Свирала је музика, клинци су јурцали около, цео крај би учествовао у том веселом призору. Све је то уводило у један свечани божићни штимунг. Онда се пече прасе, пуцају прангије, а ми добијамо поклоне. Кад дође Ускрс, тата купи јагње, а ми га одмах одведемо у један ограђен простор иза куће, да се са њим играмо, везујемо му машине и трчимо заједно са њим. Наравно, није долазило у обзир да се оно закоље и поједе, тако да би то јагње са нама живело неко време, а шта је после са њим било – никад нисмо дознали. Такав однос нисмо имали према прасету, мада смо, искрено говорећи, прасетину волели више од јагњетине.

Можда све ово изгледа крајње идилично, али тако је и било. Родитељи су се лепо слагали, мама је била домаћица, увек са нама, а тата је водио рачуна о свему. Понекад је одлазио преко пута у кафану „Астрономија“ где су се окупљали професори из школе и други његови пријатељи, нарочито недељом пред ручак, да попију пиво, па

би онда тата по келнеру послао једну криглу маме да се и она освежи. Ја сам сваког јутра ишао по хлеб, опет преко пута наше куће, и увек бих од нашег пекара добијао кифлу или парче бурека приде. Исто сам тако пролазио и у колонијалној радњи „Вукићевић и Шићевић“, одакле сам маме доносио шта јој треба од те врсте робе. Све је било лепо и присно, сви смо се волели и поштовали и све сам ја то као дете упио у себе.

Нажалост, са ратом се све завршило. Школу и кућу у којој смо становали порушиле су бомбе које су на Београд пале 6. априла 1941, а у бомбардовању на Ускрс 1944. погинула је ту, на Славији, цела породица наших пријатеља и цела породица њихових пријатеља која им је дошла на честитање. Између та два датума низале су се трагедије једна за другом. Гестапо и специјална полиција вршили су неколико пута претрес у нашој кући, јер су и мој отац и моја старија браћа припадали равногорском покрету, а отац је једно време у Националном комитету био представник Радикалне странке Србије. У лудом грађанском рату сва тројица су изгубила живот. Ја сам остао сам. У душу се уселио страх и сазнање да живот може да буде и другачији. И зато онај период пре рата памтим као најсрећнији, најбезбрижнији део мог живота. Наравно, било је и касније лепих тренутака, али оно што је било, прошло је једном заувек.

Славољуб Вава Станковић у свом атељеу.

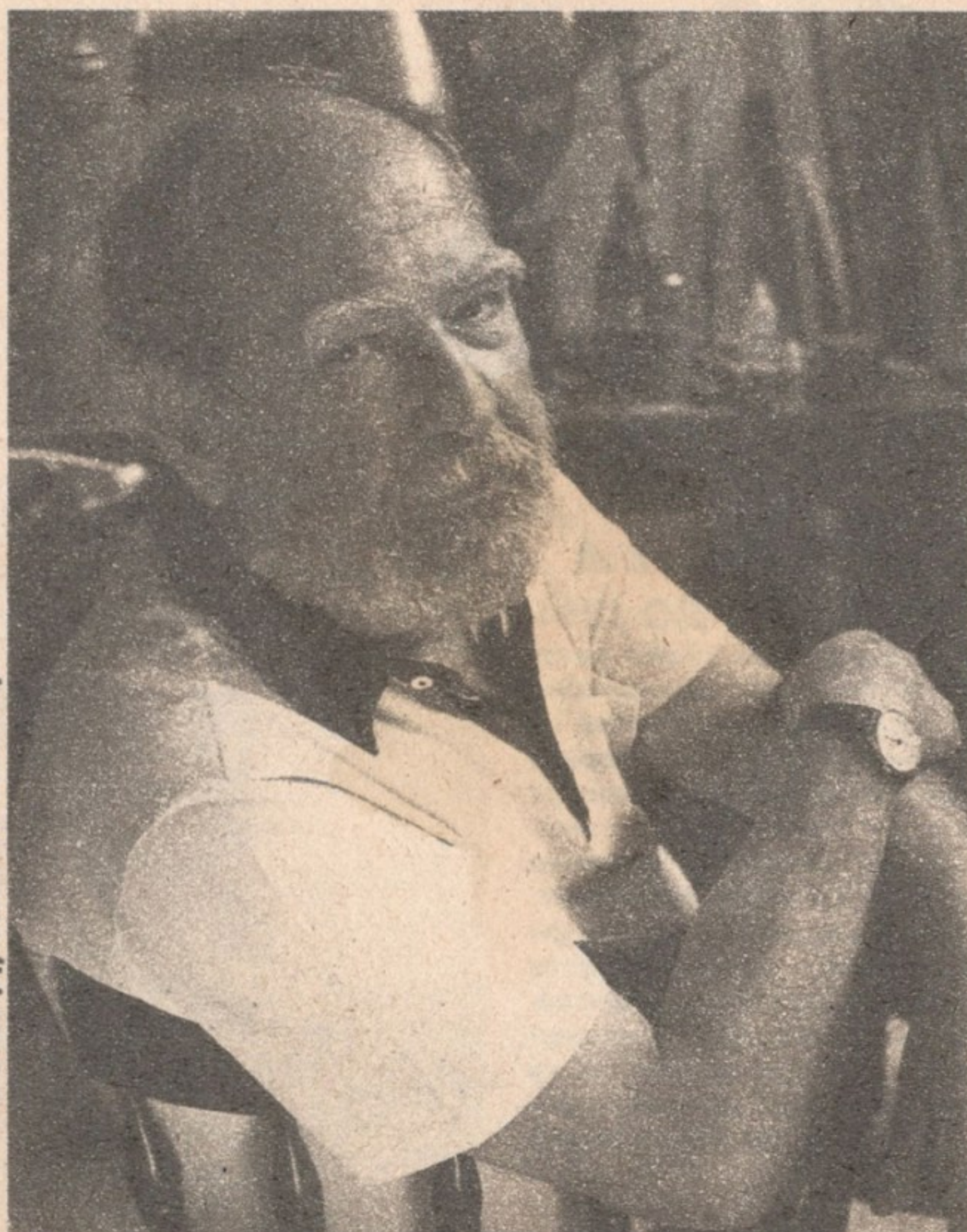
Скулптура „ОДМОР“, бронза, испред Дома здравља Врачар у Београду.

ја ништа под милим Богом нисам научио, ама ни једну ноту. То ме, једноставно, није занимало. Кад је дошла окупација, школа је ваљда престала да ради, па смо прешли код професора Зорка, директора школе, да учимо приватно. Наш отац није одустајао. На првом часу професор је хтео да види шта то Зоран и ја знамо, па да наставимо даље. Ја нисам знао ни да бекнем. А онда је професор, сећам се, позвао своју жену и рекао: „Дођи, молим те, да видиш,

ност и да слуша музику, скупљао је плоче, и, у ствари, све што знам о музици потиче од тих наших слушања плоча, старих плоча на 16 обртаја.

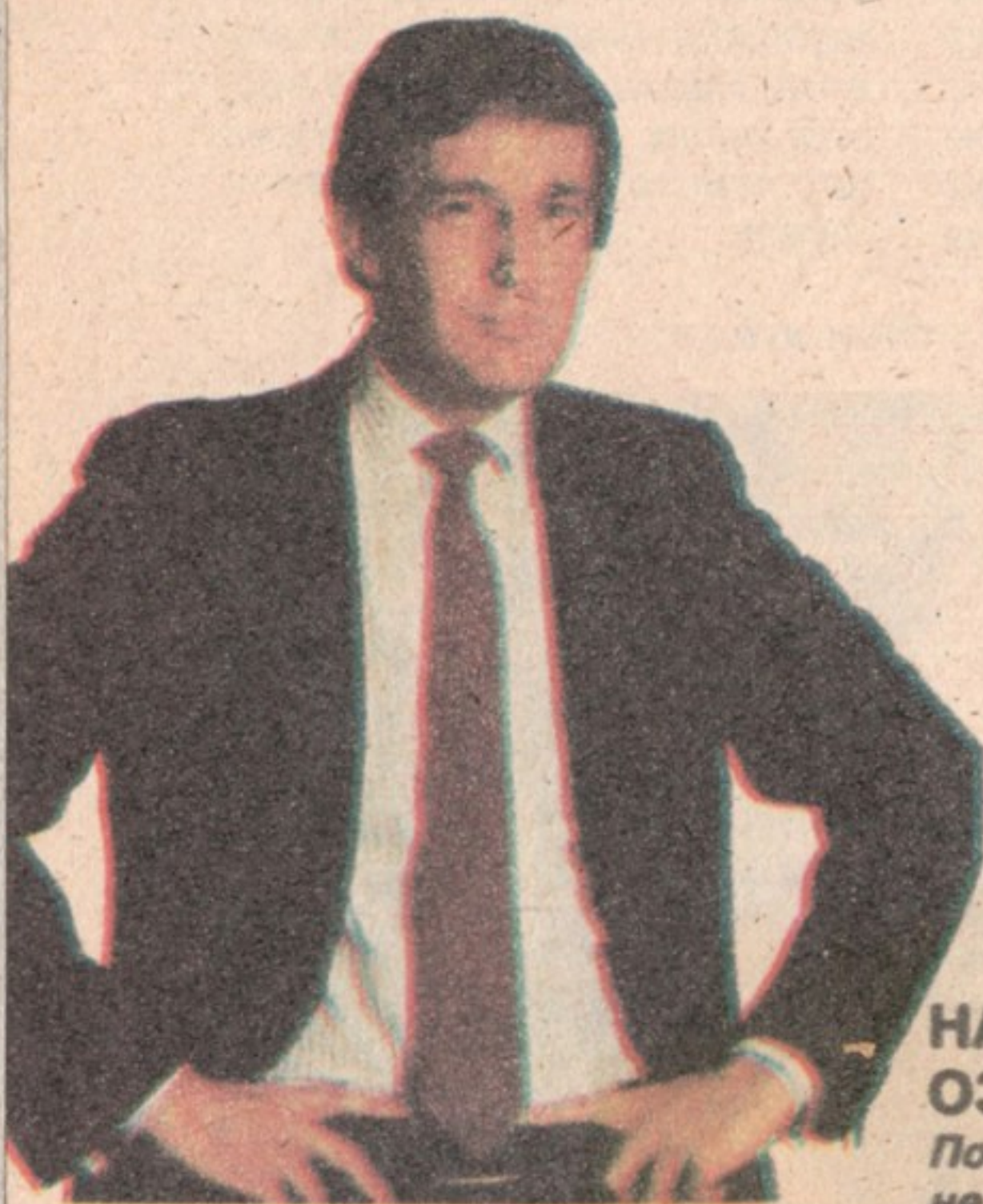
Све чега се сећам било је лепо, просто не могу да нађем ништа непријатно из детињства. Можда су од свега најлепше биле прославе разних верских празника, јер, осим Дана уједињења 1. децембра, других

Фото: Драган С. Танасијевић

Без обзира да ли су политичари, магнати или естрадне звезде, успешне је лако препознати. Увек су на значајним местима, у друштву заносних жена, широко се осмехују, пуше добар дуван и пију пробрана пића. Моћни су и утицајни. Вреде милионе. Многи од њих, међутим, пате од тешко излечиве болести коју изазива баш тај успех

Бити успешан, сан је сваког обичног човека просечних примања, релативно ниског

ПОТОНУО ДО ДНА

Успон ветерана седме уметности Марлона Бранда био је заиста силовит. Момак из Небраске, лошег изговора и уљкавог гласа врло рано је осетио слатки укус славе. Иако је на филму успешно остварио ликове Ковалског, Запате, Једнооког Џека, дон Корлеонеа, улогу живота Брандо није умео да одигра. Бројни разводи, судске парнице, пиће... кулминирали су самоубиством кћерке Чејен и одласком сина Кристијана у затвор.

СИНДРОМ УСПЕХА ПРЕТИ

МОЋНИ ГУБИТНИЦИ

животног стандарда и безначајне улоге у друштвеним збивањима. Успети значи бити славан, богат, живети у изобиљу и сјају. Људски је сањарити али, и завидети онима чија је то стварност.

Али, не уживају баш сви у благодетима своје успешности. Без обзира да ли су до врха стигли преко ноћи или су тај положај генерацијски наслеђивали, многи терет славе и богатства не могу да издрже на својим плећима и постају губитници – жртве такозваног синдрома успеха.

Сумња у сопствене способности

Неважно да ли су политичари, пословни људи или естрадне звезде, успешне је лако препознати. Увек су на зна-

чајним местима, у друштву заносних жена, широко се осмехују, моћни су и утицајни. Довољно је да пукну прстима па да маса која их окружује почне да шени. Дакле, то су људи који заиста изазивају завист. Задовољни су јер имају све.

– То тако изгледа само на први поглед – каже Стивен Берглас, саветник на одељењу за психијатрију Харвардске медицинске школе у Бостону. Али, знатан број успешних људи није срећан. Ти моћници обасјани славом и престижом углавном су несигурне и усамљене душе које сумњају у своје способности. Бар 20 одсто њих жртве су синдрома успеха.

У студији „Досегнути дно када си на врхунцу“ Берглас

СИНДРОМ УСПЕХА КОСИ МУШКАРЦЕ

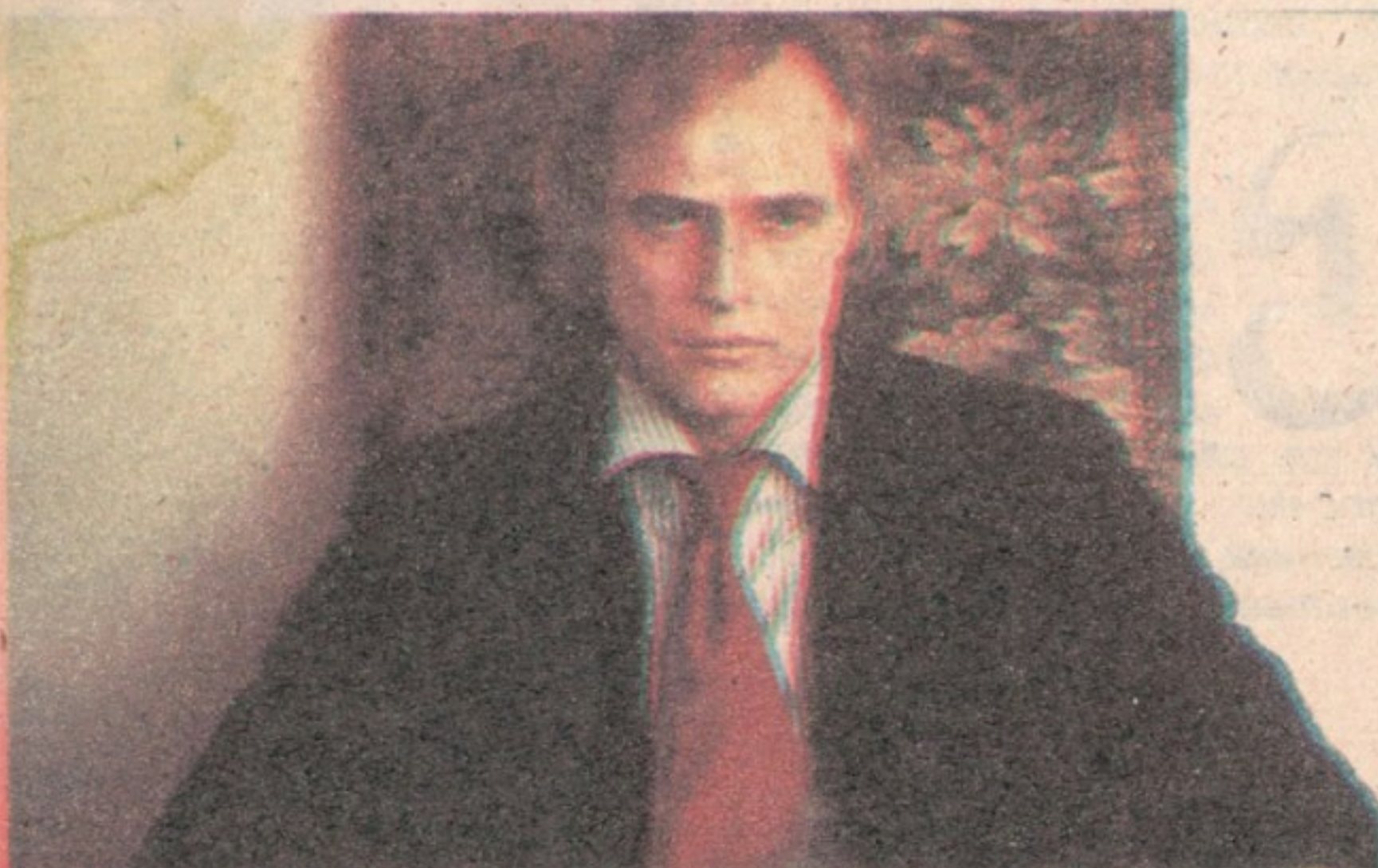
Када се једном нађу „међу звездама“, многи успешни мушкарци покушавају да лете просторима која су им доступна али потпуно непозната, па је неминовно да се суновраћају у понор. „Болест“ не бира, коси све одреда: бизнисмене, спортисте, филмске звезде.

НА ПУТУ ОЗДРАВЉЕЊА

После три године provedене у затвору због оптужбе да је напастовао Дезире Вашингтон, Мајк Тајсон вра-

тио се у ринг. Са новим имиџом и под новим именом Малик Абдул Азис креће путем оздрављења уверен да га болест звана успех више никада неће угрозити.

потанко објашњава знаке и последице тог синдрома.

– Најпре се јавља незадовољство постигнутим, затим почиње преиспитивање и прављење грешака. Не размишљајући о тешко стеченом угледу и иметку, о годинама, пореклу и традицији, окрећу се авантури, коцки, разврату, алкохолу и самоуништењу. У жељи за доказивањем они не могу да се зауставе. Напосто јуришају у сопствену пропаст.

Пад на дно

– Синдром успеха је болест, као сида, и не треба је олако схватити – упозорава Берглас и као најсигурнији лек предлаже складан брак и одрицање од начина живота који такав положај у друштву намеће.

Пут до успеха је тежак, опстанак на врху је још тежи. Можда је, ипак, лепше сањарити о успеху него га остварити јер пад на дно највише боли. ■

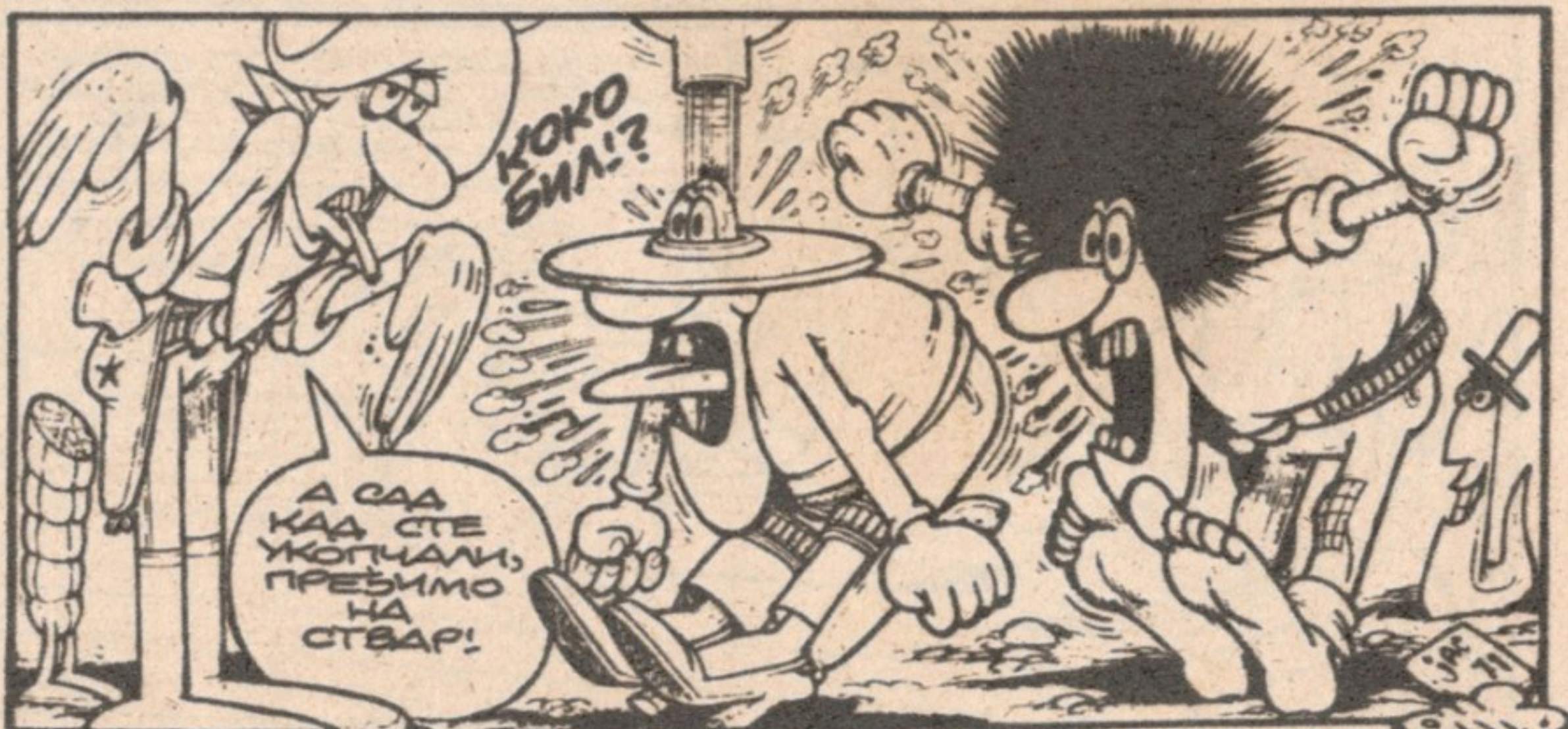
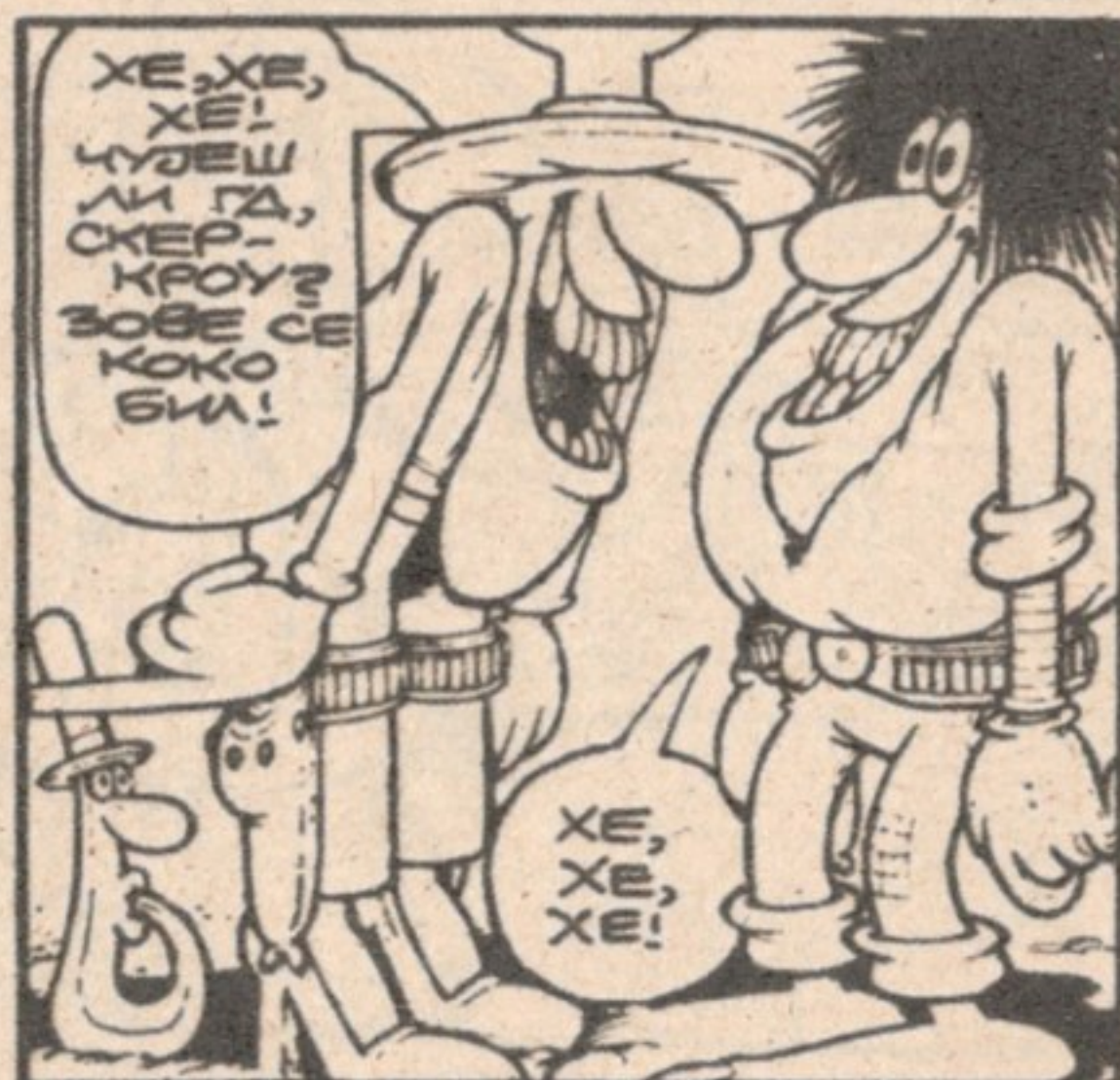
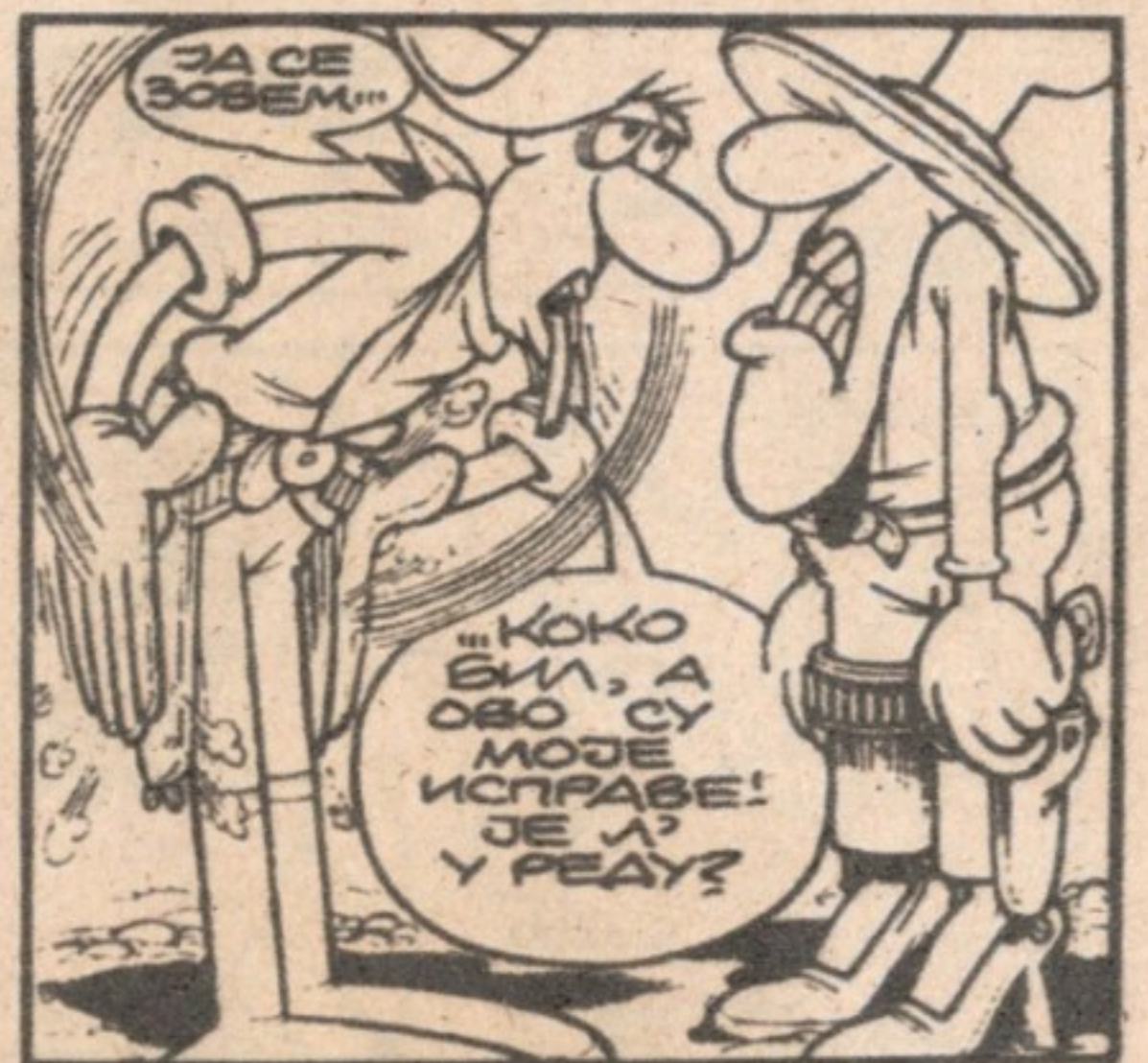
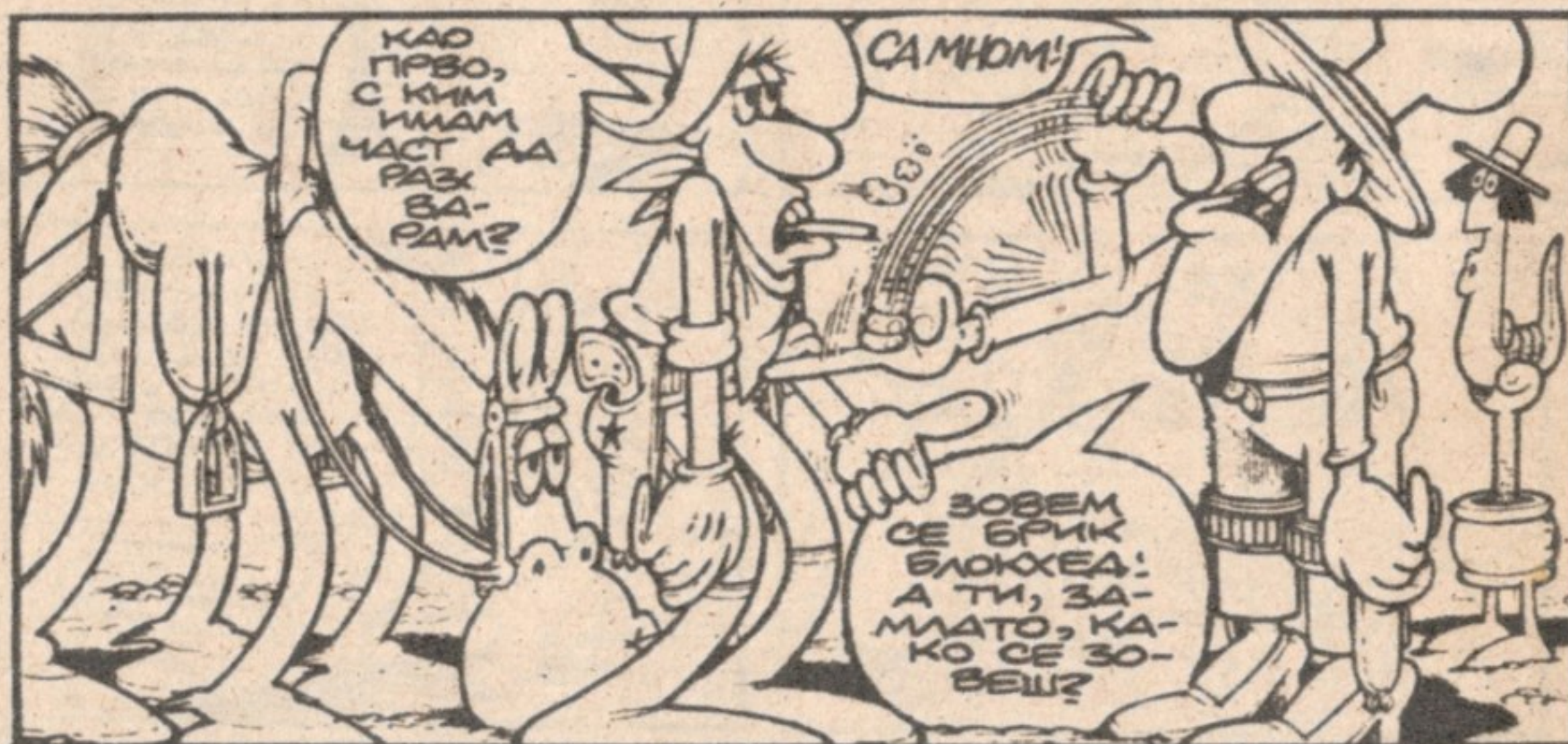
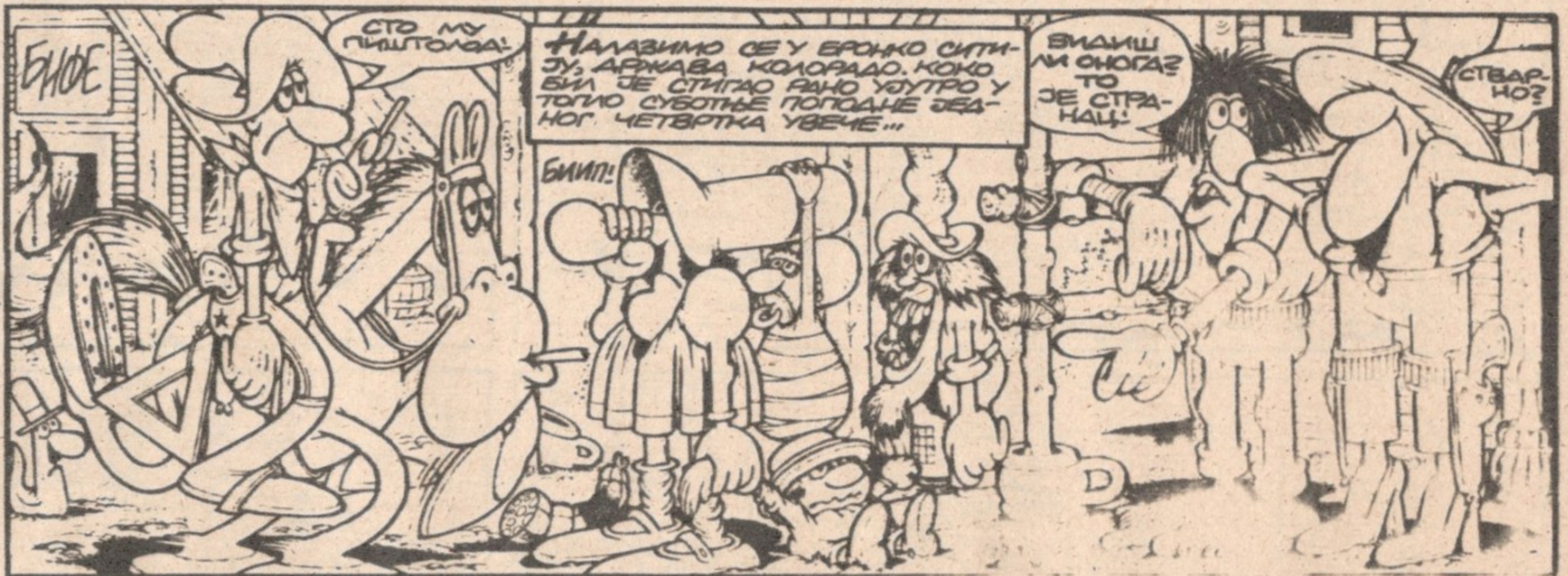

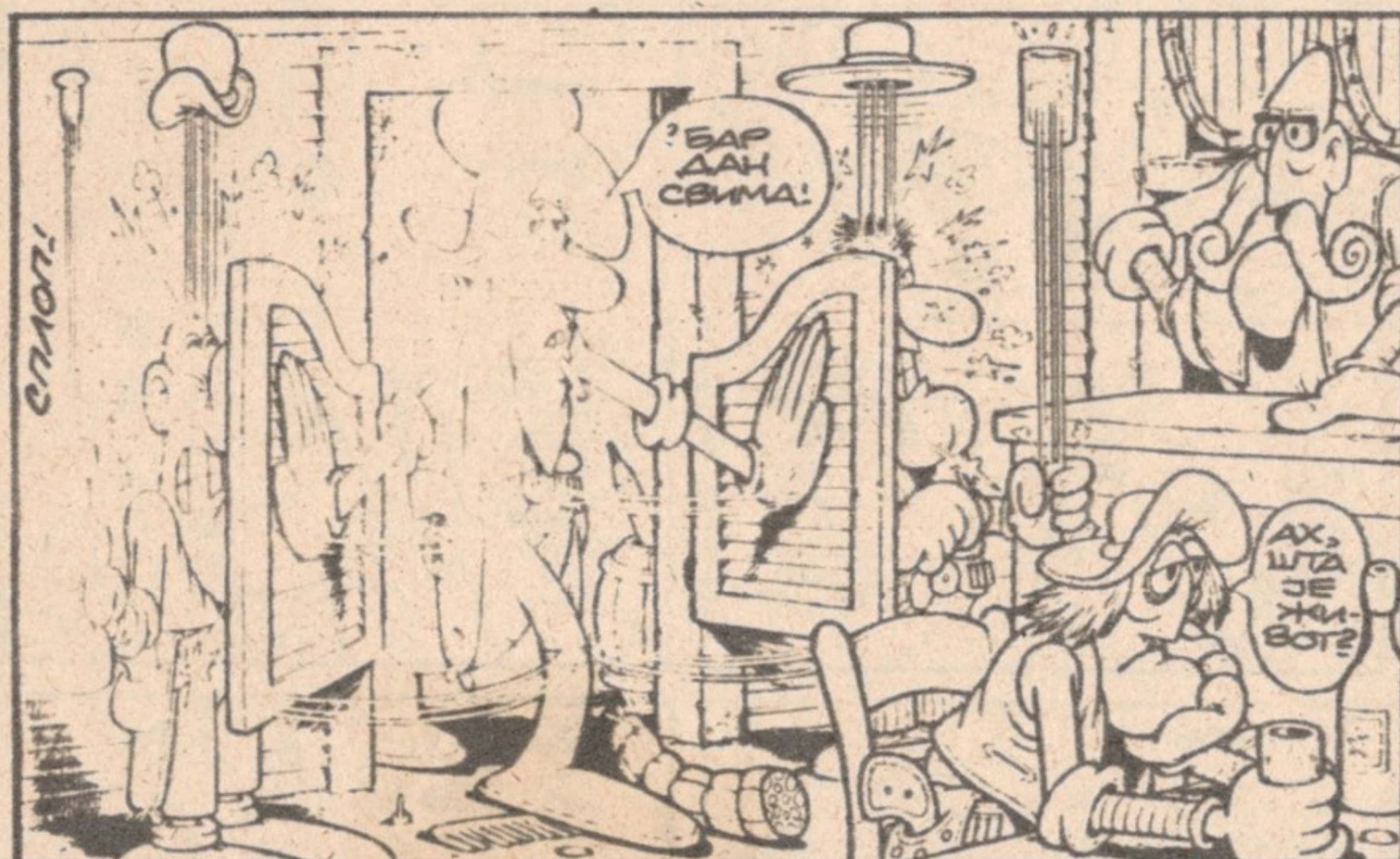
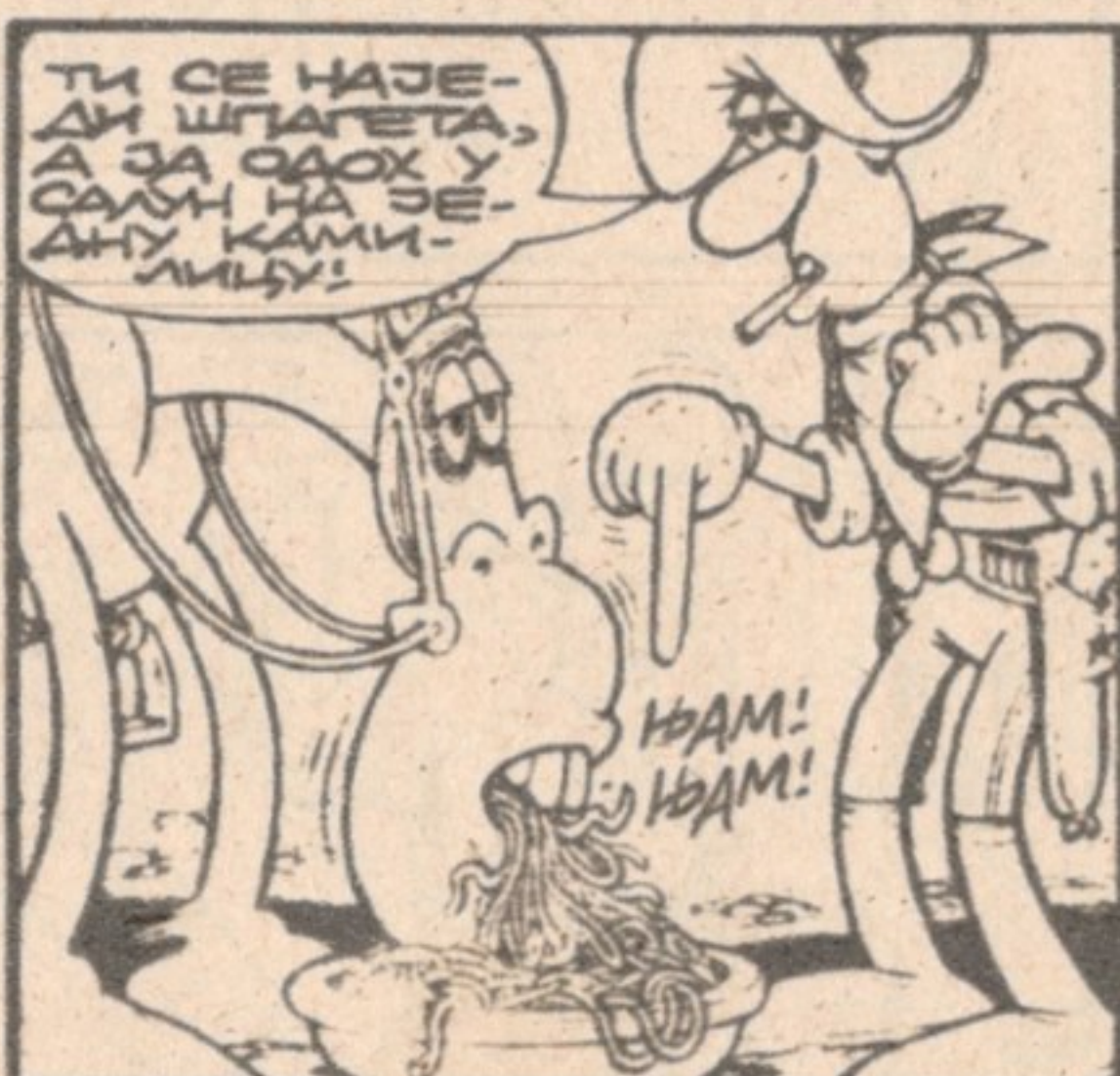
ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ЖРТВЕ

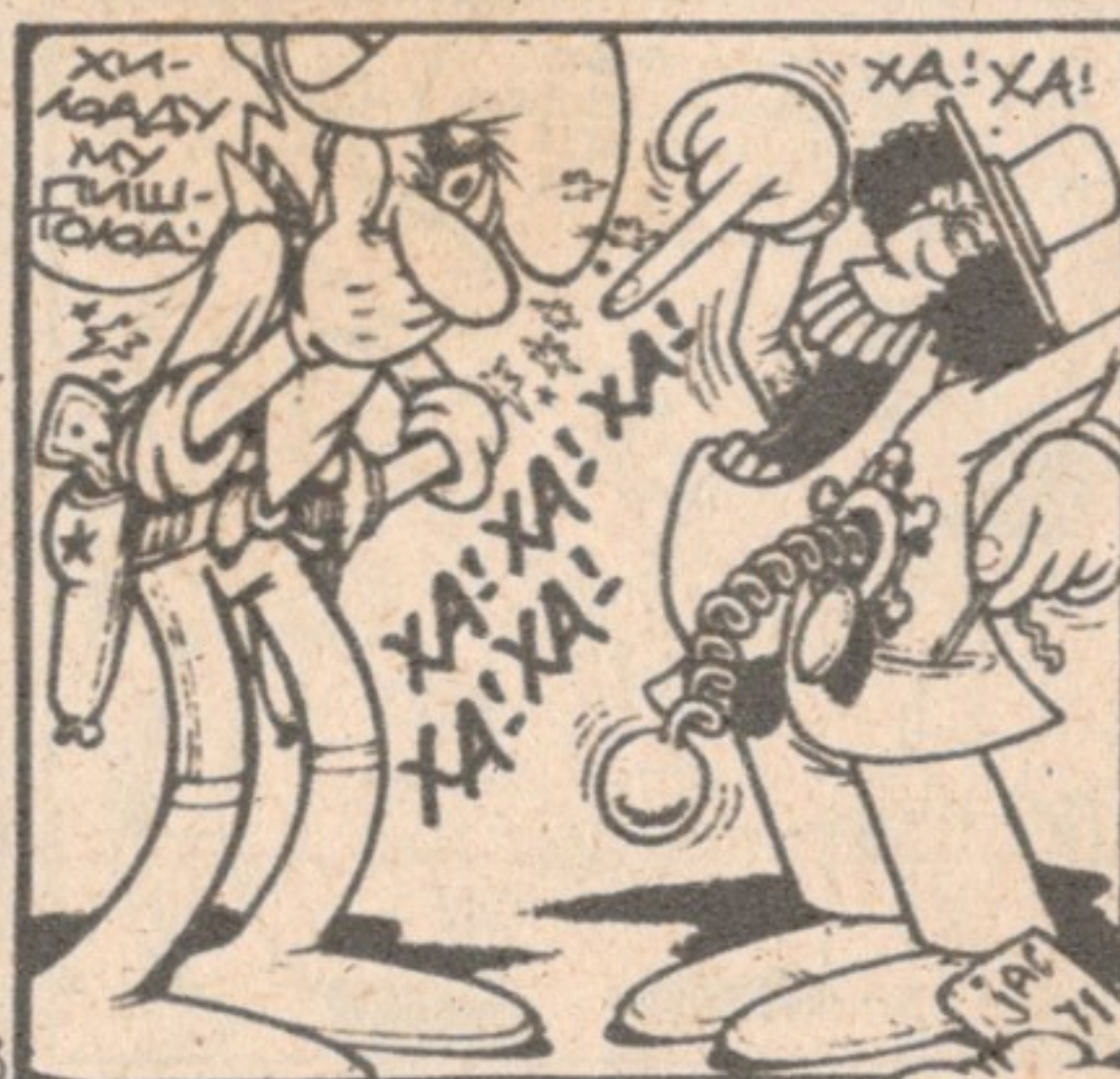
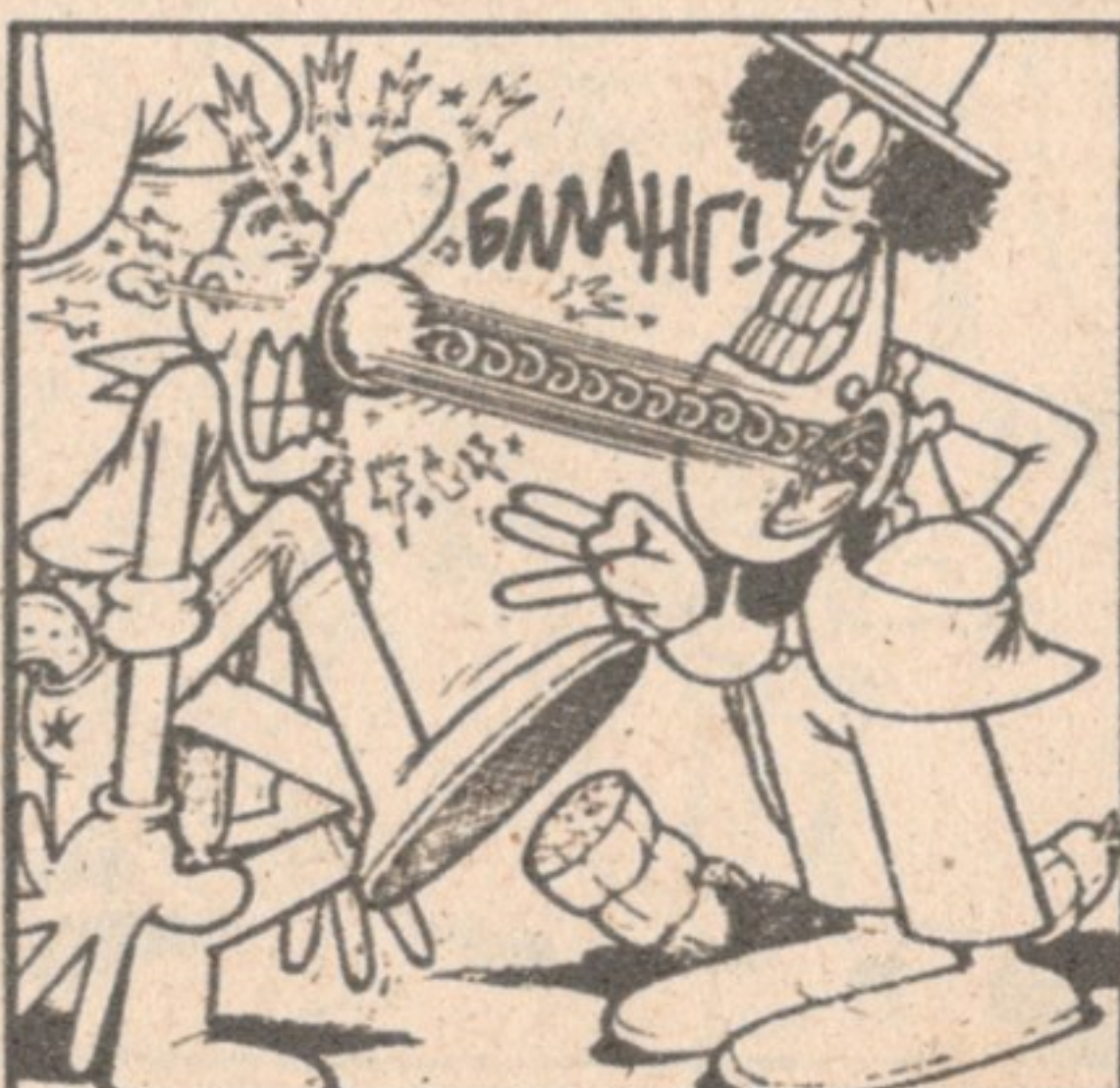
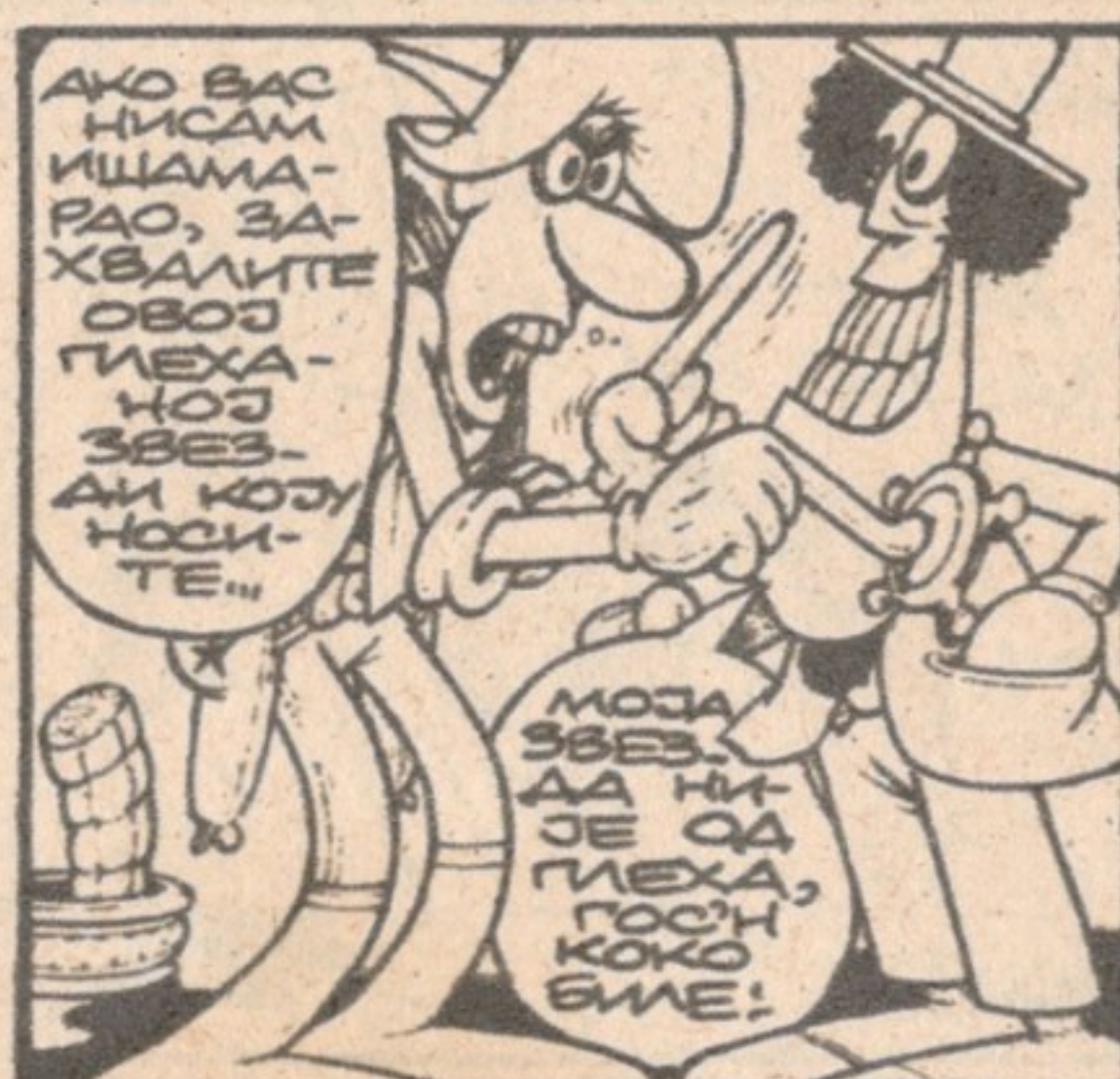
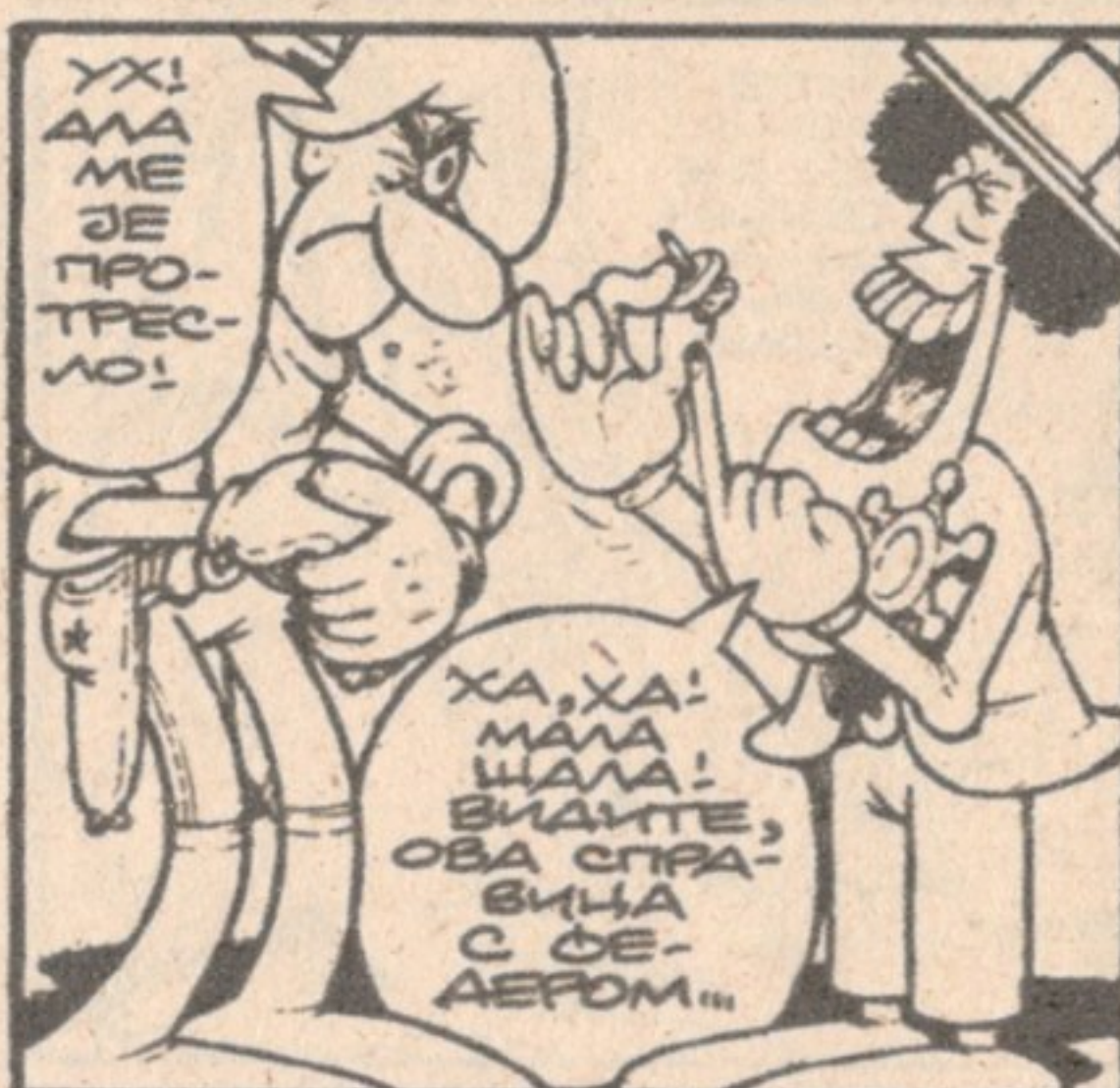
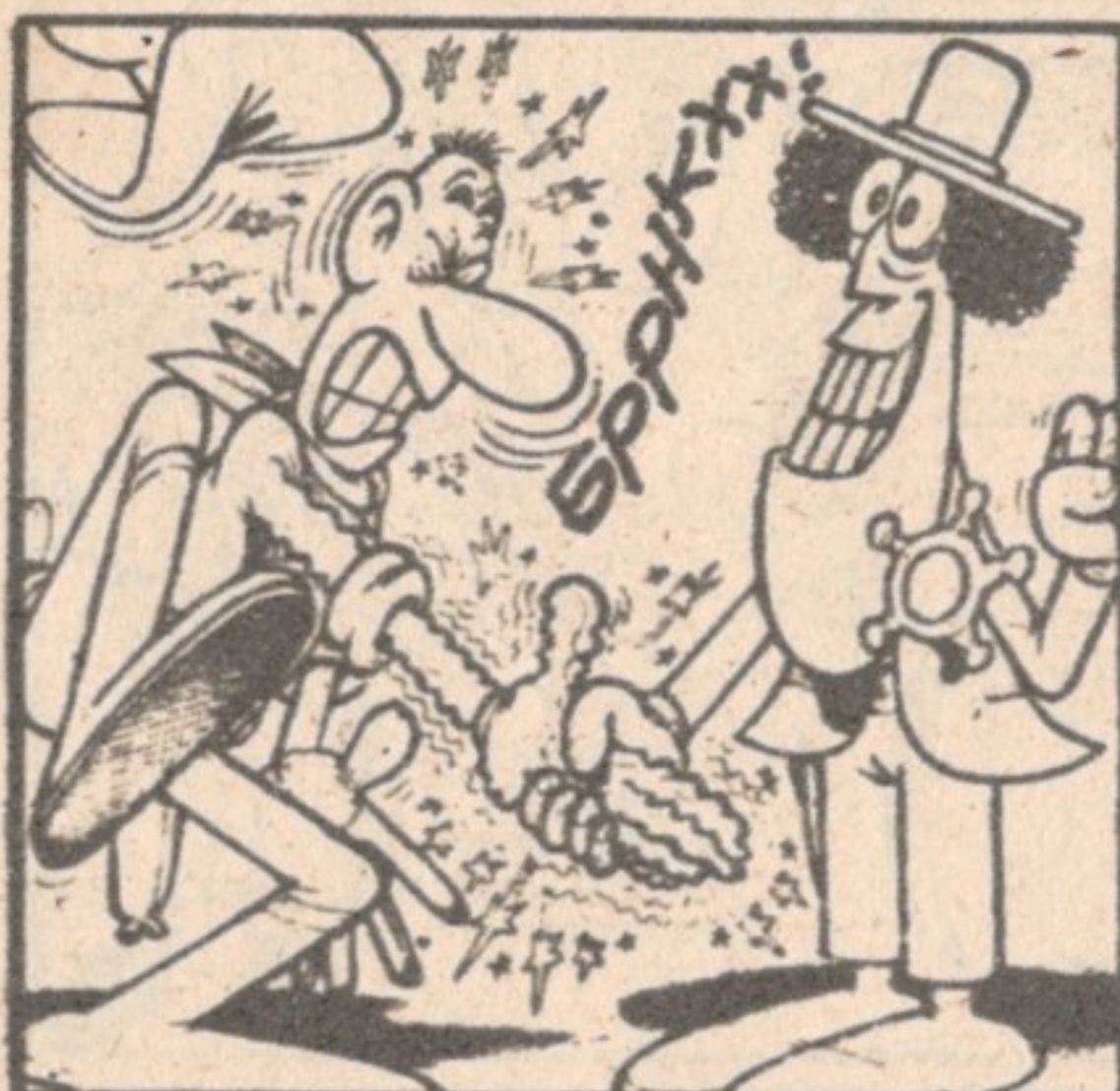
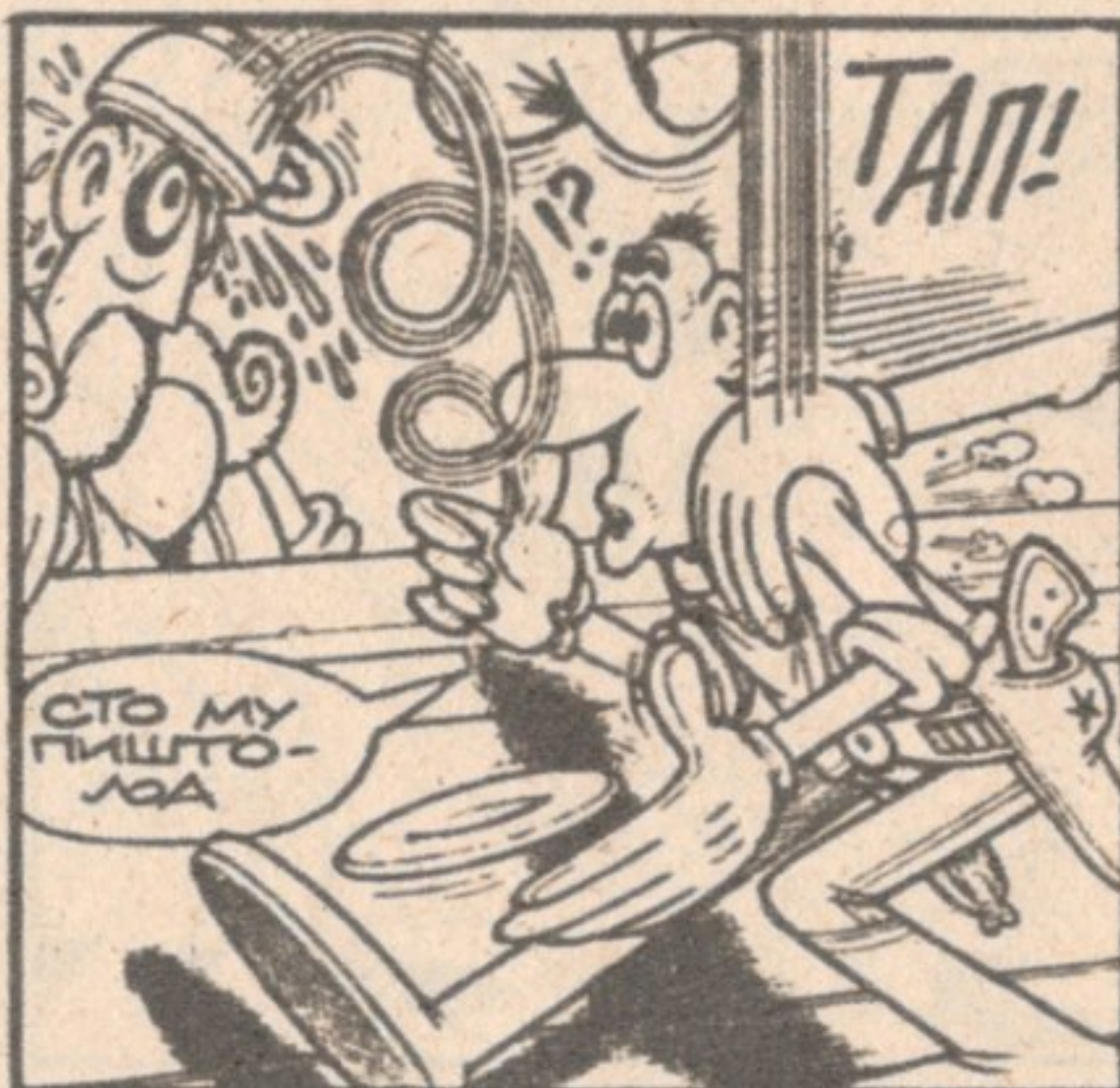
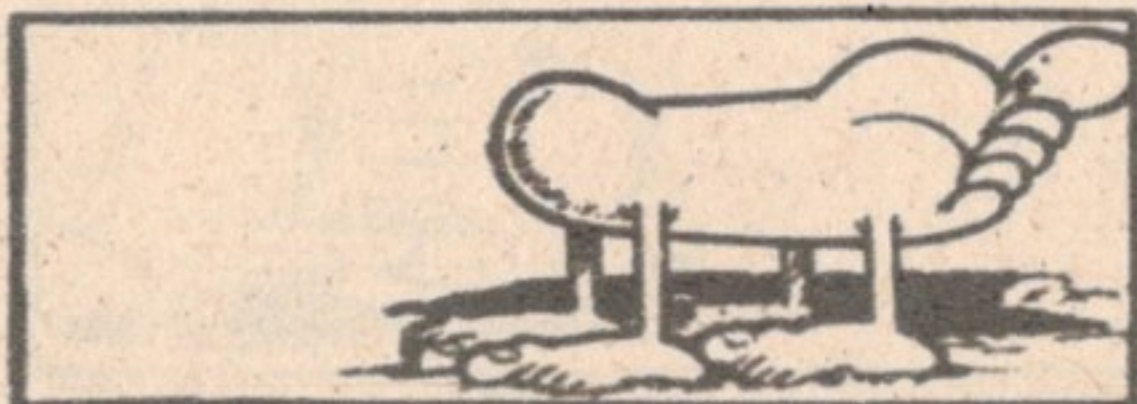
О Доналду Трампу, Мајклу Милкину и Мерин Берд, успешним бизнисменима, много се пише. Али, не о њиховим пословним успесима, већ о приватном животу испуњеном скандалима. Судећи по свему, они су потенцијалне жртве синдрома успеха. Први на листи је, кажу, Доналд Трамп који невешто плута кроз мутне воде џет-сета.

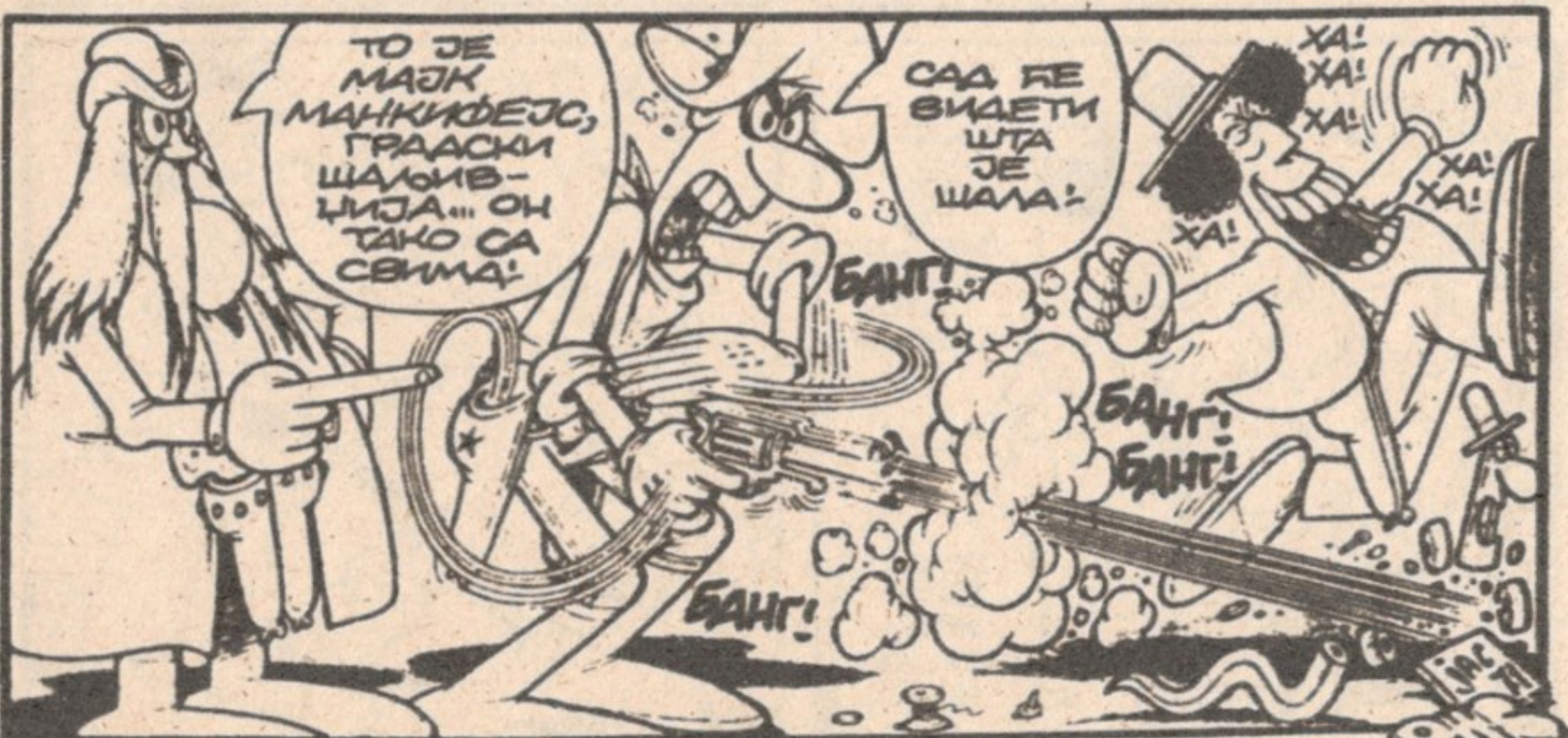
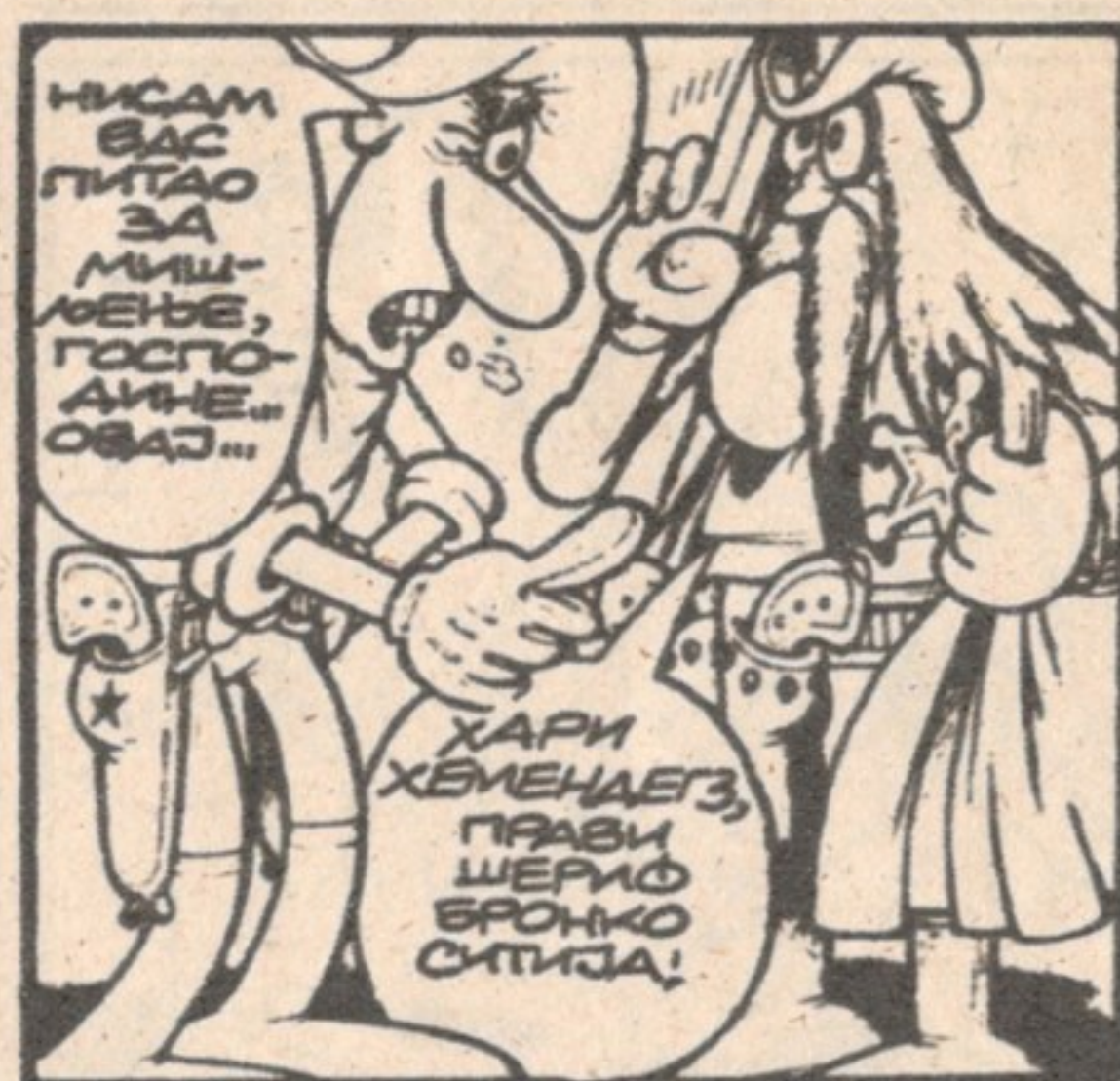
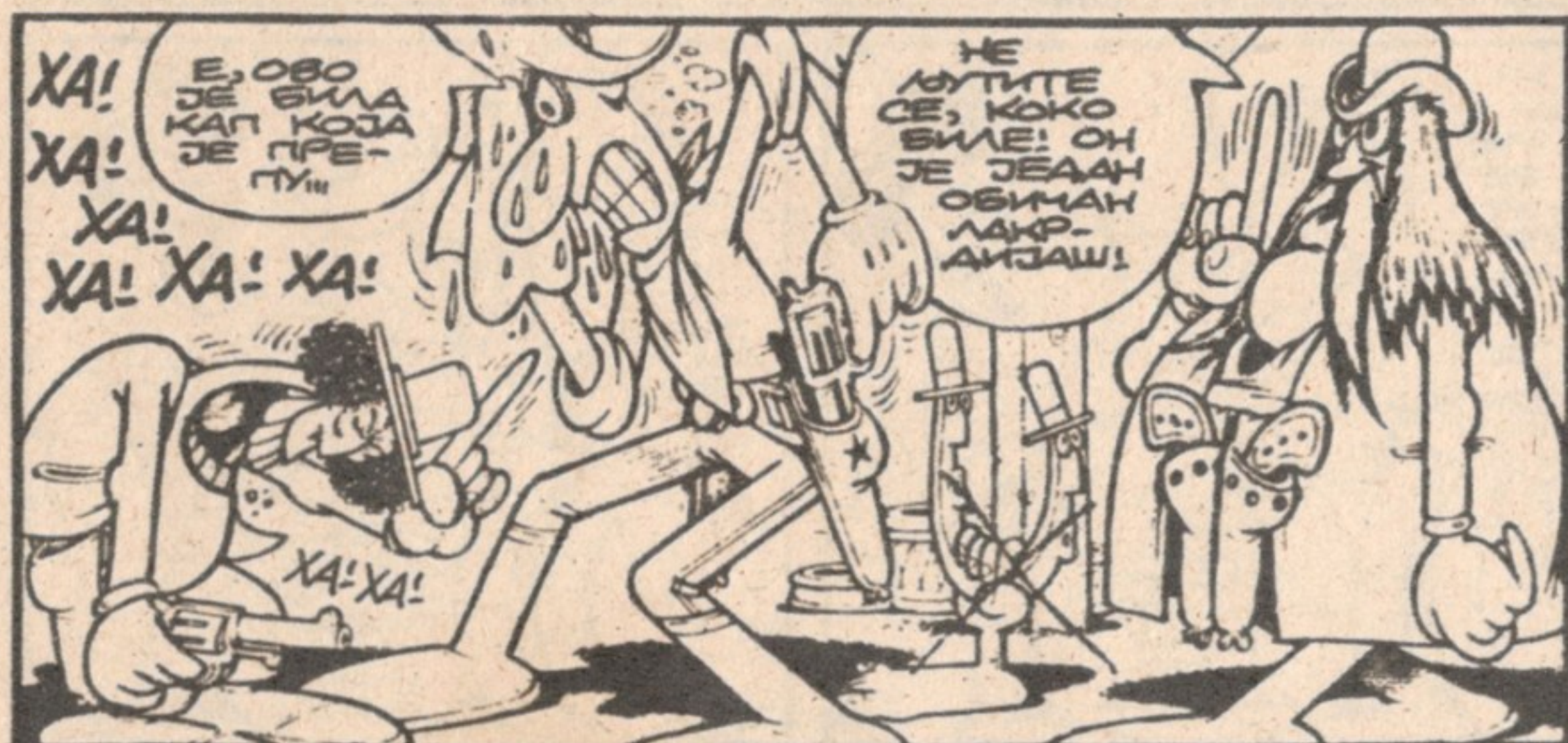
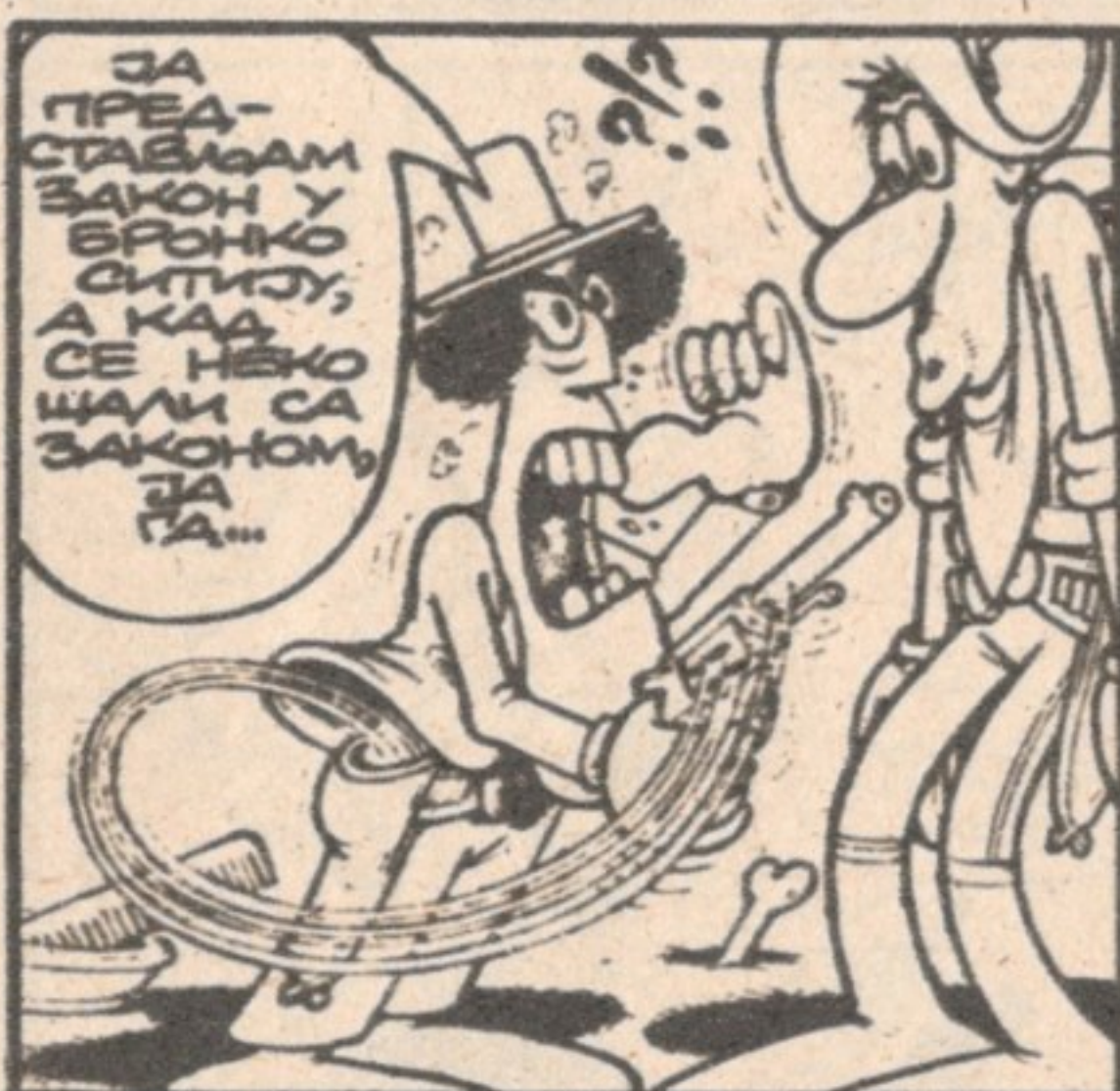
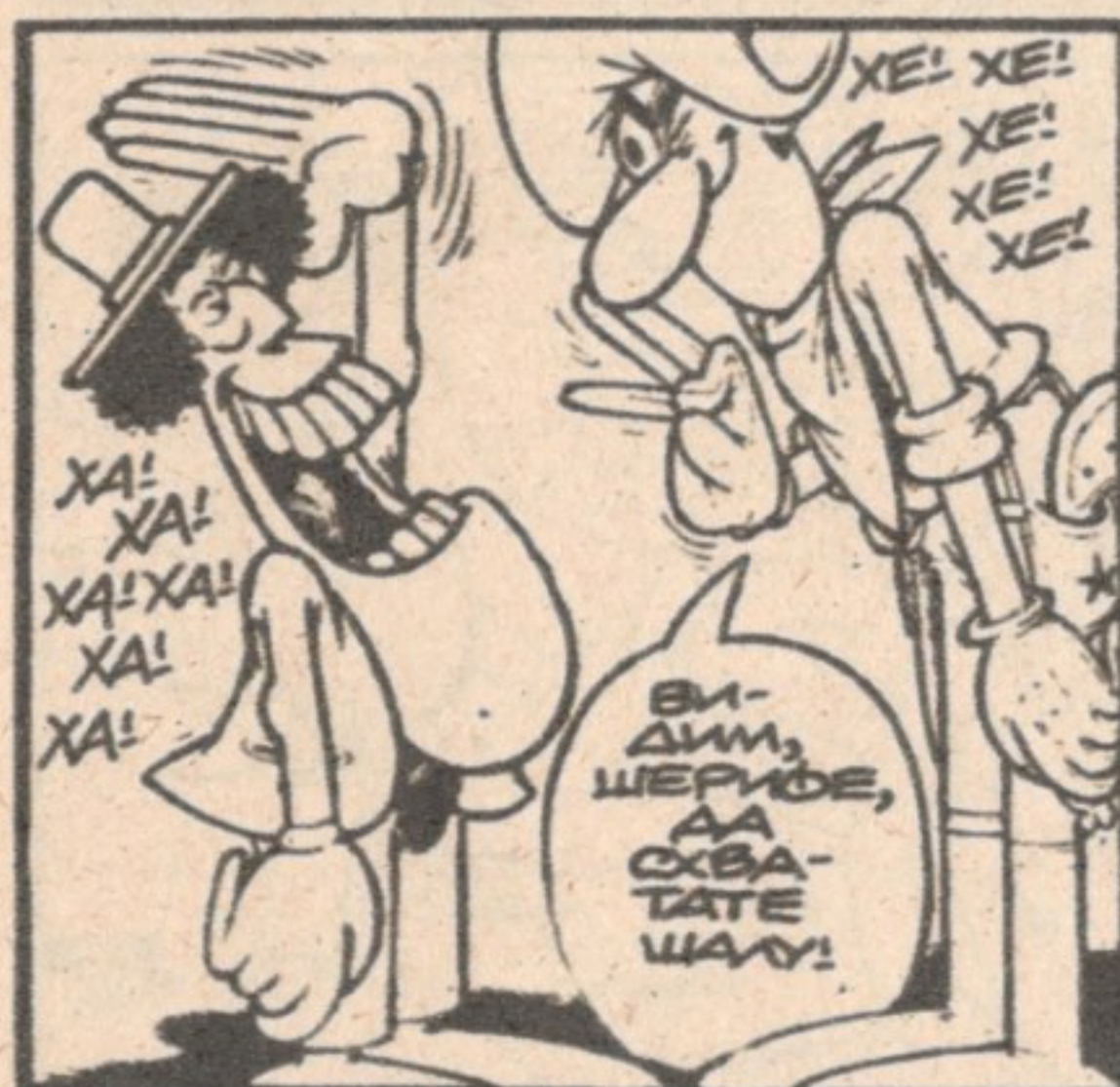
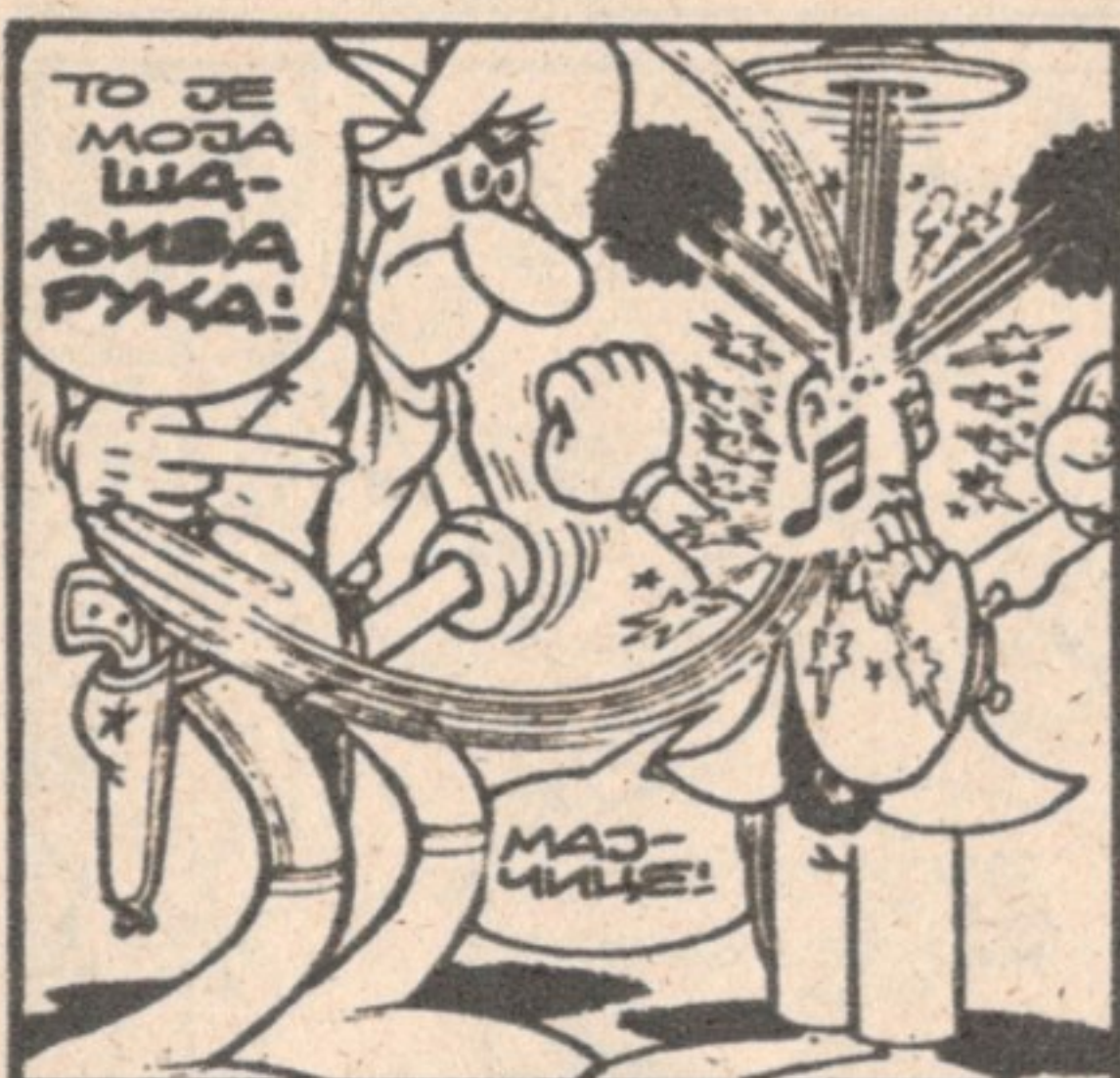
Јаковичић

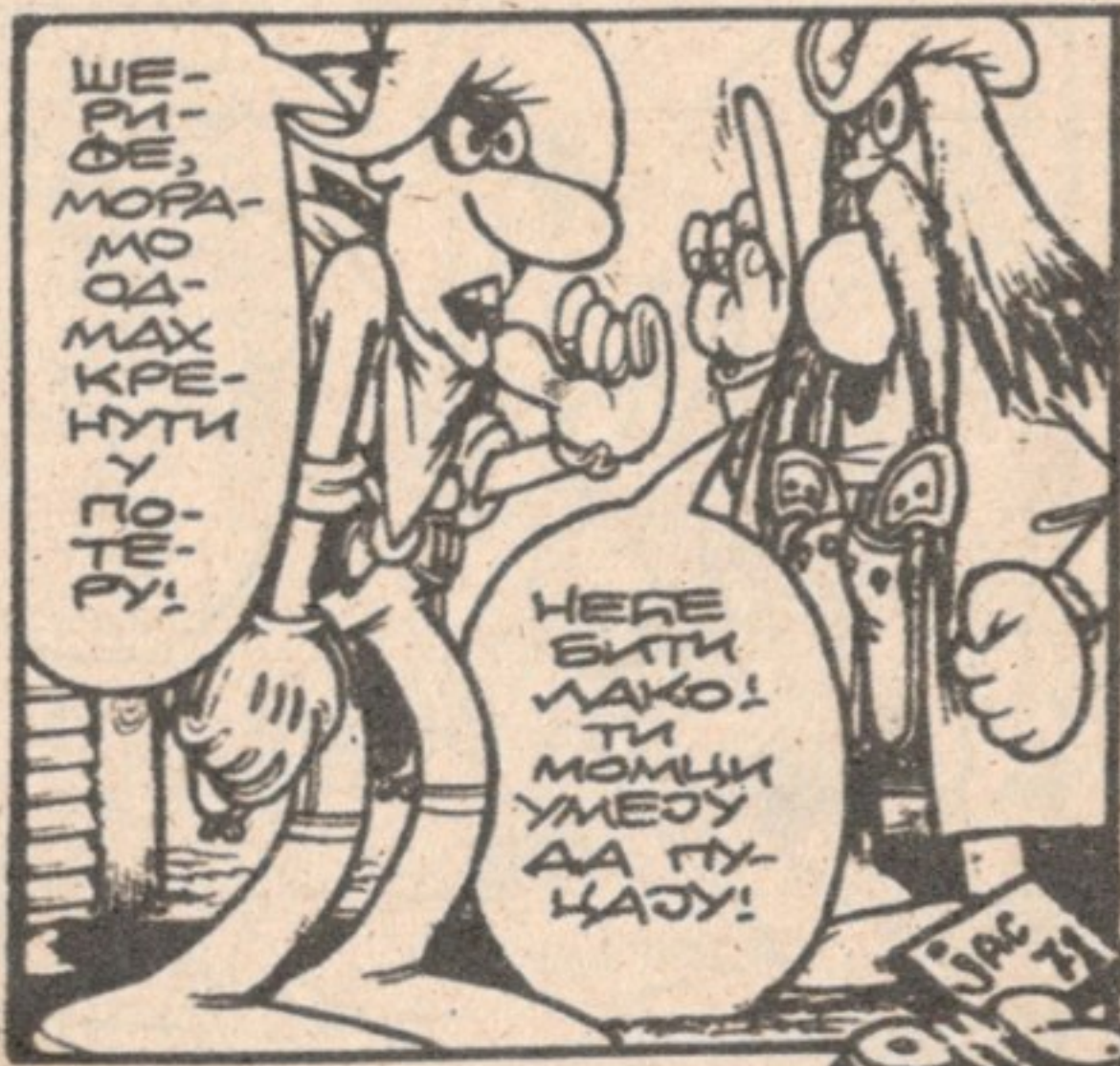
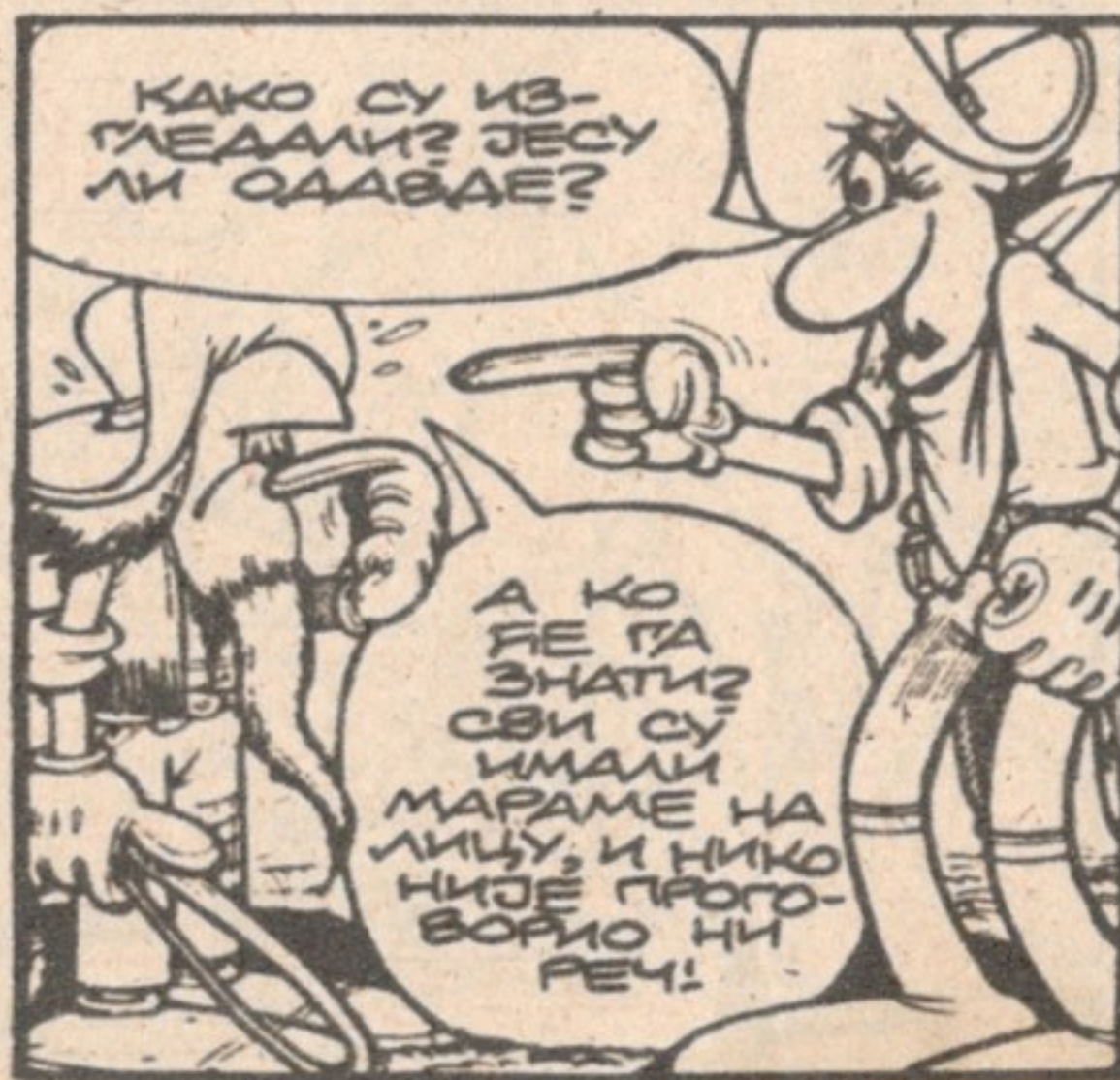
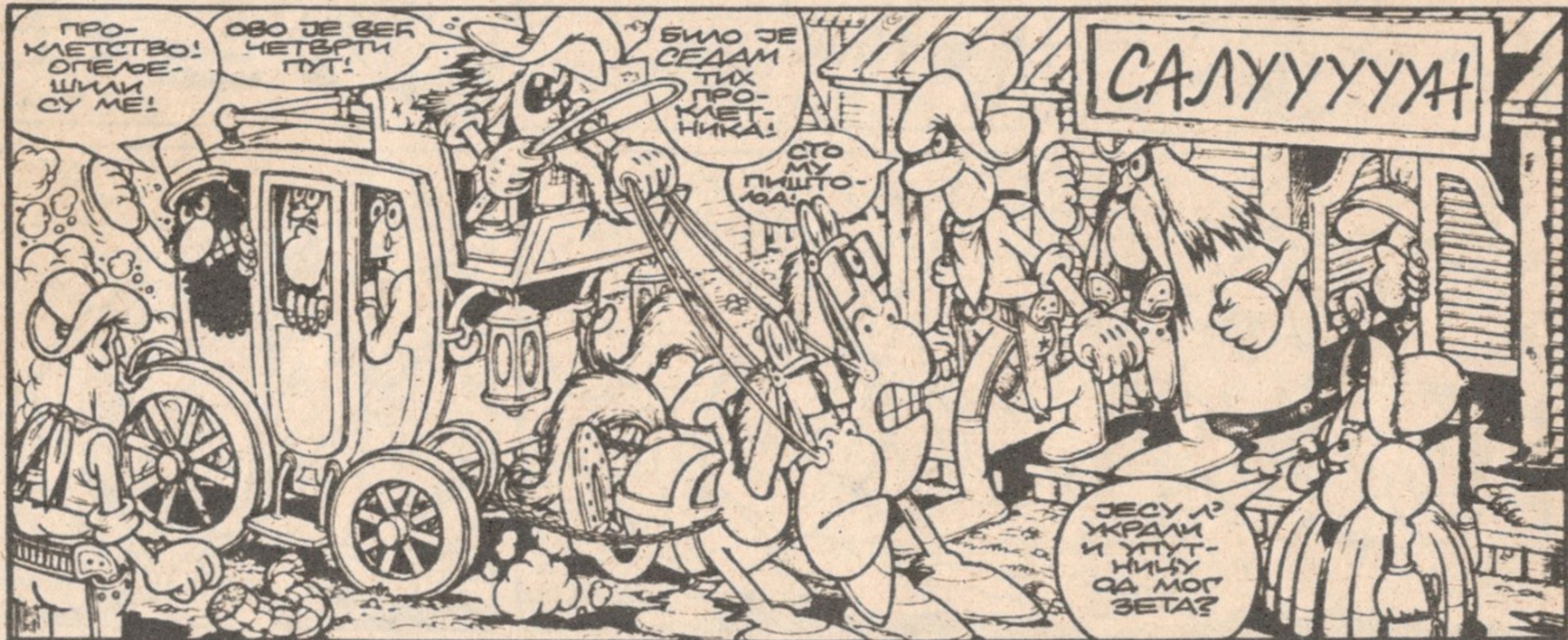
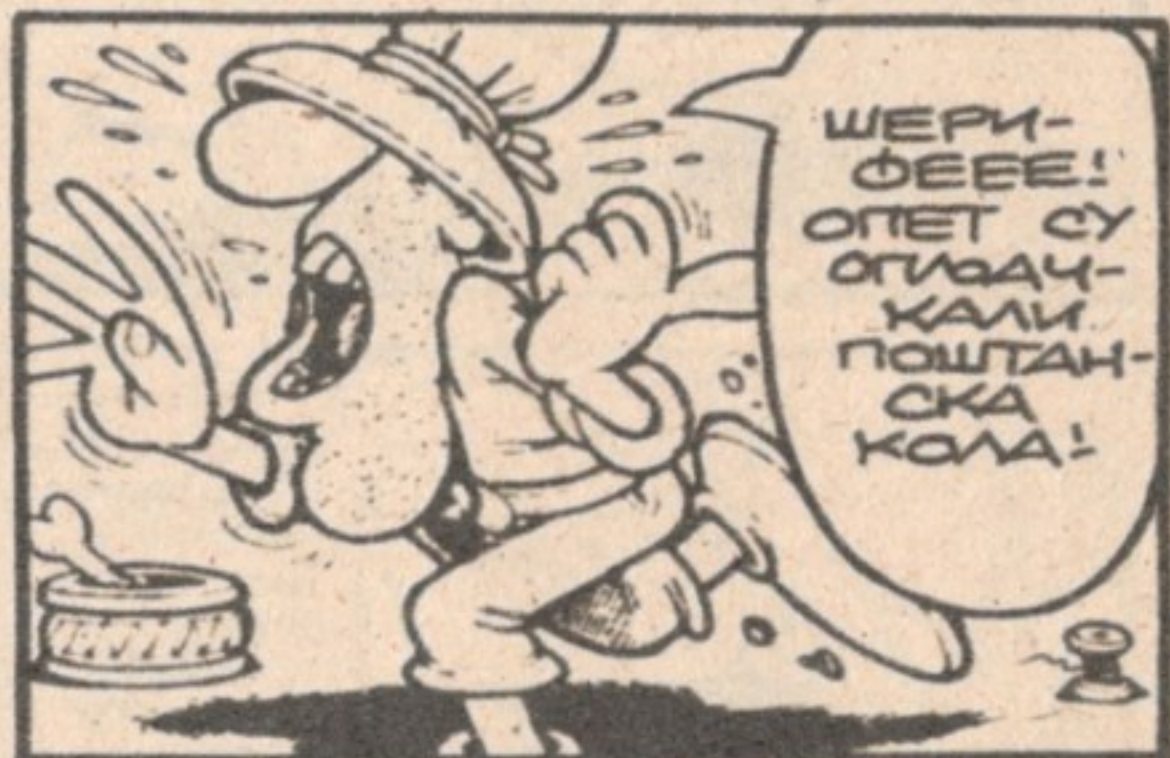
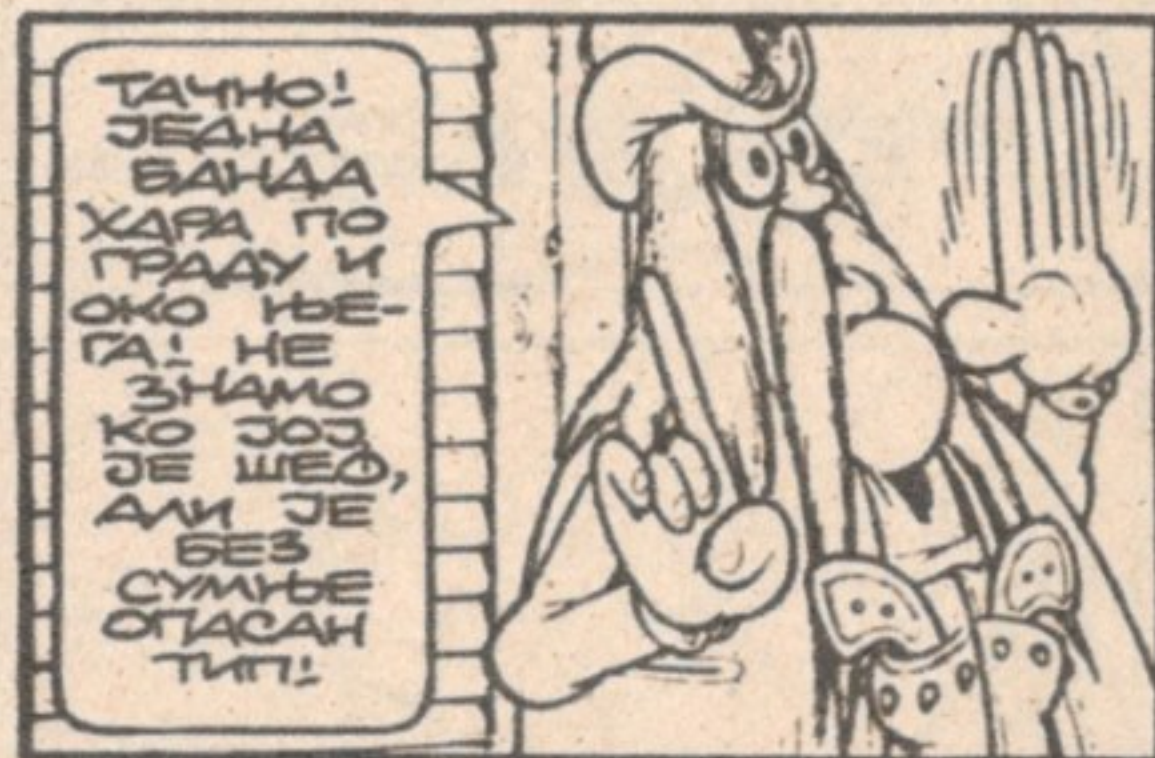
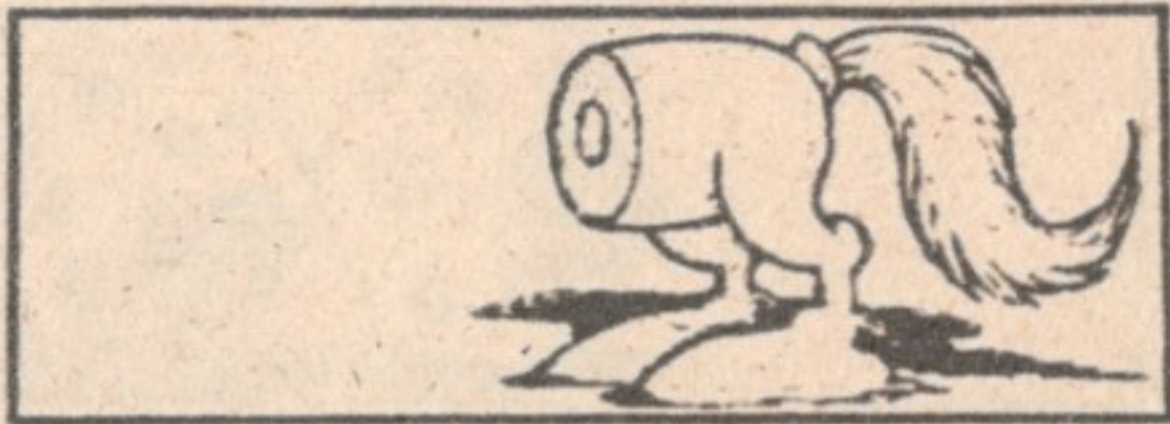
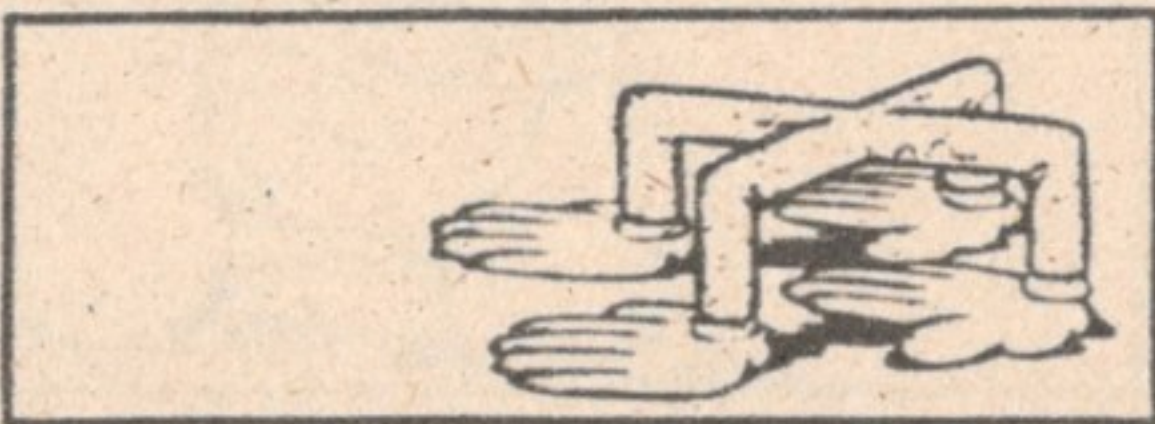
КОКО БИЛ И 7x2

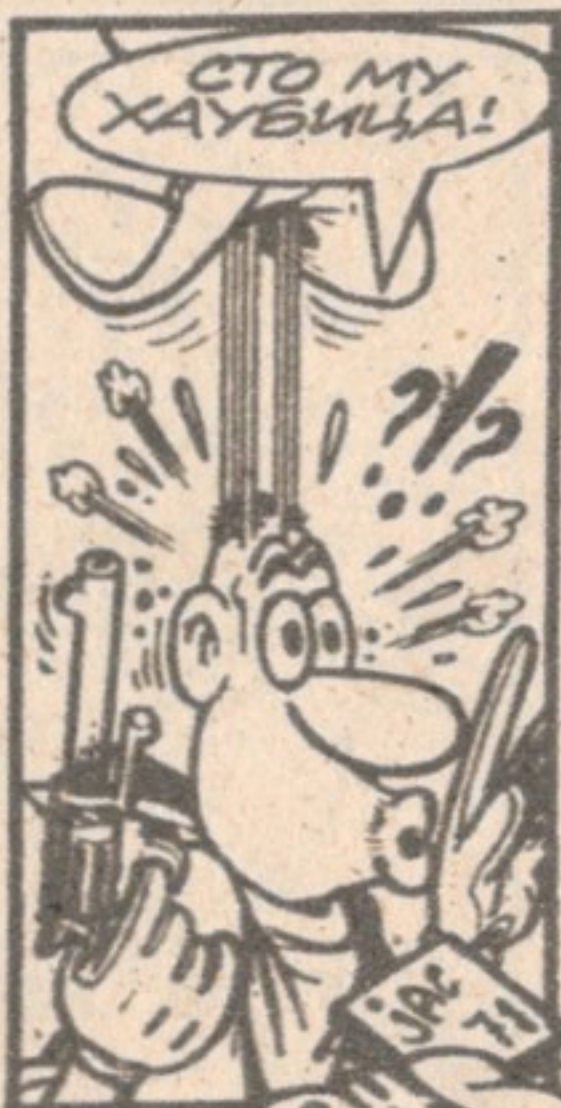
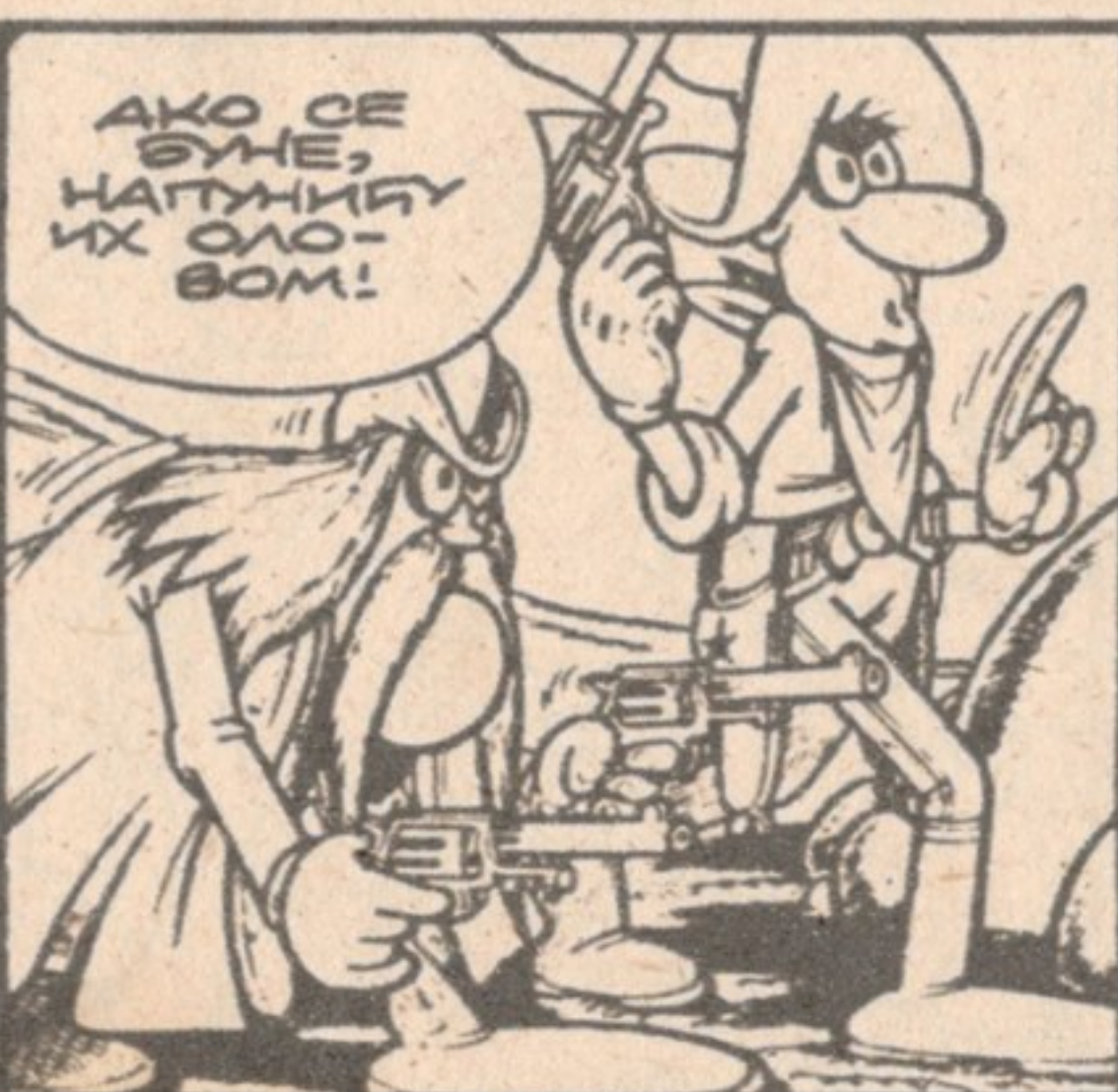
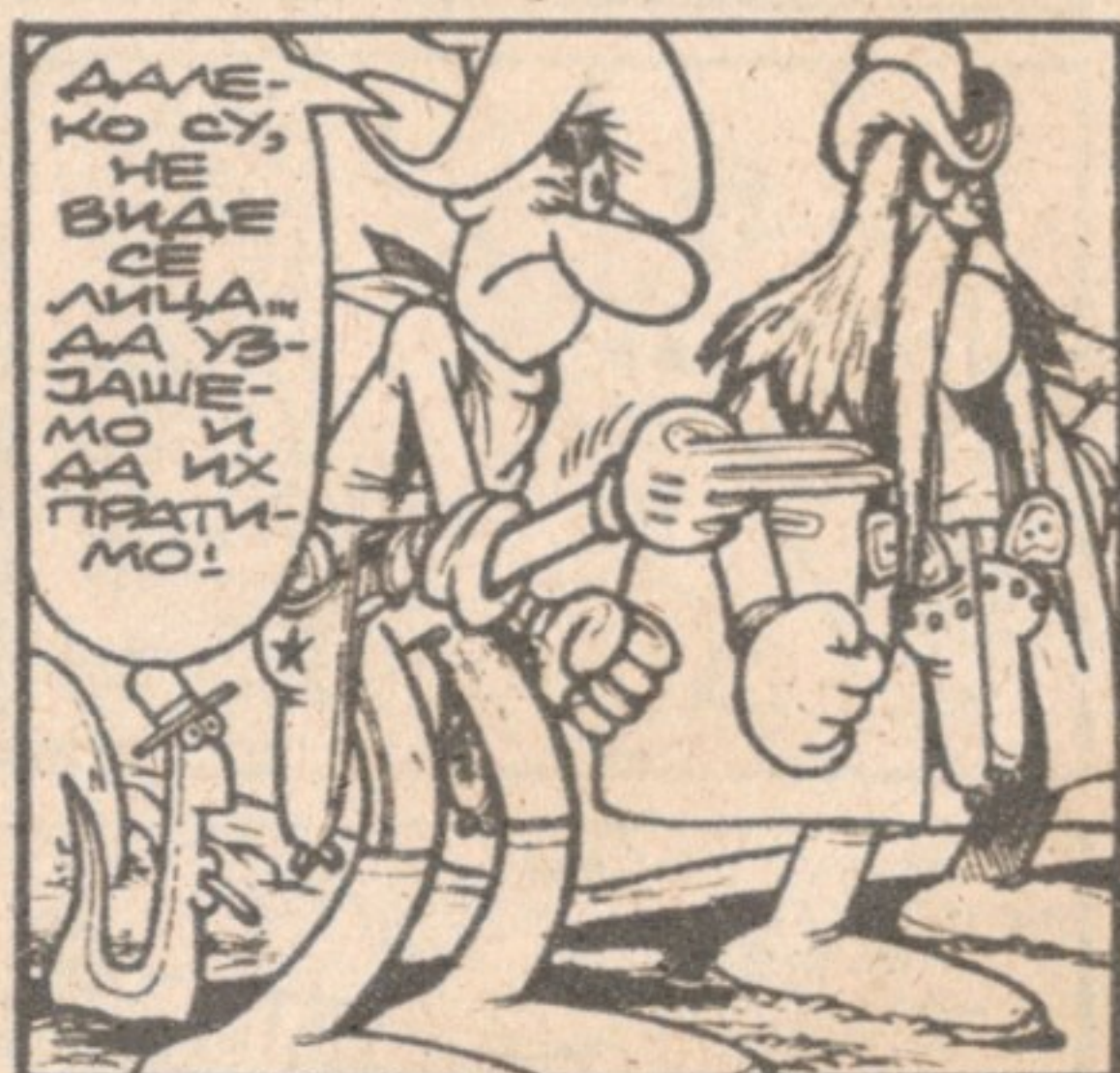
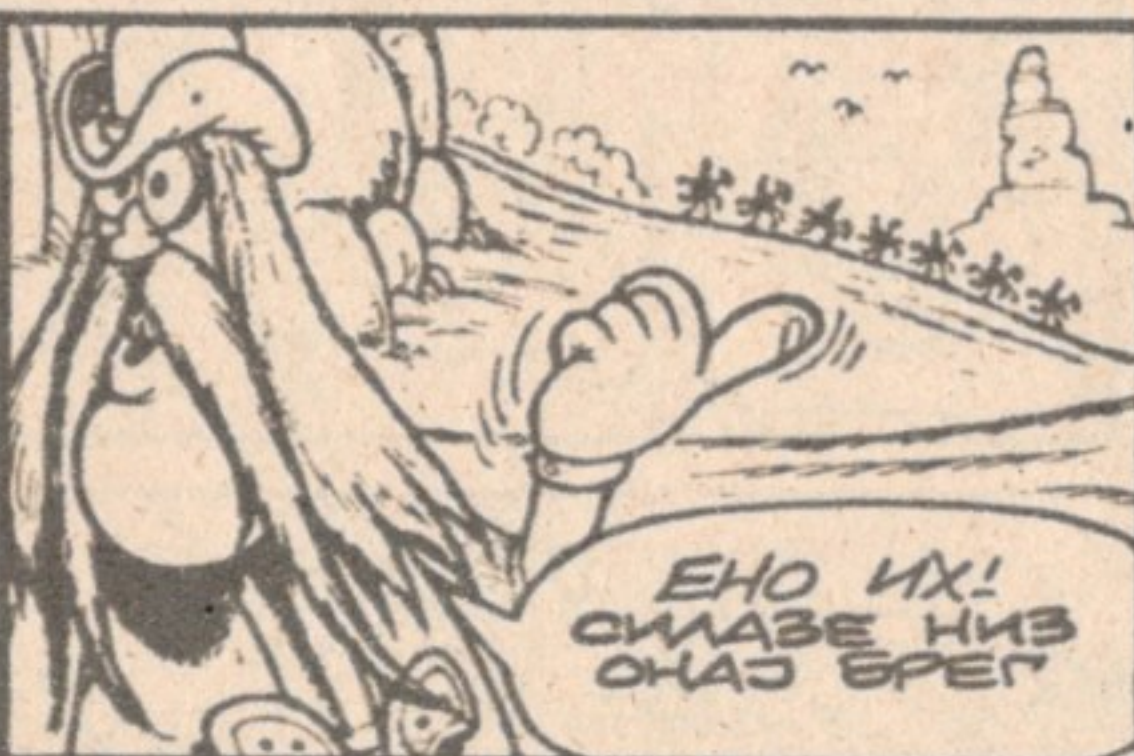
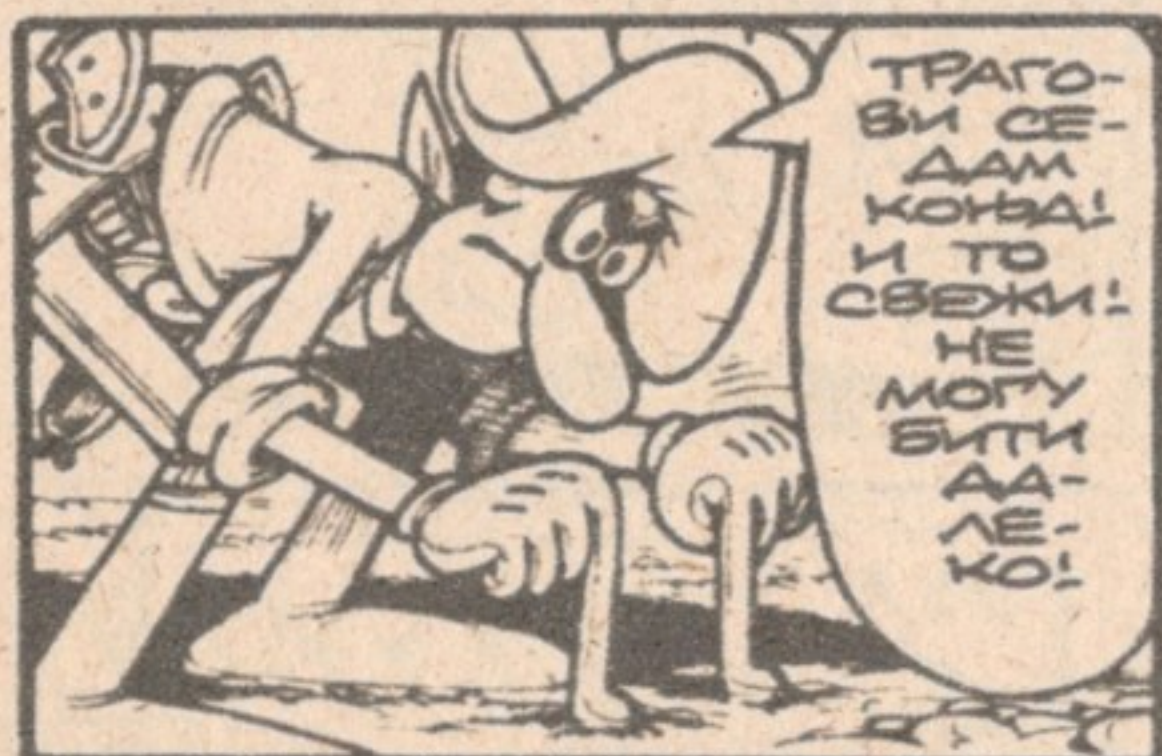
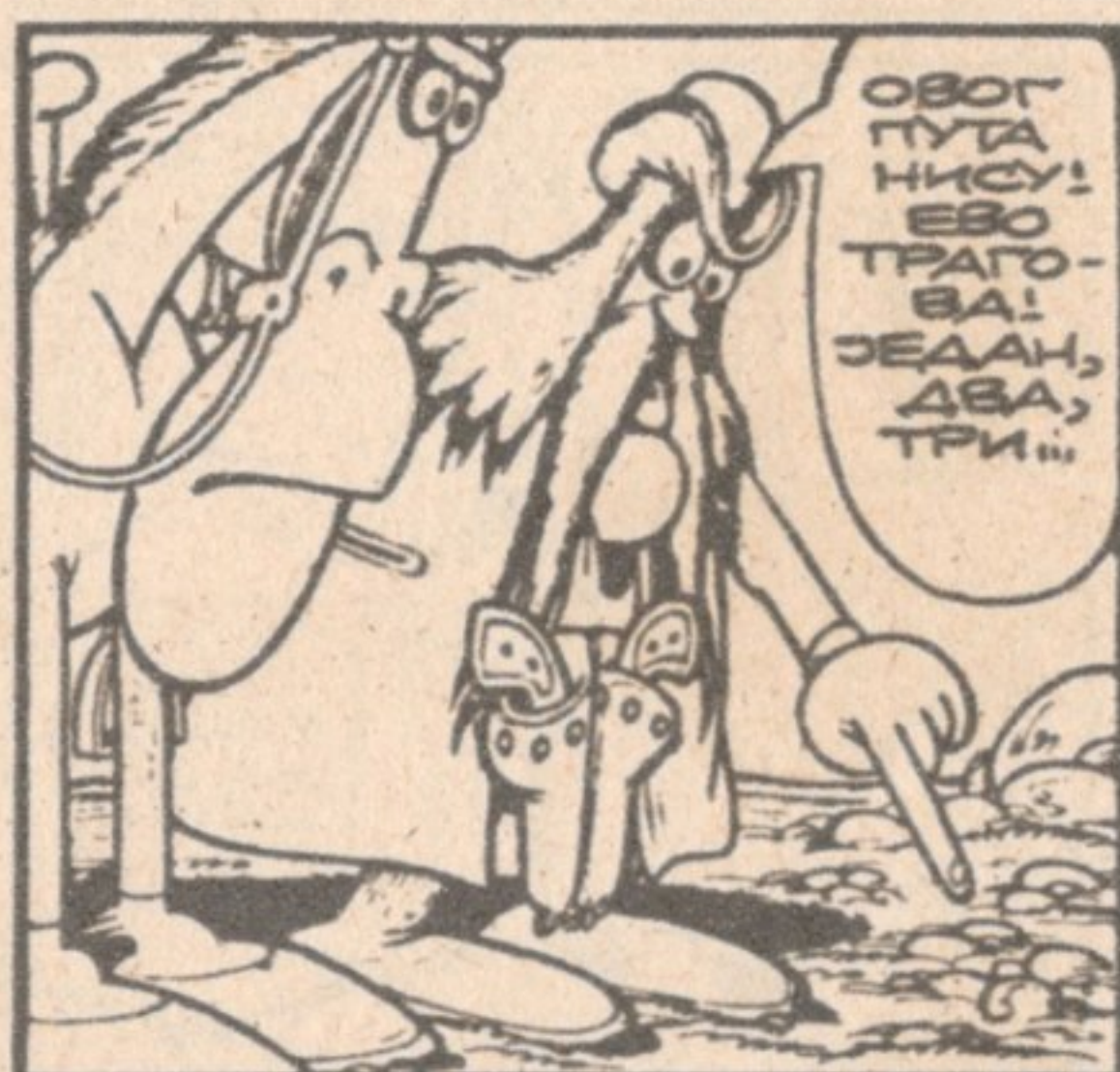
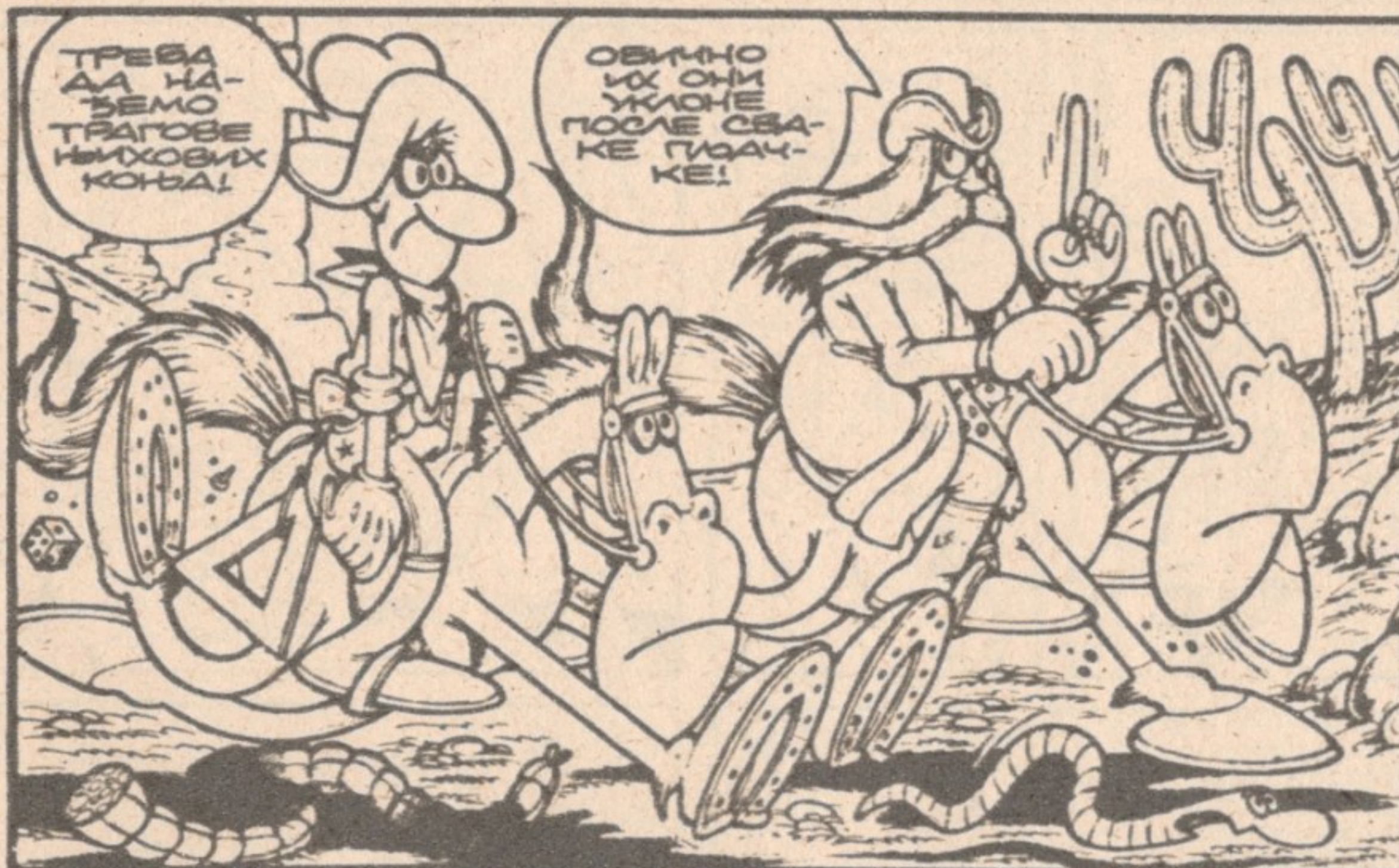

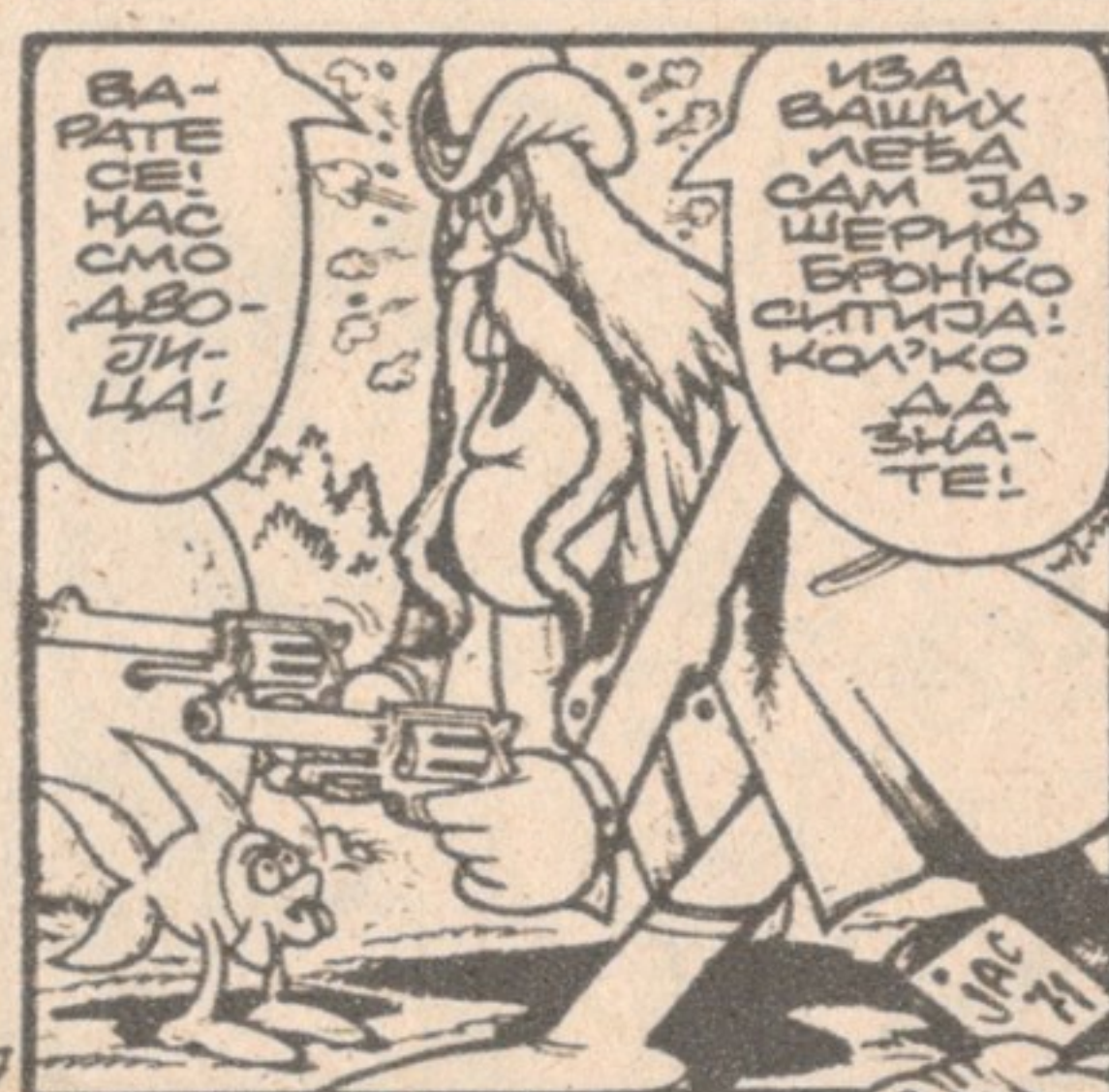
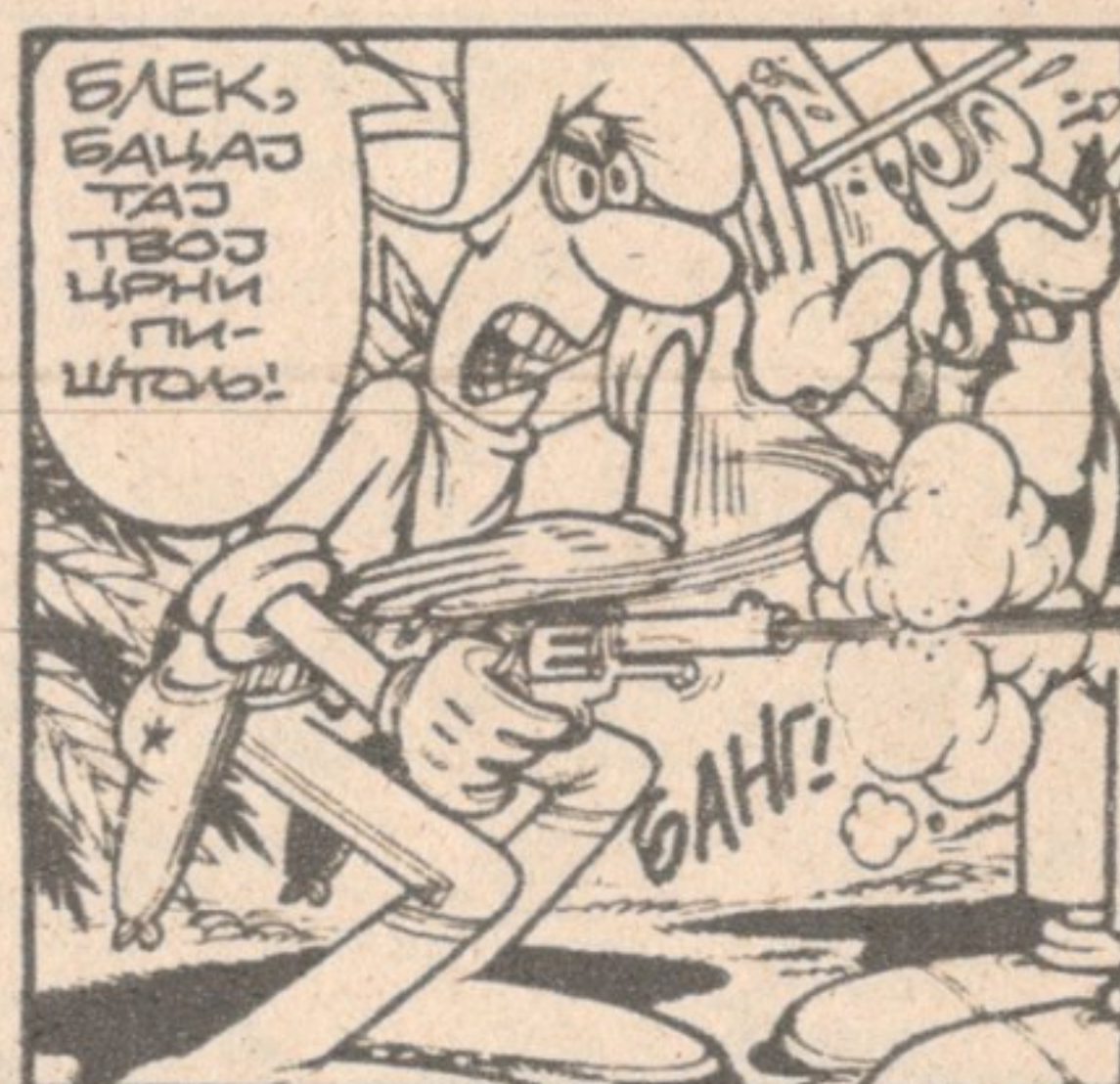
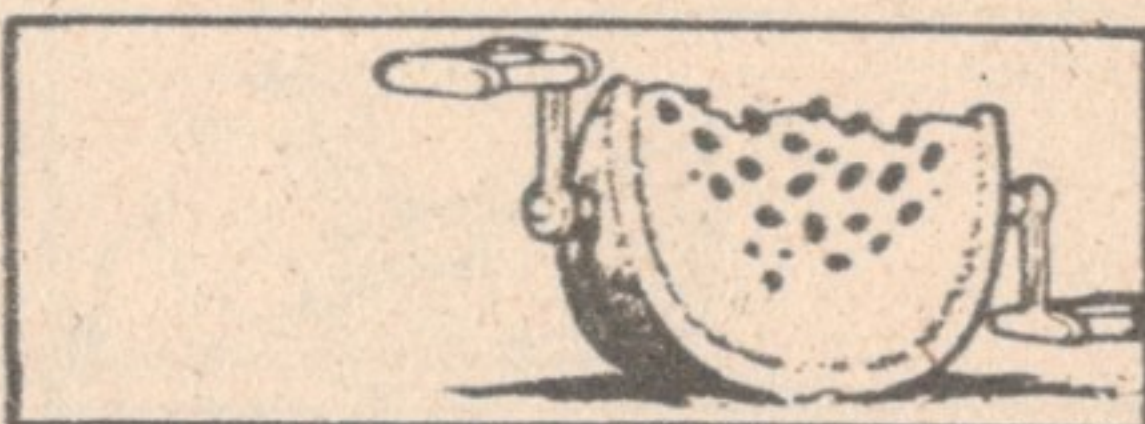
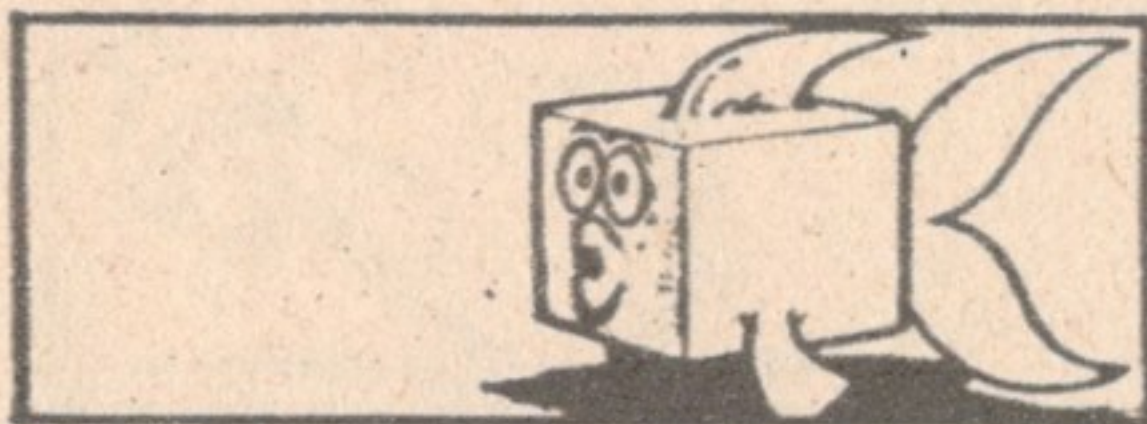

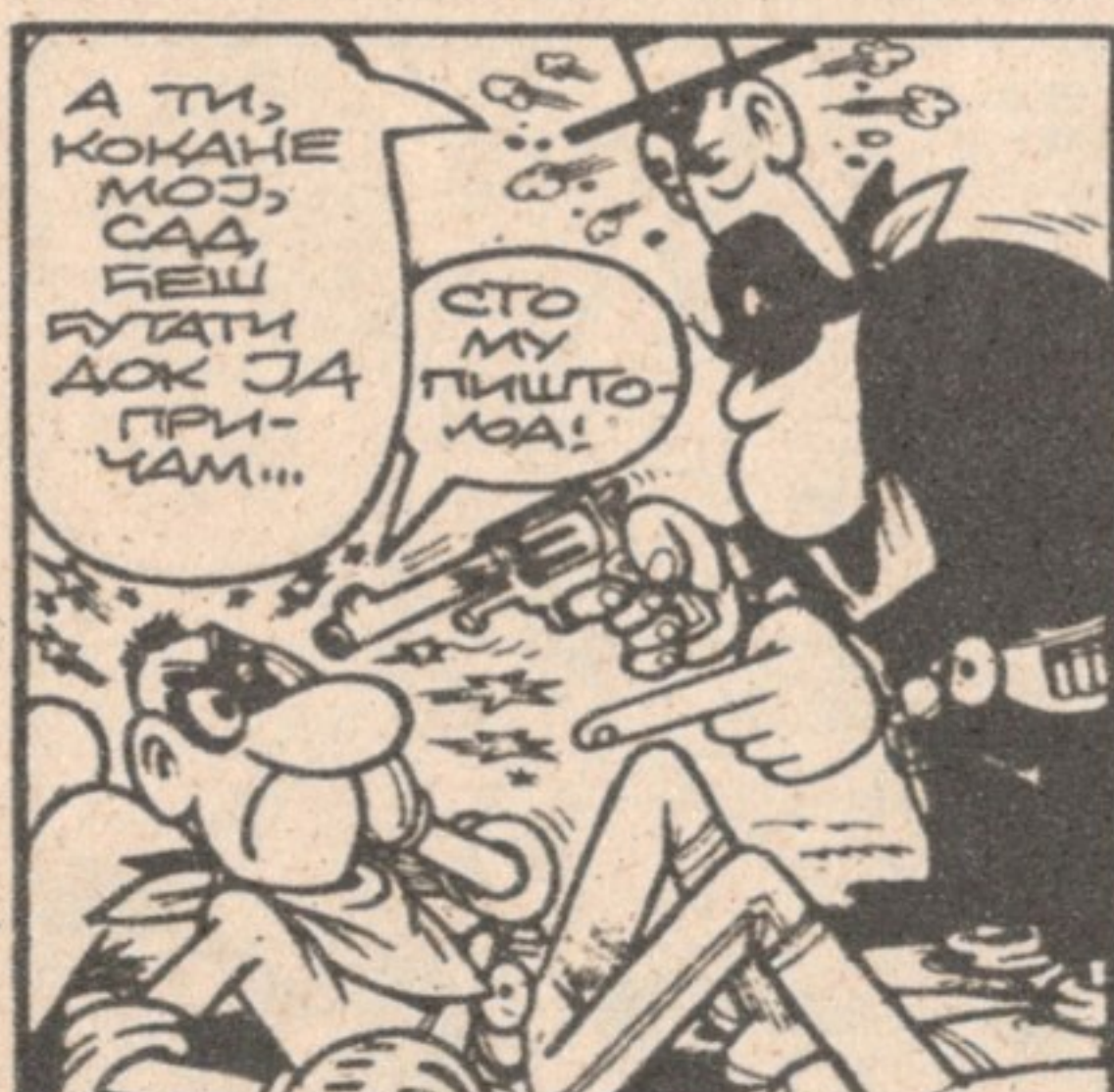
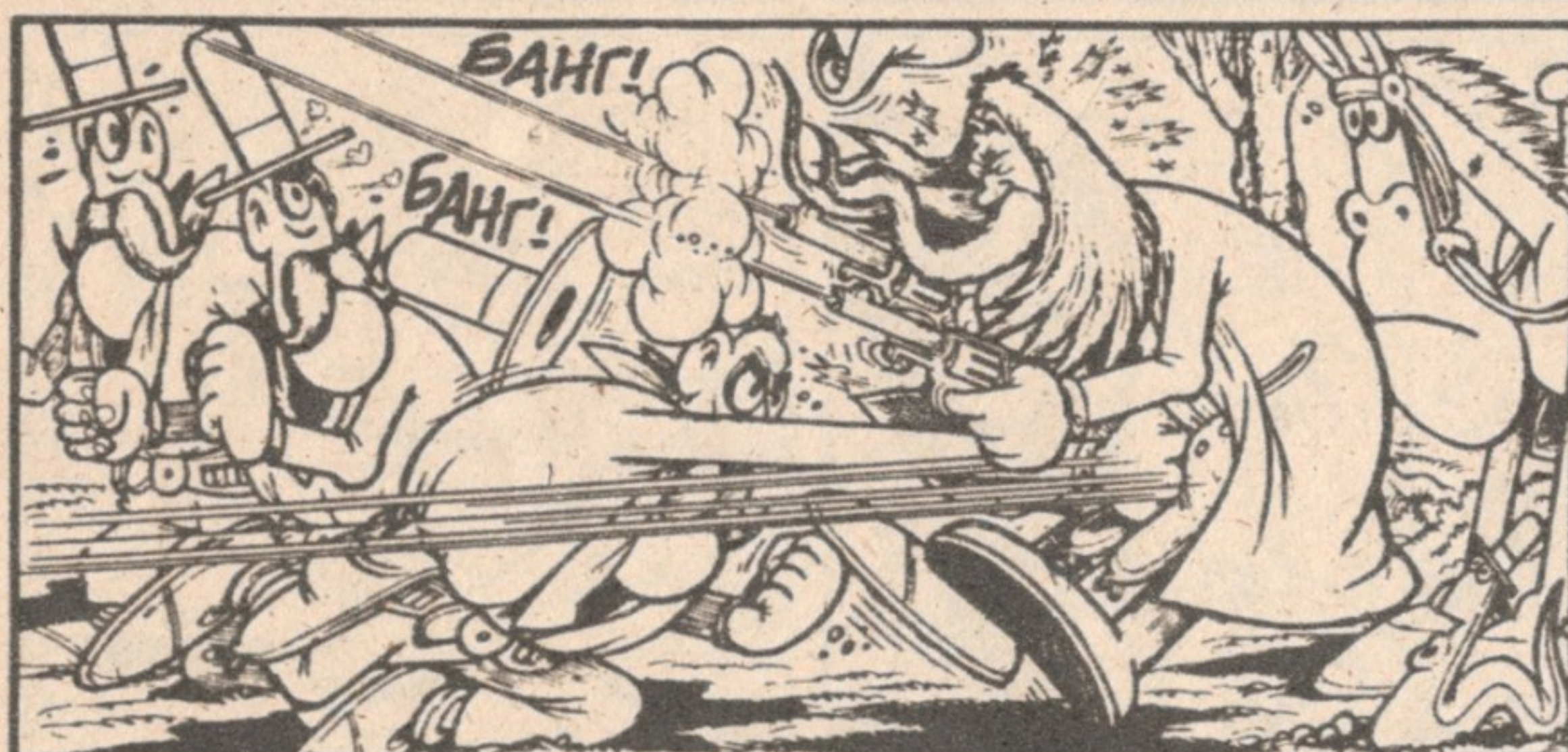
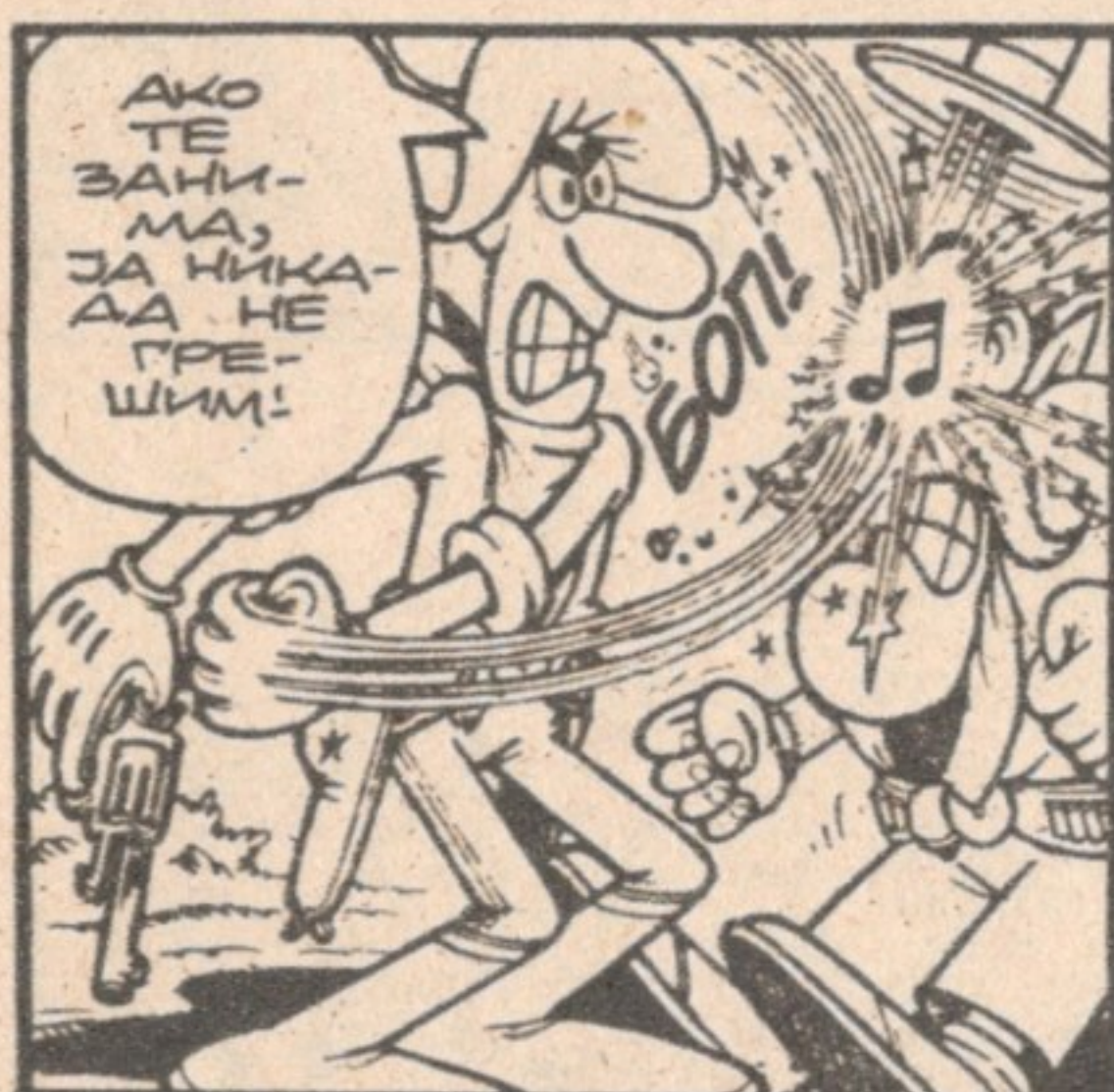
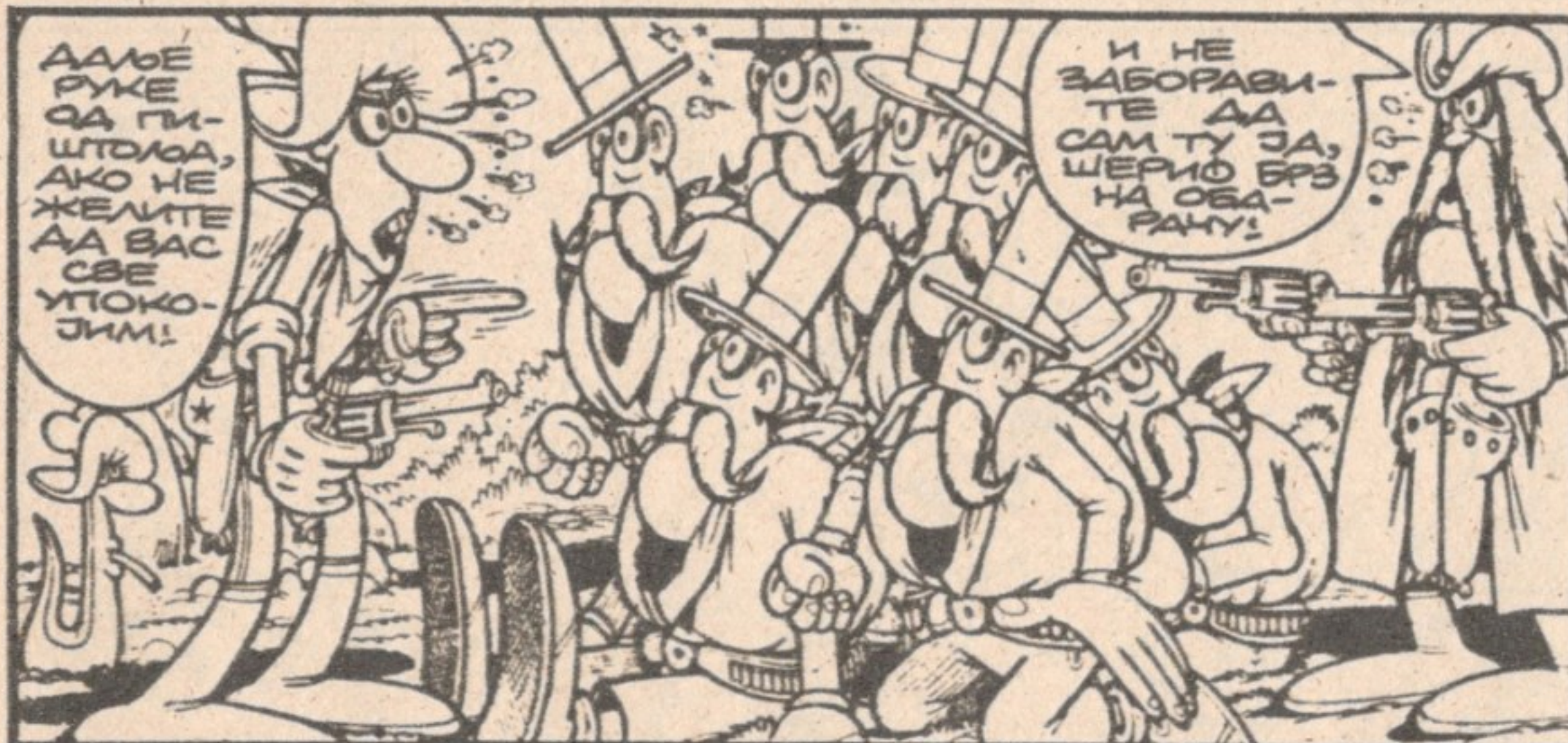
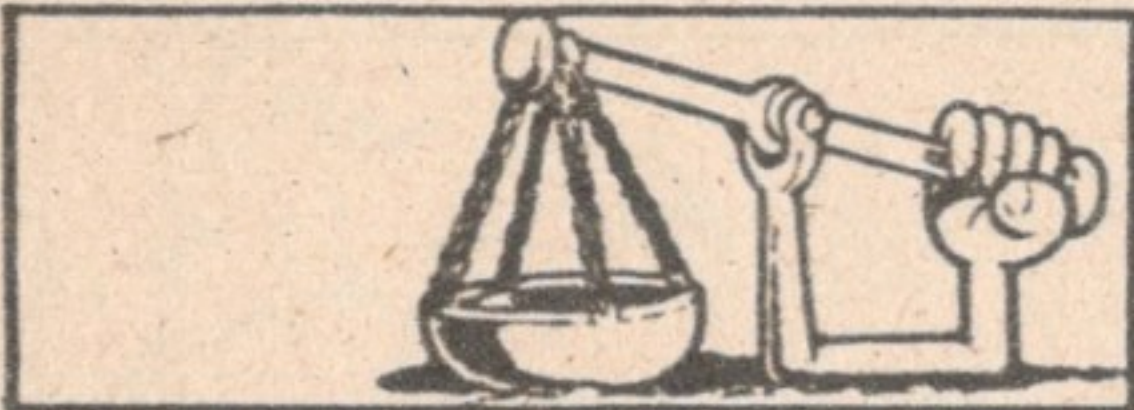

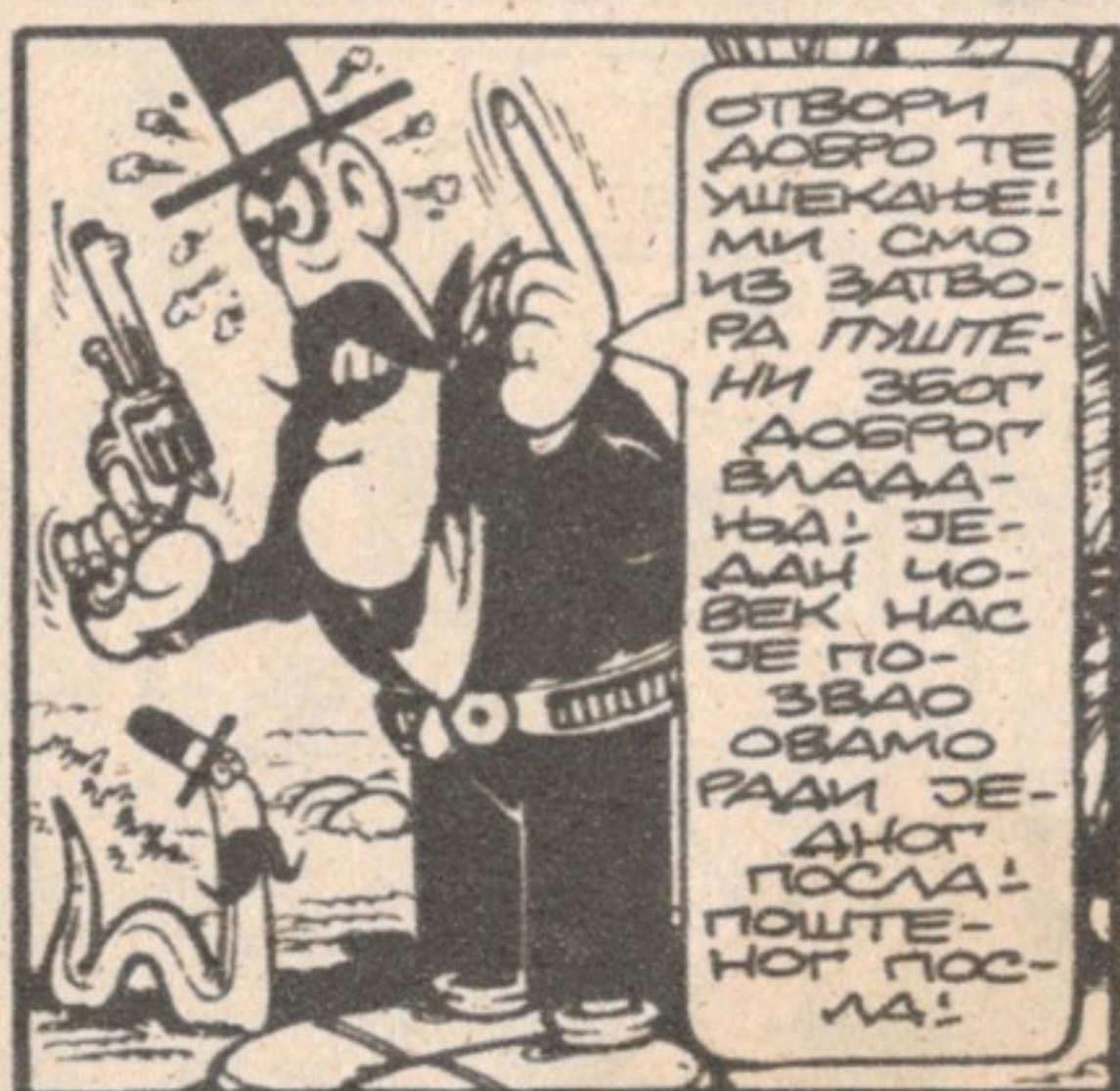
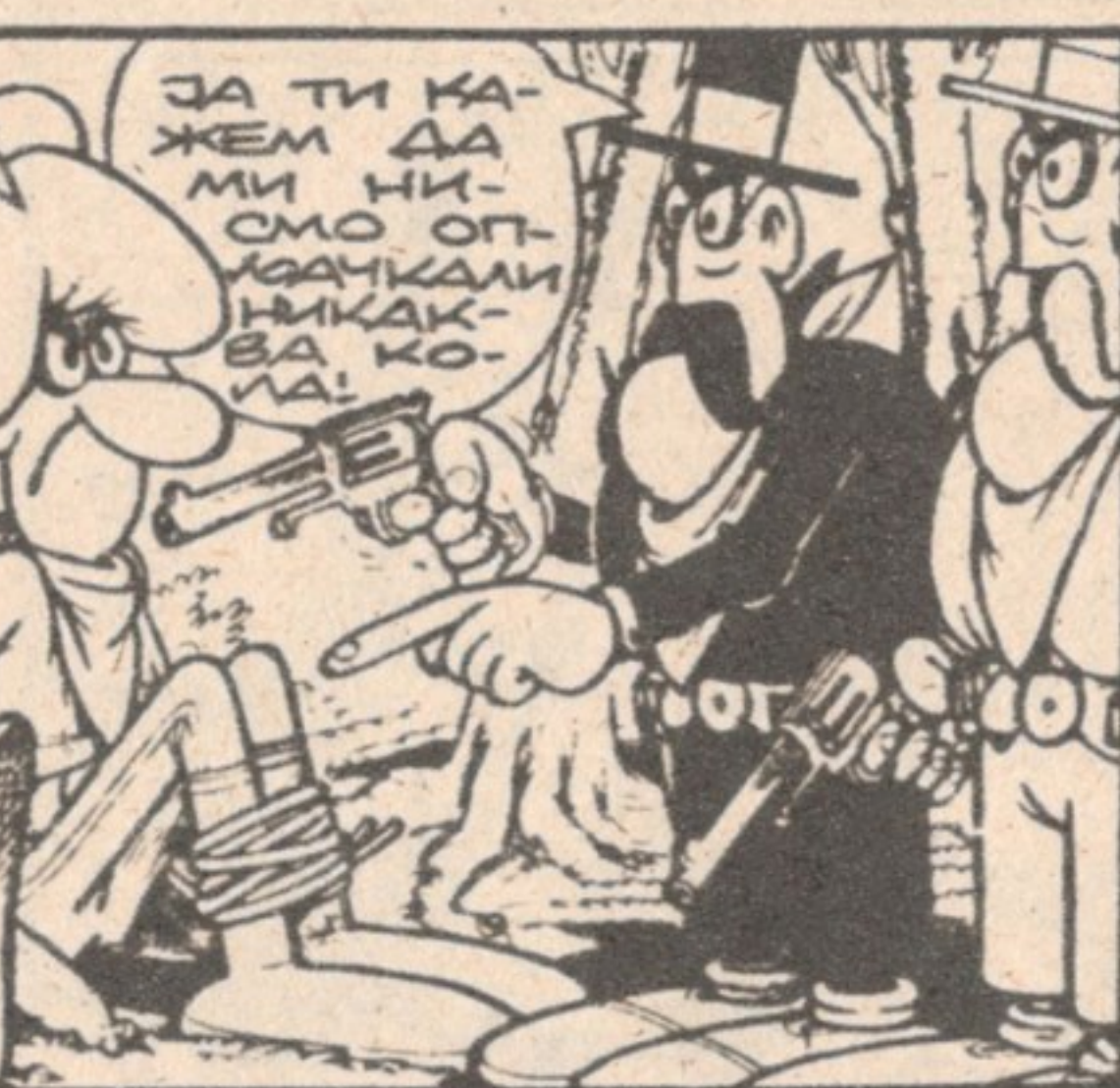
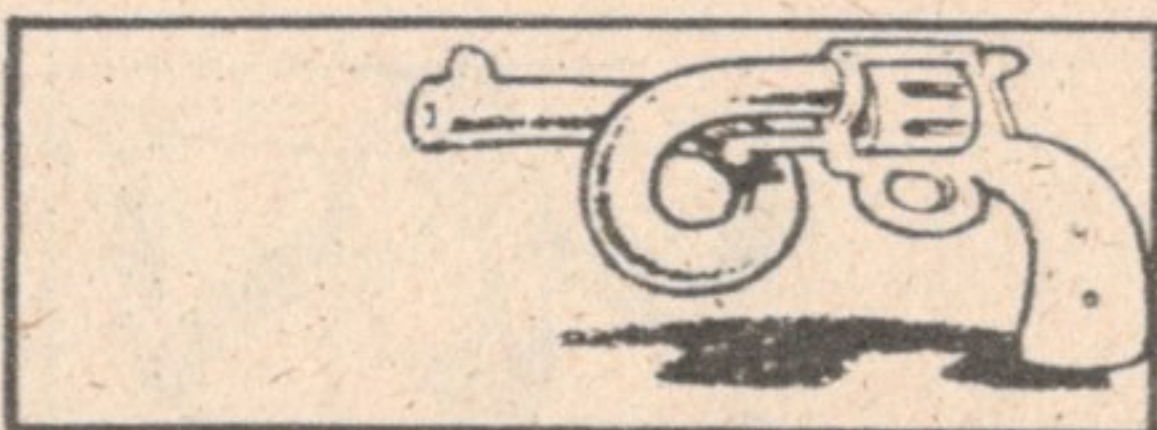
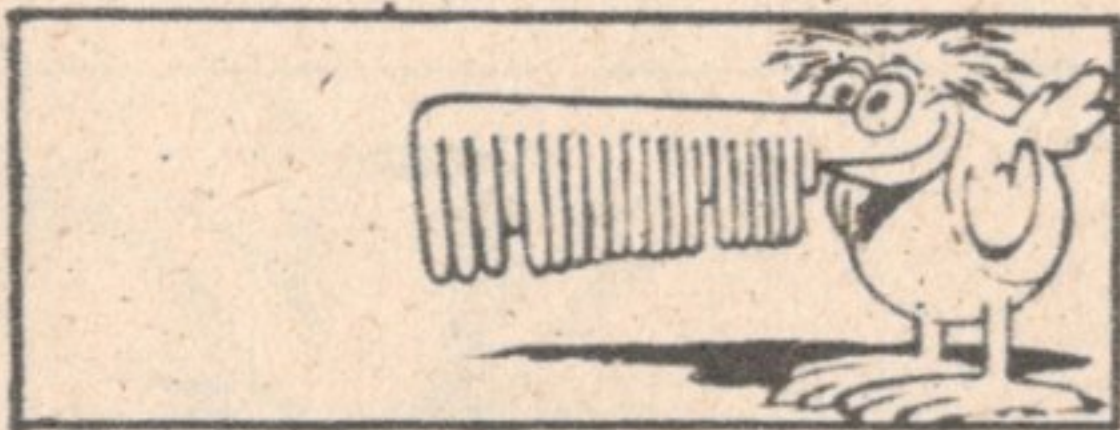

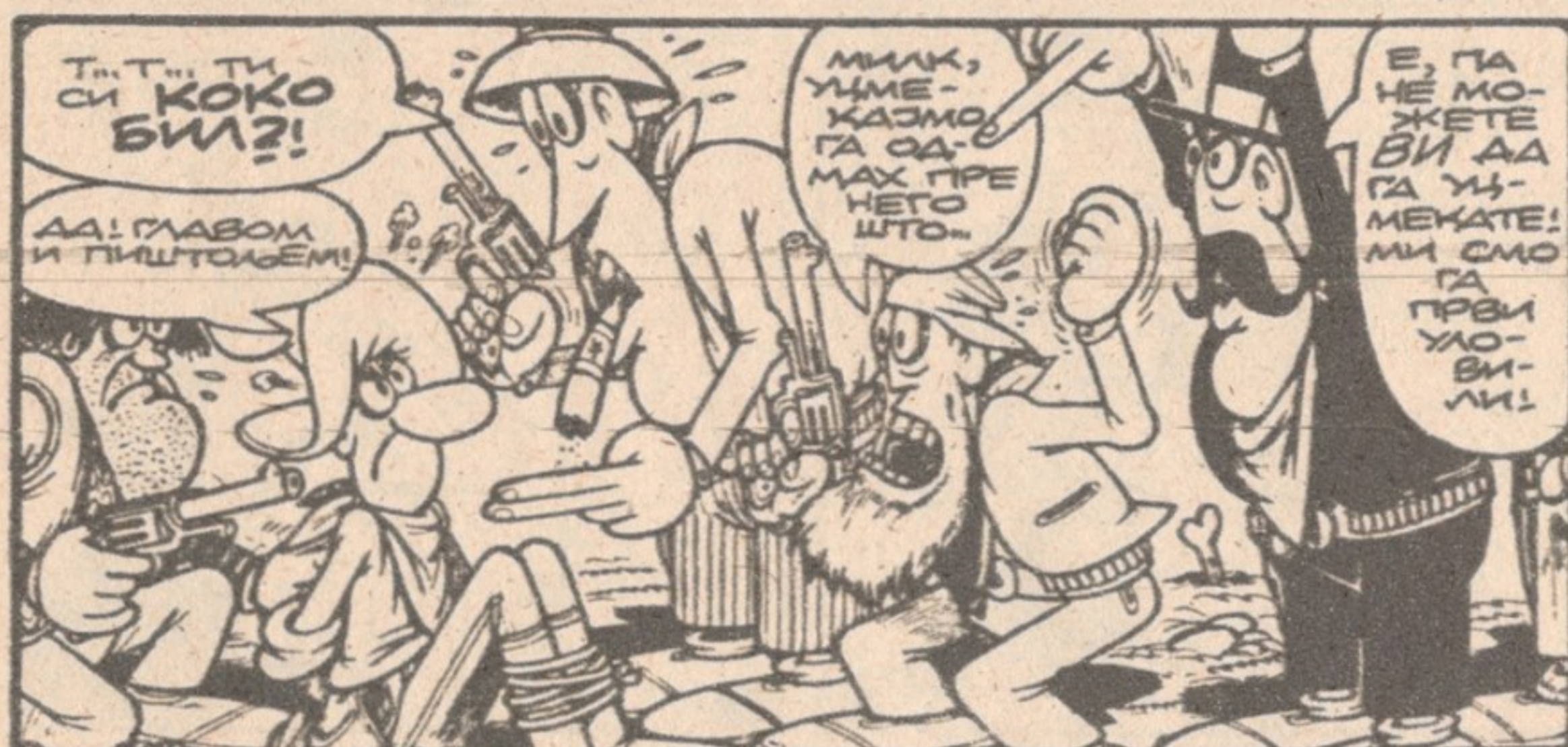
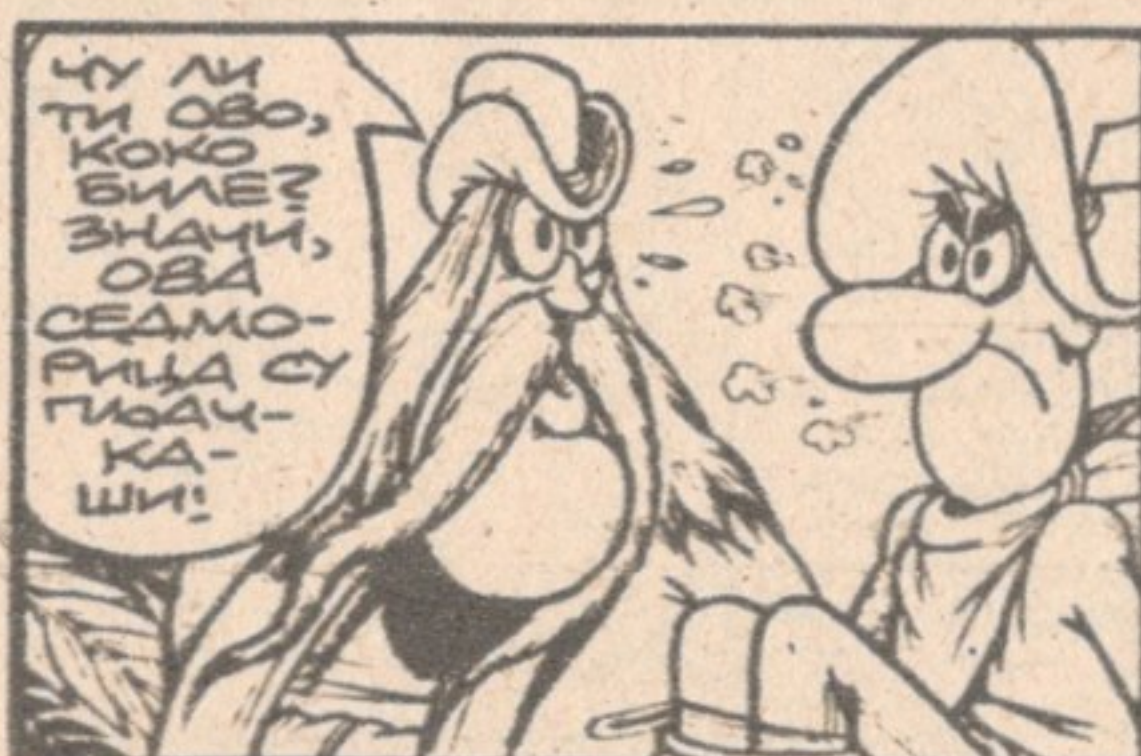
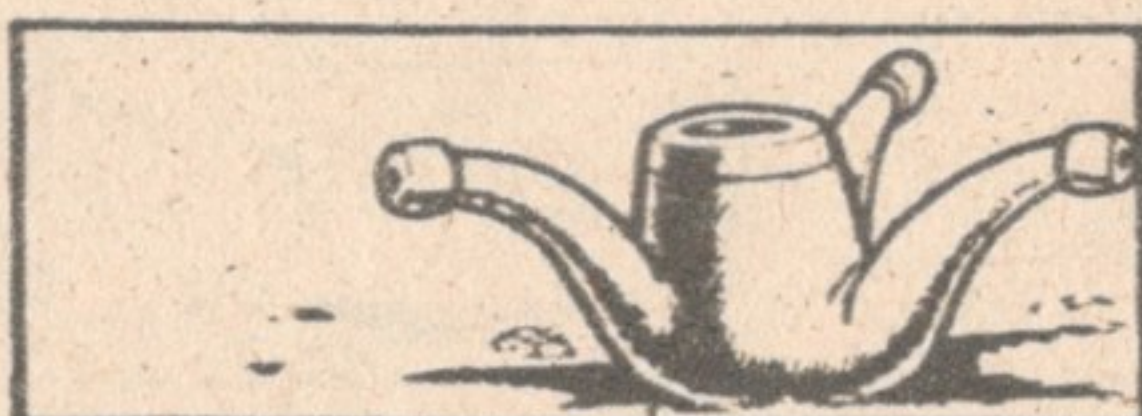

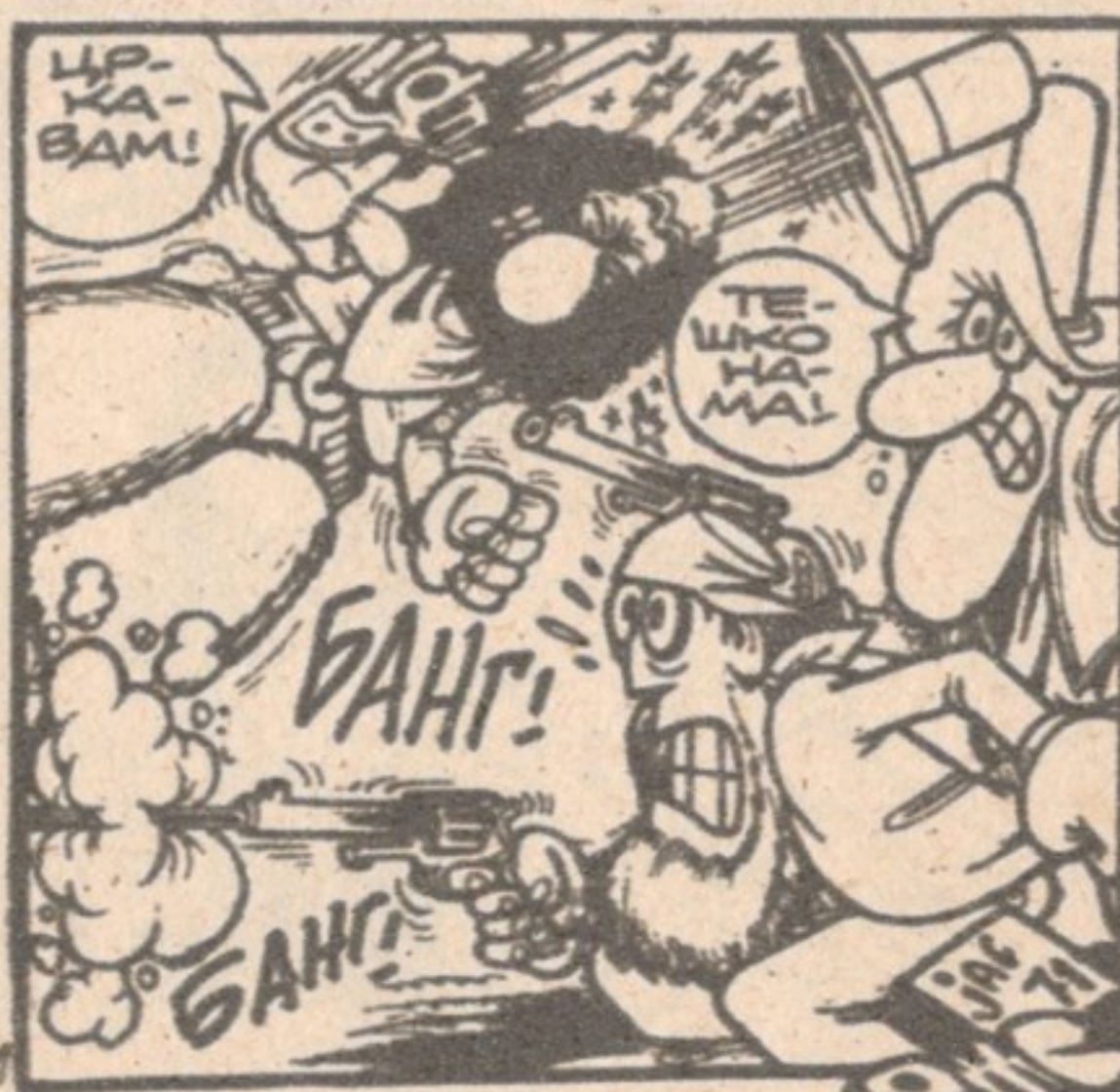
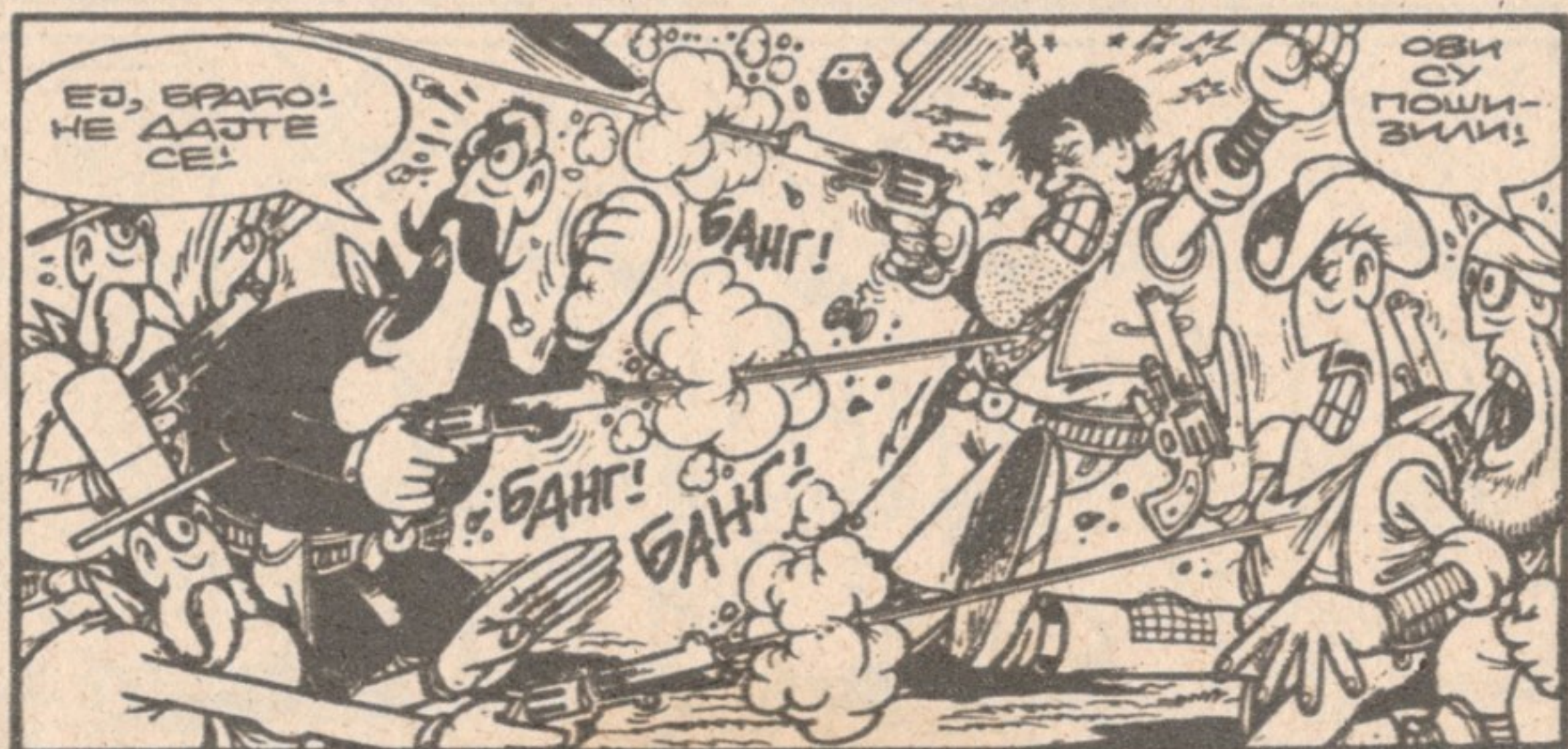
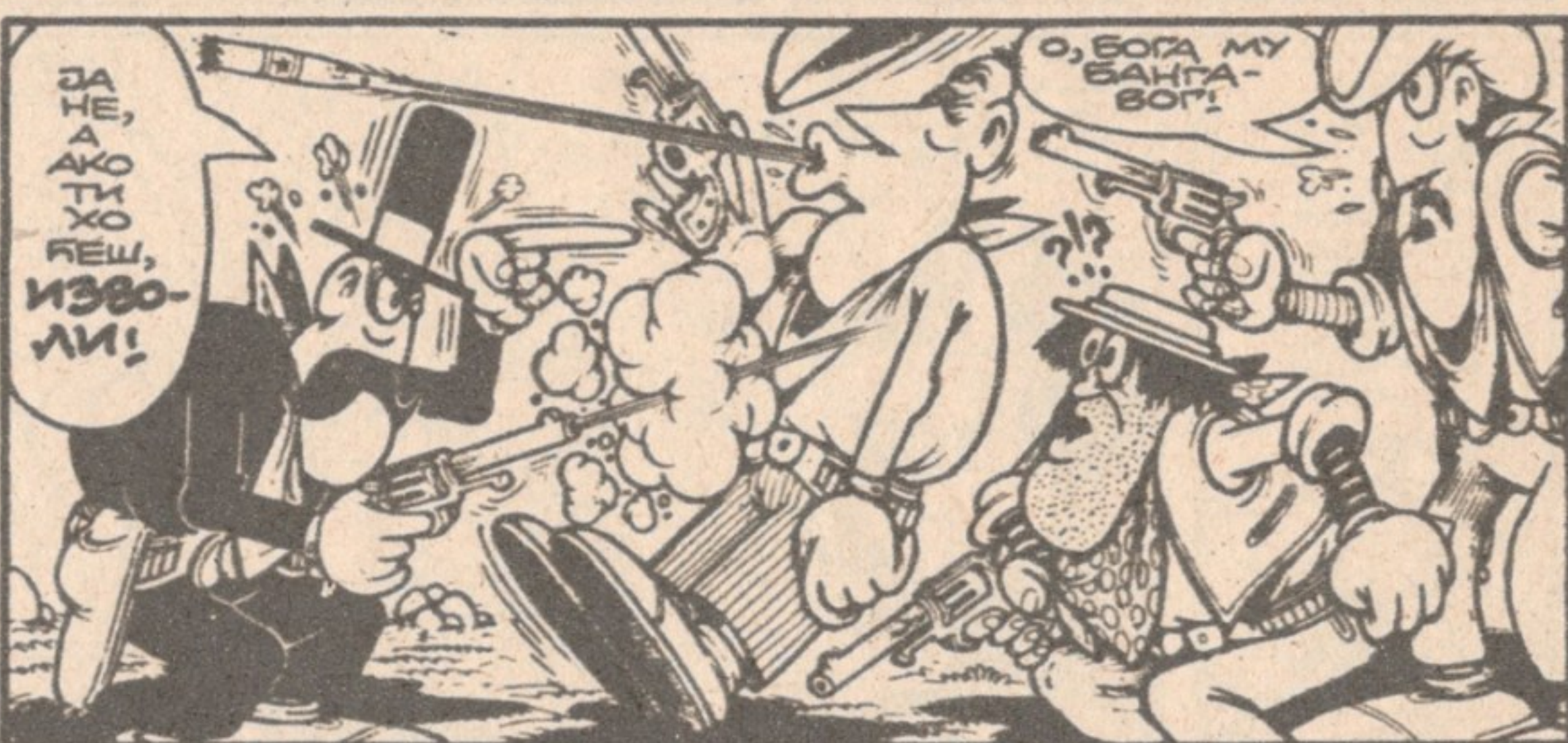
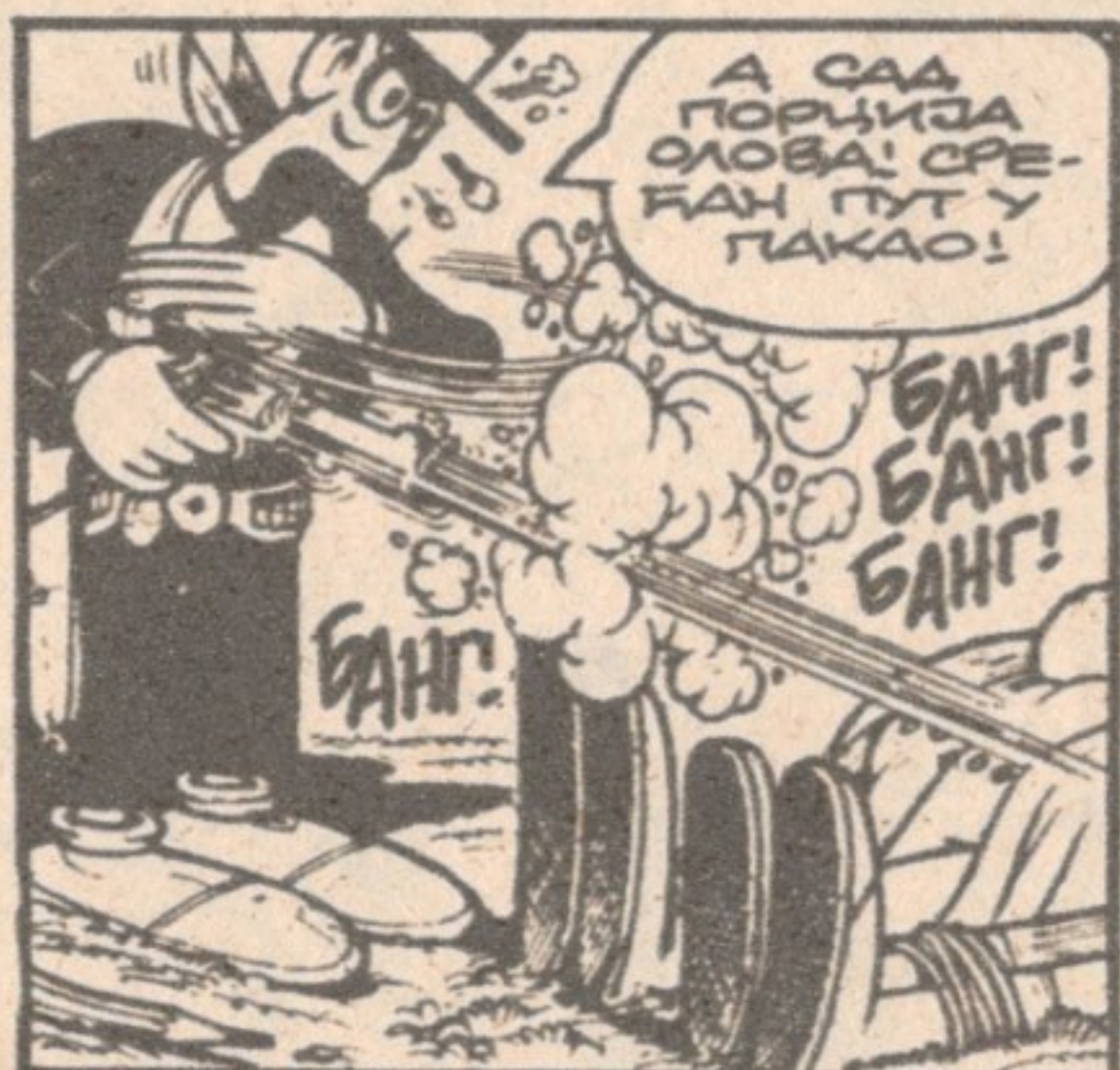
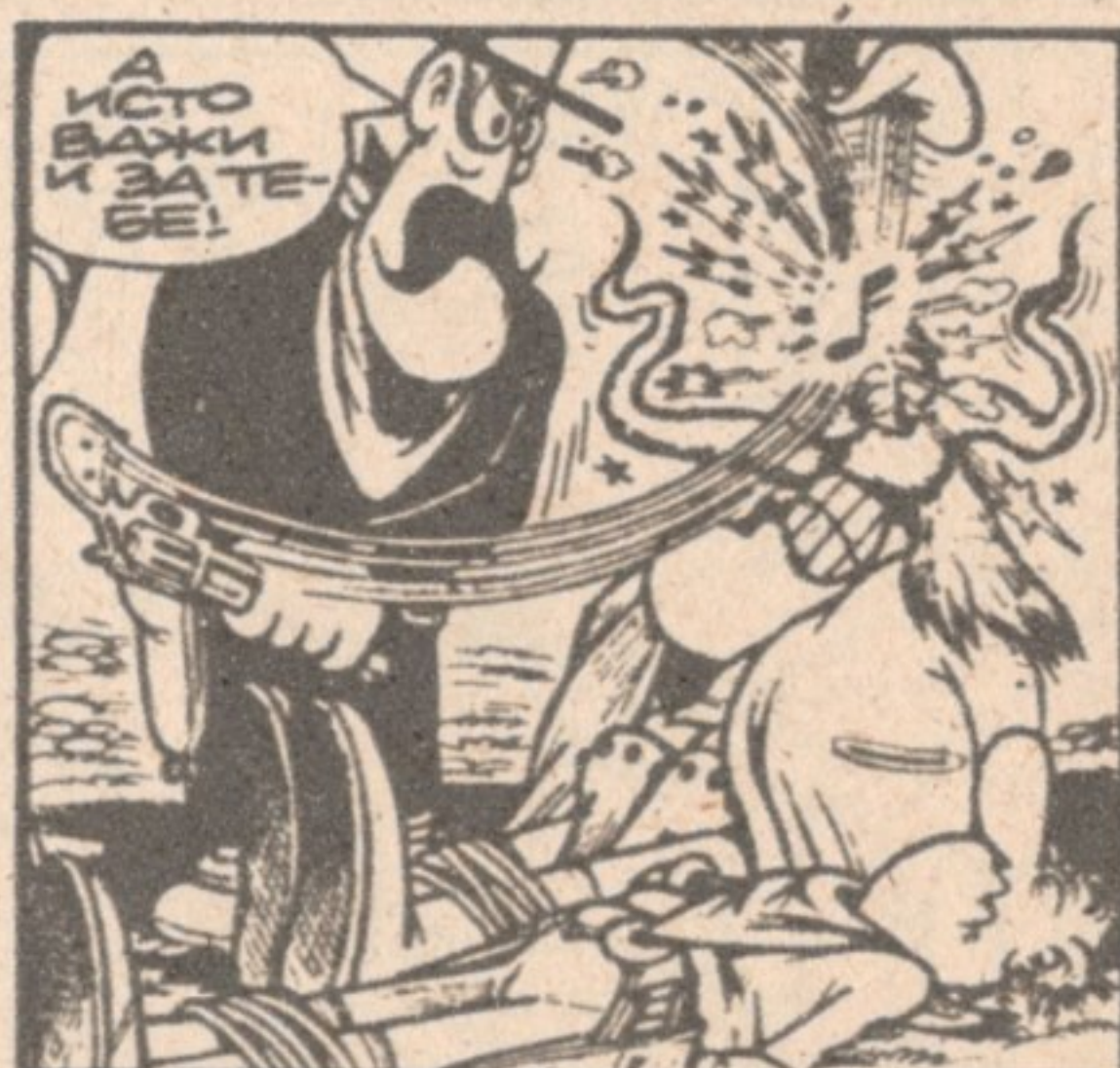
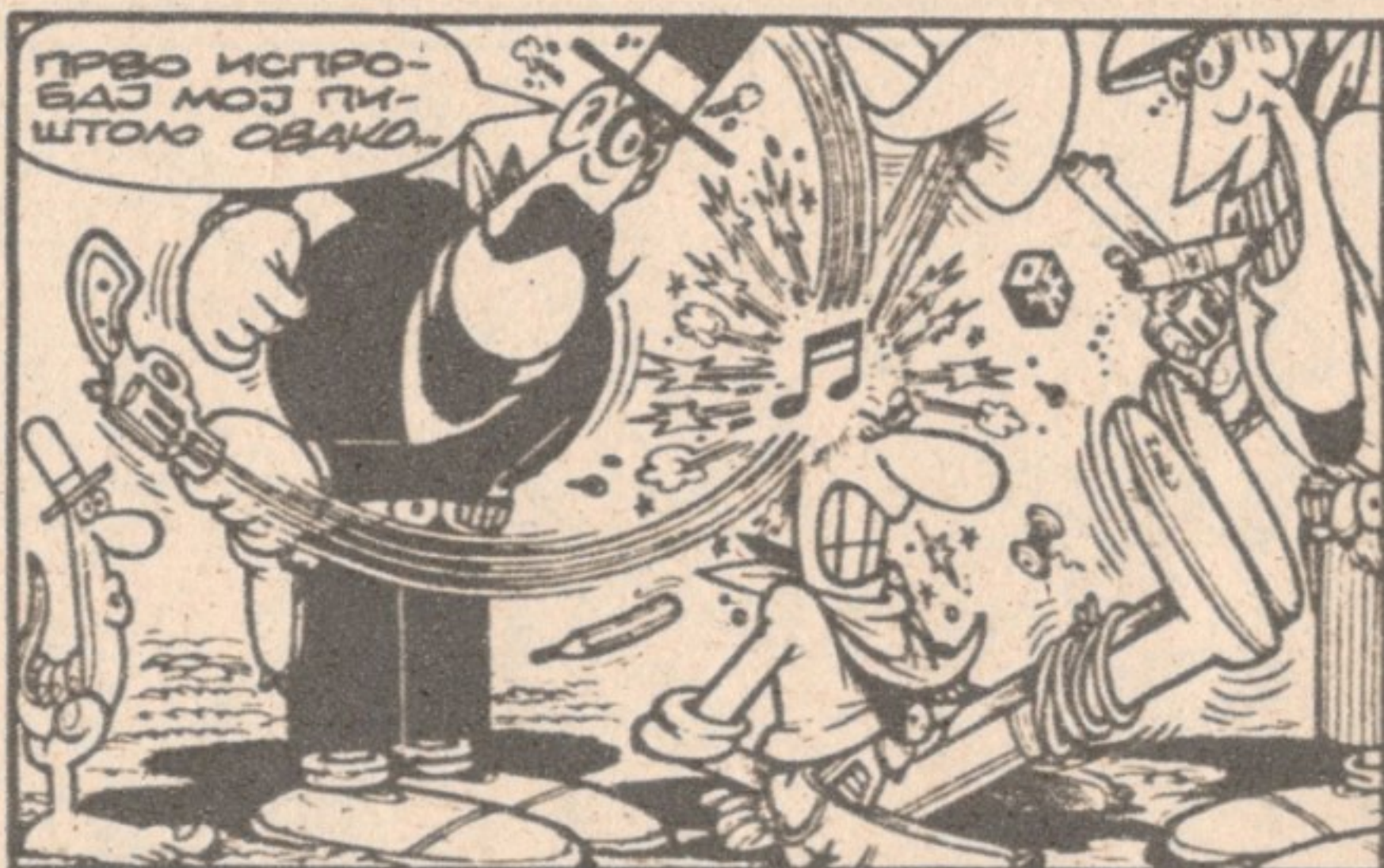

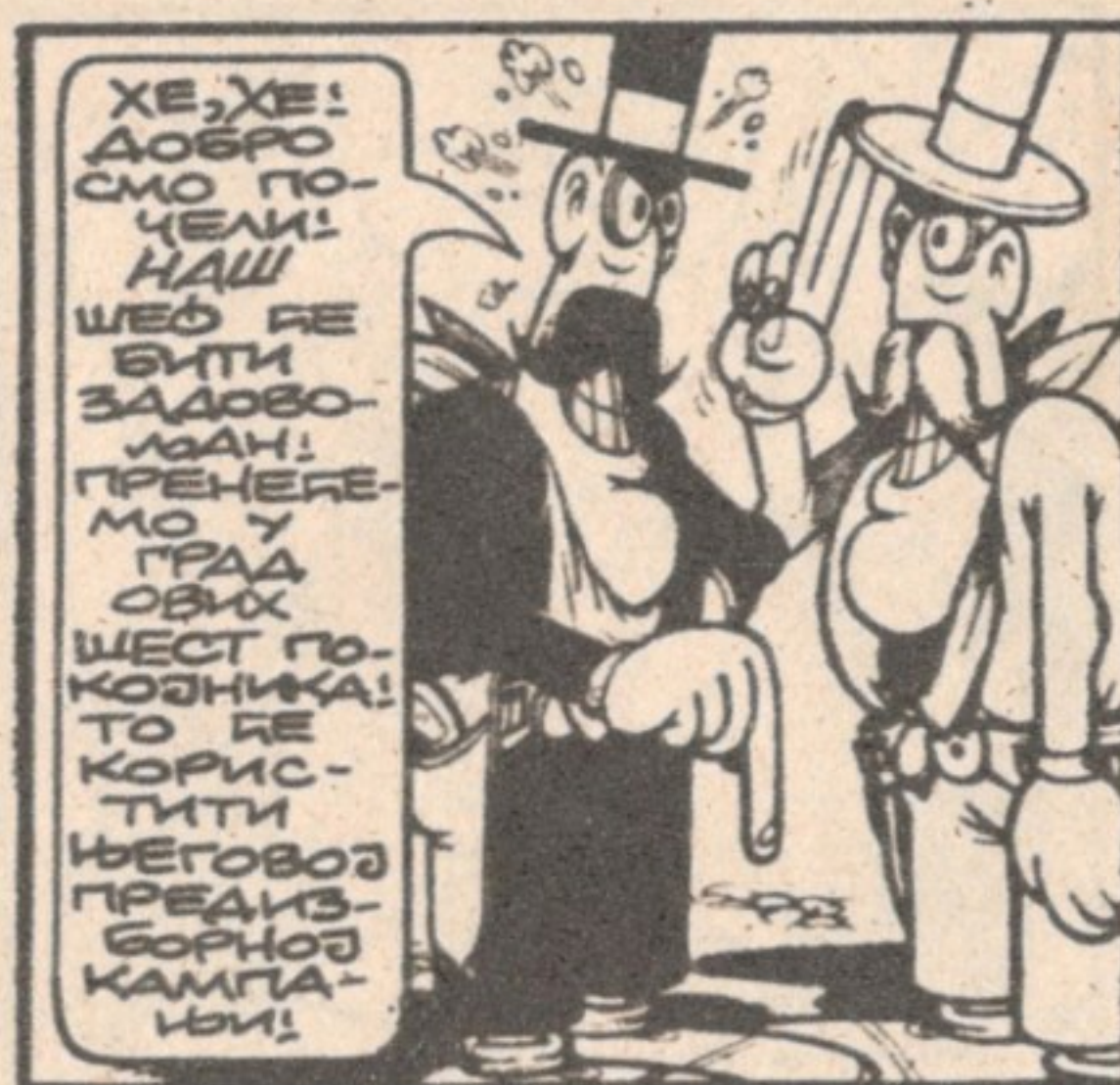
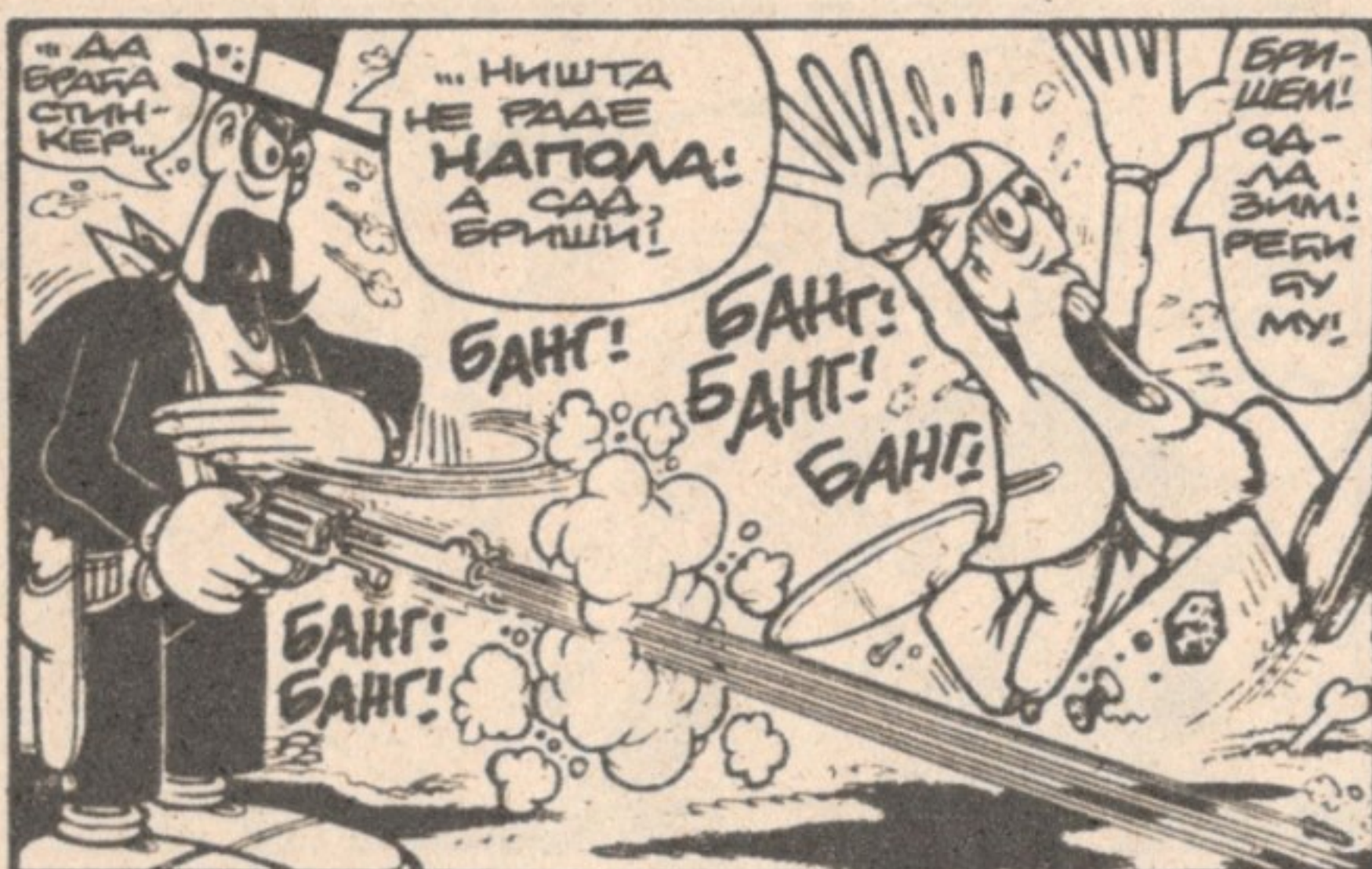

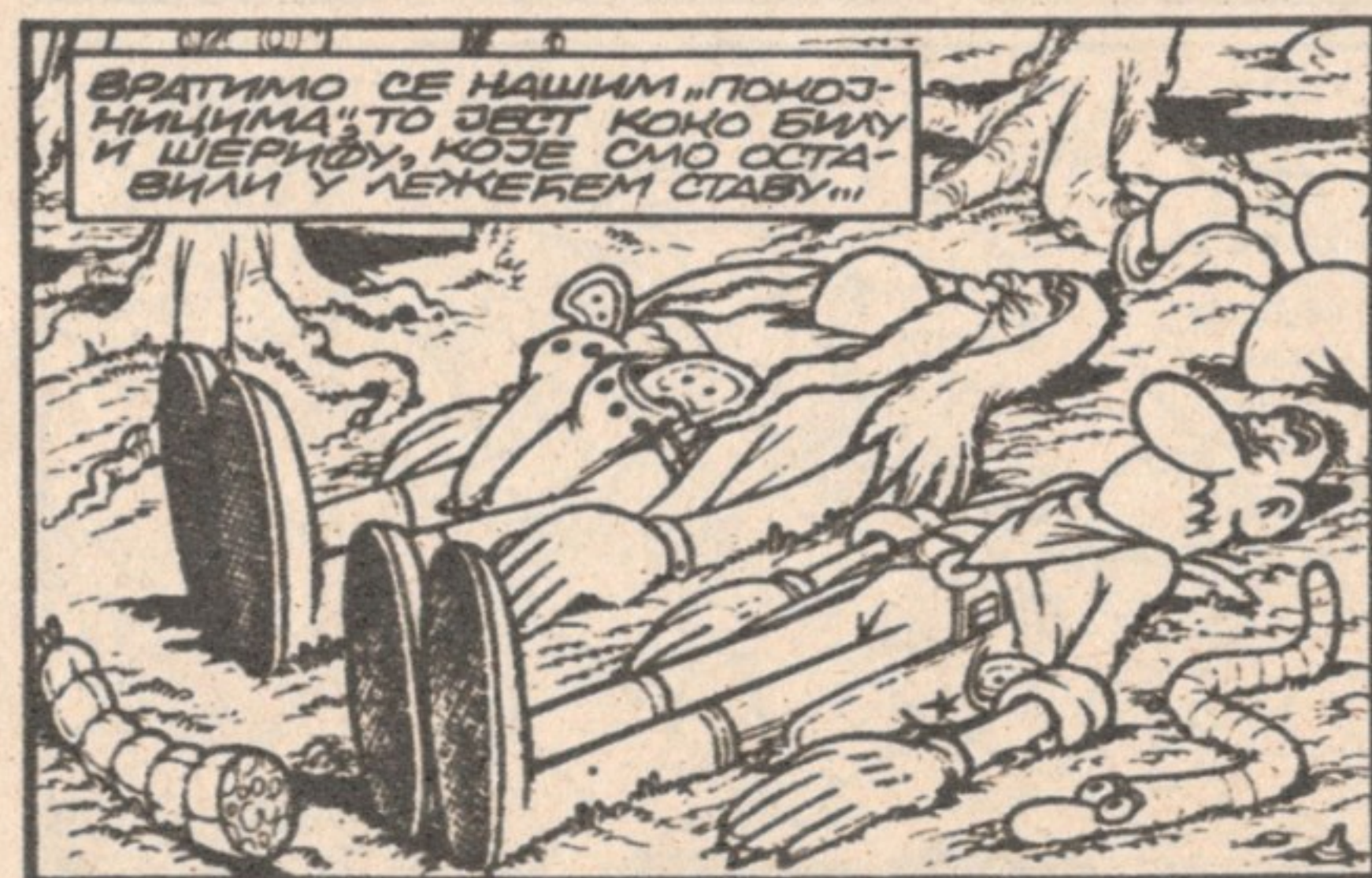
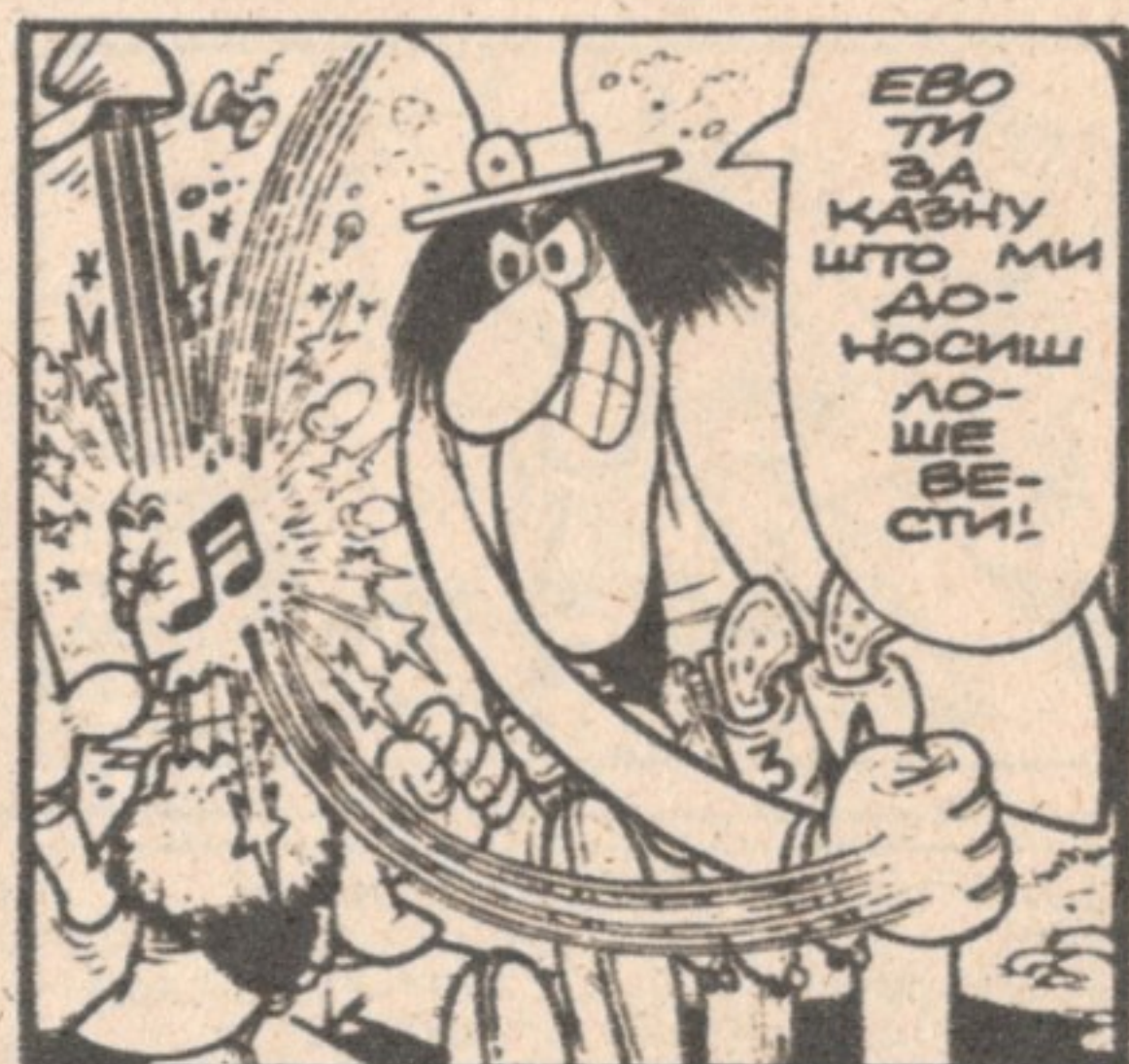
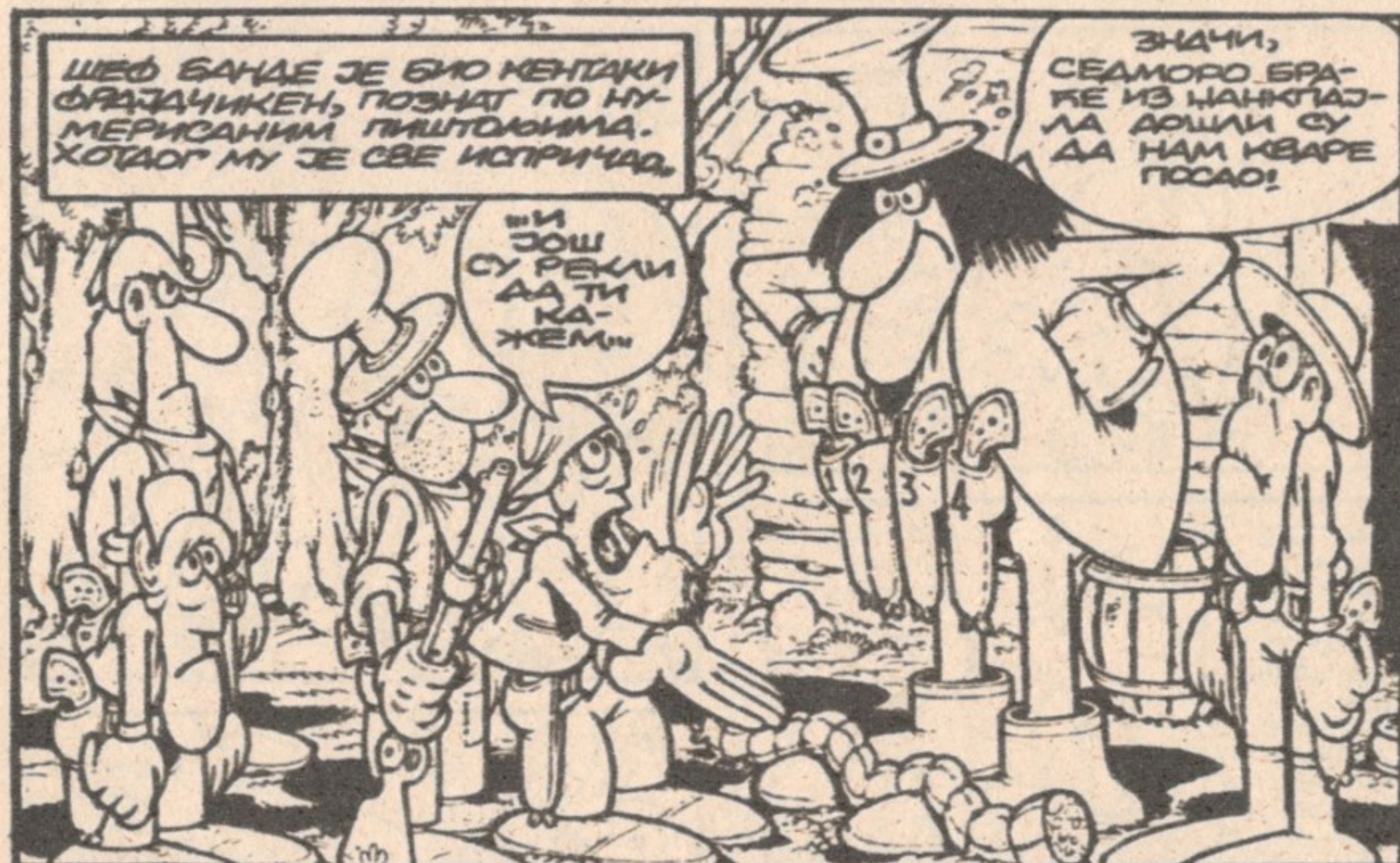
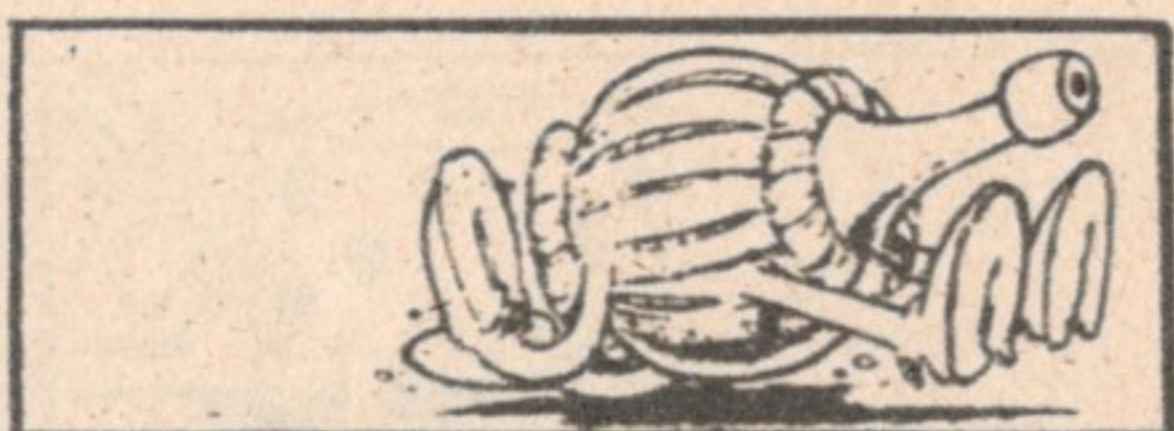
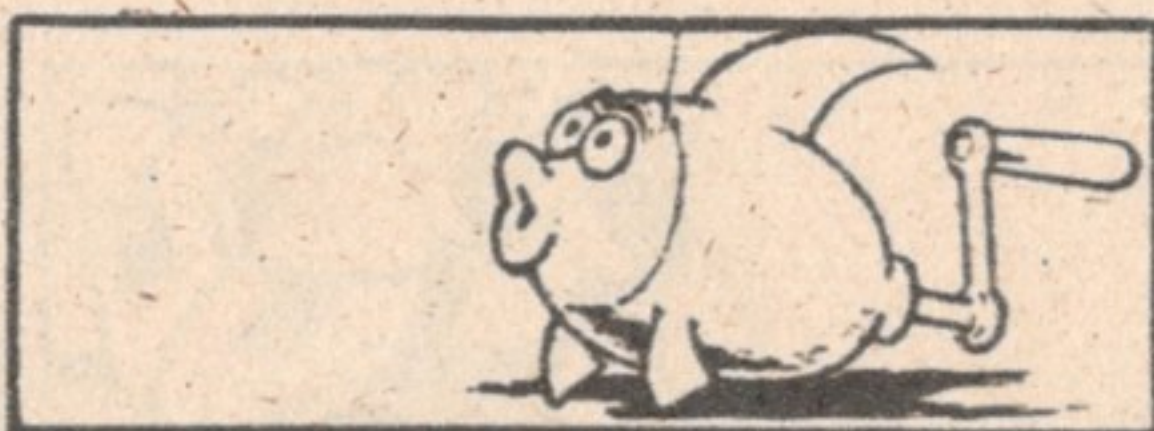
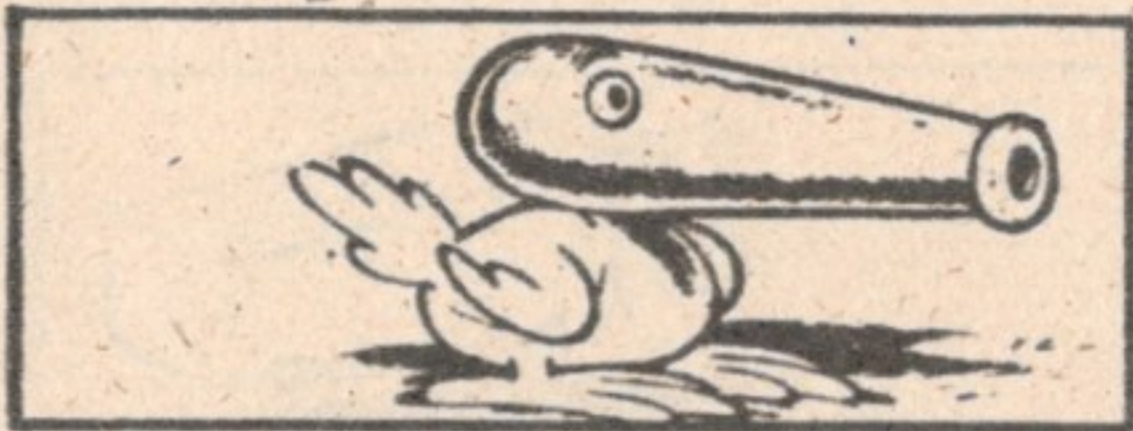

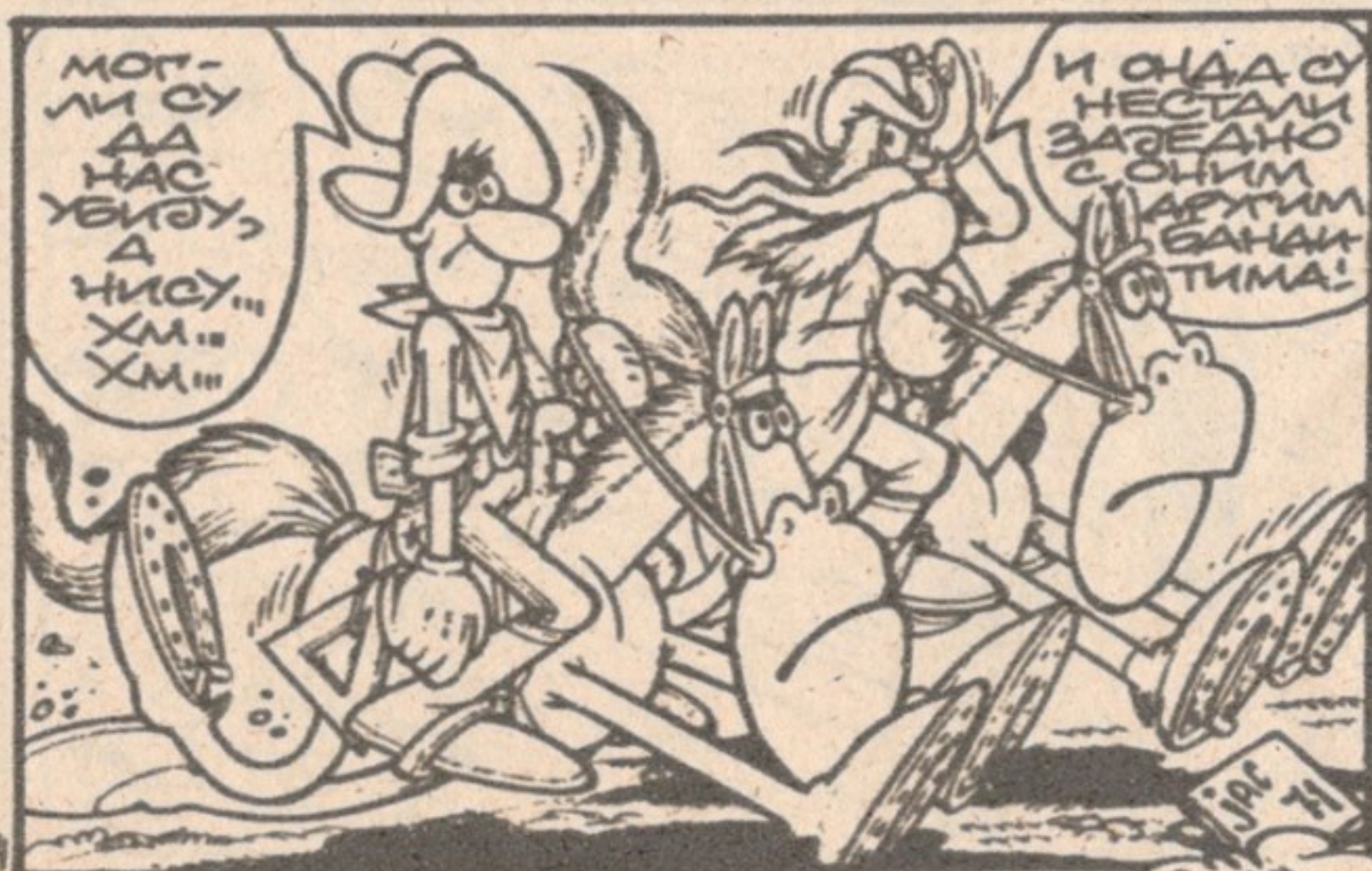
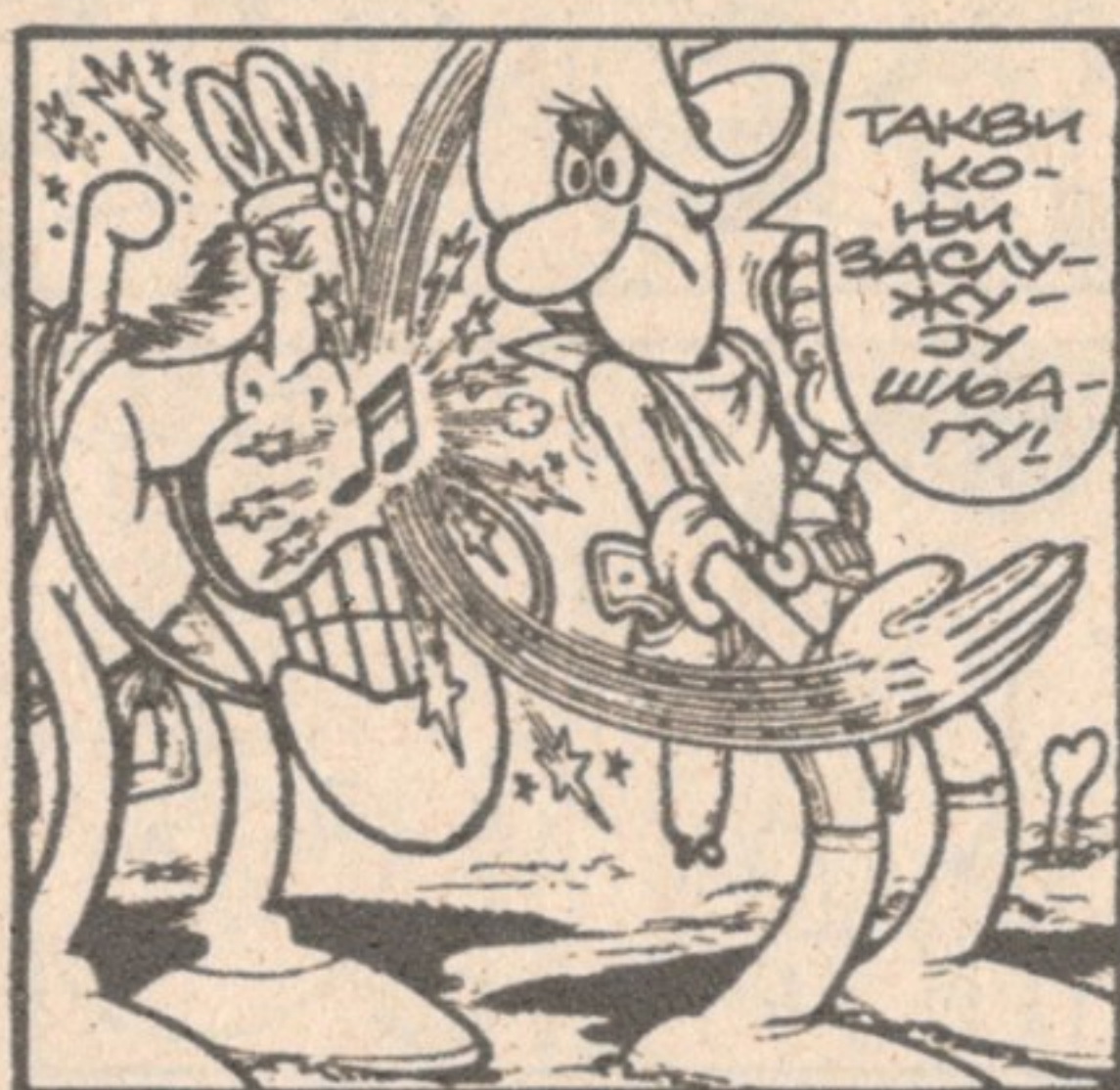
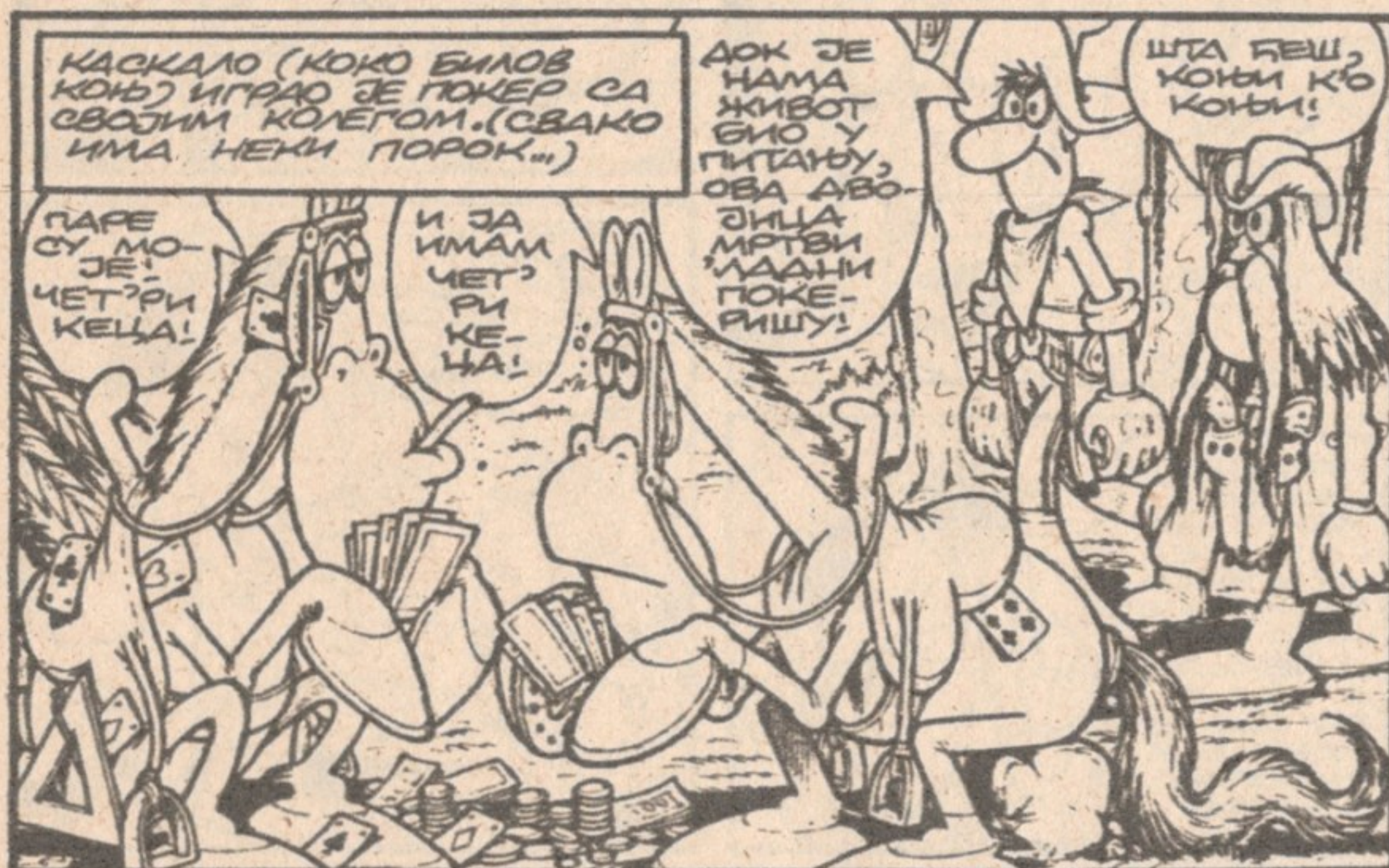
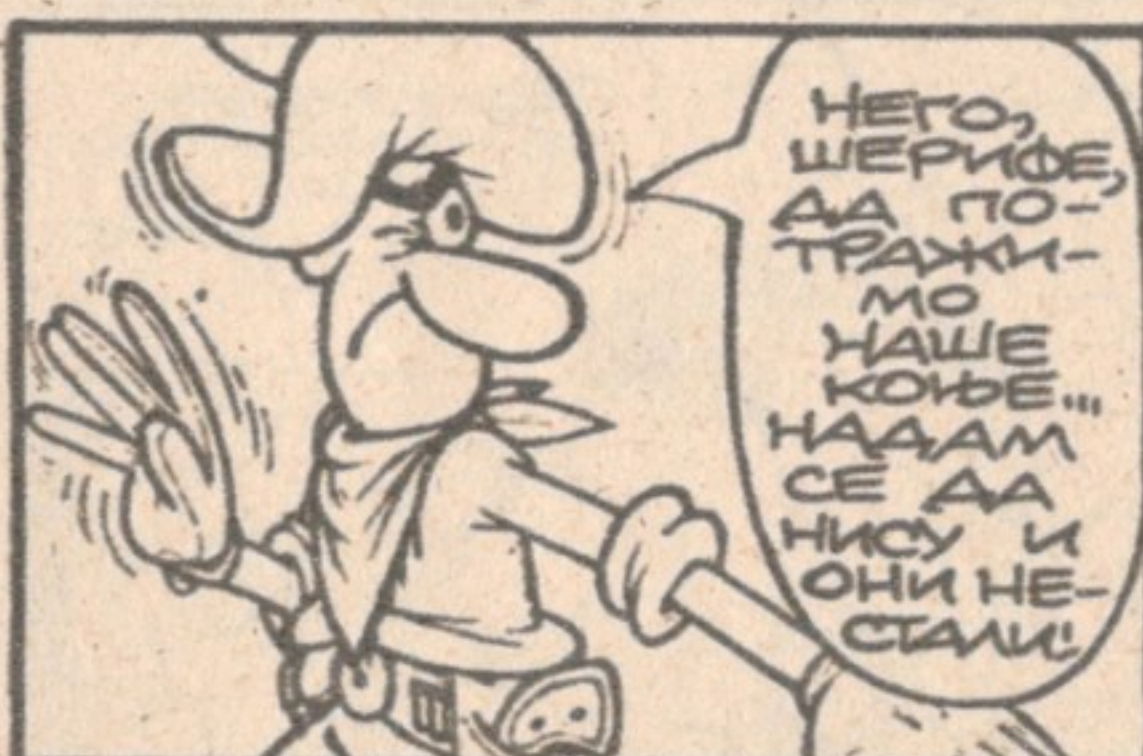
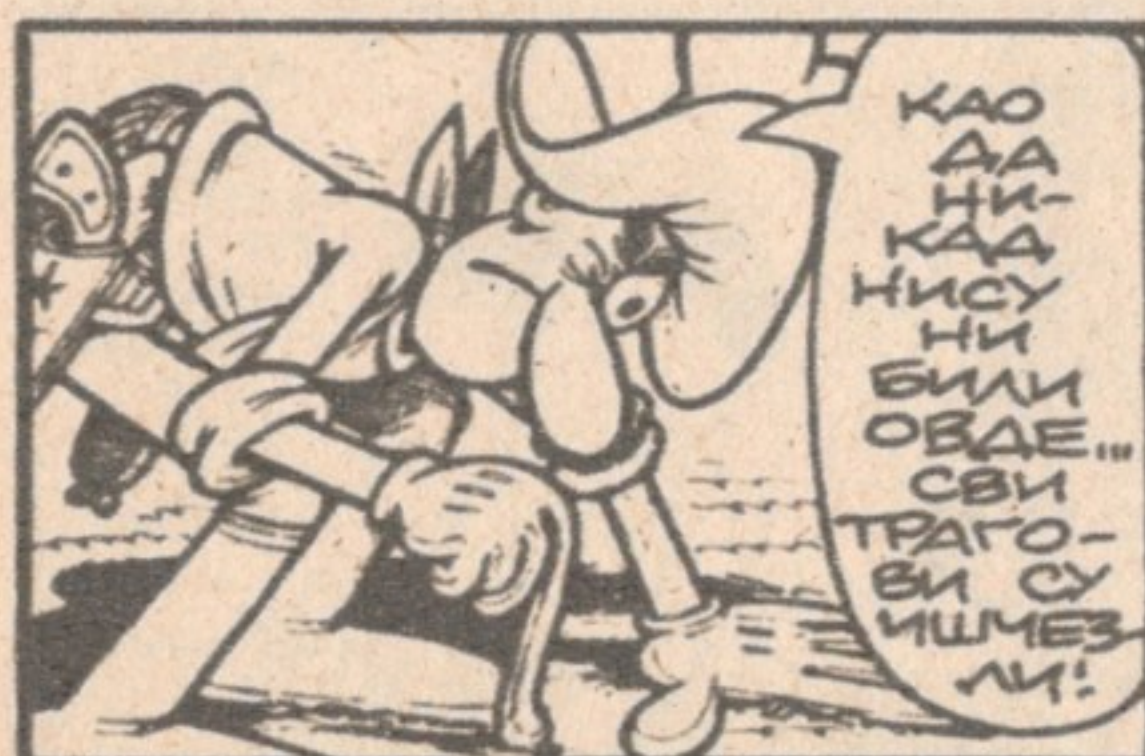
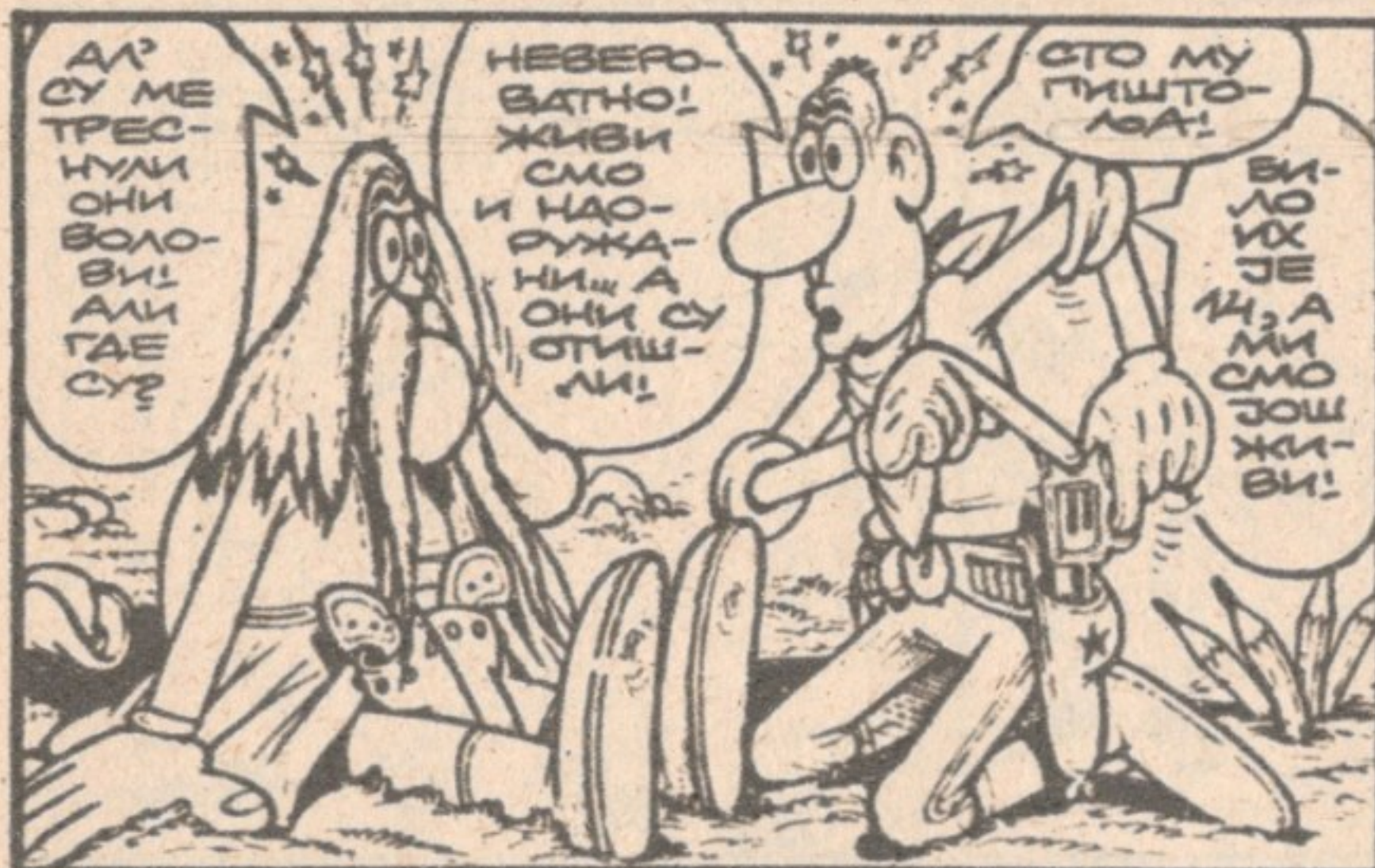
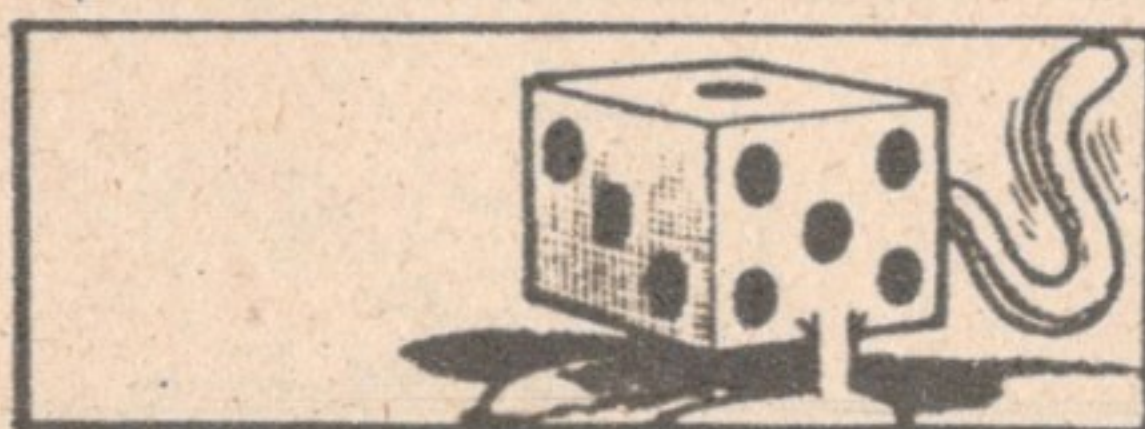

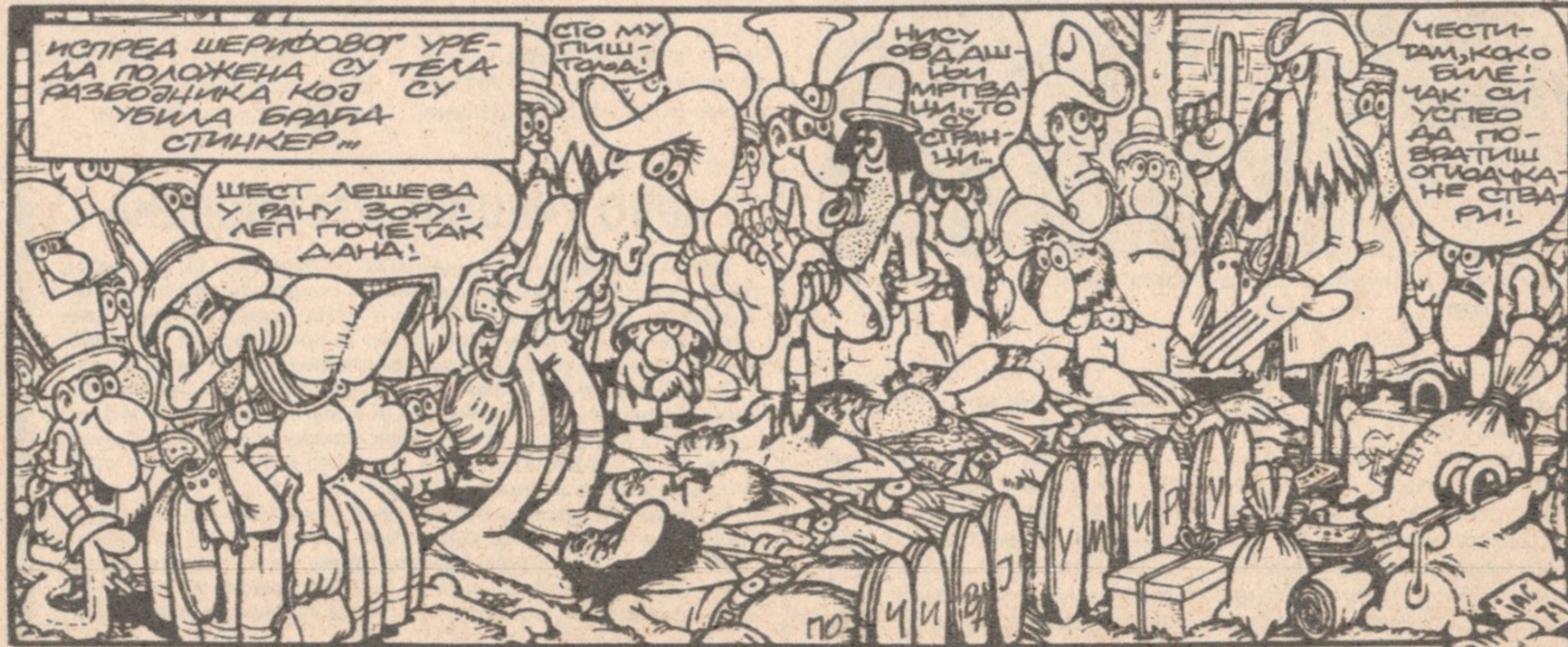
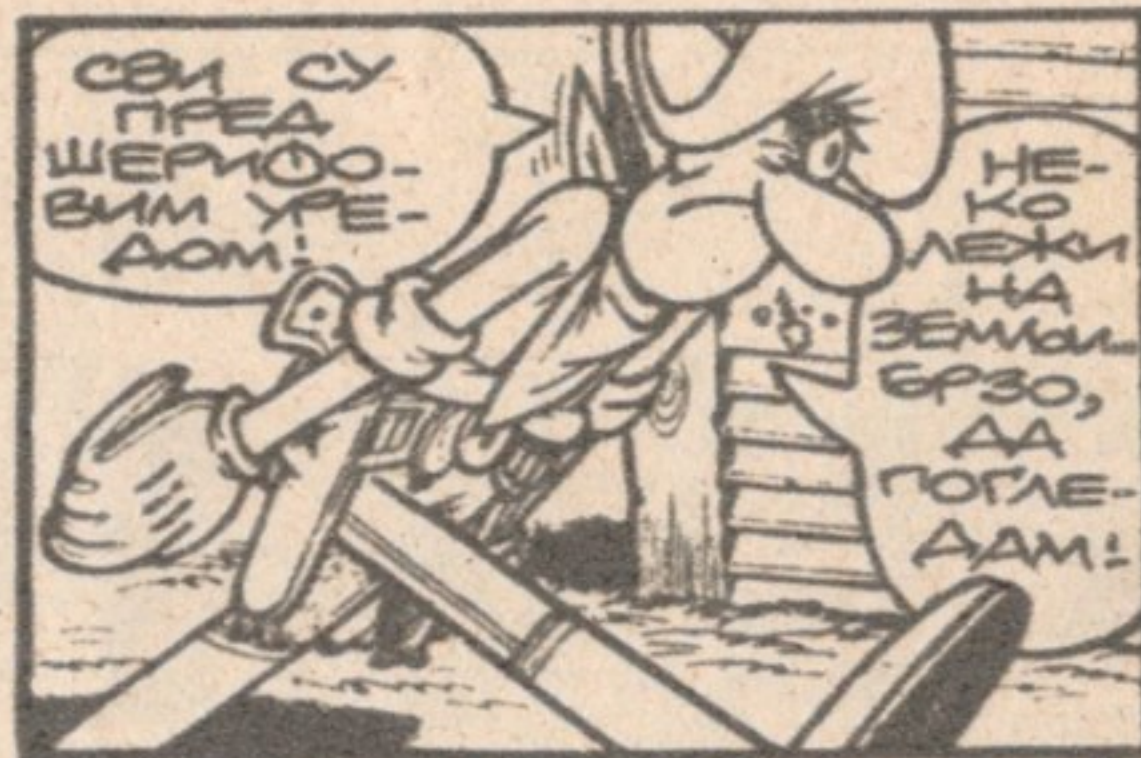
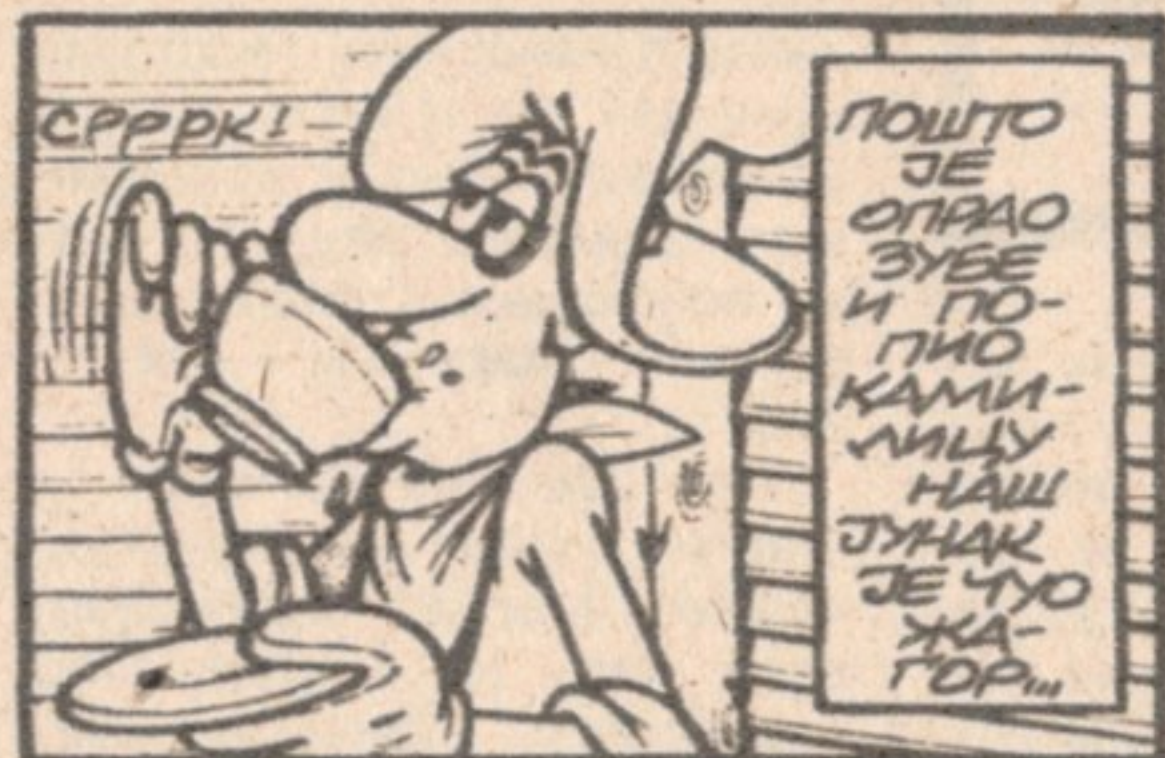
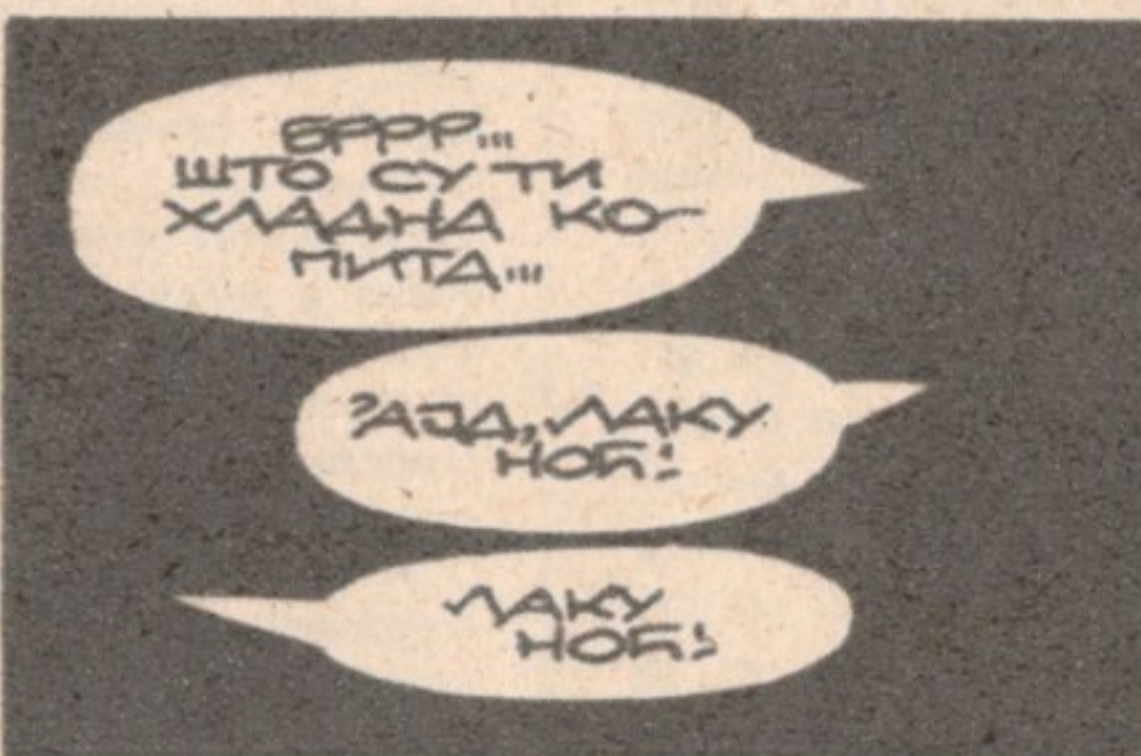
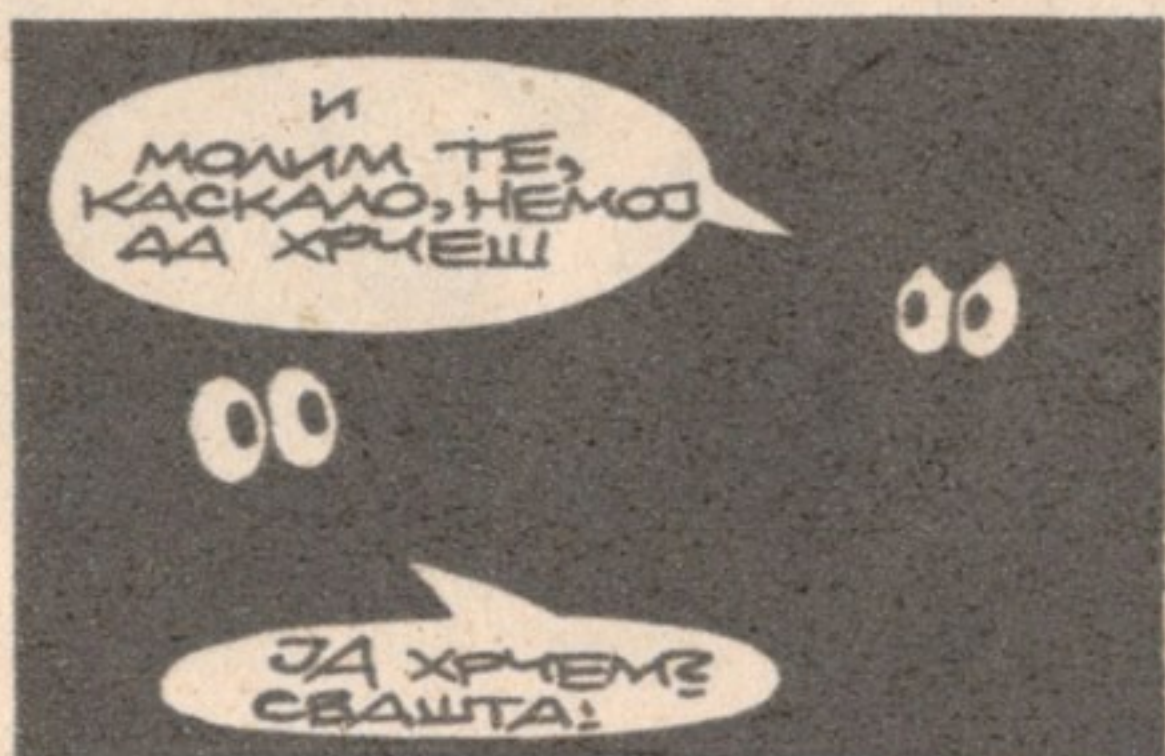
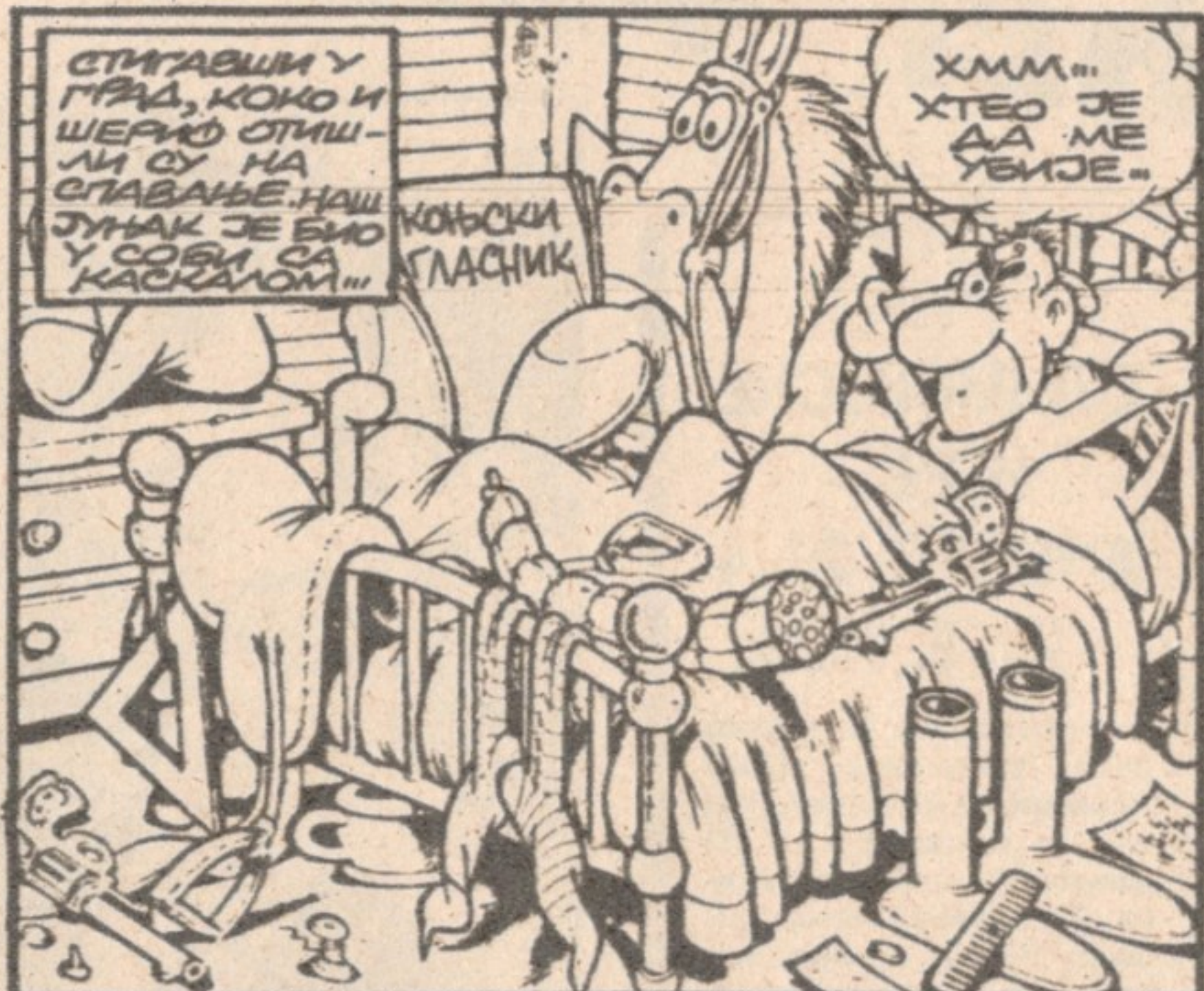
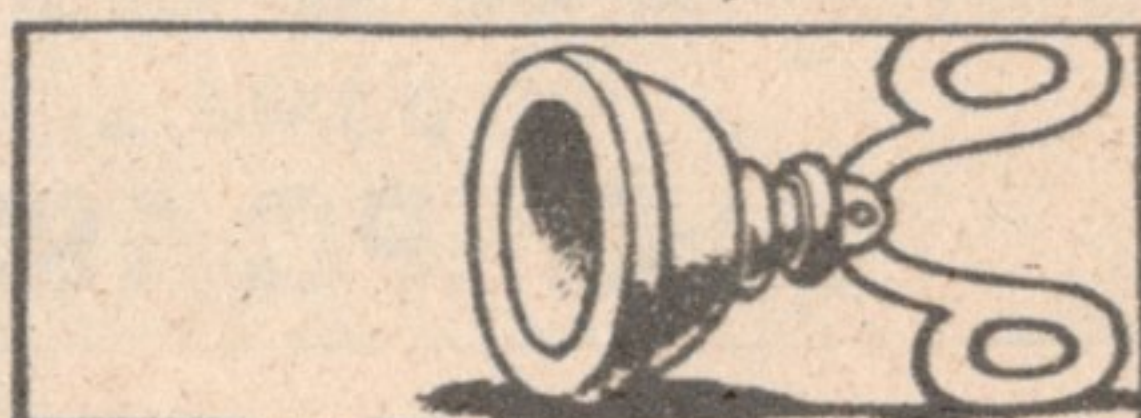
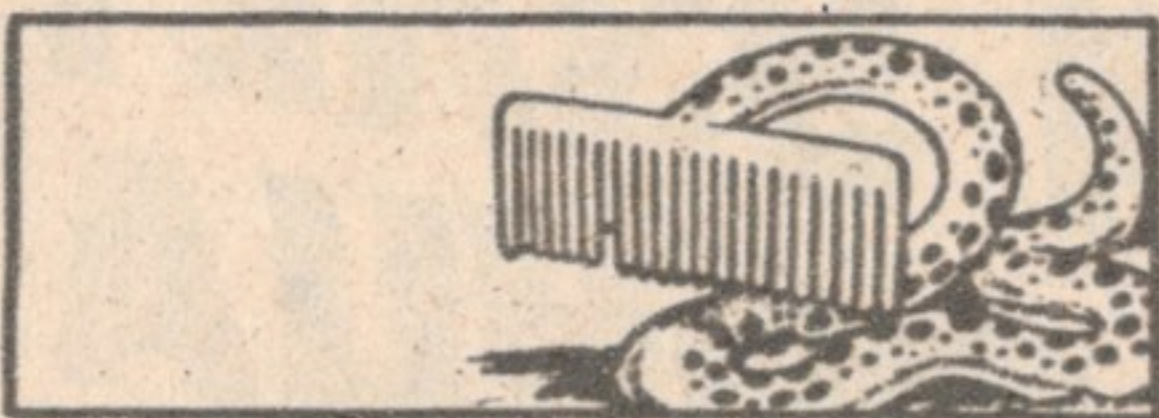

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Догодило се на Олимпијским
играма...
АНВЕРС 1920.

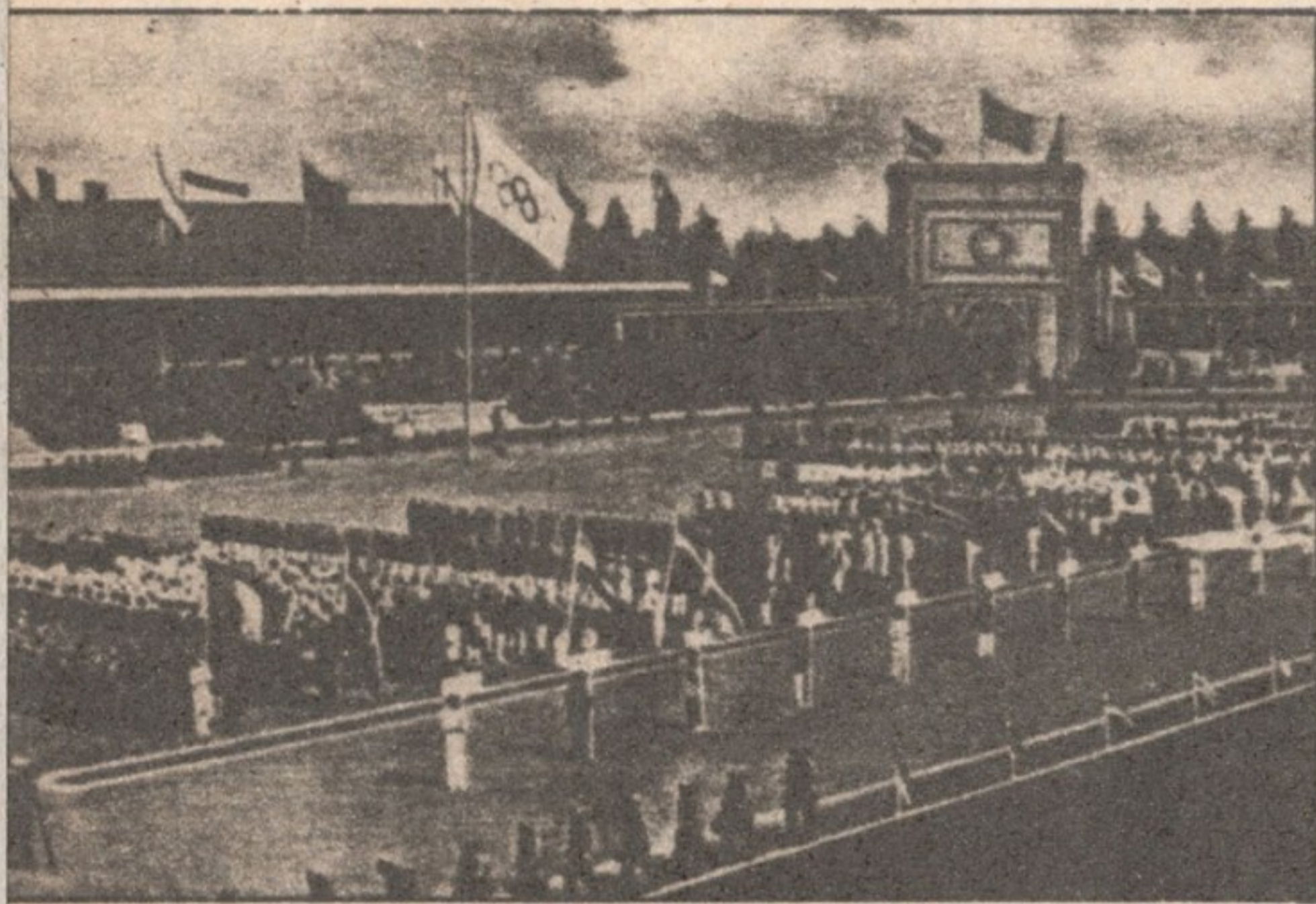
**Чувени Паво
Нурми започео
је серију успеха
на олимпијада-
ма освајањем
три златне (на
10.000 m и у
кросу на 8.000
m, појединачно
и екипно), и јед-
не сребрне ме-
даље (на
5.000m)**

Игре у белгијском граду Анверсу (Антверпену) запамћене су по неколико јединствених детаља. Пре свега, била је то прва смотре олимпијца после паузе од осам година јер планирана, шеста по реду, Олимпијада у Берлину 1916. године није одржана због светског рата.

олимпијску заклетву. У Анверсу је то учинио белгијски мачевалац Виктор Буге.

Услови за надметања тркача на овој Олимпијади нису били повољни јер је главни стадион саграђен на брзину, а атлетска стаза на њему је, због обилних киша, била доста оштећена. То ипак није омело једног, до тада непознатог, мајстора дугих пруга да се свима представи у најбољем светлу.

Био је то Финац Паво Нурми који је у Анверсу освојио прве четири од својих укупно 12 олимпијских медаља. Овај тада двадесетогодишњак није се сасвим прославио у првој трци, на 5.000 метара. У том надметању 16 врхунских атлетичара главна борба водила се између Нурмија и француског аса Жозефа Гијемоа. Финац је дуго држао челну позицију пре него што га је Гијемо, у ретко виђеном фи-

Први пут под олимпијском заставом: свечано отварање Игара у Анверсу.

Када су се спортисти најзад 1920. године окупили у највећем белгијском лучком граду, први пут је на централни јарбол подигнута бела олимпијска застава, са пет повезаних разнобојних кругова. Истовремено, уведена је пракса да на самом почетку Игара неко од домаћих учесника, у име свих спортиста, изговори

нишу, сустигао и победио са предношћу на циљу од десетак метара.

На реванш се кратко чекало. Три дана касније, у трци на 10.000 метара, Нурми није дозволио изненађење: сигурно је стигао први испред Гијемоа и трећепласираног, Британца Вилсона. Трчање у природи, такозвани крос-контри,

ПРВИ УЗЛЕТ „ЛЕТЕЋЕГ ФИНЦА“

VII

**ОЛИМПИЈСКЕ
ИГРЕ –
АНВЕРС, 20. 4
– 21. 9. 1920.**

Учествовало је укупно 2606 такмичара (2543 мушкарца и 63 жене). Они су се надметали у 21 спортској грани (атлетика, бициклизам, бокс, дизање тегова, гимнастика, хокеј на леду, једрење, коњички спорт, мачевање, модерни петобој, фудбал, пливање, поло, рвање грчко-римским и слободним стилем, скокови у воду, стреличарство, стрељаштво, тенис, ватерполо и веслање). Проглашена су укупно 164 олимпијска победника.

У посебном програму одржана су такмичења у хокеју на трави, рагбију и неким гранама уметности (архитектура, вајарство, сликарство, музика и литература).

У првом појављивању узео три „злата“: Паво Нурми.

Ханес Колемаинен. Троструки шампион са Олимпијаде у Стокхолму, иако у поодмаклим годинама, овде се надметао у најтежој тркачкој дисциплини – маратону – и победио.

Уочи ове трке, на чијем се старту, поред Колемаинена, појавио још 41 маратонац, први пут је проверавано здравствено стање такмичара. Организатори су то учинили поучени искуством из Стокхолма, 1912. године, где је умро португалски маратонац Франсиско Лазаро.

на стази од 8.000 метара, доноси Нурмију још два „злата“ – у појединачној и екипној конкуренцији. Тако се завршио први узлет овог јединственог тркача, касније оправдано названог „летећи Финац“.

Још један атлетичар из Земље хиљаду језера привукао је велику пажњу у Анверсу. Био је то, од раније знани,

ПРВО УЧЕШЋЕ ЈУГОСЛОВЕНА

После стварања Краљевине СХС, у Загребу је 14. децембра 1919. године основан Југословенски олимпијски одбор (ЈОО). Његов задатак је био да брине о припремама, избору и слању такмичара на олимпијске игре. За председника ЈОО изабран је Франьо Бучар, а за потпредседника Светомир Ђукић.

Идуће године, за време Олимпијаде у Анверсу, Југословенски олимпијски одбор примљен је у МОК. Тада је, уз Светомира Ђукића који је као председник Српског олимпијског комитета, 1912. године примљен у чланство МОК-а, члан те организације постао и Франьо Бучар.

У Анверсу је југословенски спорт представљала само фудбалска репрезентација. Она је већ у првом мечу, 28. августа 1920. године катастрофално поражена од селекције Чехословачке са 7:0 (3:0). Била је то ипак историјска утакмица јер ју је играла прва југословенска екипа на једној Олимпијади.

SEGA MEGA DRIVE 2

REZERVISANO ZA
OZBILNE IGRAČE

Partija košarke ili fudbala u sred sobe bez razbijenih stvari? Vi kao glavni glumac u svom omiljenom filmu? **Plavi** jež i crv od 2 metra jači od Švarcenegera? Nemoguće ?!

Sigurno još niste upoznali Sega **MEGA DRIVE 2**. To je kućni sistem za igranje koji se veoma jednostavno priključuje na običan TV prijemnik. Baziran je na 16-to bitnom procesoru koji mu omogućuje na hiljade boja istovremeno, neverovatne 3D efekte, glatku animaciju i **velike** likove na ekranu. Svaku igricu prati veoma realan stereo stereo zvuk, koji igranje čini još zanimljivijim. Možda je moguće?

MEGA DRIVE 2 možete igrati sami ili **udvoje**. Za njega postoji veliki broj kertridža sa igricama koje možete kupovati, menjati ili iznajmljivati. Za rukovanje vam nije potrebno nikakvo predznanje. Moguće je ?

MEGA DRIVE 2 nije igračka; to je sistem za igranje rezervisan za ozbiljne igrače.

BEOSOFT

011/421-355, 429-848

Gospodara Vučića 162, Beograd

Radno vreme od 8 do 21 čas svakoga dana sem nedelje

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

Није ми се допала порука која се провлачи кроз филм „Форест Гамп“. Живот је као кутија чоколаде, никада не знаш шта ћеш у њој добити. Изгледа да у Америци на омотима чоколаде нема никаквих натписа, па не знаш шта купујеш. **Били Браг**

ARMY OF ME

Stand up
you've got to manage
I won't sympathise anymore
And if you complain once
more
you'll meet an army of me
You're alright
there's nothing wrong
self sufficiency please
and get to work

Army of me
you're on your own now
we won't save you
your rescue squad
is too exhausted

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

Текст и музика: Бјорк
Гудмундсдотир и Грејем Маси
Изводи: Бјорк

МОЈА ВОЈСКА

Дижи се
мораш да успеш
више не сажаљевам

А ако се само још једном
будеш жалио
срешћеш моју војску

Ти си сасвим у реду
нема ничега лошег
мало самопоуздања молим
и баци се на посао

Моја војска
препуштен си себи
ми те нећемо спасавати
твој спасилачки одред
превише је исцрпљен

ВАМПИРИ И „ПЛАВИ ГРАД“

Чим су се појавили, „Вампири“ су домаћој публици постали изузетно занимљиви. Први су, и то зналачки, почели да се залажу за

такозвану ду вап музику педесетих година, редовно су сакривени иза наочара за сунце и скоро преко ноћи обогатили су ритам града својим рефре-

нима. У почетку су врло често наступали у десеточланој постави, али је временом друштво кренуло да се осипа и свело се на пет чланова. Неки

су се, наиме, придружили новој, такође успешној групи „Фамилија“, а неки су се једноставно повукли из музичког света.

„Вампири“ су до сада снимили три албума, а током лета им се, у облику компакт диска, појавила нова плоча „Плави град“. Лидерску улогу, бар на сцени, и даље је задржао певач Ера, а као аутори нових песама појављују се, сем њега, клавијатуриста Томке, гитариста Пера, Ниче и Боно.

Новом плочом поступно су проширили своја музичка интересовања држећи се стилских одредница педесетих и шездесетих година. Насловна песма „Плави град“ већ је опремљена атрактивним видео спотом и сасвим је извесно да је то њихов следећи хит мада се на плочи налази још песама које могу озбиљно да јој конкуришу. Тако је „Плави град“ повукао на заразни свинг, али су зато песме „Нећу“, „Она и ја“ (обрада песме „Дукати и прибадаче“ групе „Срчерс“) и „Baby, Baby“ у свом познатом стилу. Ту је и песма „Луна“, за „Вампире“ необичајене дужине од преко пет минута, која вероватно указује и на нека њихова будућа музичка опредељења.

Елвис Костело и старе песме

УВРНУТИ ПАМЕТЊАКОВИЋ

Још пре пет година Елвис Костело је снимио албум „Kojak Variety” на коме су се нашле обраде 15 песама разних аутора, али плоча је објављена тек прошлог про-

лећа. Једина од раније позната јесте обрада хита групе „Кинкс” песма „Days” која се нашла на компакт са музиком из филма „До краја света” Вима Вендерса. Знајући

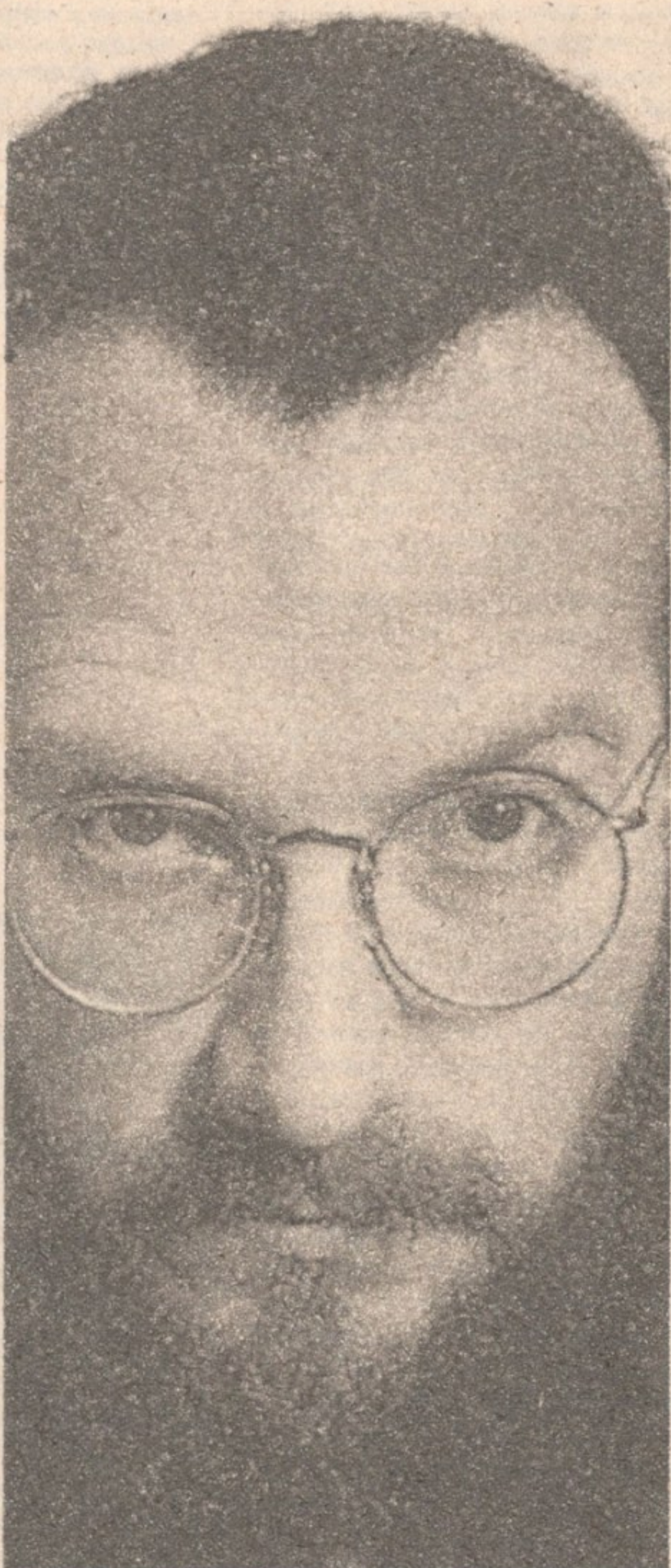
да је плоча направљена, Елвисови обожаваоци били су нестрпљиви да је најзад чују.

— Материјал је снимљен давно — каже Елвис — затим стављен у страну јер су увек

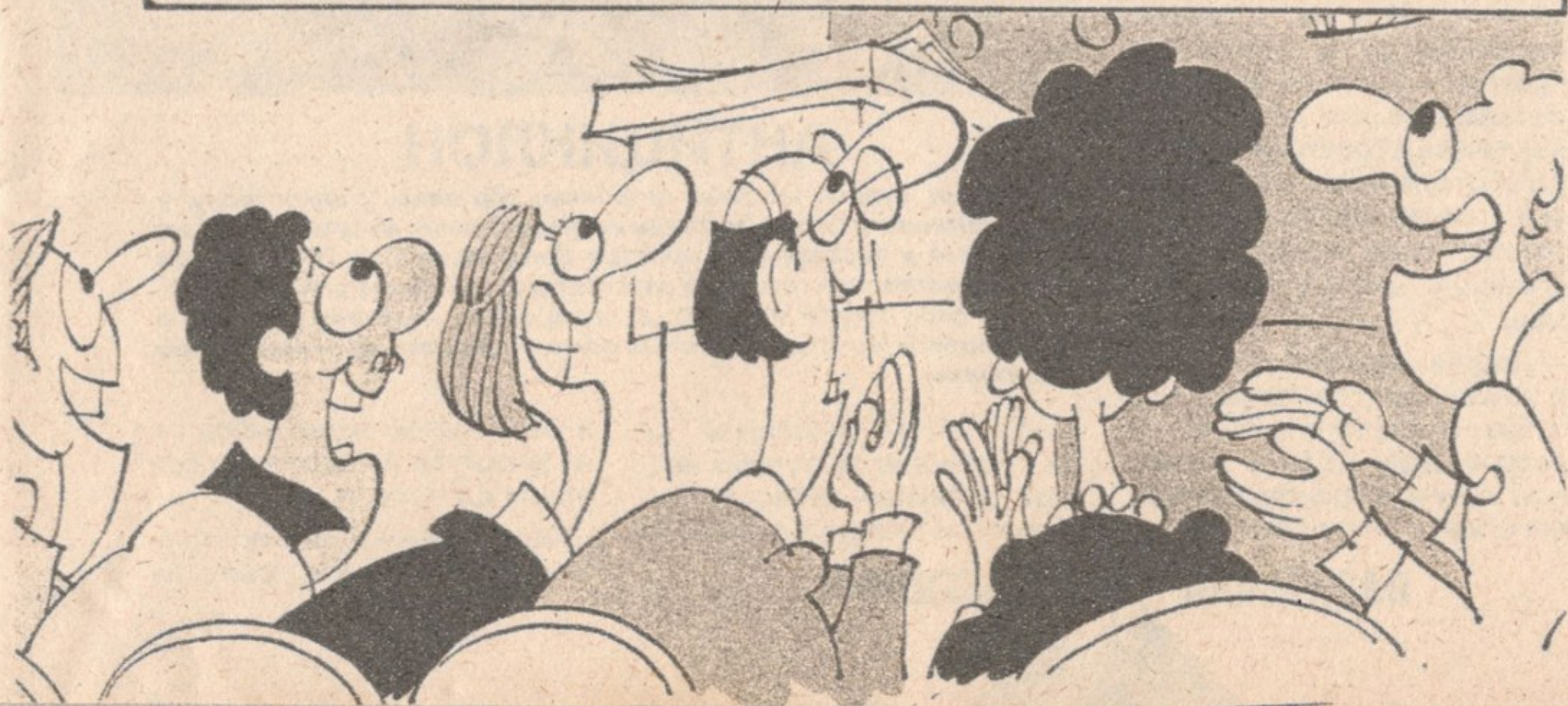
постојале неке важније ствари. Када имам нове песме, увек желим да их што пре објавим. Једноставно, никада није било довољно времена за то, али сам размишљао: ако ове песме волим већ 30 година, волећу их сигурно и следећих 10. Сад, кад се плоча појавила, испоставило се да су на тржишту албуми обрада које су снимили Глорија Естефан, Лутер Вандрос, Ени Ленокс и „Duran Duran”. Моја компилација разликује се по томе што сам одабрао углавном мало познате ствари. Када се обрађују песме које су публици блиске, оне ће само подсетити на оригинал.

И заиста, највећи број песама које је Костело одабрао настале су од 1930. до 1970. године. Ту су наслови Џеја Хокинса, Вилија Диксона, Боба Дилена, Рендија Њумена, Берта Бахарака и других. У свет музике Кастела је увео отац који је био певач па је кући доносио најразличитије плоче и учио песме.

— У то време имао сам редован запарац који сам највише трошио на плоче тако да сам чуо много више песама него остали. А када сам постао музичар, почео сам пажљивије да истражујем. Када сам отишао у Америку, много времена сам проводио у малим продавницама плоча и добио сасвим други увид у музику. Наравно, снимање саме плоче одузело нам је много мање времена него откривање песама. Све смо обавили за две недеље, сместили смо се на Барбадосу и највећи број песама снимили уживо. Трудиле смо се да звучимо што сличније оригиналима. Пре подне били смо на плажи, а поподне у студију, мало слушали оригинале, смишљали шта да украдемо, па мало снимали. Све ово сам урадио јер су се неке од песама током година загубиле, а добро је чути их поново. Мислим да нико од нас не жели да загуби добре ствари. На омоту сам дао све податке о оригиналним плочама, чак и каталожке бројеве да би они који то желе могли да дођу до тих старих плоча. Неке од тих песама имају, најблаже речено, лош текст, то су песме какве никада не бих пожелео да напишем. Људи од мене очекују да пишем озбиљније песме, а неке од ових обрада управо су обрнуте. Али сасвим је лепо мало се одморити од компоновања. Мене многи сматрају помало уврнутим паметњаковићем и ако ова плоча то не промени, одлазим у Лас Вегас где ћу наступати као забављач.

Елвис Костело некад и сад

**Само један мик-
рограм ове бли-
знакиње обич-
не материје
кошта десет
трилиона дола-
ра. Она уништа-
ва све што до-
такне, тешко је
ухватљива и
још теже се
одржава. Ипак,
увелико постоје
планови да се
употреби у ме-
дицини а касни-
је и као гориво
свемирских ра-
кета**

КАКО ДОБИТИ, УЛО

Пол Дирак је предсказао и да ће се честица и античестица међусобно уништити уколико дођу у додир, а њихове масе потпуно претворити у енергију. Само коју годину касније експериментални физичари заиста су открили антиелектрон или позитрон и то у космичким зрацима високе енергије. Ова потврда постојања антиматерије потакла је потрагу за антиматеријалним еквивалентима тежких честица: неутрона и протона. Трагање је овога пута потрајало.

Под притиском Другог светског рата и пројекта атомске бомбе „Менхетн“, направљен је педесетих година акцелератор честица довољно моћан да производи антипротоне, антинеутроне и још теже античестице. Први антипротони опажени су 1955. на Калифорнијском универзитету у Берклију. Деценију касније пронађено је и језгро антидеутрона, антипротона спојеног у језгро са антинеутроном.

У Европском центру за нуклеарна истраживања у Швајцарској физичари су 1978. у новом „суперпротонском синхротрону“ добили 99 језгара антитрицијума (који има један антипротон и два антинеутрона) и 94 језгара антихелијума 3 (који има два антипротона и један антинеутрон). Када су ове тешке античестице стављене у детектор, оне су се сместа поуништавале. Требало је сачекати још једну деценију да би тако драгоцени сићушни делићи антиматерије могли да се „складиште“. Досад је то успело само са антипротонима.

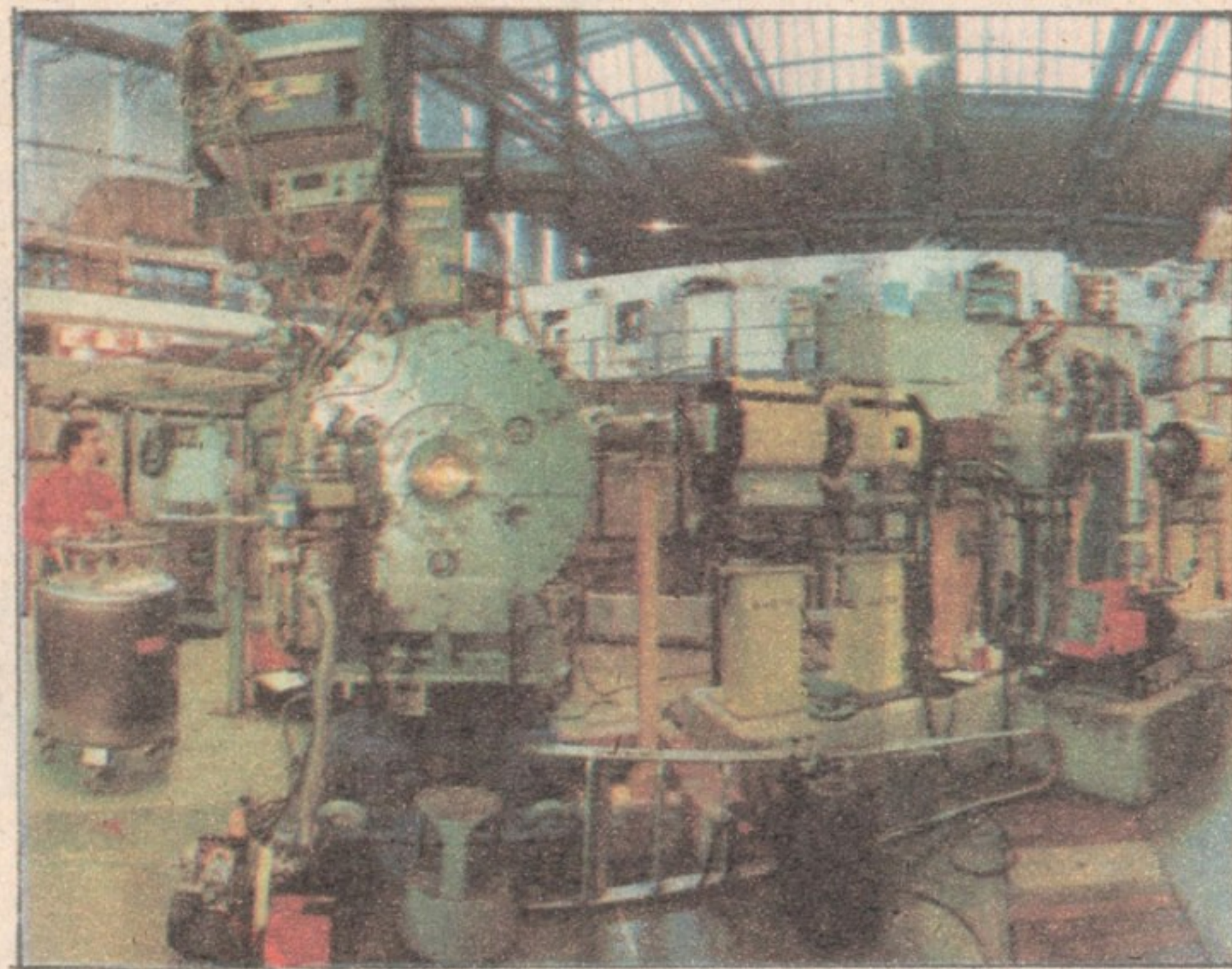
Да би се добили антипротони, потребно је убрзати протоне уз помоћ магнетних поља до око 70 одсто брзине светлости. Такви протонски „мечи“ високе енергије ударају, затим, у жицу од волфрама или бакра где се неки од њих сударају с језгрима атома тих метала. При том се у сићушној тачкици простора ослобађа огромна кинетичка енергија и стварају распршени рендгенски зраци и парови разноврсних честица и античестица.

Добити антипротоне спада у лакши део посла јер њих треба и ухватити пошто се распрскавају од мете у великом луку и широком распону енергија. Распршени млаз

Електрон (зелено) и позитрон (црвено) праве спирале у супротним правцима у магленој комори, једноставној направи у којој је ваздух засићен паром водоника. Путање ове две честице, које је изазвао гама зрак, одмах после настајања личе на пруге од паре што их иза себе оставља авион.

**ОДРАЗИ
АНТИМАТЕРИЈЕ**

АНТИЦИКЛОН

У атомској физици честице се обично убрзавају у циклотрону. У овом „антициклотрону“ (метални цилиндар лево), међутим, антипротони улазе у безваздушни простор брзином од око 70 процената брзине светлости и готово се заустављају. Они праве спирале у магнетном пољу губећи енергију, а затим бивају извучени у центар и складиштени јер се антиводоник може формирати на веома ниским енергијама.

треба, потом, „просејати“ да би се очистио од осталих честица добијених сударом. Антипротони имају јединствене

и масу и електрични набој, па их је могуће препознати и одвојити од осталих.

За скупљање антипротона који после судара прште на

ЖИВИТИ И САЧУВАТИ АНТИМАТЕРИЈУ

Комбинијући теорију релативности и квантну механику, Пол Дирак је предвидео постојање антиматерије и за то добио Нобелову награду 1933. године

НОБЕЛОВЕ НАГРАДЕ ПРВИМА

Предвиђање Пола Дирака о постојању антиматерије 1929. године изазвало је буру међу физичарима. Тада није било уређаја који би честице довољно убрзао и показао је ли Дирак у праву или није. Али, честице тако високе енергије постоје у „космичким зрацима“ с неба. Тако је 1932. у Калифорнији Карл Андерсон направио „детектор космичких зрака“ и то од маглене коморе и неколико магнета. Када космички зрак удари молекул ваздуха у атмосфери, ослобођена енергија ствара плусак честица. Те честице пролазе кроз детектор и остављају трагове кривећи се према једној или другој страни магнетног поља у зависности од тога да ли су наелектрисане позитивно или негативно. Андерсон је запазио да су неки трагови исти као путања електрона, али искривљене у супротном правцу показујући да је оно што их је направило било позитивно наелектрисано – и назвао га је позитроном. Карл Андерсон је за ово добио Нобелову награду 1936. године. А када је једном доказано да антиелектрони или позитрони постоје, било је јасно да морају постојати и антипротони и антинеутрони. На откриће тих тежких античестица чекало се 22 године.

Карл Андерсон (горе лево) открио је позитрон, прву античестицу, док је проучавао космичке зраке у Вилсоновој или магленој комори коју је за ту сврху прилагодио Артур Комптон (горе десно). Обојица су добила Нобелове награде

све стране под различитим угловима употребљава се „магнетно сочиво“ а постављена магнетна поља криве стазе антипротона који се крећу великом брзином. Магнетна сочива ипак нису довољно делотворна: може се очекивати да прикупе свега 10 до 30 одсто произведених антипротона.

Следећи корак је смештање тих ретких ухваћених антипротона у нешто што ће моћи да их задржи и сачува. Боца која се употребљава у фабрикама антипротона нимало не личи на боцу. То је веома дугачка цев, у чијој је унутрашњости безваздушни простор, савијена у огроман прстен код кога је раван само део око улаза постављеног према месту у које магнетно сочиво усмерава антипротоне.

Свуда око тог прстена разни магнети криве стазу антипротона тако да се они крећу кроз средиште безваздушног простора не дотиčuћи зидове цеви. Типична прстенаста цев има око пет центиметара у пречнику а дугачка је на стотине метара. Проденути кроз њу зрак антипротона прилично је тешко. Досад најбољи резултат износи свега 1, док

се 99 одсто антипротона заувек губи. Када су антипротони ухваћени у „боцу“ и охлађени, или успорени, највећи део тешког посла је обављен.

У безваздушном простору прстенасте цеви антипротони се окрећу не ударајући у материју што би довело до експлозије. У ту цев могу да се складиште нови антинеутрони. У типичну антипротонску боцу стаје одједном трилион (10^{18}) антинеутрона укупне масе од око 1,7 трилионитог дела грама. Ако би ова бескрајно мала количина антиматерије дошла у додир са истом количином материје, укупна енергија ослобођена њиховим међусобним уништавањем износила би око 300 џула, таман да сијалица од 100 вати светли три секунде.

Када се антипротони прикупе, шаљу их у антипротонски децелератор, у ствари обичан протонски акцелератор који иде уназад. Успорени антипротони селе се у прстенасту цев за дуго складиштење које

се зове нискоенергетски антипротонски акумулатор.

Премештање, успоравање и складиштење антипротона на ниској енергији ефикасно је више од 90 процената. Губици у почетним фазама, при производњи и хватању антипротона, своде укупну енергетску ефикасност на свега један шездесетомилионити део. Због тога је антиматерија ужасно скупа – око десет трилиона долара за један микрограм. Али, постоје ствари које само антипротони могу да обаве и зато су вредни колико и коштају.

Антиматерија ће ускоро ући у употребу у свим добро опремљеним болницама. Физичари Тед Калогеропулос и Леви Греј са универзитета Сиракуза у Њујорку открили су да је сасвим мали број антипротона довољан за добијање слике унутрашњости предмета укључујући и људско тело.

Овај метод снимања има великих предности над већ постојећим од којих сви користе рендгенске зраке. Техника снимања антипротонима даће боље снимке а пацијента изложити сто пута мањем зрачењу. Исти зрак који снима злоћудни тумор могао би се искористити и да га уништи

само повећавањем броја антипротона.

Следећи корак у развоју технологије антиматерије јесте произвести је и ускладиштити у облику атома и молекула антиводоника. То неће ићи лако јер треба ухватити велики број позитрона, а потом у исту клопку убацити антипротоне. Сваки антипротон би заробио по један позитрон и тако постао антиводоник док би преостали позитрони упијали вишак добијене енергије.

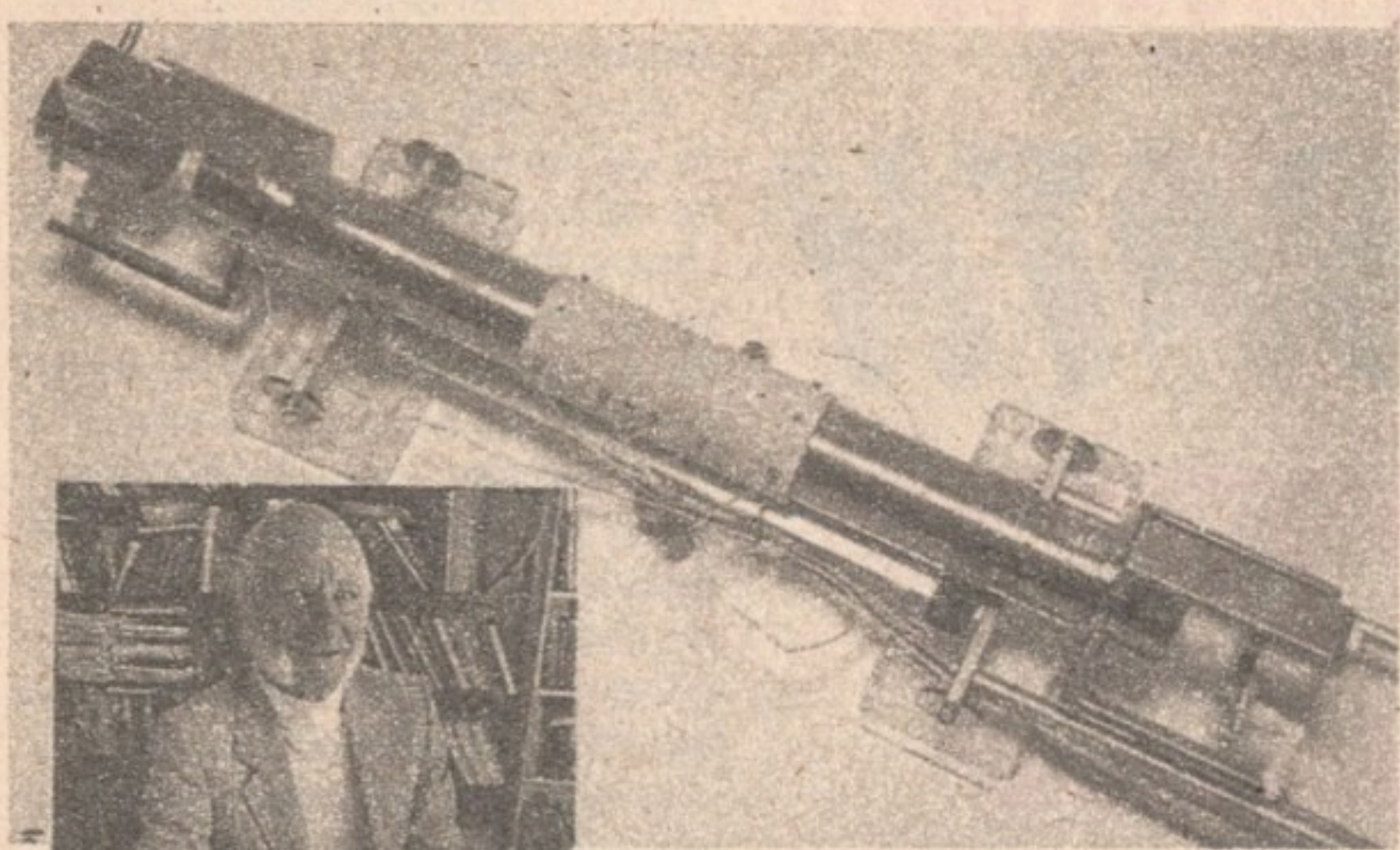
И опет се испоставља да је складиштење теже него производња. Пошто антиводоник нема електричног набоја, њиме се не може руковати помоћу електричног поља а не може се ни чувати у „боцама“ за позитроне и антипротоне. Једно од решења полази од чињенице да јако магнетно поље одбија антиводоник. Ако би се јака струја дуго пуштала кроз две петље од суперпроводљиве жице постављене на одређеном растојању, створило би се тродимензионално магнетно поље и у њему „шоља“, клопка за антиводоник.

Вероватно је да ће се у будућности антиматерија користити као погонско гориво за свемирске летелице. Најједноставнија ракета на антиматеријски погон састојала би се од једног цилиндричног блока од волфрама високог око 28 центиметара и исто толиког пречника, тежине око 330 килограма. Антипротони се убризгавају у шупљину пуну водоника у средишту цилиндра и ослобађа се велика енергија која загрева водоник па он излеће много већом брзином него код хемијског ракетног погона.

Проучавања постојећих нацрта за антиматеријски ракетни систем довела су до неких неочекиваних открића. Као прво, анализе показују да за путовање око Земље или кроз Сунчев систем не треба узети исте количине материје и антиматерије. Најбоља комбинација била би неколико милиграма антиматерије да би загрејала тоне неког другог погонског материјала, можда водоника, метана или воде, што би постао врео издувни гас који ракета избацује и тиме саму себе покреће.

Друга предност антиматеријских ракета према данашњим хемијским је да се додавањем мало веће количине антиматерије погонски гас може загрејати на веће температуре чиме се постиже већа брзина летелице уз исти утрошак горива. Како је код хемијских ракета маса погонског гаса највећи део терета, 20 до 60 пута већа од корис-

КЛОПКА ЗА АНТИПРОТОНЕ

Пенингова клопка је цев од једног метра за преношење антипротона. Њен конструктор је Ханс Демелт (на слици), добитник Нобелове награде 1992. године.

У срцу Пенингове клопке је метални прстен пречника око пет центиметара. На оба краја налази се по једна метална „купола“. Ова справа држи се у безваздушном простору у цилиндру од магнета. Да би се антипротони ухватили у клопку, она мора бити умочена у течни хелијум тако да су магнети суперпроводници а њихово поље, од једне до друге куполе, веома јако. Антипротони се убацују у клопку кроз отвор на једној од купола. Ако је клопка довољно хладна, а поље довољно јако, антипротони ће бити заробљени у сићушне кружне орбите. А, када су једном заточени, магнети их држе у орбити на собној температури помоћу стандардне батерије од 9 волти. Једна таква клопка прима трилион антипротона.

ног терета, то значи да, код антиматеријског погона, за даље летове треба понети исту количину горива, а само мало више антиматерије чија тежина не прелази милиграме.

Другим речима, ракета на антиматеријски погон може да буде исте величине ишла она по Земљиној орбити, око Месеца, на Марс или чак до звезда док величина ракете на хемијски погон расте с даљином пута јер је температура сагоревања ограничена хемијским процесом.

Антиматерија није више научна фантастика. Она постоји

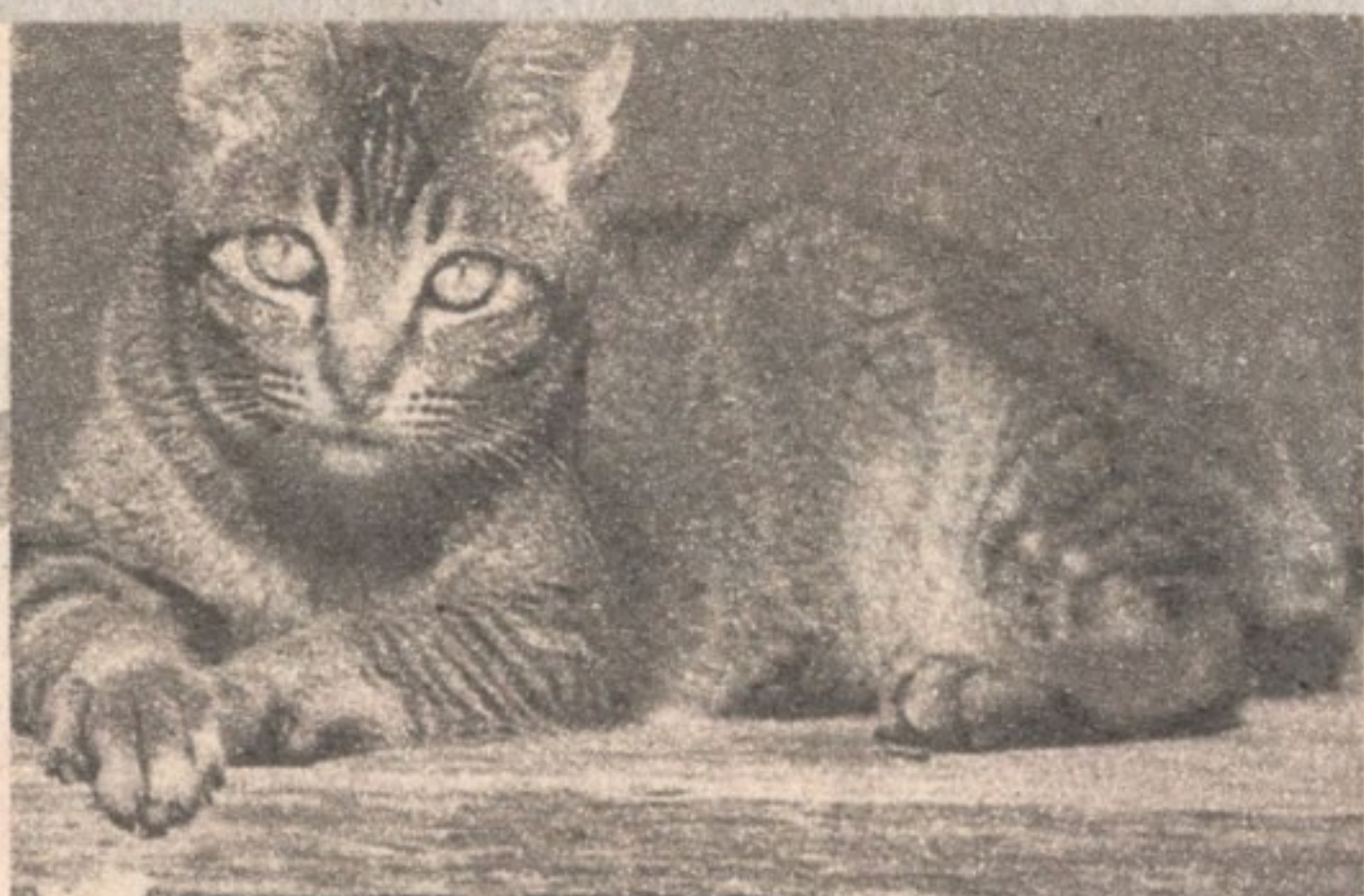
и свакодневно се производи у научне сврхе. Питање је да ли када ће клопке у којима су заточени антипротони почети масовно да путују светом да би се снабделе болнице. Пре него што протекне овај век увелико ће се правити и складиштити антиводоник, можда и неки други антиатоми.

У 21. веку за антиматерију ће се наћи и друге примене. А када производња озбиљно започне, њена цена ће се смањити и можда ће наши потомци доживети да тркну до звезда на погону материје и антиматерије претворених у енергију. *Др Роберт Форвард*

А ГДЕ ЈЕ АНТИСВЕМИР?

Према познатим стандардним законима физике, честице и античестице увек настају у паровима. Ако се материја и антиматерија увек стварају у истим количинама, онда би пола космоса морало бити начињено од антиматерије. У том случају морале би постојати антиматеријалне галаксије, антиматеријалне звезде које обасјавају антиматеријалне планете настајене антиматеријалним бићима. Уколико такве галаксије постоје, обавијају их велики облаци антиводоника баш као што се наша галаксија налази у свом облаци обичног водоника. У пределима где су нормалне и антиматеријалне галаксије близу облаци водоника би се преклапале и у тим зонама антиводонични позитрони и водонични електрони уништавали би једни друге ослобађајући два иста гама зрака јединствене енергије. Астрономи су трагали и трагали за тим гама зрацима употребљавајући и детекторе на свемирским ракетама. И, понекад би наишли на нешто али се сваки пут испостављало да је то у вези с неком већ познатом неутронском звездом, или суперновом. Нигде у свемиру досад није откривен доказ постојања неке знатније количине антиматерије.

Вест
која
је
запањила
свет

Ко би рекао да умиљата маца може бити тако опасна?!

Истраживања су обављена у САД и трајала су од 1977. до недавно, када су се појавили извештаји који су били више од изненађења – за неке прави шок. Домаћа мачка, љубимица одраслих и

НОВИ ЈЕЛОВНИК ЗА КУЋНЕ

У швајцарском часопису „Весник пријатеља животиња“ објављен је текст о псима који једу искључиво биљну храну. Тврди се да пси прихватају и лако подносе такав начин исхране. Штавише, да вегетаријанство повољно утиче на њихово здравствено стање. Пси биљоједи, осим тога, губе непријатни, продорни „псећи мирис“.

Та вест изазвала је живу расправу између заштитника животиња и пријатеља паса и стручњака за исхрану домаћих животиња. Табор оних који се залажу за здраву вегетаријанску исхрану признаје да су пси својим пореклом месождери и грабљиве животиње, али доста брзо могу да се навикну на нову храну. С друге стране, зановетају газде вегетаријанци, месо које се даје псима ионако, најчешће, није природног порекла јер потиче из конзерви, или се пак припрема „од меса закланих животиња“.

А који су главни састојци вегетаријанског obroка за псе? Препоручују се динстана шаргарепа, целер, јабуке... махом плодови које би и иначе јели да живе у природи. Првих дана по преласку на ову исхрану пси баш нису одушевљени новим јеловником, чак су помало и узнемирени, нервозни, слично људима који морају да се придржавају неке дијете.

Поменути јеловник пожељно је допунити и пшеничним клицама, а швајцарски заговорници вегетаријанске исхране за псе набављају за своје љубимце и разно конзервисано поврће. Резултати

су неочекивано добри: евентуална обољења пролазе, а њих пса постаје необично изоштрени.

Противници ове вегетаријанске дијете за псе износе своје мишљење. Позивају се, пре свега, на то да је пас сваштојед. Чак се ни вук не храни искључиво месом, већ једе и биљну храну, као што су разне бобице и гљиве. На тај начин обезбеђује себи потребне витамине, минерале и аминокиселине. Ови би састојци у случају вегетаријанске исхране додатно и псу морали да се обезбеде. Пожељно је, дакле, и понеко парче меса, а препоручује се повремено и покоја коска.

Но, тачно је да пси који се хране месом имају посебан, оштар мирис, али то њиховим газдама и не смета баш много.

Газде вегетаријанци настоје да и својим псима наметну биљну храну јер се као пријатељи животиња на тај начин боре против клања говеда и свиња. Но, у једном се слажу са стручњацима за исхрану: мачке не могу да се навикну на вегетаријанску исхрану. Оне су изразити месождери, па нису у стању да бетакаротин из биљака претварају у витамин А, неопходан њиховом организму. Осим тога, мачке имају већу потребу за беланчевинама.

Неки зоолози заступају мишљење да је, заправо и пас физиолошки предодређен да буде месождер, али су му неопходне и биљне материје.

Шта, на крају, да раде газде? Да буду фер и да своје псу препусте да сам изабере шта ће јести.

А. Г.

Илустровао Љубомир Милојевић-Љубац

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

МАЧКЕ ПРЕНОСЕ КУГУ!

деце, у стању је да пренесе кугу! Ова болест која се испољава гнојним гукама најпре на лимфним чворићима, па потом по целом телу, у ранијим вековима била је страх и трепет. Крива је за многе епидемије које су харале и косиле десеткујући читаве градове. Мало ко је успевао да преболи кугу од које се умирало у најгорим мукама.

Куга је заразна болест која се шири бактеријама и у 20. веку готово да је искорењена пошто се успешно лечи антибиотцима. Ипак, у свету постоје места где се повремено

**И то није све,
него су, изгледа,
опасне и у
случајевима не-
ких других смр-
тоносних бо-
лести**

јавља, углавном у неразвијеним подручјима.

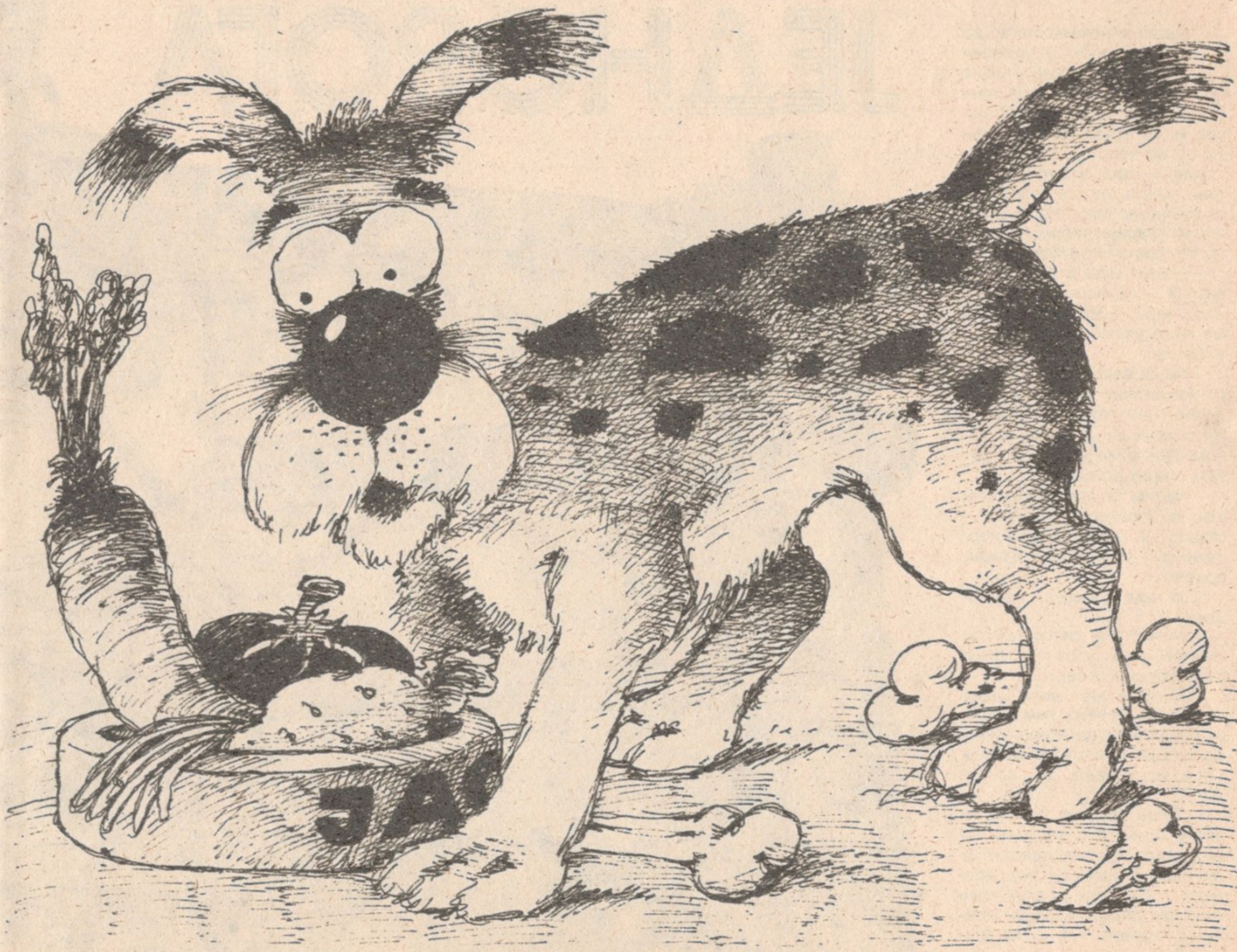
Било је укорено мишљење да кугу преносе глодари, нарочито пацови, али и симпатичне веверице нису ништа мање опасне. Међутим, по-

сле истраживања које је обавио Амерички центар за контролу и спречавање болести (CDC) дошло се до већ поменутог шокантног сазнања да кугу могу да пренесу и мачке. У истраживању је 15 случајева недвосмислено повезано са мачкама, а доказано је да су оне преносиоци куге у барем два од десет случајева који су испитивани доцније. Амерички истраживачи за ово окривљују ширење градова и пренасељена предграђа где кућни љубимци долазе у додир са пацовима, веверицама и преријским псима који су носиоци заразе.

Што је најгоре, лекаре не забрињава само куга кад је реч о мачкама. Недавно је у британском научном часопису „Лансет“ објављена студија аустријских научника о томе да домаћа мачка може да рашири извесне вирусе запаћене на глодарима. Такав је озлоглашени хантавирус, кривац за епидемије хеморагичне грознице и бубрежну инсуфицијенцију, који повремено хара Европом и Азијом. Од хеморагичне грознице умире се у 50 одсто случајева, што је, разуме се, ужасно висок проценат.

М. К.

ЉУБИМЦЕ ПСИ ВЕГЕТАРИЈАНЦИ

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

Уређује
др Зоран Живковић

Едвард Д.
Хох

Шем је сео на камену клупу гледајући старца у тишини. Као да је настојао да скупи снагу за оно што је хтео да га замоли.

— Чујем неке приче — Шем је коначно проговорио. — Људи кажу да си из Африке довео пар дивних једнорога.

— Добро си чуо — старцу се озарило лице. — Таква два створа, готово да сам сигуран, једини су примерци у овом делу света. Намеравам да узгајам једнороге и да их продајем сељацима као животиње за вучу!

— Мислите, претворићете их у марву?

— Очигледно се не разумеш у једнороге. Тврдим ти да су те животиње идеалне за обрађивање земље. Јачи су и спретнији од коња, а ако ус-

треба — могу и да се бране оним својим чврстим рогом.

Шем се збунио. Као да је размишљао шта да каже, а да не разљути тог одлучног старца. — Постоји могућност да их неком уступите?

— Да их уступим? — старац се накомстрешао. — Како то мислиш уступим? Ти то мене питаш да ли сам вољан да их продам, зар не?

— Да будем сасвим искрен, купио бих те једнороге!

— Мора да си сасвим полудео, човече! Знаш ли ти колико ме је само коштало да их доведем чак из Африке?!

— Спреман сам да платим колико год затражите.

— Нема тих пара за које бих продао она два лепотана — старац је нагло устао и наднео се над Шема. — Не знам

коју суму да ми понудиш! Можемо да се нагодимо да дођеш код мене за две године. Тада ће бити једнорога младунца. Тек тада ћу бити спреман да ти продам неки примерак. До тада заборави на трговину!

— Али, ја заиста морам да их имам!

— Ништа ти не мораш, најмање да ми узмеш једнороге! Да си напустио мој скромни дом док ме ниси сасвим наљутио! У противном... — старац је дохватио мотку и претећим покретом замахнуо изнад Шемове главе.

Шем је видео да са старцем нема шале. Ходајући уназад напипао је кваку, отворио врата и, што је брже могао, нестао из старчевог видокруга.

ПОСЛЕДЊИ ПАР ЈЕДНОРОГА

Једва је некако стигао до дрвене кућице подигнуте усред плодне, зелене пољане. Киша није престајала да пљушти. Покуцао је на врата не очекујући да ће му неко одговорити.

Али, и сам је био изненађен, врата су се отворила скоро истог часа. На прагу је стајао старији човек, чинило му се, претећег изгледа.

— Улази! Шта стојиш ту на киши?! — незнаца га је увукао унутра. — Зар не видиш да ми вода улази у кућу, поплавиће ме!

— Хвала вам — путник се обратио човеку што је могао љубазнијим гласом. — Тако је лепо наћи се коначно на сувом. Доста ми је требало док сам стигао до вас!

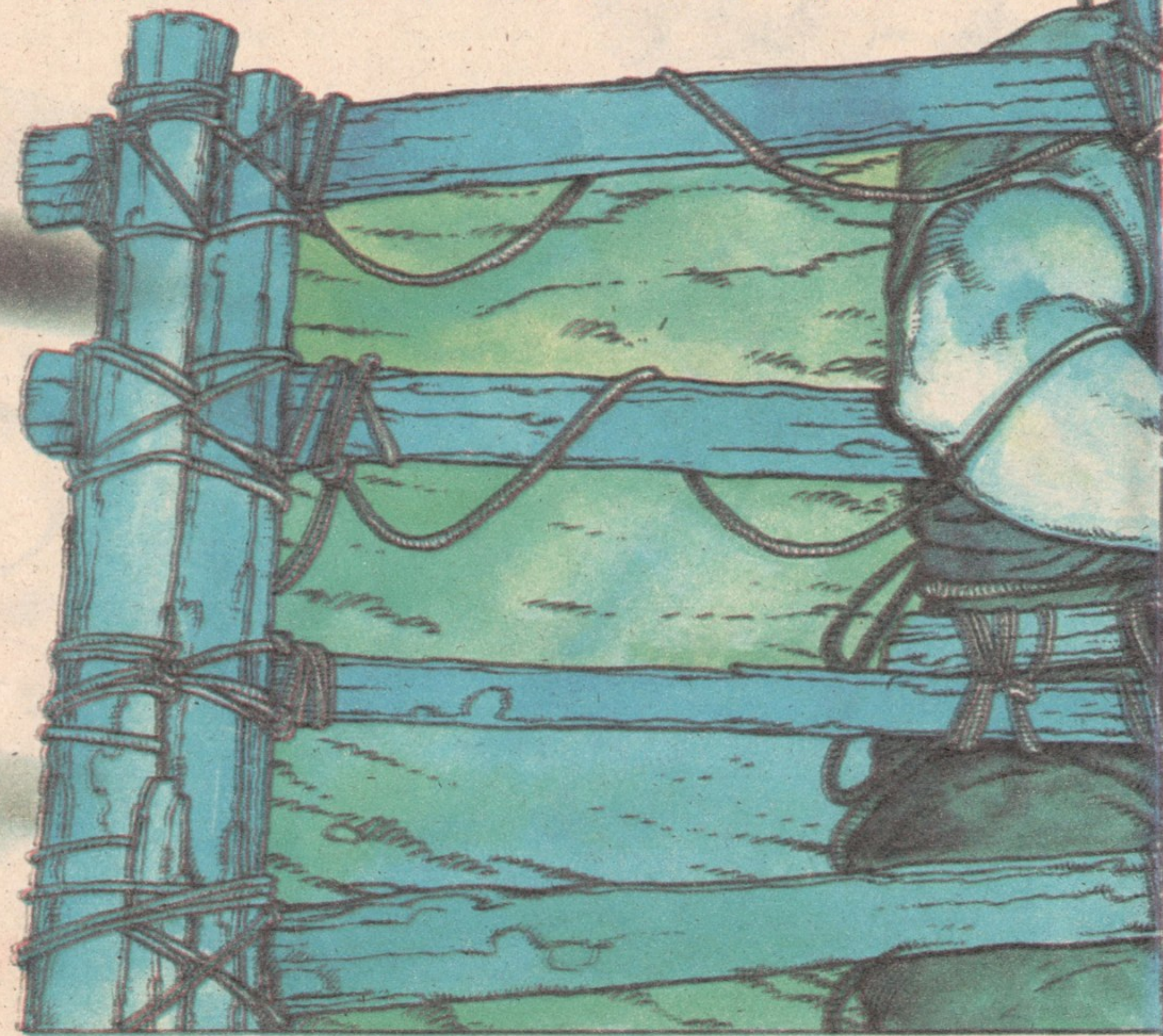
— Чудим се да је ико изашао по оваквом времену! — старац је замишљено, нервозним покретима увијао бркове.

— Ја сам морао да вас нађем!

— Мене? Не сећам се да смо се икада упознали. Како се ти уопште зовеш?

— Можете ме звати Шем. Моје име ионако вам ништа не значи. Али, потеглао сам издалека да бих стигао до вас. Горе, из планина, па још даље.

— Твоје ми име заиста не звучи познато — космати човек гледао је тек пристиглог путника с великим подозрењем. — Сигурно постоји неки значајан разлог када си превалио толики пут. Шта тражиш?

Ипак, није желео тако лако да одустане. Гледајући да ли га старац прати, Шем је кренуо пољем често упадајући у блато до самих колена. У даљини је угледао трошну кућу. Наслутио је да су у њој једнорози.

Дрхтавим рукама Шем је отворио врата која само што се нису распала.

Да, били су унутра. Те две чаробно лепе животиње које су подсећале на коње, али достојанственијег стаса, дугих, раскошних репова и са тим чврстим, увијеним рогом постављеним напред главе. Шем је задрхтао од дивљења. Била су то створења међу најређим од свих које је Бог створио.

Прилазио је једнорозима што је могао опрезније трудити се да их не уплаши неким наглим покретом. Одједном — замало да није одскочио с места на коме је стајао — зачула се бука. Окренуо се да види о чему се ради.

На вратима је, с тољагом изнад главе, стајао космати старац и гледао Шема као да ће га на месту убити.

— Покушао си да их украдеш, протуво! — кренуо је према Шему и даље машући тољагом.

— Саслушај ме, старче... — Шем је једва измакао ударцу тољаге којом је старац замахнуо тачно изнад његове главе. — Само сам хтео...

— Останеш ли овде само још секунд, убићу те! И да знаш, то није празна претња — старац је наставио да витла тољагом као да жели да потврди да се не шали.

Шем је добро знао да нема шале. У два-три скока нашао се код врата и, осврћући се да би избегао ударац, истрчао напоље, на кишу. Последње што је чуо било је како једнорози ржу и копитама ударају о земљани под.

Трчао је колико је могао кроз блато које му се лепило за ђонове. Трчао је и трчао, што даље од тог старца, од земље у коју је стигао, једнорога које није успео да добије.

После два дана и једне ноћи Шем је коначно стигао у своје село. Одмах се запутио у центар где се окупила шачица људи. Пришао је свом оцу који је стајао крај дрвене бареке.

— Кажи, сине, како се завршила твоја мисија?

— Нисам успео да доведем једнороге, оче!

— Значи, идемо без једнорога! — Ноје је рекао тужним гласом. — Баш штета! Биле су то тако лепе и јединствене животиње.

В. С.

Илустровао Добросав — Боб Живковић

АУТОР: ЈОВАН	РЕДНИ БРОЈ (скр.)	УГЛЕД, ДОБАР ГЛАС, СЛАВА	КАЛИЈУМ КОЈЕ ИМА БРАДУ	КОЈЕ ИМА КРИЛА	ЧУВАР МАГАРАЦА
"НОВИ СВЕТ"	ТИТУЛА НЕКИХ ИНДИЈСКИХ КНЕЗОВА			МЕТАР ДЕО БЕОГРАДА	
АМПЕР ОДГОВАРА- ЈУЋА РЕЧ ДРУГОГ ЈЕЗИКА					
КОРАЧАЊЕ (мн.)					
ЛИХВАР ЗЕЛЕНАШ					
ЛИКОВИ ИЗ СТРИПОВА И ЦРТАЋА	ПОКОЈНИ (скр.)	ПЕСНИК ДОБРИЦА КРИТИЧАР ФИНЦИ	ЕНЕРГИЈА ИМЕ ГЛУМИЦЕ ГАРДНЕР	Ж А	ВАСИОН- СКИ ПРОСТОР ДИНАР
★					КИСЕОНИК АНТОНИО ЈАНИГРО
★			★ ФОСФОР		НИКОЛАЈ ЧЕРЕПЊИН ВИКТОР СТАНЧИЋ
★			★		ПРЕКО, ПУТЕМ (лат.) СКРАЋЕ- НИЦА

УКРШТЕНИЦА

1	2	3	4		5	6	7
8				■	■	9	
		10		11	12		13
14	15		16			17	
18		19					
20							

ВОДОРАВНО:

1. Кошаркаш са слике горе, Дејан; 8. Веран; 9. Марка нем. мотоцикла; 10. Окопавање; 13. Коњска снага (скр.); 14. Симбол илинијума; 15. Подручје под влашћу емира; 18. Надовезати; 20. Кошаркаш са слике доле, Саша.

УСПРАВНО:

1. Град у Италији; 2. Иницијали писца Давича; 3. Бивши кинески државник Це Тунг; 4. Испитивање јавности; 5. Упишите: В. Н.; 6. Тражити, заискати; 7. Глумац Слободан; 11. Ждребад од годину дана; 12. Врста пића; 15. Река на Космету; 17. Глумац Кристофер; 19. Својеручно (скр.).

ПРАВИ РЕДОСЛЕД

Одредите којим редом је цртач цртао ове илустрације (тј. како је додавао нове детаље).

Решења се налазе на страницама "Мале поште".

СПОЈИТЕ ПАР

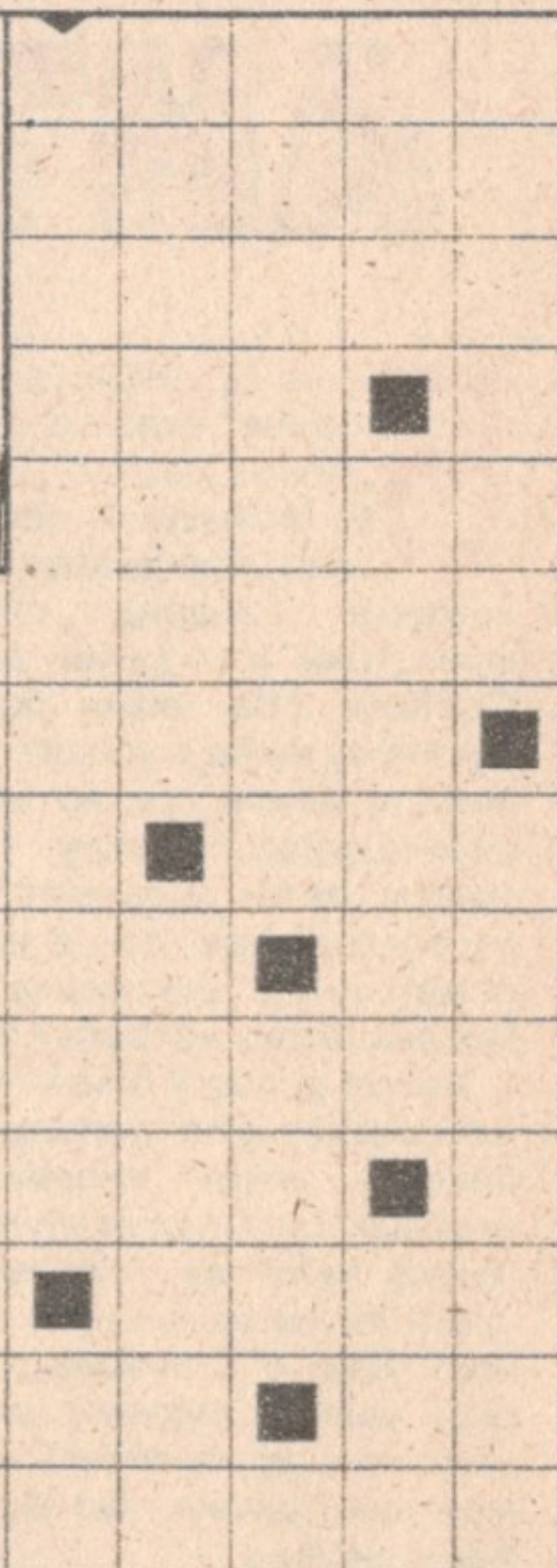
1. Криви торањ	а. Милано
2. Бранденбуршка капија	б. Гранада
3. Аја Софија	в. Њујорк
4. Скала	г. Лондон
5. Кип слободе	д. Пиза
6. Алхамбра	ђ. Истанбул
7. Дом инвалида	е. Чикаго
8. Марина Сити	ж. Москва
9. Кремљ	з. Берлин
10. Тауер	и. Париз

ПАДИНДРОМ

Од слогова:
БА, БУ, И, И, МА,
МА, РА, РА, У

саставите реченицу која се једнако чита слева надесно и здесна налево и која отприлике значи ово: велике тропске чапље налазе се и у водама стајаћицама.

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

ПОМИЦАЉКА

Наведене појмове помакните лево или десно, тако да у ШЕСТ узастопних усправних стубаца добијете шест мушких имена (од којих су нека страна).

ОСАКАТИТИ
СТАРИ МОСТ
ДВОРАНА
ФОНОТЕКА

АНАГРАМ

НАРАВНО, ТРАВА
ТИ МИЛА!

СЛОВНИ РЕБУС

ЗА
С В

ЧАУРА

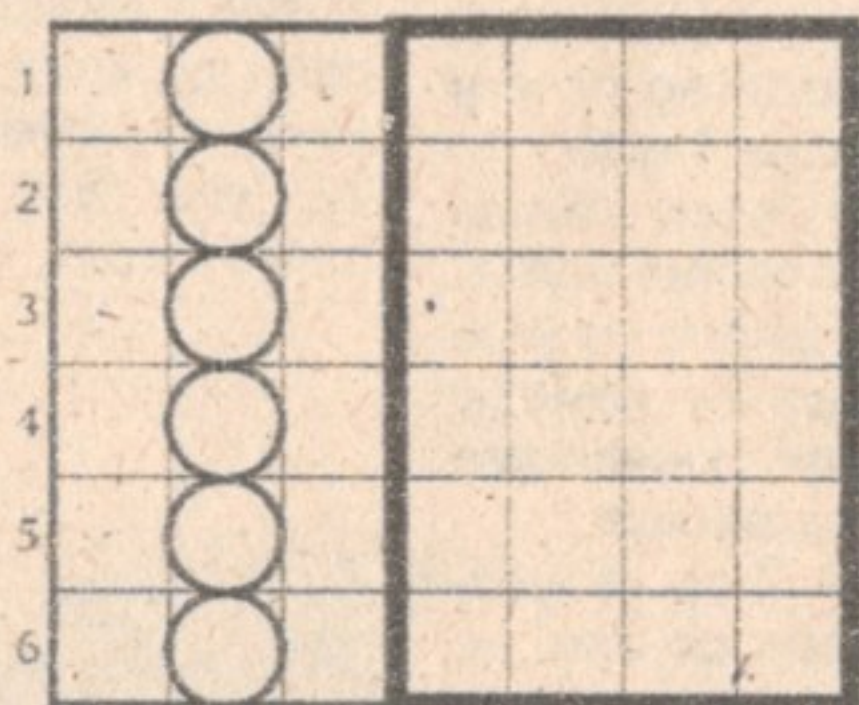
Радио сам добро,
Добра ми и плата,
Сад идем у варош
Румунског Баната.

ИСПУЊАЉКА

Само у дебље означеном делу lika: 1. Отац одмила; 2. Предмет расправе; 3. Наша река; 4. Женско име; 5. Врста гаса; 6. Позорица.

Кроз читав лик: 1. Врста музичке композиције; 2. Проклетство; 3. Пречник цеви оружја; 4. Анализирање; 5. Официрски чин; 6. Својство.

Слова у означеним пољима дају јужно воће.

У смеру стрелице упишите име и презиме глумца са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа.

АДИОС, АДОН, АЕРОДРОМИ, АИДА, АКРОПОЛА, АН, АНТ, АР, АРДЕНИ, АСТРОНАУТ, АТ, ЕКРАН, ЕРКЕР, ЕТНИЦИ, ЗАЋИ, ИЗА, ИНОЗИТ, ИСА, КОАЛА, ЛЕО, НАПОН, НАРОД, ОВО, ОКТАЕДАР, ОМАНАЦ, ОН, РАТАРИ, СК, ТАН, ТРАВРА, ТРАТЕ, ТРИБИНА, ЋАТ, УЗОРЦИ, ЦШ, ШТАЛА, ШТЕТА.

ОСМОСМЕРКА

У осмосмерци пронађите 42 мере са пописа. Неискоришћена слова, читана редом, дају коначно решење – још један сродан појам.

АМПЕР, АНГСТРЕМ, АРАК, БЕЛ, БУШЕЛ, ВАГОН, ВАТ, ВЕДРО, ВРСТА, ГАЛОН, ГОДИНА, ГРОС, ДЕЦЕНИЈА, ЕРСТЕД, ЈУТРО, КАНДЕЛА, КВИНТАЛ, КИЛОБАР, КИРИ, КЊИГА, ЛАКАТ, ЛАНАЦ, ЛИТАР, ЛУМЕН, МАКСВЕЛ, МАХ, МЕТАР, МИКРОН, МИНУТА, НЕПЕР, ПЕДАЉ, РЕНДГЕН, РИЗМА, РИФ, СЕКУНДА, СТИЉ, СТОПА, ТЕСЛА, ФАРАД, ХЕКТАР, ХЕРЦ, ЧВОР.

Д	Л	Е	В	С	К	А	М	П	Е	Р	А	Л	Е	Ш	У	Б	Р
Е	Е	Н	Е	Г	Д	Н	Е	Р	И	П	Е	Д	А	Љ	Х	Е	А
Т	Ц	Ц	К	Б	Н	О	Р	Ф	О	К	Л	П	Т	Н	Х	О	Б
С	Р	О	Е	О	А	Г	Т	Т	А	У	В	Г	Е	Е	А	Л	О
Р	Е	Л	Р	Н	А	А	С	Е	М	Р	А	И	К	Н	А	Ц	Л
Е	Х	К	И	Т	И	В	Г	Е	С	Л	А	Т	Н	К	Л	С	И
Р	И	Д	У	Т	У	Ј	Н	Т	О	Л	А	Д	А	Т	И	Т	К
М	О	Н	Т	Н	А	Ј	А	Н	Р	Р	А	Т	Е	М	А	И	А
Г	И	В	В	Е	Д	Р	О	А	Г	И	Њ	К	А	В	Р	Л	Р
М	А	Х	Ч	Р	К	А	Н	Д	Е	Л	А	М	З	И	Р	Б	А

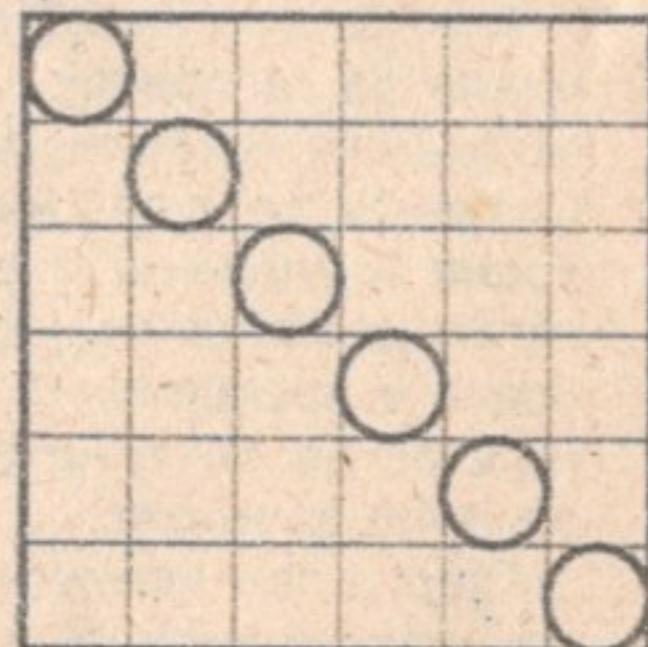
РЕБУС (9)

СЛАГАЉКА

Називе чамаца и бродова распоредите у лик водоравно тако да у дијагоналним пољима добијете назив за брзи моторни чамац.

БОКСЕР,
ГАЛИЈА,
ДРАКАР,
КЛАПЕТ,
КЛИПЕР,
РАЈСЕР.

АНТИС ИЗ НИЧИЈЕ ЗЕМЉЕ

Био је 12. фебруар 1940. године када је изнад „ничије земље“, између француске одбрамбене линије Мажино и немачке Зигфрид оборен француски извиђачки авион. Срећом, оба члана посаде остала су жива и успела су да напусте авион пре но што је експлодирао. Пилоту Пјеру Дивалу метак је прошао кроз лист једне ноге, док је његов осматрач и нишанџија Јан Боздех остао неповређен.

Авион је пао у близини једне сеоске куће до пола срушене у неком скорашњем окршају. Јан Боздех упутио се према кући да провери не прети ли им из ње нека опасност. Кад је с револвером у руци ушао у кухињу, чија су оштећена врата висила на само једној шарки, чуо је узбуђено дисање.

Неодољив поглед

— Руке увис и излази! — наредио је Јан.

Одговара није било. Опрезно је кренуо напред да би завирио иза гомиле ствари и шута. Наједном је почео да се смеје.

— Шта је? — запитао је пилот који је дохрамао за њим.

— Заробио сам једног Немца! — одговорио је Јан подижући са гомиле штене немачког овчара. Мало даље лежали су мртви његова мајка и остала штенад.

Густа, ниска магла заклањала је пилоте од немачких очију. Али, могла је сваког часа да се дигне и они се зато нису усуђивали да одмах крену према француским линијама. Одлучили су да у полусрушеној кући сачекају ноћ.

Према прецизној карти коју је имао, Јан је одредио да на километар и по од њих почиње шума. Ако се ње докопају, лако ће стићи на француску територију. У шест сати пробудио је Пјера.

— Већ је мрак, можемо да кренемо.

Али, шта с кучетом? Нису могли да га понесу — ако само једном зацвили, одаће их. Оставили су поред њега мало хране и чинијцу с водом, а затим је Јан скинуо кухињска врата и поставио их попреко на улаз да псић не би могао да пође за њима.

Пјер и Јан кренули су према шуми вукући се на стома-

Ватрено крштење доживео је кад је имао свега недељу дана, а прошао је кроз више окршаја него многи ратни ветерани

ку. Нису прешли ни двадесет метара када су чули звук од кога су стрепели: остављено псето гласно је цвилело. Јан се вратио чврсто решен да му прекине живот, али кад је видео преклињући поглед кучета које се узалуд трудило да се успне преко барикаде, није издржао: подигао га је и стрпао испод своје блузе.

Требало им је скоро седам сати да стигну до ивице шуме. За све то време штене се није ни јавило. Најзад су између дрвећа угледали униформе француских пешадињаца.

Већ сутрадан Пјер је упућен у болницу док се Јан, не растајући се од псића, вратио у базу своје ескадриле у Сен Дизијеу где га је одушевљено дочекало шест чешких авијатичара који су пред Хитлером избегли из своје земље и добили се Француске. Била је то сложна група чврсто решена да се по сваку цену бори против Немаца. Група је прихватила псића као своју маскоту и дала му име Антис према бомбардеру типа А.Н.Т. на којима су летели у Чехословачкој.

Слепи путник

Антис је спавао у бункеру крај Јанових ногу. Растао је, јачао и постајао све приврженији чешким авијатичарима којима је увек пружао шапу у знак поздрава.

Тог пролећа Француска је претрпела пораз. Немачке оклопне дивизије продрле су на њену територију и незадрживо кренуле према југу. Најзад је пао и Париз. Тада су се чланови француске ескадриле којој су припадали и Чеси састали последњи пут.

— Господо — обратио им се заповеник — јединица је распуштена. Од сада сваки човек мора да се брине сам о себи.

Чешки пилоти одлучили су да остану заједно и да по сваку цену стигну у Енглеску. Ни-

су се нимало двоумили: повели су и Антиса. У реци избеглица повлачили су се према средоземној обали да би најзад стигли до Гибралтара, а потом, мењајући рибарске чамце и бродове, доспели до Ливерпула. На том дугом путовању Антиса су стално морали да крију као слепог путника и кријумчаре га све док 12. јула 1940. нису стигли до своје прве британске базе.

чајене наредбе него и да по наређењу затвара врата и доноси Јану ципеле и рукавице.

Док је Јан био на часовима, Антис је остајао са оружјима. У њему се развила необична способност да осети непријатељске авионе неколико минута пре радарских уређаја. Систем за откривање и узбуну помагао је само кад је непријатељ летео високо — кад би се Немци спустили на висину дрвећа, од њега је било мало користи. Оружари су тврдили да их је у таквим случајевима Антис унапред упозоравао тако да су увек имали времена да оду у склониште.

Јан није потпуно веровао њиховим причама. Али, једне

Приступ псима на брод и њихов улазак у Енглеску били су, наиме, забрањени.

Иако су сви били искусни летачи, у Енглеској су поново морали да прођу обуку. Своје слободно време Јан је проводио увежбавајући Антиса. Пас је био одличан ученик и брзо је научио не само уоби-

ноћи, док је он учио, Антис је изненада притрчао замраченом прозору и стао бесомучно да лаје. Сем шума кише која је плуштала Јан ништа није чуо. Иако му је неколико пута наредио да ућути, Антис се није мицао од прозора нити је престајао да лаје.

Тек сутрадан Јан је дознао

да је те ноћи, за време непогоде, један немачки авион кружио двадесетак километара од њиховог аеродрома, и то дуго, као да је изгубио оријентацију.

Спасите је!

Те јесени Чеси су премештени на један аеродром у близини Ливерпула, града који је често бомбардован. Јан и његов друг Власта враћали су се једне ноћи из града. У близини неког вијадукта Антис је почео да лаје и да их вуче према своду. Само што су закорачили испод вијадукта, треснула је прва бомба, затим друга, трећа...

Од кућа у близини вијадукта остале су само рушевине. Неки човек смрскане руке потрчао је према Јану и Власти.

– Спасите је... управо смо пили чај кад...

Неко је Јану тутнуо у руке пијук, Антис, који се зауставио крај остатака неког кре-

Те ноћи Антис је открио још два потпуно затрпана човека, једну жену којој није било спаса и њено дете у колевци – живо и готово неозлеђено. Три дана после тога Јан је лежио и превијао Антисове израњављене шапе.

Почетком јануара 1941. Чеси су завршили обуку. Очекивали су их летачки борбени задаци. То је значило и да ће Антис морати да се навикне на Јанову дужу одсуствовања. Недељама је пас био као изгубљен, а онда је почео да прати Јана и остале чланове ескадриле до њихових авиона и да их сачекује кад су се враћали.

„Сесилија” се није вратила

После једног ратног задатка сви авиони из групе вратили су се један за другим – сви сем „Сесилије”, како су про-

те одбијајући и храну коју су му донели.

Касно поподне стигло је обавештење да је немачка противавионска артиљерија погодила „Сесилију” негде изнад Холандије. Јан је успео да са оштећеним авионом стигне до најближе енглеске базе, али је због ране на глави задржан у болници у Норвичу. Чешки пилоти били су одушевљени. Али, како да ту лепу вест „саопште” псу који се целе ноћи није помакао с места.

– Угинуће од глади чекајући Јана – рекао је Власта и отрчао до телефона.

Разговор се завршио при-

што мува око ногу. Био је то, наравно, Антис. Искористио је тренутак механичаре непажње и ушуњао се у авион. Јан је био бесан и претио је да ће Антиса избацити заједно с бомбама, али се брзо смирио. Од тада је пас постао стални члан борбене екипе. На тој дужности задобио је и две ране: прву изнад немачког града Кила кад му је комад шрапнела окрзнуо њушку и расцепио лево уво.

Друго рањавање означило је крај његове летачке каријере. За време једног напада на Хановер „Сесилија” се, пошто је изручила бомбе, већ враћала кући када је једна противавионска граната експлодирала тачно испод ње оштетивши јој резервоар. Мотор, међутим, није био оштећен и нико није био рањен. Са остатком горива „Сесилија” је стигла до аеродрома Ист Вретема, али се њен стајни трап заглавио и пилот је био принуђен да се спусти на „трбух”. Тек тада је Јан открио да Антис крвари из дугачке и дубоке ране на грудима.

Убрзо потом Јан је испунио потребну квоту од четрдесет једног лета – Антис је учествовао у седам од њих – и био је према прописима ослобођен даљих борбених задатака. Остатак рата провео је као инструктор и у антиподморничкој патроли.

Поново преко границе

По завршетку рата Јан се вратио у своју домовину. Повео је и Антиса. Али, када је 1948. године Совјетски Савез успоставио пуну контролу над Чехословачком и када се на чешке пилоте који су служили у РАФ-у све више гледало као на народне непријатеље, Јан је са још једним другом илегално напустио своју земљу. У њиховом бекству, пуном неизвесности и препрека, Антис их је небројено пута спасао осетивши на време сваку опасност.

При уласку у Енглеску Антис је био задржан у полугодишњем карантину. Сам Јан морао је да ступи у летачку службу с најмањим могућим рангом и платом недовољном да исхрани себе а камоли још и Антиса. И тада је Јан први пут испричао новинарима причу о Антису и његовим подвизима. Четворноги ратни ветеран преконоћ је постао популаран у читавој Енглеској. У марту 1949. године Антису је, као првом небританском псу, била додељена „Дикинова медаља”, одликовање које многи популарно називају и „Викторијиним крстом за животиње”.

К. В.

денца, почео је шапама да копа по гомили малтера, разбијеног порцуланског посуђа, бесомучно лајући. Јан се сagneо и, напрежући очи, угледао како се испод рушевина помаља неколико прстију. Жена коју су ископали била је онесвешћена, сва у крви, али – жива.

звали Јанову летелицу. Прошла су два сата а од Јановог авиона ни трага. Према мишљењу пилота, „Сесилија” је могла да има горива за још највише пола часа. Ипак, и даље су чекали. Када су најзад кренули на доручак и позвали Антиса, није хтео ни да се помакне. Чукао је крај пис-

станком управника болнице да прими Антиса и да га задржи све док Јан не оздрави.

Тридесет пута сачекивао је Антис повратак „Сесилије”. А онда једног дана, пошто је авион узлетео, механичари су приметили да пса нема на испраћају. Али, за време лета Јан је осетио како му се не-

Илустровао Брана Јовановић

Уређује: Вито Недељковић

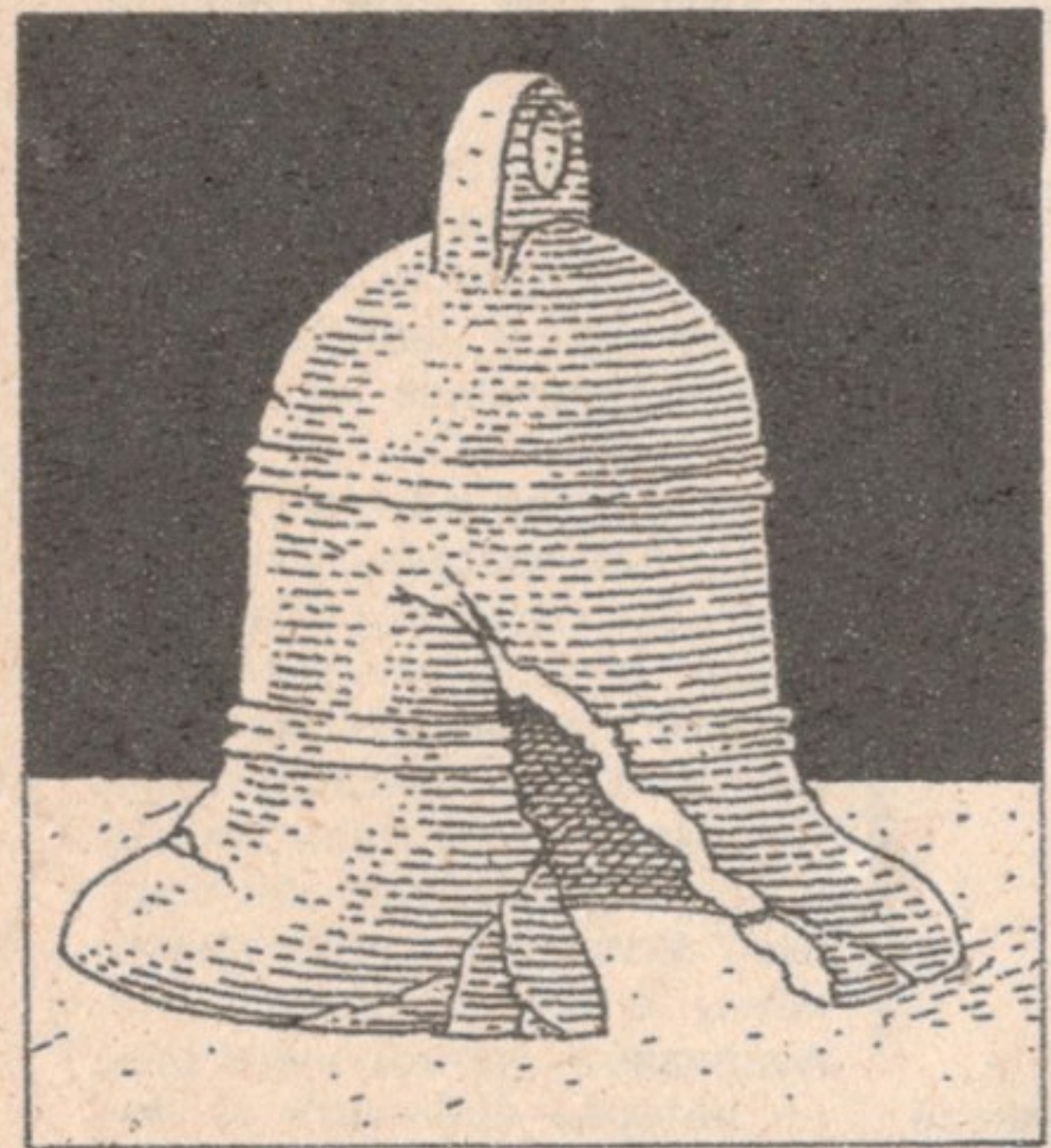
Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Звоно које никад није зазвонило

У Москви је на улици постављено огромно оштећено звоно (недостаје му један комад), које је вероватно оштећено при рушењу цркве на којој је постављено. Занима ме колико је била висока та црква?

ЛИДИЈА,
Вршац

„Цар Колокол“ – или „Краљ звона“ како се зове ово звоно, није никада било постављено ни на једној цркви, већ је такво, како јесте, оштећено, изашло из ливнице. Наиме, у ливници у којој је изливено 1735. године избио је велики пожар и захватио постоље већ изливеног звона, оно се срушило и приликом пада остало без „малог“ комада од 11 тона. Звоно је тако стајало све до 1835. када

Јелена Петровић, 17. октобра 76, 11090 Београд – 14 година, воли забаву, дружење и спорт, тренира атлетику.

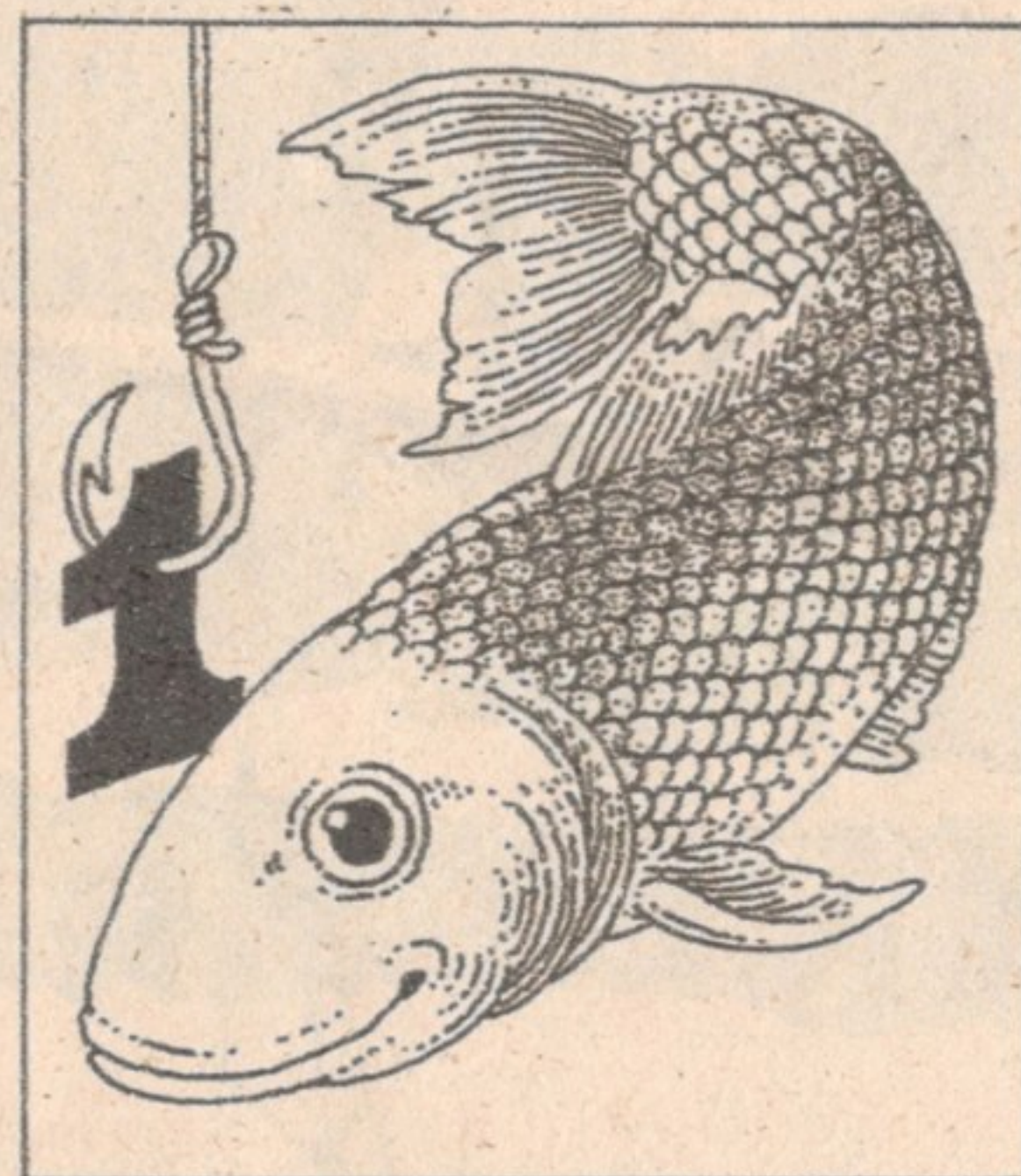
је, уз много муке, излечено и постављено као споменик на камено постоље. За време Другог светског рата било је склоњено на сигурно место.

Јединствена риба

Ове године први пут сам летовао код деде у Вирпазару, малом месту на Скадарском језеру. Деда ме је водио у риболов и припремао ми рибу на роштиљу. Највише ми се допала риба укљева, а сазнао сам да је укусна и када се једе сушена. Кажу да ова риба живи само овде, на Скадарском језеру, а ја бих желео да о њој сазнам нешто више.

ГОРАН П.
Земун

Скадарска укљева је по свом животном простору јединствена риба јер живи само у водама Скадарског језера. Њена дужина износи 14 до 18 центиметара а тежина 30–40 грама. Тело укљеве покрива ситна крљушт изванредног сјаја која и при најмањем додиру отпада и из које се некад добијало „лажно среб-

ро“. Доња усна укљеве је косо постављена према стомаку и мало је дужа од горње, а тело је издужено и са страна спљоштено.

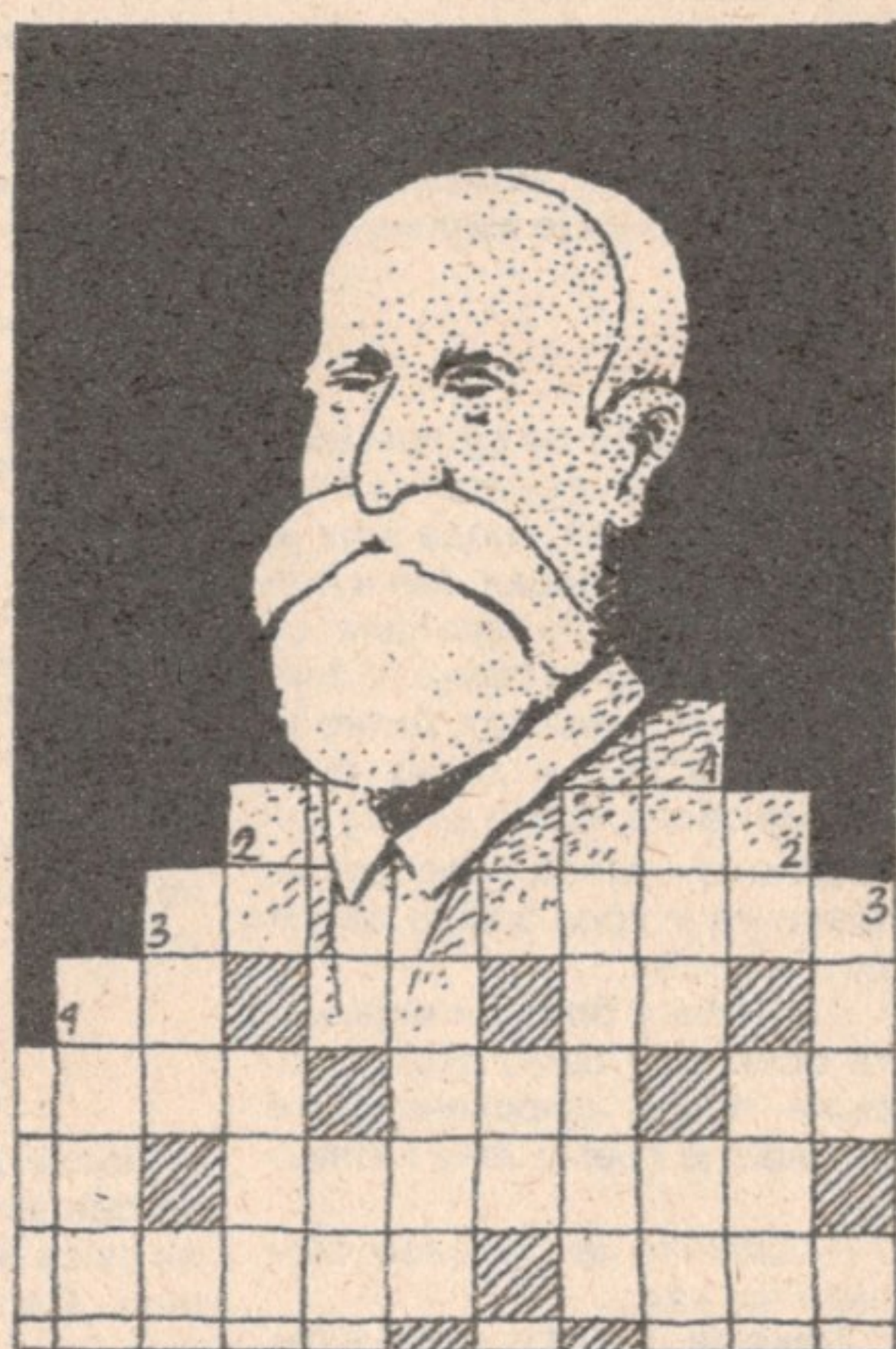
Ова изузетна, и по укусу надалеко позната риба, мрести се током априла и маја, у зависности од температуре воде, а икру полаже у каменитим и шљунковитим плићацима. Живи око пет година и спортским риболовцима, због своје плашљивости, причинјава велико задовољство.

Ивана Васиљевић, Живорада Марковића 37, 15355 Црна Бара – 9 година, сакупља салвете и постере.

Змај Јова први енигмата

Можете ли ми рећи који је први енигматски лист код нас, како се звао и где је излазио.

НЕША КОВИНИЋ,
Шимановци

Први лист код нас који је имао енигматске прилоге звао се „Невен“, а први уредник био је наш познати песник Јован Јовановић Змај. Лист је излазио у Новом Саду од 1880. до 1903. године. Имао је сталну енигматску рубрику под називом „Даштања“. Била је веома популарна јер је доносила више врста загонетки.

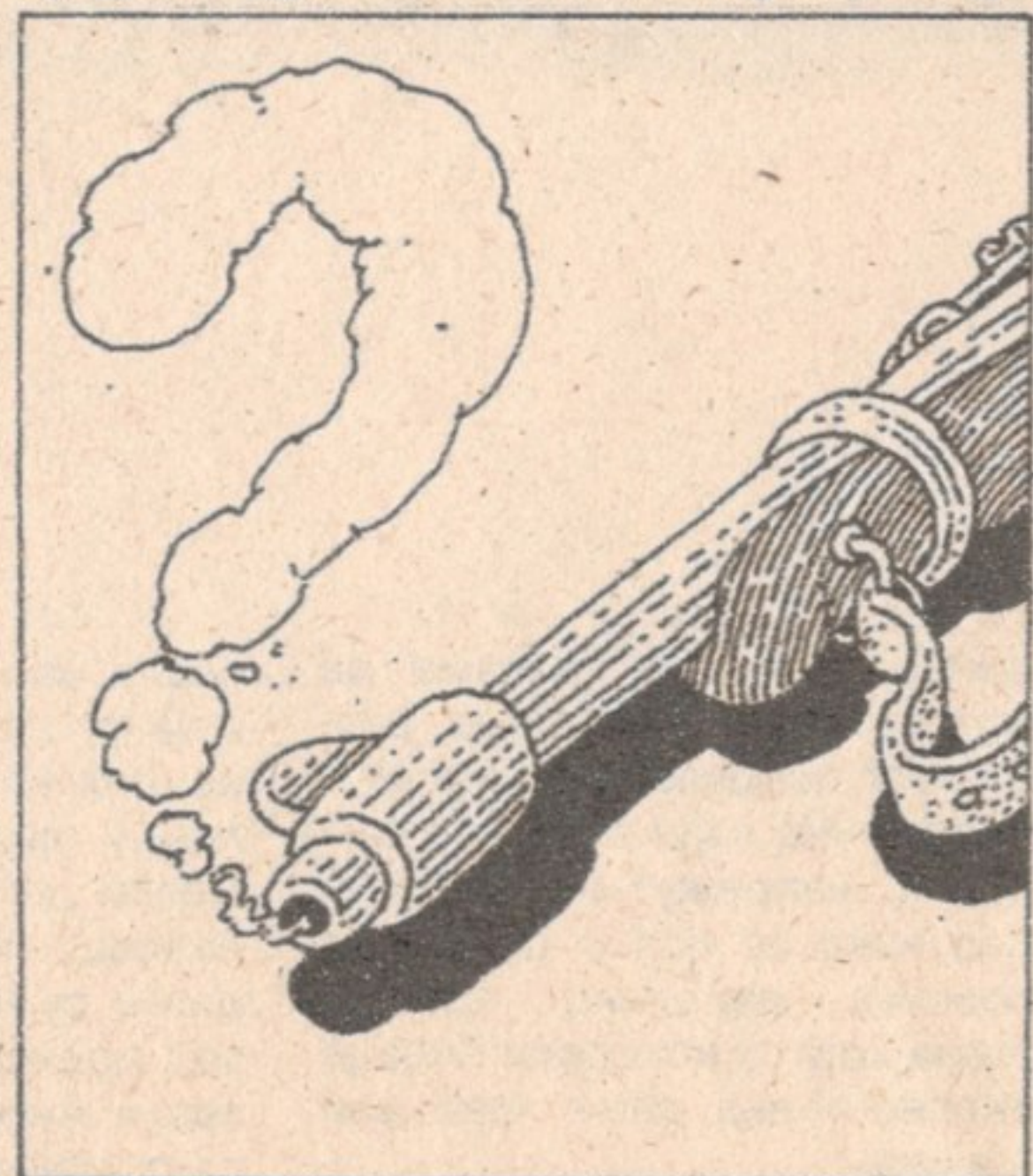
Бојан Шутуловић, Капетанска БК-2/20, 19250 Мајданпек – 10 година, сакупља миришљаве папириће, постере и значке.

Да ли се Хемингвеј убио?

Зашто негде пише да се Хемингвеј убио, а негде да је настрадао несрећним случајем. Знате ли истину?

ИРИНА УРХ
Зрењанин

Можемо да пренесемо само званични и, наводно прави, податак који гласи: један погрешан потез приликом чишћења пушке 2. јула 1942. године усмртио је

Драгана Жерађанин, Ново Село, 36210 Врњачка Бања – 17 година, жели да се дописује са вршњацима.

славног америчког писца и авантуристу Ернеста Хемингвеја.

Оно што је избегао у три рата (као ратни репортер), неколико пута приликом пада авиона, што га је мимоишло у многобројним ловиштима и сафаријима, у драматичном и узбудљивом животу, догодило му се онда када је био најбеднији – у његовој кући.

Игла

Знам да није неки проналазак, али ме занима ко је пронашао иглу и да ли је она изгледала као и данашња?

РАНКО, Негославци

Алатка која је колико-толико вршила улогу данашње игле спада међу најстарије човекове проналаске. Пре 15 хиљада година игла се правила од рибље и

слонове кости или од дрвета. Човек је најпре на погодном комаду материјала бушио рупу (ушнице), а затим га трљањем обликовао и глачао. Као конач је користио влакно добијено уздужним дељењем неког влакнастог корена.

Игле од бакра такође почињу да се користе врло рано. Судећи по неким археолошким ископинама, израђивале су се у Египту око 4500 године пре нове ере, а оне од гвожђа у 4. веку. Све ове игле прављене су на примитиван начин и изгледале су веома грубо. На пример, игле из средњег века сличне су данашњим ексерима.

Прве полиране челичне игле у Европу су донели Арапи. Људи су тада тражили начин како да их производе у већим количинама јер је ручна израда трајала веома дуго. Познато је да се и славни Леонардо да Винчи бавио плановима за машину која би правила игле.

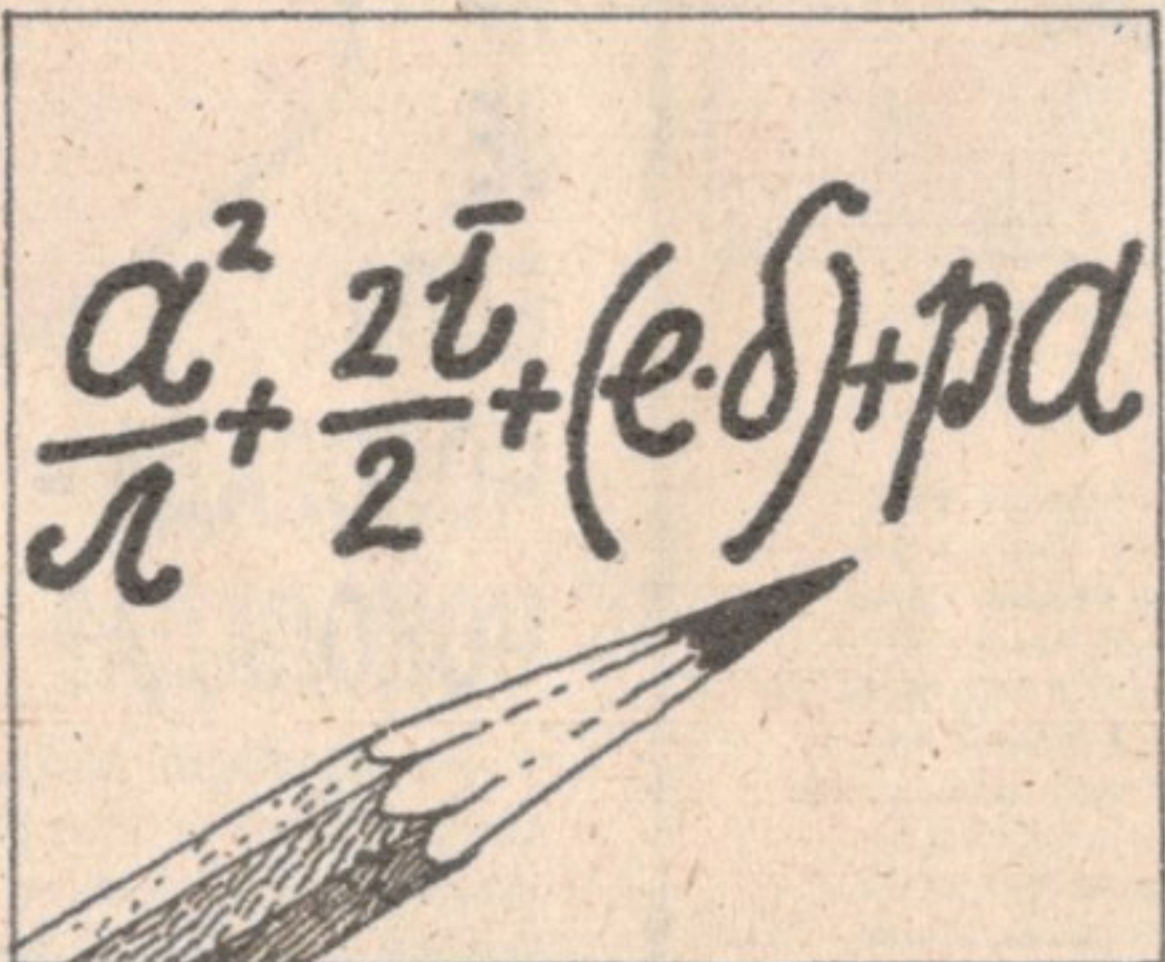
У 16. веку Енглеска и Немачка биле су једини произвођачи и снабдевачи светског тржишта иглама. Као што се види, оне постоје од давнина, тако да се не зна ко је њихов проналазач. Познато је, међутим, ко је начинио хируршку иглу – Енглез Александар Вуд 1855. године.

Зашто кажемо алгебра?

Желео сам да сазнам откуд потиче реч алгебра, али ни од кога нисам добио неки јаснији одговор осим да је арапског порекла.

САША, Шабаци

Алгебра је једна од најстаријих грана математике која истражује својства и односе бројева користећи опште знаке (слова). Њен назив потиче од наслова књиге коју је написао арапски математичар

Мухамед ибн Муса ал-Кахареми, а објављена је крајем 8. века. Њен назив је почињао речима: Ал гебер муквабалах... У књизи је било обрађено све што се до тада знало о једначинама.

Иначе, почеци данашње алгебре јављају се код грчког математичара Диофанта у 4. веку пре наше ере. Он је први почео да употребљава скраћенице, претече симбола којима се користи савремена алгебра.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА:

Скандинавка: К, рбр, м, Америка, аналог, ходања, каматар, е, н, ретори, Пера Ждера, О, нч, Олива, Баца, виа, Кића, Попај, скр; Прави редослед: 2, 3, 1, 4; Укрштеница: Томашевић, одан, НСУ, р, окоп, КС, Ил, емират, наставити, Обрадовић; Спојите пар: 1д, 2з, 3ђ, 4а, 5в, 6б, 7и, 8е, 9ж, 10г; Помицаљка: Саво, Арон, Киро, Алат, Тоне, Исак; Словни ребус: виза за нас ("В" иза "ЗА" на "С"); Анаграм: Мартина Навратилова; Чаура: зарада, Арад; Палиндром: И у барама марабуи; Испуњаљка: ананас (кантата, анатема, калибар, анализа, капетан, особина); Осмосмерка: хектолитар; Мозаичка укрштеница: штала, еркер, народ, ово, е, напон, аеродроми, ск, коала, трате, Ант, ратари, ар, он, етници, адиос, б, Аида, заћи, узорци, ан, Тан, штета, Ребус: скученост ("С" куче, нос "Т"); Слагаљка: глисер (галија, клапет, клипер, рајсер, боксер, дракар); Енигматске стране припрема: ЕД "Борђе Натошевић", Сомбор; Уређује Славко Бован; Аутори: Димовић, Милин, Мунишић, Ј. Недић и Бован

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2280

YU ISSN 0032-339X

Први број «Политикиног Забавника» изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси
Директор «ПОЛИТИКЕ»
Хаџи Драган Антић

Издаје НП ПОЛИТИКА Д.О.О.
11000 Београд, Македонска 29

Штампа графичко предузеће
«Штампарија Политика»

Председник комисије «ПОЛИТИКА»
др Живорад Миновић

Уредник сатирија Мирјана Маринковић
Ликовно графички уредник Соња Јашовић
Редакција Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Миладовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић
Техничка редакција
Душан Глушац, Радоје Савић,
Зоран Петканић и Радана Весовић

Секретаријат Зорица Филиповић
Дописници «ПОЛИТИКЕ» из иностранства:

Петар Поповић (Москва), Душан Пешић (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Дарко Рибњикар (Париз), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг), Радислав Ђук (Атина)

Редакција «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»
Македонска 29, 11001 Београд, П.фак 124.
Телефони: секретаријат 3224-471,
редакција 3224-483, техничка редакција 3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,
претплата: 3228-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1,
телефон 3220-645.

Рукописи, фототипови и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу
1 месец 19,50 дина. 3 месеца 58,50 дина.
6 месеци 117,00 дина.

Претплата на жиро рачун број:
40801-603-3-42104, уз обавезну назнаку:
Н.П. «ПОЛИТИКА» — ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

Полугодишња – возом: 90 DEM, 40 USD
или противвредност осталих валута.

Полугодишња – авионом:

I група-Европа: 129 DEM. II група-Блиски исток: 130 DEM. III група-Африка, Азија: 135 DEM.

IV група-Америка, Канада: 136 DEM. V група-Далеки исток: 138 DEM. VI група-Јужна Америка: 144 DEM. VII група-Аустралија: 146 DEM.

или противвредност осталих валута

Претплата се врши преко фирме

«EINS PLUS ZWEI» GmbH, FRANKFURT/M

у противвредности валута USD или DEM и то:

DEUTSCHE BANK AG, F.R.G. (BLZ 50070010)

За DEM – КОНТО – 092430800

За USD – КОНТО – 05092430801

Код уплате ОБАВЕЗНО навести – «Сврха плаћања»

ПРЕТПЛАТА НА «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК» – откуп дута.

Копију уплате ОБАВЕЗНО послати на факс

бр. ++ 381 11 3228 776 или на адресу:

ПРЕДУЗЕЋЕ «ПОЛИТИКА» 11000 БЕОГРАД,

29. НОВЕМБРА 24/1, ЈУГОСЛАВИЈА

Годишњу претплату на лист не примамо.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

Драга децо,

У овом броју „Политикиног Забавника“, само за вас и само вама, открићемо тајну која до сада ником није испричана. Читајте пажљиво да вам нека реч не побегне и немо други тајну сазна пре вас. Читајте и памтите јер само тако нико неће моћи да вам је украде.

У једној далекој земљи, пре пет хиљада година, рођена је девојчица прелепог лика АКУ-ПУНКТУ. Имала је косе очи и бео тен. И, што је родитељима било најчудније, шака леве ручице била јој је златна, а десна сребрна.

После много година, АКУ-ПУНКТУ се заљуби у младог принца МЕД-ИЦИНА. Патила је јер су је сви исмејавали због њених шака. Сирота девојка увек је носила рукавице, покушавајући да своју тајну некако сачува. Наравно, младом принцу није била ни на крај памети. Будућа принцеза морала је да буде краљевског рода и без мана. АКУ-ПУНКТУ није била ниједно ни друго... Плакала је данима за лепим принцем МЕД-ИЦИНОМ.

Некако баш тих дана низијом Хоанг-Хоа одјекну глас о чудној болести младе принцезе. Немир и жалост обузеше срце принца и он обећа богате дарове оном ко излечи његову сестру. Гласници обиђоше земљу носећи принчеве поруке. Преко ноћи, одаје двора напунише се исцелитељима са свих страна. Принцези, ипак, није било боље.

АКУ-ПУНКТУ више није оклевала. Обукла је најлепши кимono и крећула у двор. На прагу је изненади тишина и тама. Убрзо је стражари одведоше до болеснице.

АКУ-ПУНКТУ се надала да ће их оставити саме јер није желела да виде њене руке. Затекала је МЕД-ИЦИНА у столицу крај сестриног кревета. Принцеза је била бледа. Сузе су јој се сливале низ лице. Тихо је јечала.

Девојка АКУ-ПУНКТУ поклати се принцу и приђе кревету. Кад је скинула рукавице целу собу обасјаше златни и сребрни зраци, а принцеза руком заклони очи. Врховица сребрних прстију АКУ-ПУНКТУ је додиривала одређена места на принцевим рукама. Златним врховима, што је принцу било веома чудно, као да је боцкала ионако мали простор ушне шкољке. Узбуђен, принц МЕД-ИЦИН погледа сестру јер је поверовао да су додир болни. Међутим, њено лице је добијало здраву боју, а јечање је потпуно нестало. Принцеза отвори очи и усправи се у кревету. Брат јој приђе и слатко је пољуби. Затим изађе на балкон и окупљеном народу рече да је принцеза излечена. Онда се окрену и позва девојке да и оне изађу. „Још само ово“, рече девојка принцези, „ТАЧКА РАДОСТИ“, и ухвати јој руку притискајући тачку у корену малог прста. Изгледало је као да се рукују.

Када су изашле, маса света се умирила. Као да су били опчињени девојчином лепотом. А онда је млади принц МЕД-ИЦИН викнуо: „Моју сестру је спасла АКУ-ПУНКТУ!“ „Урааа“, проломно се одјек...

И тако је тајна откривена... АКУПУНКТУРА више не крије своје руке и срећно живи са МЕДИЦИНОМ. Сазидали су праву кућу „ВИТАЛИС“ у којој помажу свој деци. И оној која се плаше и оној која много кашљу и неком дебелуци и неком што муца и сигурно оном што због бубуљица пати и штуча...

Акупунктура помаже свима. И не бој се што има пет хиљада година. Ако имаш неки само свој проблем због кога ћутиш или црвениш, јави се мами, тати или баки па КЛИС У „ВИТАЛИС“.

За све оне који су прочитали причу и открили тајну племените АКУ-ПУНКТУРЕ, ево и наградног питања:
У КОЈОЈ ЗЕМЉИ ЈЕ РОЂЕНА АКУПУНКТУРА?

Исеците купон са одговором и пошаљите на адресу Редакције, са назнаком „за ВИТАЛИС“. Пригодним поклоном наградићемо три тачна одговора.

Дођите у „ВИТАЛИС“ да заједно пронађемо све тачке радости на овом свету. Ваш „ВИТАЛИС“.

Љупка Ковачевић

'VITALIS'
Митрополита
Павла
Ненадовића 37
Тел. 476-418
466-196

ЗАКУПЉЕН ПРОСТОР

ОВО НЕ ПИШЕ

У ЕНЦИКЛОПЕДИЈУ

ДА
ЛИ
ЈЕ

БЕЛА
ЧОКОЛАДА -
ЧОКОЛАДА?

Из крупног плода тропске биљке Theobroma сасао, с чаурама дугачким и до четврт метра, са 40-70 семенки унутра, индустријски се добијају две материје: уље (какаов бутер) и прах.

Уље је масна биљна материја, које у плоду и семенкама има и до 60 одсто, беле је боје и згушњава се на собној температури. Оно што остане од семенки после ове операције зове се „какао погача“. То је материја јаке боје, богата гликозидима (шећерима) и

беланчевинама. Чоколада за мешање и млечна чоколада праве се тако што се мешају масноћа и прах, наравно уз разне додатке (ванила, млеко, лешник...) Бела чоколада, међутим, садржи само кака-

ов бутер, а обогата је шећером и млеком. Заправо, она заслужује да се попут своје црномањасте рођаке зове чоколада (од шпанског chocolate, а према астечком shocoatl) само ако садржи најмање 30 одсто какаоа.

То се препознаје, између осталог, и по јединственом мирису какаоа који настаје током сушења плодова заједно са семенкама - смеђецрвенкасто семење тада добија ону пријатну арому која подсећа на детињство...

Илустровао
Љубомир Милојевић Љубац

ХУМОР БЕЗ РЕЧИ

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Досада је болест срећних људи. Несрећни се не досађују јер имају превише посла.

Џон Стајнбек
амерички писац
(1902–1968)

РЕКЛИ СУ...

Човек без карактера је као дојиља без млека, као војник без оружја, као путник без новца.

Конфуције
кинески филозоф
(око 551–479)

Моћ краљева заснива се на разуму и лудости народа. Али, много више на лудости.

Блез Паскал
француски писац, филозоф
и научник
(1623–1662)

Критичар вас најпре опије хлороформом похвале, па тек онда почиње да оперише.

Карел Чапек
чешки писац
(1890–1938)

Срећа се рађа кроз пажњу у малим стварима, а несрећа занемаривањем малих ствари.

Вилхелм Буш
немачки песник и илустратор
(1832–1908)

Имати сажаљења према пантеру исто је што и бити неправедан према овцама.

Луис Бромфилд
амерички писац
(1896–1956)

Сестра равнодушности је ужасна досада, њен брат је нерад. Баш грозно сродство.

**Ернст Фрајхер фон
Фојхтерлебенс**
аустријски песник
(1806–1849)

Идеали су звезде – не можеш их досегнути, али се према њима можеш оријентисати.

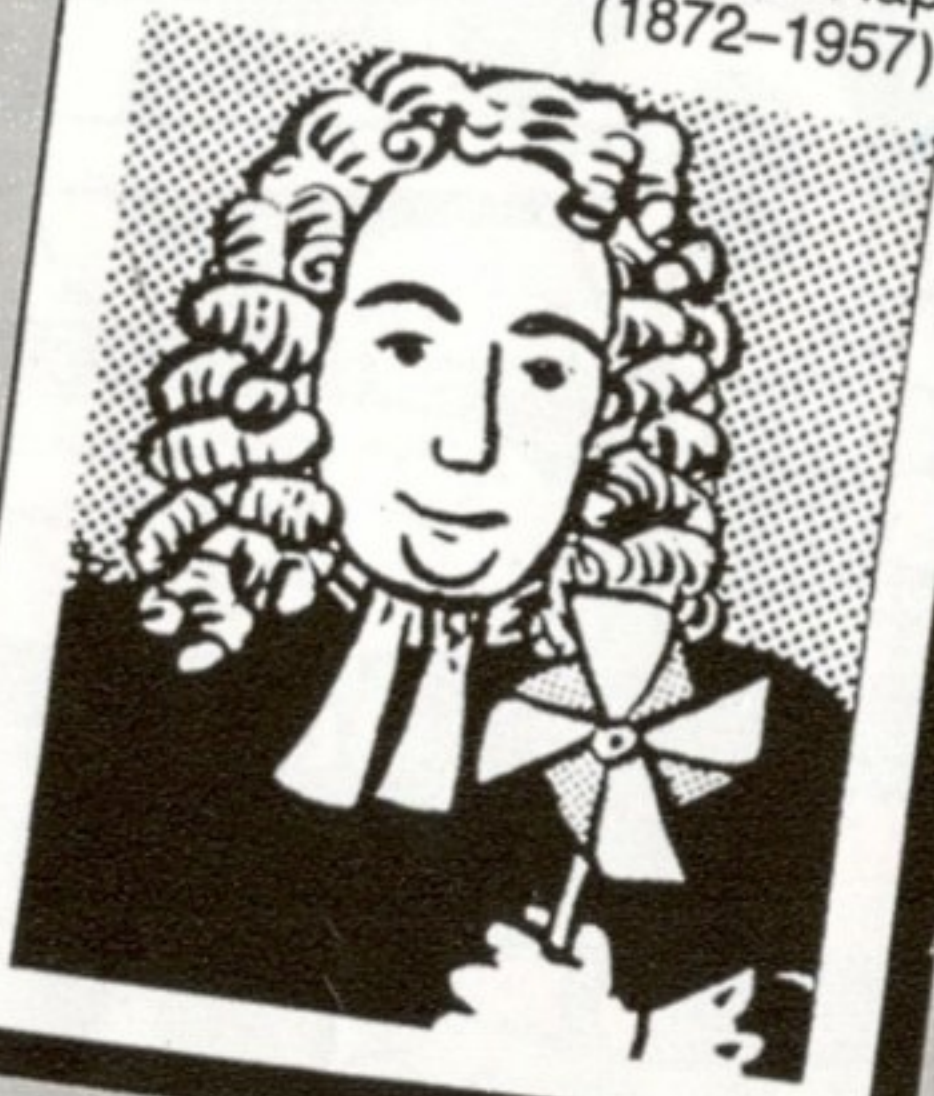
Карл Шурц
амерички политичар и публициста
(1829–1906)

Већина живи у рушевинама својих навика.

Жан Кокто
француски писац, сликар и филмски режисер
(1889–1963)

Када је мир у питању, и са ђаволом треба разговарати.

Едуар Ерио
француски политичар
(1872–1957)

Кад потоне велики ум, збратиме се луде главе.

Џонатан Свифт
енглески писац
(1667–1745)

У диктатури човек не може ништа да каже, може само да размишља. У демократији може све да каже, али не мора ни о чему да размишља.

Вили Ричард
швајцарски политичар
(1918–1983)

Кад је потребно, ја знам да скинем кожу лава да бих навукао кожу лисице.

Наполеон Бонапарта
француски војсковођа и цар
(1769–1821)

